Margaret
ATWOOD

Povestirea Cameristei

Margaret Atwood

Povestirea Cameristei

Traducere, note, postfaţă şi date bio-bibliografice
de Monica Bottez

Pentru Mary Webster
şi Perry Miller

Iar Rahila, văzând că ea n-a născut lui Iacov nici un fiu, a prins pizmă pe sora sa şi a zis lui Iacov: „Dă-mi copii, iar de nu, voi muri!”
Mâniindu-se însă Iacov pe Rahila, i-a zis: „Au doară eu sunt Dumnezeu, Care a stârpit rodul pântecelui tău?”
Atunci Rahila a zis către Iacov: „Iată roaba mea Bilha; intră la ea şi ea va naşte pe genunchii mei şi voi avea şi eu copii printr-însa.”

Geneza, 30: 1-3

Dar în ceea ce mă priveşte, după ce am istovit tot dând în van ani în şir idei vizionare inutile şi în cele din urmă convins fiind că nu voi avea niciodată succes, mi-a venit în chip fericit în minte această propunere...

Jonathan Swift, *Modestă propunere*

În deşert nu există nici o inscripţie care să spună să nu mănânci pietre.

Proverb sufist

I. NOAPTE

Capitolul unu

Dormeam în ceea ce fusese cândva o sală de gimnastică. Podeaua de lemn vopsit avea linii şi cercuri desenate pentru jocurile ce se jucau acolo odinioară; inelele coşurilor de baschet erau încă la locul lor, deşi plasele dispăruseră. De jur-împrejur se afla un balcon pentru spectatori şi mi s-a părut că simt în nări, asemeni unei amintiri vagi, mirosul pătrunzător de sudoare amestecat cu aroma dulceagă a gumei de mestecat şi parfumul fetelor din sală, în fuste de flanel, mai întâi cum le văzusem în fotografii, apoi purtând mini şi mai târziu pantaloni, apoi doar un cercel şi părul ţepos, cu şuviţe verzi. Desigur că aici avuseseră loc petreceri dansante; muzica mai plutea în aer, ca un palimpsest de sunete mute într-o succesiune de stiluri, un vuiet subteran de tobe, o tânguire deznădăjduită, ghirlande de flori de hârtie, diavoli de carton, o sferă rotitoare cu faţete de oglindă revărsând o pulbere de lumină asupra dansatorilor.

În încăpere se simţeau pofte carnale satisfăcute demult, dar şi singurătate sau o aşteptare lipsită de un obiect precis, greu de definit. Îmi amintesc acel dor, cum tânjeam după ceva ce părea mereu că e pe punctul de a se întâmpla, ceva total diferit de braţele ce ne încolăceau talia şi ne pipăiau în sala de dans, sau în parcare sau în camera TV unde sonorul era închis şi doar imaginile aruncau o lumină şovăielnică asupra cărnii dezlănţuite.

Tânjeam după viitor. Cum îl dobândisem, acel talent de a fi nesătule? Plutea în aer; şi încă mai plutea în aer ca un gând răzleţ pe când încercam să adormim în paturile de campanie înşirate cu spaţii între ele, ca să nu putem vorbi între noi. Aveam cearşafuri de finet, ca pentru copii, şi pături militare vechi pe care încă mai scria S.U.A. Ne împătuream îmbrăcămintea cu grijă şi o puneam pe taburetele de la căpătâiul paturilor. Becurile ardeau cu

faza mică, nu erau stinse. Printre paturi patrulau Mătuşa Sara şi Mătuşa Elizabeth, cu bastoane electrice pentru mânat vitele, atârnate la cingătoarea de piele.

Totuşi nu aveau pistoale; nici măcar ele nu se bucurau de atâta încredere. Nu aveau arme decât paznicii, selecţionaţi special dintre îngeri. Paznicii nu aveau voie să intre în clădire decât când erau chemaţi; iar noi nu aveam voie să ieşim decât pentru plimbările zilnice, două la număr, când mergeam două câte două în jurul terenului de fotbal, care era înţărcuit acum cu lanţuri şi sârmă ghimpată deasupra gardului. Îngerii stăteau dincolo de acest gard, cu spatele la noi. Ne inspirau frică, dar şi altceva. Tare am fi vrut să-şi arunce privirile spre noi. Dacă am fi putut măcar să le adresăm o vorbă. Am fi putut face un schimb, credeam noi, un târg, un troc, câtă vreme mai aveam un trup de oferit. Ăsta era doar un vis al nostru.

Învăţaserăm să vorbim în şoaptă, aproape imperceptibil. În semiîntuneric ne puteam întinde braţele şi, când Mătuşile se uitau în altă parte, ne puteam atinge mâinile, în ciuda distanţei ce ne despărţea. Am învăţat să descifrăm cuvintele ca surdomuţii, ţinându-ne capul într-o parte lipit de pat şi privind cu atenţie buzele celeilalte. În acest fel, de la pat la pat, ne spuneam una alteia cum ne cheamă: Alma, Janine, Dolores, Moira, June.

II. LA TÂRGUIELI

Capitolul doi

Un scaun, o masă, o lampă. Deasupra, pe tavanul alb, un ornament reprezentând o coroniţă în relief şi în centrul ei un spaţiu acoperit cu ipsos, asemeni unui obraz cu ochiul scos. Probabil că acolo fusese cândva un candelabru. Îndepărtaseră toate obiectele de care se putea lega o frânghie.

O fereastră, două draperii albe. Sub fereastră, o bancă cu o pernuţă. Când fereastra este parţial deschisă – şi se deschide doar parţial – intră aer şi mişcă perdelele. Eu pot să stau pe scaun sau pe banca de la fereastră şi să mă uit la această privelişte. Pe fereastră intră şi razele de soare, căzând pe podeaua din scândurele înguste de lemn, bine lustruite. Îmi miroase a ceară de parchet. Pe podea se află un covor oval, împletit din cârpe vechi. Acest gen de lucruri le sunt pe plac: artă populară arhaică, lucrată de femei în timpul lor liber, din materiale ce nu se mai pot folosi. O revenire la valorile tradiţionale. Dacă nu iroseşti, nu-ţi lipseşte nimic. Eu nu mă irosesc. Atunci de ce îmi lipseşte ceva?

Pe peretele de deasupra scaunului, un tablou înrămat, dar fără sticlă: o stampă cu flori pictate în acuarele, irişi albaştri. Florile sunt încă îngăduite. Oare fiecare dintre noi are aceeaşi stampă, acelaşi scaun, aceleaşi draperii albe? Produse standard de guvern?

Consideraţi că sunteţi în armată, spunea Mătuşa Lydia. Un pat. De o persoană; cu o saltea nici tare, nici moale, acoperită cu o cuvertură flocoasă. În pat nu se petrece nimic altceva decât se doarme; sau nu se doarme. Încerc să nu mă gândesc prea mult. Ca şi alte lucruri, gânditul trebuie raţionalizat acum. Sunt multe la care nu am tăria să mă gândesc. Gândirea îţi poate micşora sorţii de izbândă şi eu am intenţia să supravieţuiesc. Ştiu de ce acuarela are irişi albaştri, nu are sticlă, ştiu de ce fereastra

se deschide doar parţial şi de ce geamul este armat. Nu de fuga noastră se tem ei. Nu am ajunge prea departe. Ci de alte forme de evadare, de impulsul lăuntric de a te elibera atunci când ai un obiect tăios la îndemână.

Aşadar… În afara acestor detalii, camera mea ar putea fi o cameră de oaspeţi dintr-un colegiu, pentru vizitatori mai puţin importanţi, sau o cameră mobilată, într-o pensiune de odinioară, pentru doamne strâmtorate. De fapt, asta suntem acum. Situaţia noastră materială a fost redusă, iar multe dintre noi nu mai au nici măcar o situaţie. Dar un scaun, lumina soarelui, flori – nu sunt lucruri de lepădat. Sunt vie, trăiesc, respir, întind mâna şi o deschid în soare. Nu mă aflu într-o închisoare, ci într-un loc privilegiat, cum spunea Mătuşa Lydia, căreia îi plăcea să gândească în termeni disjunctivi: ori/ori.

Sună clopoţelul care măsoară timpul. Aici timpul este măsurat de clopote, ca în mănăstiri odinioară. Şi tot ca în mănăstiri sunt puţine oglinzi.

Mă ridic de pe scaun şi înaintez în soare, cu picioarele încălţate în pantofii roşii cu tocul jos, ca să protejeze şira spinării şi nepotriviţi pentru dans.

Mănuşile roşii sunt pe pat. Le iau şi mi le trag pe mâini deget cu deget. Cu excepţia aripilor din jurul feţei, tot ce am pe mine e roşu: culoarea sângelui, definitorie pentru noi. Rochia e amplă şi lungă până la glezne, cu o platcă ce se întinde peste sâni şi mâneci lungi. Aripile albe ţin de regulament şi ele; rostul lor este să ne împiedice să vedem, dar şi să fim văzute. Niciodată n-am arătat bine în roşu, nu mi se potriveşte. Iau coşul de târguieli şi mi-l pun pe braţ.

Uşa camerei – nu a camerei *mele*, căci refuz să o numesc *a mea* – nu e încuiată. De fapt, nici nu se închide ca lumea. Ies în coridorul lustruit, care pe mijloc are o carpetă de un roz şters. Asemeni unei cărări prin pădure, sau a unui covor întins pentru membri ai casei regale, ea îmi arată calea.

Carpeta coteşte şi o ia în jos spre scara principală şi eu cobor cu ea ţinând o mână pe balustrada de lemn; cândva

un copac, lucrată în alt secol, acum a căpătat un luciu cald datorită frecării. Casa e din epoca victoriană târzie, o casă construită pentru o familie numeroasă şi bogată. Pe coridor stă de strajă o pendulă mare ce drămuieşte timpul; apoi urmează uşa la salonul matern din faţă, cu sugestivele sale tonuri de culoarea cărnii. Un salon în care nu mi-e niciodată îngăduit să stau jos, ci doar în picioare sau în genunchi. La capătul coridorului, deasupra uşii principale, se află o fereastră în formă de evantai cu sticlă colorată: flori, roşii şi albe.

A rămas doar o oglindă, pe un perete din coridor. Dacă întorc capul, astfel ca aripile albe ce-mi încadrează faţa să-mi permită să o privesc, o pot vedea în timp ce cobor scara, o oglindă mare, rotundă şi convexă ca ochiul unui peşte, iar reflexia mea seamănă cu o umbră strâmbă, parodie vagă a unei siluete de basm într-o mantie roşie coborând spre un moment de neglijenţă, adică de pericol. O Soră muiată în sânge.

La picioarele scării se află un cuier pentru pălării şi umbrele, din lemn curbat, cu bare lungi, rotunde, arcuindu-se uşor în sus asemenea unor frunze de ferigă. Aici sunt mai multe umbrele: una neagră, pentru Comandant, una albastră pentru Soţia Comandantului şi umbrela ce mi-a fost repartizată mie, care e roşie. Las umbrela roşie la locul ei, căci ştiu de la fereastră că e o zi însorită. Mă întreb dacă Soţia Comandantului se află în salon. Nu stă întotdeauna în fotoliu. Uneori o aud păşind în sus şi în jos, cu un pas greu, apoi unul uşor şi sunetul înfundat al bastonului ei pe covorul roz spălăcit.

Trec pe coridor pe lângă uşa de la salon şi pe lângă cea care duce în sufragerie şi deschid uşa de la capătul holului şi intru în bucătărie. Aici nu mai miroase a mobilă proaspăt lustruită. Înăuntru se află Rita, în picioare în faţa mesei de bucătărie care e acoperită cu email alb pe alocuri ciobit. Poartă obişnuita ei rochie de Marthă, de un verde sumbru, ca halatul unui chirurg de pe vremuri. Rochia ei lungă are cam aceeaşi croială ce ascunde formele ca a mea, dar cu

un şorţ în faţă şi cu un văl în loc de aripile albe. Când iese, îşi pune vălul, dar de fapt nu-i prea pasă nimănui de cine vede faţa unei Marthe. Mânecile îi sunt suflecate până la cot, lăsându-i la vedere braţele cafenii. Face pâine; frământă aluatul izbindu-l la sfârşit scurt, de mai multe ori şi dând apoi bucăţilor forma dorită.

Rita mă vede şi dă din cap, n-aş putea spune dacă în chip de salut sau doar să arate că a luat cunoştinţă de prezenţa mea; îşi şterge mâinile de făină pe sorţ şi scotoceşte prin sertar după caietul cu cartonaşe. Încruntându-se, rupe trei cartonaşe şi mi le înmânează. Faţa ei ar fi chiar binevoitoare dacă ar vrea să zâmbească. Dar nu se încruntă la mine personal, ci îşi arată dezaprobarea faţă de orice rochie roşie şi de ceea ce simbolizează ea. Crede că poate sunt molipsitoare, ca o boală sau ca ghinionul.

Uneori, ascult pe lângă uşi închise, ceea ce nu aş fi făcut niciodată în timpurile apuse. Nu trag cu urechea prea mult timp, căci nu vreau să fiu prinsă asupra faptului. Totuşi, odată am auzit-o pe Rita spunându-i Corei că ea nu s-ar înjosi aşa.

Nici nu ţi-a cerut-o nimeni, zicea Cora. Oricum, ce-ai putea face, dacă s-ar pune situaţia?

M-aş duce în Colonii. Au de ales, nu?

Cu Nefemeile, să piei de foame şi Dumnezeu ştie câte şi mai câte? zicea Cora. Nu mai spune.

Curăţau mazăre, chiar şi prin uşa aproape închisă puteam auzi zgomotul uşor al boabelor tari căzând în castronul de metal. O auzii pe Rita scoţând un mormăit, sau un oftat, de protest, sau de încuviinţare.

Oricum, fac treaba asta pentru noi toate, răspunse Cora, sau cel puţin aşa zic ei. Dacă nu mi s-ar fi legat trompele, zic, şi să fi fost cu 10 ani mai tânără, aş fi putut fi eu în locul ei. Nu e chiar aşa de rău. Nu e chiar ce s-ar putea numi o muncă grea.

Bine că e ea şi nu eu, zicea Rita când am deschis uşa. Pe faţa lor se putea vedea acea expresie pe care o au femeile când te-au vorbit de rău în absenţă şi cred că le-ai auzit:

încurcată şi uşor sfidătoare, de parcă ar fi dreptul lor. În ziua aceea, Cora a fost mai drăguţă cu mine ca de obicei, iar Rita mai ciufută.

Astăzi, în ciuda feţei posomorâte a Ritei şi a buzelor ei strânse, tare mi-ar plăcea să rămân aici, în bucătărie. S-ar putea să vină şi Cora dintr-altă parte a casei, nedespărţită de pămătuful ei de şters praful şi de sticla cu ulei de curăţat mobila; şi Rita ar face cafea – în casele Comandanţilor încă se mai găseşte cafea adevărată – şi am sta în jurul mesei de bucătărie a Ritei, care de fapt nu e a Ritei cu nimic mai mult decât îmi aparţine masa mea, şi am sta de vorbă despre junghiuri, dureri şi boli, despre ce ne supără la picioare şi la spinări, despre tot soiul de răutăţi la care se pot deda trupurile noastre asemeni unor copii neastâmpăraţi. Am puncta inflexiunile vocilor cu semne din cap arătând că da, ştim tot despre sâcâiala respectivă. Am face schimb de leacuri şi ne-am întoarce să înşirăm enigmele trupurilor noastre, ne-am plânge încetişor, cu voci scăzute, în tonalităţi minore şi triste asemeni porumbeilor gângurind pe streşini. Ştiu ce vrei să spui, am zice. Sau am folosi o expresie mai ciudată pe care o mai auzi încă la oamenii mai în vârstă. Acum mai vii de-acasă, ca şi cum vocea ar fi un călător ce soseşte de la mare distanţă. Ceea ce ar putea fi, ceea ce este.

Cât de mult dispreţuiam astfel de conversaţii pe vremuri! Acum le duc dorul. Cel puţin era o conversaţie. Un fel de schimb.

Sau am sta la bârfă. Marthele ştiu ce se întâmplă, comunică între ele transmiţând ştiri neoficiale de la o casă la alta. Ca şi mine, ascultă fără îndoială pe la uşi, şi observă tot, chiar dacă îşi ţin ochii plecaţi. Le-am auzit uneori sporovăind şi am prins frânturi din conversaţiile lor secrete. *S-a născut mort*. Sau: *I-a înfipt o andrea drept în pântece*. *Pesemne că o rodea cumplit gelozia*. Sau, chinuitor de enigmatic: *Tipa a folosit detergent pentru closete. A făcut minuni, deşi nu poţi crede că el nu i-a simţit gustul. Probabil că habar n-a avut, criţă cum era; dar au descoperit-o, nu-ţi face griji*.

Sau aş ajuta-o pe Rita să facă pâine, afundându-mi mâinile în aluatul cald, ce opune rezistenţă precum carnea. Mă mistuie pofta să ating altceva, nu numai pânză sau lemn. Mă mistuia pofta de a folosi simţul pipăitului.

Dar chiar dacă aş viola buna-cuviinţă până într-atât şi aş ruga-o, Rita nu ar îngădui aşa ceva. I-ar fi prea frică. Marthele nu trebuie să fraternizeze cu noi.

A fraterniza înseamnă *a se comporta ca un frate*. Luke mi-a spus. Zicea că nu există un cuvânt corespunzător care să însemne a se comporta ca o soră. Ar trebui să fie *a sororiza*. Din limba latină. Îi plăcea să cunoască asemenea detalii. Derivate lexicale, întrebuinţări curioase ale unor cuvinte. Eu îl tachinam, spunându-i că e pedant. Iau cartonaşele din mâna întinsă a Ritei; pe ele sunt desenate obiectele pentru care pot fi date în schimb: douăsprezece ouă, o bucată de brânză, o formă maronie ce se presupune că reprezintă un cotlet. Le pun bine în buzunarul cu fermoar de la mânecă, unde îmi ţin şi permisul.

— Zi-le să fie proaspete, ouăle adică, zise. Nu ca ultima oară; şi zi-le să-ţi dea pui, nu o găină. Zi-le pentru cine e, să nu mai calce în străchini.

— Bine, zic. Nu zâmbesc. De ce să o ispitesc să-mi fie prietenă?

Capitolul trei

Ies prin uşa din spate în grădina mare şi îngrijită: în mijloc se întinde o pajişte străjuită de o salcie plângătoare cu mâţişori; pe margini, o bordură de flori, în care narcisele sunt pe trecute, iar lalelele îşi deschid cupele într-o revărsare de culoare. Lalelele sunt roşii, stacojiu închis spre tulpină, de parcă ar fi fost rănite şi ar începe să se vindece în locul acela.

Grădina asta este domeniul Soţiei Comandantului. Privind prin fereastra mea cu geam armat, am văzut-o adesea acolo, îngenuncheată pe o pernă, purtând un văl bleu peste borurile largi ale pălăriei de grădină; alături de ea – un coş cu foarfece de grădinărit şi bucăţi de sfoară ca

să lege florile, să stea bine. Grădina e săpată de un Paznic repartizat Comandantului. Soţia Comandantului dă instrucţiuni, arătând cu bastonul. Multe dintre soţii au asemenea grădini, un obiect pe care să-l ţină în ordine, să-l îngrijească şi să-l îndrăgească.

Cândva am avut şi eu grădină. Îmi amintesc mirosul de pământ reavăn, formele dolofane ale bulbilor pe care-i ţineam în palmă, foşnetul uscat al seminţelor presărate printre degete. Timpul trecea mai repede în acest fel. Uneori, Soţia Comandantului cere să i se scoată un scaun şi nu face altceva decât să stea aşa, în grădina ei. De la distanţă, ai zice că se bucură de pace.

Acum nu e aici şi încep să mă întreb unde e: nu îmi place să dau de Soţia Comandantului pe neaşteptate. Poate că e în salon, cosând, cu un picior pe un scăunel din cauza artritei. Sau poate croşetează fulare pentru Îngerii de pe front. Nu prea pot crede că Îngerii au nevoie de astfel de fulare; oricum, cele făcute de Soţia Comandantului sunt prea încărcate. Pentru ea cruciuliţele şi steluţele folosite de celelalte Soţii sunt mult prea simple. La capetele fularelor ei defilează brazi sau vulturi sau siluete umanoide ţepene: un băiat, o fată, un băiat, o fată. Nu sunt fulare pentru adulţi, ci pentru copii.

Uneori cred că fularele astea nu sunt niciodată trimise Îngerilor, ci sunt deşirate şi transformate la loc în gheme din care să se croşeteze noi fulare. Poate e doar o activitate care să le ţină ocupate pe Soţii, să le dea sentimentul că au un scop. Dar o invidiez pe Soţia Comandantului pentru că poate croşeta. E grozav să ai mici ţinte în faţă care pot fi uşor atinse.

Dar ea pentru ce mă invidiază?

Nu îmi vorbeşte decât atunci când nu are încotro.

Pentru ea eu reprezint o mustrare vie, şi un lucru necesar totodată.

Am stat faţă în faţă pentru prima dată acum cinci săptămâni, când am sosit la acest post. Paznicul de la postul precedent m-a dus până la uşa din faţă. În prima zi

ni se îngăduie să intrăm pe uşa din faţă, dar după aceea ni s-a cerut să o folosim pe cea din spate. Nu s-a stabilit totul în amănunt, e prea curând şi nimeni nu e chiar sigur în ceea ce priveşte statutul nostru exact. După o vreme va trebui probabil să o folosim ori numai pe cea din faţă, ori numai uşa din spate.

Mătuşa Lydia spunea că încearcă să influenţeze forul legislativ în favoarea uşii din faţă. Doar aveţi o poziţie de onoare, zicea ea.

Paznicul sunase la uşă, dar înainte de a se fi scurs timpul necesar ca cineva să fi auzit şi să vină repede să răspundă, uşa se deschise spre interior. Probabil că stătuse la pândă în spatele uşii. Mă aşteptasem să deschidă o Marthă, dar era chiar ea, de neconfundat în roba ei lungă de un albastru deschis.

Deci, tu eşti cea nouă, zise. Nu se dădu în lături ca să mă lase să intru, pur şi simplu stătea aşa în cadrul uşii. Voia să mă facă să simt că nu puteam intra în casă decât dacă zicea ea. În vremurile de acum se încasează multe îmbrânceli şi ghionturi în asemenea puncte strategice.

Da, am răspuns.

Las-o pe verandă, se adresă ea Paznicului care îmi ducea geanta de voiaj. Era de vinilin roşu şi nu era mare. Mai aveam o geantă cu pelerina de iarnă şi rochiile mai groase, dar aceea urma să vină mai târziu.

Paznicul puse jos geanta, luă poziţie de drepţi şi o salută. I-am auzit paşii îndepărtându-se pe alee, apoi poarta din faţă închizându-se, şi am avut senzaţia că mi se lua un braţ protector. Pragul unei case noi e un loc unde te simţi singură.

Ea aşteptă până când plecă maşina. Ţinându-mi capul plecat, nu îi vedeam faţa, ci doar o parte din trup: talia albastră, îngroşată de vârstă, mâna stângă pe mânerul de fildeş al bastonului, briliantele mari de pe inelar, degetul care trebuia să fi fost foarte frumos odinioară şi era încă frumos îngrijit, deşi noduros, cu unghia pilită în formă ovală. Arăta ca un zâmbet ironic pe degetul acela, parcă îşi bătea joc de ea.

Poţi să şi intri, zise. Îmi întoarse spatele şi traversă şchiopătând holul. Trage uşa după tine.

Am ridicat geanta şi am băgat-o înăuntru, cum cred că voia şi ea, apoi am închis uşa. Nu am scos nici un cuvânt. Mătuşa Lydia zicea că e mai bine să nu vorbeşti, decât dacă îţi adresează ea o întrebare directă. Încearcă să priveşti lucrurile din punctul lor de vedere, zicea ea, frângându-şi mâinile împreunate şi zâmbind nervos, implorator. Nu e uşor pentru ele.

Poftim aici, zise Soţia Comandantului. Când am intrat în salon, era deja instalată în fotoliul ei, sprijinindu-şi piciorul stâng pe scăunelul cu pernuţă brodată în *petit point* şi având un coş cu trandafiri alături. Lângă scaun, pe podea, se afla fularul pe care-l împletea, cu andrelele înfipte în el.

Am rămas în picioare în faţa ei, cu mâinile la piept. Aşa, zise ea. Ţinea strâns o ţigară între dinţi, pe care şi-o aprinse. Aşa strânse, buzele ei păreau subţiri, înconjurate de linii verticale cum se vedeau cândva în reclamele pentru cremele de buze. Bricheta era de culoarea fildeşului. Probabil că ţigările fuseseră achiziţionate la negru, ceea ce îmi dădu speranţă. Chiar şi acum mai există o piaţă neagră, deşi nu mai sunt bani adevăraţi. Există întotdeauna o piaţă neagră, căci se găsesc întotdeauna lucruri cu care să faci troc. Deci era o femeie pentru care regulile puteau fi elastice. Dar eu nu aveam nimic cu care să pot face comerţ.

M-am uitat la ţigară cu jind. Ca şi alcoolul şi cafeaua, ţigările îmi sunt interzise.

Aşadar, bătrânul zi-i pe nume nu a izbutit, spuse.

Nu doamnă, am răspuns eu.

Scoase ceva ce aducea a râs, apoi tuşi. N-a avut noroc. Acum eşti la al doilea, nu?

Al treilea, doamnă, zisei.

Nici pentru tine nu e prea bine, zise ea. Râse, înecându-se şi tuşind din nou. Poţi sta jos. Nu e obiceiul meu, dar de data asta îţi îngădui.

M-am aşezat într-adevăr jos, pe marginea unuia din scaunele cu spătare ţepene. Nu doream să mă uit cu ochi

mari în jur, căci nu voiam să dau impresia că nu o urmăresc; astfel încât consola de marmură a căminului din dreapta şi oglinda de deasupra lui şi buchetele de flori îmi apăreau doar ca nişte umbre la marginea câmpului meu vizual. Mai târziu aveam desigur să găsesc destul timp să le examinez.

Acum, faţa ei era la acelaşi nivel cu a mea. Am avut impresia că o recunosc, sau că cel puţin îmi amintea de cineva cunoscut. Câteva şuviţe de păr îi ieşeau de sub văl. Era încă blond. Atunci am crezut că poate se oxigena, că vopseaua de păr era un alt articol pe care şi-l procura la negru, dar acum ştiu că e într-adevăr blond. Avea sprâncenele pensate, două linii subţiri arcuite, ce-i dădeau un aer veşnic mirat sau ultragiat sau curios, aşa cum vezi pe chipul unui copil luat prin surprindere, însă pleoapele îi arătau obosite. Dar nu şi ochii, care aveau culoarea ostilă a cerului dintr-o zi strălucitoare de miez de vară, o întindere albastră impenetrabilă. Nasul, acum prea mic pentru restul feţei, fusese probabil ceea ce se numea odată drăgălaş. Faţa nu era grasă, dar era mare. Două linii o brăzdau din colţurile gurii în jos, iar între ele se afla bărbia, încordată ca un pumn.

Doresc să te văd cât se poate de puţin, zise. Cred că ai aceeaşi dorinţă în ceea ce mă priveşte.

Nu am răspuns, căci nu voiam nici s-o insult încuviinţând, nici să o contrazic.

Ştiu că nu eşti proastă, continuă. Inhală, apoi suflă fumul afară. Ţi-am citit dosarul. Pentru mine, aceasta e ca o tranzacţie comercială. Dar dacă mi se fac necazuri, răspund cu aceeaşi monedă. Ai înţeles?

Da, doamnă, am răspuns.

Nu-mi spune Doamnă, zise iritată. Doar nu eşti o Marthă.

Nu am întrebat cum trebuie să mă adresez, căci am văzut-o că spera să nu mai am ocazia să-i mai adresez vreun cuvânt. Eram dezamăgită. Pe atunci doream să o transform într-o soră mai mare, o figură maternă care să mă înţeleagă şi să mă protejeze. Soţia de la postul meu

precedent îşi petrecea aproape tot timpul în dormitor; Marthele spuneau că bea. Tare doream ca asta să nu fie aşa. Voiam să cred că aş fi plăcut-o în alte vremuri şi locuri, într-o altă viaţă. Dar începeam să înţeleg deja că nu mi-ar fi fost pe plac şi nici eu ei.

Îşi stinse ţigara pe jumătate fumată într-o scrumieră mică, spiralată, de pe măsuţa cu lampă de lângă ea. Fu o mişcare hotărâtă urmată de o singură răsucire, spre deosebire de mişcările delicat repetate folosite de obicei de Soţii.

În privinţa soţului meu, zise, să ştii că asta e: soţul meu. Şi vreau să-ţi fie foarte clar acest lucru. Până ne va despărţi moartea. E hotărârea mea nestrămutată.

Da, Doamnă, am repetat, uitând ce-mi spusese. Existau pe vremuri păpuşi pentru fetiţe, care vorbeau dacă le trăgeai de o sfoară de la spate. Mi se pare că vocea mea monotonă suna exact ca a unei păpuşi mecanice. Probabil că tare ar fi vrut să mă plesnească. Ne pot lovi, căci există precedent în Scriptură. Dar nu cu un obiect, ci cu palmele goale.

Este unul din lucrurile pentru care am luptat, zise Soţia Comandantului şi brusc încetă să mă mai privească; îşi privea mâinile noduroase, încărcate de diamante şi deodată mi-am amintit unde o mai văzusem.

Prima oară o văzusem la televizor când aveam opt sau nouă ani. Era pe vremea când mama dormea acasă duminică dimineaţa şi eu mă sculam şi mă duceam la televizorul din biroul mamei, căutând desene animate pe toate canalele. Uneori, când nu găseam, mă uitam la programul „Biblia pentru sufletele în formare”, unde se dădeau povestiri biblice pentru copii şi se cântau imnuri. Una dintre femei se numea Serena Joy[1]. Era soprana principală. Era minionă, cu părul *blond cendré*, cu un năsuc cârn şi nişte ochi albaştri, imenşi, pe care-i ridica în sus în timpul imnurilor. Putea zâmbi şi plânge în acelaşi timp, cu lacrimi care-i curgeau graţios pe obraz ca la comandă chiar atunci când vocea ei tremurătoare lua cele

[1] Nume simbolic: *Serena* – seninătate, *Joy* – bucurie.

mai înalte note fără nici un efort. După aceea s-a apucat de alte activităţi.

Femeia care stătea în faţa mea era Serena Joy. Sau mai degrabă fusese cândva. Aşadar, situaţia era mai rea decât credeam.

Capitolul patru

Mă plimb pe aleea cu pietriş care împarte în două pajiştea din spate, ordonată, asemenea unei frizuri cu cărare. A plouat peste noapte; iarba e udă de o parte şi de alta, aerul umed. Ici şi colo se zăresc viermi, dovadă a fertilităţii pământului; deşi pe jumătate morţi sub razele soarelui, sunt fremătători şi roz, asemeni unor buze.

Deschid poarta din uluci albe şi îmi continui drumul dincolo de pajiştea din faţa casei, spre poarta principală. În aleea pentru maşini, unul dintre Paznicii repartizaţi pe lângă gospodăria noastră spală maşina. Asta înseamnă că, probabil, Comandantul se află în casă, în apartamentul lui de dincolo de sufrageria unde pare să-şi petreacă cea mai mare parte a timpului.

Maşina e foarte scumpă, marca Whirlwind, mai bună decât Chariot[2] şi mult mai bună decât scunda, dar practica Behemoth[3]. E neagră evident, simbol al prestigiului, dar şi al dricului; e lungă şi lucioasă. Şoferul o lustruieşte peste tot cu o bucată de piele de căprioară, plin de afecţiune. Iată cel puţin ceva ce nu s-a schimbat: felul în care bărbaţii mângâie maşinile frumoase.

E în uniformă de Paznic, dar bereta e pusă ştrengăreşte într-o parte, iar mânecile suflecate până la cot lasă la vedere antebraţele bronzate, punctate cu păr negru. Ţine o ţigară în colţul gurii, ceea ce arată că şi el are cu ce face comerţ pe piaţa neagră.

Ştiu cum îl cheamă: Nick. Îl ştiu pentru că le-am auzit

---

[2] Nume traductibile: Vijelia, Carul de luptă, inspirate din Biblie: Ieremia 4:13.

[3] Denumire biblică (Iov 40), probabil pentru hipopotam; prin extindere, orice animal mare şi puternic.

pe Rita şi pe Cora vorbind despre el şi o dată, l-am auzit şi pe Comandant spunându-i: „Nick, nu voi avea nevoie de maşină”.

Locuieşte aici, deasupra garajului. Poziţie inferioară: nu i s-a repartizat o femeie, nici măcar una. Nu e bine cotat – ori are vreun defect, ori n-are relaţii. Dar se comportă ca şi cum nu ar fi conştient de acest lucru, sau nu-i pasă. Se poartă prea firesc, nu e destul de servil. Poate că din prostie, dar nu cred. Ceva e putred, spuneau pe vremuri, sau îmi miroase suspect. Inadaptabil ca mirosul. Fără să vreau, mă gândesc la ce miros ar avea. O astfel de piele bronzată, umedă de soare şi învăluită în fum nu poate mirosi suspect şi în nici un caz a putred. Inhalez puternic şi oftez.

Mă priveşte şi mă vede privindu-l. Are o faţă de francez, slabă, bizară, cu suprafeţe plane şi unghiuri şi multe încreţituri în jurul gurii când zâmbeşte. Mai trage o dată din ţigară, o lasă să cadă pe alee şi calcă pe ea. Începe să fluiere. Apoi face cu ochiul.

Las capul în jos şi mă întorc în aşa fel ca aripile albe să-mi ascundă faţa şi nu mă opresc din mers. Gestul acela a însemnat un risc, dar cu ce scop? Dacă l-aş turna?

Poate că dorise doar să fie prietenos. Poate că văzuse expresia de pe chipul meu şi o interpretase greşit. Sincer, ceea ce doream eu era ţigara.

Poate că m-a pus la încercare să vadă ce o să fac.

Poate că e un Ochi.

Deschid poarta din faţă şi o închid după ce ies, privind în jos, dar nu şi înapoi. Trotuarul este din cărămidă roşie. Mă concentrez asupra acestei privelişti, un câmp de dreptunghiuri uşor vălurite acolo unde pământul de dedesubt s-a lăsat în jos din cauza zecilor de ierni geroase. Culoarea cărămizilor e veche, dar totuşi vie şi proaspătă. Trotuarele sunt mult mai curate ca pe vremuri.

Ajung la colţ şi mă opresc. Până nu de mult, aşteptatul mă scotea din sărite. Cele care doar aşteaptă disciplinate în picioare tot datoria şi-o fac astfel, spunea Mătuşa Lydia.

Ne-a pus să învăţăm acest dicton pe dinafară. Ne mai spunea: „Nu toate o veţi scoate la capăt. Unele dintre voi veţi cădea pe pământ uscat şi spini. Unele dintre voi aveţi rădăcini superficiale”. Avea pe bărbie o aluniţă care se mişca în sus şi în jos când vorbea. Ne zicea: „Imaginaţi-vă că sunteţi nişte seminţe”, şi atunci lua un ton conspirativ şi insinuant, asemeni femeilor ălora care, pe timpuri, predau lecţii de balet copiilor, şi spuneau: „Ridicaţi braţele în sus acum, să ne închipuim că suntem copaci”.

Stau aşteptând la colţ, închipuindu-mi că sunt un copac.

Pe trotuarul roşu vine spre mine o arătare în roşu, cu aripi albe în jurul feţei, o arătare întocmai ca mine, o femeie în roşu greu de definit, cu un coş pe braţ. Ajunge în dreptul meu şi ne uităm intens una la alta, scrutând chipul celeilalte aflat la capătul tunelului de pânză ce-l înconjoară. E persoana care trebuie.

— Binecuvântat fie rodul, îmi recită ea salutul nostru reglementar.

— Să dea Dumnezeu, dau eu răspunsul reglementar. Cotim şi o luăm pe lângă casele mari spre partea centrală a oraşului. Nu ni se îngăduie să mergem acolo decât câte două. Se zice că pentru a fi mai în siguranţă, ceea ce e absurd, căci suntem deja foarte în siguranţă. Adevărul este că ea mă spionează, aşa cum şi eu o spionez pe ea. Dacă vreuna din noi alunecă printr-un ochi al plasei, din cauza unui incident din timpul plimbării noastre zilnice, atunci cealaltă va trebui să dea seama.

Această femeie e partenera mea de două săptămâni. Nu ştiu ce i s-a întâmplat celei dinainte. Pur şi simplu, într-o bună zi n-a mai venit la întâlnire şi în locul ei a apărut asta. Nu e o chestiune despre care să pui întrebări, pentru că răspunsurile sunt de felul celor pe care nici nu vrei să le afli. Oricum, nici n-ai primi vreun răspuns.

Noua parteneră e puţin mai plinuţă decât mine. Are ochi căprui. Se numeşte Ofglen şi cam asta-i tot ce ştiu despre ea. Merge ţinând capul plecat cu modestie, mâinile înmănuşate în roşu împreunate în faţă şi face nişte paşi mici ca de purcel dresat să umble pe picioarele dindărăt.

În timpul acestor plimbări n-a scos nici o vorbuliţă care să nu fie strict conform canonului, dar nici eu. Poate să fie o fanatică, nu numai o simplă cameristă. Nu pot să risc.

— Războiul merge bine din câte am auzit, zice ea.

— Slavă, răspund eu.

— Am fost dăruiţi cu vreme bună.

— Primesc darul cu bucurie.

— Au învins şi mai mulţi răsculaţi în ultimele 24 de ore.

— Slavă, zic. Nu o întreb de unde ştie. Ce erau?

— Baptişti. Aveau o întăritură în Dealurile Albastre. I-au scos cu fum.

— Slavă.

Uneori aş vrea să tacă pur şi simplu din gură şi să mă lase să merg liniştită. Dar sunt atât de flămândă să aflu noutăţi, de orice fel; chiar dacă sunt false, tot au o semnificaţie.

Am ajuns la prima barieră, dincolo de care te-ai aştepta să fie lucrări rutiere sau săpături pentru canalizare: o bară de lemn vopsită cu dungi negre şi galbene încrucişate şi un hexagon roşu care înseamnă *Stop*. Lângă poartă se află câteva felinare, care nu sunt aprinse pentru că nu e noapte. Deasupra noastră ştiu că sunt reflectoare fixate de stâlpii de telefon, care se folosesc când se dă alarma în cazuri de urgenţă, şi în gheretele de pe ambele margini ale drumului stau bărbaţi cu mitraliere. Nu văd reflectoarele şi gheretele din cauza aripilor din jurul feţei. Ştiu doar că sunt acolo.

În spatele barierei, la strâmta poartă de trecere, ne aşteaptă doi băieţi în uniforma verde a Paznicilor Credinţei, cu emblema respectivă pe umeri şi pe berete: două săbii încrucişate deasupra unui triunghi alb. Paznicii nu sunt soldaţi adevăraţi. Sunt folosiţi pentru acţiuni poliţieneşti de rutină şi alte activităţi neînsemnate, cum ar fi să sape grădina Soţiei Comandantului, şi sunt fie proşti, fie mai în vârstă sau handicapaţi, fie foarte tineri, în afară de cei care sunt de fapt Ochi incognito.

Ăştia doi sunt foarte tineri: mustaţa unuia abia mijeşte, celălalt e încă plin de coşuri. Tinereţea lor e înduioşătoare,

dar ştiu că nu mă pot lăsa înşelată. Tinerii sunt de multe ori cei mai periculoşi, cei mai fanatici, cei mai gata să apese pe trăgaci. Nu au avut timp să înveţe prea multe despre viaţă. Trebuie să-i iei foarte încetişor.

Săptămâna trecută au împuşcat o femeie chiar cam pe aici. Era o Marthă. Se scotocea prin robă ca să-şi găsească permisul de trecere şi ei au crezut că de fapt caută o bombă. Au crezut că e un băiat deghizat. Au existat astfel de incidente.

Rita şi Cora o ştiau pe femeia aceea. Le-am auzit vorbind despre întâmplare în bucătărie.

Şi-au făcut meseria, zicea Cora. Să vegheze la siguranţa noastră.

Nimic mai în siguranţă decât un mort, comenta Rita furioasă. Îşi vedea de treaba ei. N-aveau de ce s-o împuşte.

A fost un accident, zise Cora.

Nu există aşa ceva. Toate sunt făcute înadins. O auzeam zdrăngănind cratiţele în chiuvetă.

Oricum, cred că nu o să se încumete nimeni să arunce în aer casa asta, zise Cora.

Totuşi, zise Rita. Muncea din greu. A fost o moarte urâtă.

Sunt altele şi mai rele. Cel puţin a fost rapidă.

Aici ai dreptate, zise Rita. Dar mie mi-ar plăcea să nu mă ia aşa repede. Să am timp să pun lucrurile la punct.

Cei doi Paznici tineri ne salută milităreşte, ducând trei degete la marginea beretei. Ni se acordă astfel de semne de respect. Trebuie să ne arate respect din cauza naturii serviciului nostru.

Scoatem permisele de trecere din buzunarele cu fermoar ale mânecilor noastre largi, ei le examinează, apoi pun o ştampilă. Unul dintre ei intră în ghereta din dreapta ca să composteze numerele în Compucontrol.

Când îmi dă înapoi permisul, cel cu mustaţă de culoarea piersicii îşi înclină capul, încercând să-mi vadă faţa. Eu îmi salt niţel capul ca să-l ajut şi el îmi vede ochii, iar eu îi zăresc pe ai lui şi atunci roşeşte. Are o faţă prelungă şi

tristă de oaie, dar cu ochii mari şi expresivi ai unui câine, prepelicar, nu terier. Are o piele palidă, nesănătos de fragedă, ca pielea de sub o crustă. Totuşi mă gândesc cum ar fi să ating cu mâna acest chip expus la vedere. El întoarce capul primul.

Este un eveniment această neînsemnată sfidare a regulilor, atât de mică încât nu poate fi detectată; dar astea sunt momentele pe care le tezaurizez aşa cum în copilărie ascundeam bomboane în fundul unui sertar. Astfel de momente reprezintă posibilităţi, mici ferestruici de speranţă.

Ce-ar fi să vin noaptea, când e de serviciu singur – deşi o astfel de solitudine nu i-ar fi nicicând îngăduită – şi să-i îngădui să treacă dincolo de aripile mele albe? Ce-ar fi să-mi lepăd giulgiul meu roşu şi să mă arăt lui, sau amândurora, în lumina vagă a felinarelor? Sigur că la asta se gândeşte uneori în timpul nesfârşit al pazei lor la această barieră, dincolo de care nu trece nimeni, în afară de Comandanţii Credincioşilor în maşinile lor lungi şi negre, silenţioase ca un murmur, sau de albastrele Soţii ale acestora sau de fiicele lor cu văluri albe care se duc supuse la Salvări sau Rugăvaganţe, sau de Marthele lor verzi şi bondoace, sau uneori de Naşteromobilul sau de Cameristele lor roşii care merg pe jos. Sau alteori de duba neagră cu un ochi alb înaripat pictat pe o parte. Ferestrele dubelor sunt vopsite în negru, iar bărbaţii de pe locurile din faţă poartă ochelari negri – o dublă obscuritate.

Dubele sunt cu siguranţă mai tăcute decât celelalte maşini. Când trec, ne întoarcem ochii în altă parte. Dacă se aud sunete dinăuntru, încercăm să nu le auzim. Nimeni nu are inima perfectă.

Când dubele negre ajung la un punct de control, li se face semn să treacă fără oprire. Paznicii nu vor să-şi asume riscul să se uite înăuntru, să caute, punând astfel la îndoială autoritatea. Indiferent de ce gândesc.

Când te uiţi la ei, nu poţi şti dacă gândesc cât de cât. Dar probabil nu se gândesc la rochii lepădate în iarbă. Dacă se gândesc la un sărut, e sigur că numaidecât se

gândesc la reflectoarele care se aprind atunci şi la împuşcături. Mai degrabă se gândesc să-şi facă datoria, să fie avansaţi la rangul de Îngeri, să capete poate permisiunea să se căsătorească şi apoi, dacă reuşesc să dobândească destulă putere şi să trăiască până la vârsta respectivă, să li se repartizeze o cameristă proprie.

Cel cu mustaţă ne deschide mica poartă pentru pietoni şi se dă mult înapoi, iar noi trecem. Pe când ne îndepărtăm, ştiu că ne urmăresc cu privirea, aceşti doi bărbaţi cărora nu le este îngăduit încă să se atingă de femei. Ochii lor parcă te pipăie, aşa că îmi legăn puţin şoldurile şi simt cum rochia mea roşie se unduieşte. E ca atunci când dai cu tifla de la adăpostul unui gard, sau necăjeşti un câine cu un os la care nu poate ajunge; mi-e ruşine de ceea ce fac, căci bărbaţii ăştia nu au nici o vină pentru ce se petrece, sunt prea tineri.

Apoi descopăr că de fapt nu mi-e ruşine. Puterea îmi dă bucurie; chiar dacă e puterea pasivă a unui os din faţa unui căţel, e însă reală. Sper să li se scoale la vederea noastră şi să trebuiască să se frece pe ascuns de barierele vopsite. Mai târziu, noaptea, vor suferi în paturile lor cazone. Nu mai au nici un debuşeu acum, decât propria lor persoană, ceea ce e un sacrilegiu. Nu mai există reviste, nu mai există filme, nu mai există substitute; numai eu şi umbra mea îndepărtându-ne de cei doi bărbaţi care stau ţepeni în poziţie de drepţi, privindu-ne siluetele ce bat în retragere.

Capitolul cinci

Merg pe stradă cu dublul meu. Deşi nu mai suntem în cartierul închis al Comandanţilor, sunt şi aici case mari.

În faţa uneia dintre ele, un paznic tunde iarba de pe pajişte. Pajiştile sunt îngrijite, faţadele sunt elegante şi bine întreţinute, arată ca pozele frumoase care se publicau odinioară în revistele despre case, grădini şi decoraţiuni interioare. Peste tot lipsesc oamenii şi pluteşte acelaşi aer de adormire. Strada arată aproape ca un muzeu sau ca o

stradă de pe macheta unui oraş, construită ca să arate felul cum trăiau oamenii odinioară. Ca şi în acele fotografii, muzee sau machete, nu există copii.

Aceasta este inima Galaadului[4], unde războiul nu poate pătrunde decât la televizor. Marginile nu sunt sigure, ele variind în funcţie de atacuri şi contraatacuri, dar acesta este centrul unde nu mişcă nimic. Republica Galaad, spunea Mătuşa Lydia, nu cunoaşte graniţe. Galaad se află în interiorul fiecăruia.

Odinioară locuiau aici doctori, avocaţi, profesori universitari. Nu mai există avocaţi, iar universitatea e închisă. Luke şi cu mine obişnuiam să ne plimbăm împreună pe aceste străzi. Făceam planuri să cumpărăm o casă cum sunt astea, o casă mare şi veche şi să o reparăm. O să aibă grădină, leagăne pentru copii. Şi noi aveam să facem copii. Deşi ştiam că nu era cu putinţă să ne permitem aşa ceva, era totuşi un subiect de conversaţie, un joc de duminică. O astfel de libertate acum pare aproape de nepreţuit.

Dăm colţul pe o stradă principală, unde circulaţia e mai mare. Trec maşini; cele mai multe negre, altele gri şi cafenii. Mai sunt şi alte femei cu coşuri, unele în roşu, altele în verdele sumbru al Marthelor, altele în rochii cu dungi roşii, albastre şi verzi, ieftine şi strâmte, portul nevestelor bărbaţilor mai săraci. Econoneveste, aşa se numesc. Aceste femei nu sunt împărţite pe funcţii. Trebuie să facă de toate, dacă pot. Uneori trece o femeie îmbrăcată toată în negru, o văduvă. Mai demult erau mai multe, dar numărul lor pare să scadă.

Pe Soţiile Comandanţilor nu le vezi pe trotuare, ci doar în maşini.

Trotuarele de aici sunt de ciment. Ca un copil, evit să păşesc pe crăpături. Îmi vin în minte imagini ale picioarelor mele pe aceste trotuare în vremurile de demult, purtând o încălţăminte total diferită. Uneori purtam pantofi pentru alergat, cu pernuţe pe tălpi şi găuri de

---

[4] Denumire biblică, v. Ieremia 8:22.

aerisire şi stele din material fluorescent care reflecta lumina în întuneric. Deşi nu alergam niciodată noaptea, iar în timpul zilei numai pe lângă drumuri foarte circulate.

Femeile nu erau protejate pe atunci.

Îmi amintesc regulile, reguli care nu erau enunţate, dar pe care le cunoştea orice femeie: nu deschide uşa unui necunoscut chiar dacă zice că e de la poliţie. Pune-l să-ţi strecoare legitimaţia pe sub uşă. Nu te opri pe drum ca să ajuţi pe cineva care pretinde că are necazuri cu maşina. Mergi înainte, cu portierele încuiate. Dacă fluieră cineva, nu întoarce capul să te uiţi. Nu intra singură noaptea într-o spălătorie cu autoservire.

Mă gândesc la acele spălătorii. Cum eram îmbrăcată când mă duceam până acolo, în şort, în blugi, în pantaloni de jogging. La ce vâram în maşinile de spălat: hainele mele personale, săpunul meu personal, banii pe care îi câştigasem singură. Mă gândeam cum e să ai astfel de putere de control.

Acum mergem pe aceleaşi străzi în perechi îmbrăcate în roşu şi nici un bărbat nu strigă obscenităţi la noi, nici nu ne vorbeşte, nici nu ne atinge. Nimeni nu ne fluieră.

Sunt mai multe feluri de libertate, zicea Mătuşa Lydia. Libertatea să faci un lucru şi cea de a fi eliberat. În vremurile anarhiei, exista şi libertatea să faci diverse lucruri. Acum am fost eliberate. Să nu subestimaţi acest tip de libertate.

În faţa noastră, pe dreapta, e magazinul unde ne comandăm rochiile. Unii le numesc *robe*[5] şi e bine zis, căci roba te *robeşte*[6]. Magazinul are o uriaşă firmă de lemn afară, în forma unui crin auriu; numele magazinului este Crinii de câmp. Sub crini poţi vedea cum literele au fost

---

[5] *Habit* – 1) costum, veşmânt caracteristic unei profesiuni, rang sau funcţie; 2) obicei.

[6] Joc de cuvinte greu de tradus: *habits are hard to break.* Sintagma înseamnă, pe de o parte „obiceiurile sunt greu de schimbat”. Dar verbul *break*, prin asociere cu expresia *to break loose* (a scăpa, a se elibera, a fugi), sugerează forţa de constrângere a uniformei de castă specifică societăţii din Galaad.

acoperite cu vopsea, atunci când au hotărât că până şi numele magazinelor reprezentau o tentaţie prea mare pentru noi. Acum toate lucrurile se ştiu numai după imaginile de pe firme.

Pe vremuri, aici era un cinematograf frecventat mai ales de studenţi. În fiecare primăvară organizam un festival Humphrey Bogart, cu Lauren Bacall sau Katharine Hepburn, femei independente care luau ce hotărâri voiau. Ele purtau bluze închise cu nasturi în faţă, care sugerau posibilitatea de a fi descheiate. Aceste femei puteau fi descheiate sau nu. Se pare că puteau alege. Toate puteam să alegem, pare-se, pe atunci. Eram o societate muribundă, zicea Mătuşa Lydia, din cauza prea marilor posibilităţi de a alege.

Nu ştiu când am încetat de a mai ţine festivalul. Probabil că eram femei în toată firea. Aşa că n-am băgat de seamă.

Nu intrăm în magazinul Crinii, ci traversăm şi o luăm pe o stradă laterală. Ne oprim întâi la un magazin cu altă firmă de lemn pe ea: trei ouă, o albină, o vacă. Lapte şi miere. E coadă şi ne aşteptăm rândul, două câte două. Văd că azi au portocale. De când am pierdut America Centrală în războiul cu Libertheos, portocalele au devenit greu de procurat: uneori le găseşti la magazin, alteori nu. Din cauza războiului, portocalele din California nu ajung întotdeauna aici şi nici pe cele din Florida nu te poţi baza când sunt drumurile blocate sau şinele de tren aruncate în aer. Mă uit cu jind la portocale. Dar n-am adus cartonaşe pentru portocale. La întoarcere cred că o să-i spun Ritei. O să fie bucuroasă. O să fie ceva, o mică realizare: să faci să apară portocale în magazin, tot gândindu-te la ele.

Cele care au ajuns la tejghea dau cartonaşele celor doi bărbaţi în uniformă de Paznici, care stau în picioare de partea cealaltă. Nimeni nu vorbeşte prea mult, deşi se aude un foşnet şi capetele femeilor se mişcă pe furiş dintr-o parte în alta: aici, la târguieli, e locul unde există posibilitatea să vezi vreo cunoştinţă, vreo persoană ştiută din vremurile dinainte sau de la Centrul Roşu. Numai să

zăreşti un astfel de chip este o încurajare. Ce n-aş da s-o văd pe Moira, numai să o văd, să ştiu că mai există încă. Acum e greu să-ţi imaginezi măcar că ai putea avea o prietenă.

Dar lângă mine, Ofglen nu se uită în jur. Poate că nu mai cunoaşte pe nimeni. Poate că au dispărut toate femeile pe care le-a cunoscut. Sau poate că nu vrea să fie văzută. Stă tăcută, cu capul plecat.

În timp ce aşteptăm la coada dublă, se deschide uşa şi mai intră două femei, amândouă purtând rochia roşie şi aripile albe ale Cameristelor. Una dintre ele este voluminos gravidă – sub rochia largă, pântecele ei protuberează triumfător. În încăpere se produce o mişcare, un murmur, o exclamaţie tăcută; fără să vrem, întoarcem capetele ostentativ, ca să vedem mai bine; ne mănâncă degetele să o atingem. Pentru noi este o prezenţă magică, un obiect de invidie şi dorinţă, o pizmuim. E ca un drapel pe coamă de deal, ne arată ce se mai poate face încă: mai există salvare şi pentru noi.

Femeile din încăpere şuşotesc; aproape că stau de vorbă, din cauza surescitării.

— Cine e? aud în spatele meu.

— Ofwayne. Ba nu. Ofwarren.

— Face paradă, şuieră o voce; şi e adevărat. O femeie în halul ăsta de gravidă nu e obligată să iasă, nu trebuie să meargă la târguieli. Nu i se mai prescrie plimbarea zilnică pentru menţinerea muşchilor abdominali în stare de funcţionare. Are nevoie doar de exerciţiile la sol şi de cele de respiraţie. Putea sta acasă. Şi e un pericol pentru ea să iasă; sigur că afară la uşă stă un Paznic care o aşteaptă. Acum că a devenit purtătoare de viaţă, e mai aproape de moarte şi are nevoie de o securitate specială. Ar putea s-o dea gata gelozia, că s-a mai întâmplat. Toţi copiii sunt doriţi acum, dar nu de toată lumea.

Dar poate că plimbarea e un capriciu al ei şi le fac toate poftele când sarcina a ajuns atât de departe fără să avorteze. Sau poate că e una din alea care par a zice „Haideţi, haideţi, daţi. Eu pot suporta orice”, cu vocaţia

unei mucenice. Îi zăresc o clipă faţa pe când îşi ridică ochii pentru a privi în jur. E roză şi strălucitoare, savurând din plin efectul pe care-l produce.

— Linişte, zice unul din Paznicii din spatele tejghelei şi noi deodată amuţim ca nişte şcolăriţe.

Ofglen şi cu mine am ajuns la tejghea. Întindem cartonaşele şi unul din Paznici bate numerele de pe ele în Compumuşcă, în timp ce celălalt ne dă cumpărăturile: laptele, ouăle. Le punem fiecare în coşul propriu şi ieşim pe lângă femeia gravidă şi partenera ei, care alături de ea pare un ţâr, e parcă intrată la apă; ca noi toate. Pântecele gravidei pare un fruct uriaş. *Barosan*, expresie din copilăria mea. Îşi ţine mâinile pe pântece, parcă ar vrea să-l apere, sau parcă ar primi ceva din interior, căldură şi putere.

Când trec pe lângă ea, mă priveşte drept în faţă, în ochi chiar, şi deodată ştiu cine e. A fost cu mine la Centrul Roşu, una din favoritele Mătuşii Lydia. Mie nu mi-a plăcut niciodată. Numele ei de odinioară era Janine.

Janine mă priveşte şi în colţul gurii îi apare umbra unui surâs superior. Îşi coboară privirile spre pântecele meu plat sub rochia roşie şi apoi aripile îi ascund faţa. Îi văd doar o bucăţică de frunte şi vârful rozaliu al nasului.

Intrăm apoi în magazinul Numai carne, marcat printr-un cotlet enorm din lemn atârnat de două lanţuri. Aici nu prea e coadă: carnea e scumpă şi nici măcar Comandanţii nu mănâncă în fiecare zi. Totuşi Ofglen ia antricot de vită, a doua oară săptămâna asta. O să le povestesc Marthelor; e exact genul de noutate pe care îl savurează. Le interesează foarte tare cum sunt administrate alte gospodării şi astfel de mici bârfe sunt prilej de mândrie sau de nemulţumire pentru ele.

Iau puiul înfăşurat în hârtie de împachetat şi legat cu sfoară. Nu prea mai sunt lucruri de plastic. Îmi vin în minte nenumăratele pungi de plastic pentru târguieli de la supermarket; nu-mi plăcea să le irosesc, aşa că le îndesam în dulapul de sub chiuvetă până într-o zi când erau aşa de

multe, încât atunci când deschideam uşa, ieşeau afară împrăştiindu-se pe podea. Luke totdeauna se plângea de acest obicei al meu. Şi periodic lua toate pungile şi le arunca.

Ar putea să-şi tragă una peste cap, zicea el. Ştii cum le place copiilor să se joace. Nici vorbă de aşa ceva, ziceam eu. E prea mare. (Sau prea isteaţă, sau prea norocoasă). Dar simţeam un fior rece de teamă şi apoi de vinovăţie pentru că fusesem aşa de neglijentă. Era adevărat, prea multe mi se păreau fireşti; aveam încredere în soartă, pe vremea aceea. O să le ţin într-un dulap mai sus, ziceam eu. Nu le mai ţine deloc, zicea el. Nu le folosim niciodată la nimic. Ba da, ca pungi de gunoi, ziceam eu. Iar el zicea…

Nu aici şi nu acum. Nu unde văd oamenii. Mă întorc să-mi văd silueta în geamul vitrinei. Deci am ieşit din magazin, suntem pe stradă.

Un grup de oameni vine spre noi. Sunt turişti, din Japonia se pare, o delegaţie comercială, poate, care face turul locurilor istorice sau doreşte să vadă culoarea locală. Sunt mititei şi cu un aspect îngrijit; fiecare bărbat sau femeie, are câte un aparat de fotografiat, fiecare are un zâmbet propriu. Se uită în jur cu ochi strălucitori, lăsându-şi capul într-o parte, ca măcăleandrii, cu o bună dispoziţie agresivă şi eu nu mă pot împiedica să-i privesc fix. De mult n-am mai văzut femei în fuste atât de scurte. Fustele ajung imediat sub genunchi şi picioarele par aproape goale în ciorapii subţiri. Îţi sar în ochi; baretele pantofilor cu tocuri înalte par nişte delicate instrumente de tortură. Femeile se bălăbănesc pierzându-şi echilibrul pe tocurile catalige, parcă ar fi pe picioroange; au talia cambrată, cu fundul proeminent. Au capul descoperit, cu părul negru radiind sexualitate expus la vedere. Au buzele date cu roşu, rujul reliefând cavitatea umedă a gurii, asemenea mâzgăliturilor de pe pereţii closetelor publice de odinioară.

Mă opresc în loc. Ofglen se opreşte şi ea şi ştiu că nici ea nu-şi poate dezlipi privirile de la femeile astea. Suntem fascinate, dar şi dezgustate. Par dezbrăcate. A fost nevoie

de atât de puţin timp ca să ne schimbăm mentalitatea în astfel de chestiuni.

Apoi mă gândesc: Şi eu mă îmbrăcam aşa. Pe atunci eram liberă.

Occidentalizat, aşa numeau stilul pe vremuri.

Turiştii japonezi vin spre noi sporovăind, iar noi întoarcem capul prea târziu, căci ne-au văzut faţa.

Au un translator îmbrăcat în costumul albastru standard, purtând cravata cu model roşu şi acul de cravată cu ochiul înaripat. El se desprinde de grup şi vine în faţa noastră, blocându-ne trecerea. Turiştii se îngrămădesc în spatele lui, unul duce un aparat de fotografiat la ochi.

— Nu vă supăraţi, ni se adresează el destul de politicos. Întreabă dacă vă pot fotografia.

Privesc în jos la caldarâm, şi scutur din cap în semn că nu. Ei nu văd probabil decât aripile albe, o bucăţică de faţă, bărbia şi o parte a gurii. Nu ochii. Sunt destul de înţeleaptă să nu-l privesc pe translator în faţă. Majoritatea translatorilor sunt Ochi, sau cel puţin aşa se spune.

De asemenea, sunt destul de înţeleaptă să nu spun da. Modestia înseamnă invizibilitate, zicea Mătuşa Lydia. Nu uitaţi. Să fiţi văzute – să fiţi *văzute* – înseamnă, şi-i tremura vocea, să fiţi penetrate. Şi trebuie să fiţi impenetrabile, fetelor. Fetelor, aşa ne spunea ea.

Ofglen tace şi ea. Şi-a vârât mâinile înmănuşate în roşu în mâneci, ca să le ascundă.

Translatorul se întoarce la grup, pălăvrăgind rapid, staccato. Ştiu cam ce le spune probabil, ştiu stilul. Cred că le spune că femeile de aici au obiceiuri diferite, că dacă s-ar holba la ele prin lentila aparatului de fotografiat, pentru ele ar fi ca o violare.

Privesc în jos la caldarâm, vrăjită de picioarele femeilor. Una dintre ele poartă sandale fără vârf şi are unghiile date cu lac roz. Îmi aminteşte mirosul lacului de unghii, felul în care se vălureşte dacă dai al doilea strat prea repede, senzaţia satinată pe care ţi-o dau ciorapii cu chilot pe piele, senzaţia în degetele de la picioare când întreaga greutate a corpului le împingea spre partea decupată din

vârful pantofului. Femeia cu unghiile vopsite îşi schimbă greutatea de pe un picior pe altul. Mă simt parcă în pantofii ei. Mirosul de lac de unghii mi-a stârnit foamea.

— Vă rog să mă scuzaţi, zice din nou translatorul, ca să capteze atenţia. Dau din cap ca să arăt că l-am auzit.

— Vă întreabă dacă sunteţi fericite, zice translatorul. Pot să-mi imaginez curiozitatea lor. *Sunt fericite? Cum pot fi fericite?* Le simt ochii negri strălucitori aţintiţi asupra noastră; apoi felul în care se apleacă înainte să prindă răspunsul nostru, în special femeile, dar şi bărbaţii: suntem un misterios fruct oprit, şi-i excităm.

Ofglen nu spune nimic. Se lasă tăcere. Dar uneori e la fel de periculos să nu spui nimic.

— Da, suntem foarte fericite, murmur eu. Trebuie să zic ceva. Ce altceva pot spune?

Capitolul şase

La o intersecţie mai încolo de Numai carne, Ofglen se opreşte, ezitând parcă încotro s-o ia. Avem de ales. Am putea s-o luăm drept înapoi, sau ne-am putea întoarce pe un drum ocolit. De fapt, ştim ce drum o să alegem, căci pe acolo ne întoarcem întotdeauna.

— Mi-ar plăcea să trecem pe lângă biserică, zicea Ofglen plină de cuvioşenie, chipurile.

— Bine, zic, deşi ştiu la fel de bine ca şi ea ce vrea de fapt.

Mergem înainte, demne. Soarele a apus, iar pe cer sunt câlţi albi de nori ca nişte oi fără cap. Din cauza aripilor ca nişte ochelari pentru cai, ne vine greu să privim în sus, să cuprindem cerul, sau altceva, cu privirea. Dar reuşim pe bucăţele, mişcând capul rapid în sus şi-n jos, într-o parte şi-n alta. Am învăţat să vedem lumea ţinându-ne răsuflarea.

Dacă ai putea-o lua în jos la dreapta, e o stradă ce duce la râu. Acolo sunt câteva poduri şi un debarcader unde ţineau bărcile cu vâsle pe vremuri, copaci, maluri înverzite unde puteai sta să priveşti apa şi pe tinerii vâslind cu braţele goale în bătaia soarelui, luându-se la întrecere. Pe

drumul spre râu sunt vechile dormitoare comune, cu o altă întrebuinţare acum, având foişoare ca din poveşti vopsite în alb, auriu şi albastru. Când ne gândim la trecut, alegem lucrurile frumoase şi vrem să credem că totul era frumos.

Tot acolo e şi stadionul de fotbal unde acum se ţin ceremoniile de salvare pentru bărbaţi. Şi meciurile de fotbal. Mai există meciuri de fotbal.

Nu mă mai duc la râu, nu mai trec pe poduri. Nu mai merg nici cu metroul, deşi e o staţie chiar acolo. Nu avem voie, intrările sunt străjuite de Paznici şi nu există nici un motiv oficial ca să coborâm pe scările alea sau ca să mergem cu trenul, pe sub râu, în centrul oraşului. De ce să vrem să ne ducem de aici acolo? N-am face nimic bun şi ei ar şti imediat.

Biserica e mică, printre primele ridicate aici cu sute de ani în urmă. Nu mai e în uz, decât ca muzeu. În interiorul ei sunt picturi înfăţişând femei cu rochii lungi şi sumbre, cu părul acoperit de bonete albe şi bărbaţi nezâmbitori, drepţi ca lumânarea şi în veşminte întunecate. Strămoşii noştri. Intrarea e gratuită.

Nu intrăm totuşi, ci rămânem pe potecă, uitându-ne la cimitir. Vechile pietre de mormânt sunt încă acolo, roase de ploaie şi vânt, cu cranii şi oase încrucişate ca *memento mori,* cu îngeri cu faţa ca de cocă, cu clepsidre înaripate ca să ne amintească de trecerea timpului pentru muritori şi, dintr-un secol mai târziu, urne îndoliate şi sălcii plângătoare.

Nu s-au atins de morminte şi nici de biserică. Numai istoria recentă îi supără.

Ofglen stă cu capul plecat, ca pentru rugăciune. Aşa stă de fiecare dată. Poate, gândesc eu, poate că a pierdut pe cineva, cineva anume: un bărbat, un copil. Dar nu pot crede acest lucru întru totul. Pentru mine ea este o femeie care face şi cel mai mic gest doar pentru cei din jur, care nu acţionează, ci întotdeauna joacă teatru. Îşi ia astfel de posturi ca să facă impresie bună. E hotărâtă să facă tot ce poate.

Dar desigur că şi eu îi apar ei în aceeaşi lumină. Cum

altfel?

Acum ne întoarcem cu spatele la biserică şi iată că avem în faţă scopul adevărat al vizitei noastre: Zidul.

Zidul are şi el o vechime de secole, sau cel puţin de un secol. Ca şi trotuarele, e din cărămidă roşie şi e sigur că pe vremuri a fost simplu, dar frumos. Acum sunt santinele la porţi şi reflectoare urâte montate mai recent pe stâlpi metalici. Are sârmă ghimpată la bază şi sticlă pisată turnată în ciment deasupra.

Nimeni nu intră pe acele porţi de bunăvoie. Precauţiile sunt împotriva celor ce ar încerca să iasă, deşi ar fi practic imposibil să ajungă cineva atât de departe din interior, adică să treacă dincolo de sistemul de alarmă electronic.

Lângă poarta principală atârnă cu ştreangul de gât şase cadavre noi, cu mâinile legate în faţă şi cu capetele înfăşurate în săculeţe albe, plecate într-o parte. Pesemne că dis-de-dimineaţă a avut loc o Acţiune de salvare pentru bărbaţi. Nu am auzit clopotele. Poate că m-am obişnuit cu ele.

Ne oprim în loc amândouă, ca la un semnal, şi ne uităm la cadavre. Nu are importanţă că ne uităm. De asta sunt spânzurate acolo, pe Zid: ca să le privim. Uneori stau acolo zile întregi până la seria următoare, ca să le poată vedea cât mai multă lume cu putinţă.

Atârnă de cârlige. Cârligele au fost fixate în cărămizile zidului cu acest scop. Nu sunt toate ocupate. Cârligele par nişte dispozitive pentru ciungi. Sau nişte semne de întrebare din oţel cu susul în jos ori piezişe.

Cele mai groaznice sunt săculeţele trase peste capete, mai groaznice decât ar fi fost feţele. Din cauza lor, bărbaţii arată ca nişte păpuşi ale căror feţe nu au fost încă pictate; ca nişte sperietori de ciori, ceea ce sunt de fapt, căci rostul lor e să sperie. Sau ca şi când capetele lor ar fi nişte saci îndesaţi cu o materie nediferenţiată, cum e făina sau aluatul. Te sperie evidenta greutate a capetelor, lipsa lor de expresie, felul în care forţa gravitaţiei le trage în jos şi nu mai există viaţă care să le îndrepte. Capetele sunt nişte zerouri.

Totuşi, dacă le priveşti fix şi intens, cum facem noi acum, poţi observa conturul trăsăturilor sub pânza albă, ca nişte umbre cenuşii. Sunt capetele unor oameni de zăpadă din care ochii de tăciune şi nasurile din morcov au căzut. Capetele se topesc.

Dar unul dintre săculeţe e pătat cu sânge în dreptul gurii, probabil. Parcă ar mai avea o gură, mică şi roşie, ca pictată de nişte copii de grădiniţă cu trăsături groase de pensulă. Un zâmbet cum pictează copiii. Acest zâmbet de sânge ne captează în cele din urmă toată atenţia. De fapt, nu avem în faţă oameni de zăpadă.

Bărbaţii poartă haine albe, cum poartă doctorii sau oamenii de ştiinţă. Nu numai doctorii sau oamenii de ştiinţă; dar probabil că azi-dimineaţă a avut loc o descindere asupra acestora. Toţi bărbaţii au câte o plăcuţă la gât, pe care e desenat un fetus uman, arătând pentru ce au fost executaţi. Aşadar, fuseseră doctori pe vremuri, când astfel de intervenţii erau legale. Producători de îngeraşi, îi numeau ei, sau poate asta era altceva? Au fost daţi în vileag acum la cercetarea arhivelor spitalelor ori, mai probabil, de informatori, căci majoritatea spitalelor au distrus astfel de documente când a devenit limpede ce anume avea să se întâmple; poate vreo ex-infirmieră, sau de fapt două, căci acum mărturia unei singure femei nu mai e valabilă, sau poate vreun alt doctor, în speranţa că îşi va salva propria piele; sau cineva deja sub acuzaţie, care a lovit într-un duşman, sau la întâmplare, într-un efort disperat de a se salva. Deşi informatorii nu sunt întotdeauna iertaţi.

Ni s-a spus că aceşti bărbaţi sunt criminali de război. Faptul că ceea ce au făcut era legal la vremea aceea nu e o scuză: crimele lor sunt retroactive. Au comis atrocităţi şi trebuie pedepsiţi exemplar, pentru ceilalţi. Deşi nici nu mai e nevoie de aşa ceva. În zilele noastre, nici o femeie întreagă la minte n-ar încerca să împiedice o naştere, presupunând că ar avea norocul să rămână gravidă.

Faţă de aceste cadavre trebuie să simţim ură şi dispreţ. Dar eu nu asta simt. Aceste cadavre atârnate de Zid sunt

nişte anacronisme, nişte călători în timp. Am descins aici din trecut.

Ceea ce simt e un vid. Sentimentul că nu trebuie să simt nimic. E în parte un sentiment de uşurare, căci nici unul dintre aceşti bărbaţi nu e Luke. Căci Luke nu era doctor. Nu este doctor.

Privesc la zâmbetul de sânge. Acest zâmbet roşu are aceeaşi culoare ca lalelele din grădina Serenei Joy, spre baza florilor, acolo unde încep să se vindece. Roşul este acelaşi, dar nu e nici o legătură între ele. Lalelele nu sunt lalele de sânge, zâmbetele roşii nu sunt flori, nici unele, nici altele nu spun nimic despre celelalte. Laleaua nu reprezintă un motiv să nu crezi în spânzurat sau viceversa. Fiecare din cele două lucruri e valabil şi adevărat în locul respectiv. Şi eu trebuie în fiecare zi să-mi găsesc calea în fel şi chip, într-un câmp plin de astfel de obiecte valabile. Fac mari eforturi ca să stabilesc astfel de distincţii. Trebuie să le stabilesc. Trebuie ca în mintea mea noţiunile să fie foarte clare.

Simt că femeia de lângă mine e străbătută de un fior. Plânge oare? Cum ar putea plânsul să facă o impresie bună? Nu îmi pot îngădui să ştiu. Îmi dau seama că-mi ţin mâinile strâns încleştate pe mânerul coşului. Nu vreau să mă trădez cu nimic.

Trebuie să te obişnuieşti cu lucrurile normale. Poate că această privelişte nu ţi se pare normală acum, dar după un timp, da. Va deveni normală, obişnuită.

III. NOAPTE

Capitolul şapte

Noaptea e întotdeauna a mea, timpul meu propriu, să fac ce vreau, câtă vreme nu fac zgomot. Câtă vreme nu mă mişc. Câtă vreme zac întinsă fără să mă clintesc. Diferenţa dintre *a zăcea* şi *a pune*. A pune e totdeauna pasiv. Chiar şi bărbaţii spuneau pe vremuri mi-ar plăcea să fiu pus la pământ. Ba parcă uneori spuneau mi-ar plăcea să o pun jos. De fapt, asta-i pură speculaţie. Nu ştiu cu adevărat ce spuneau, ştiu numai din mărturisirile lor.

Zac, aşadar, în interiorul încăperii, sub privirea ochiului de ipsos din plafon, în spatele unor draperii albe, între cearşafuri, frumos întinsă ca şi ele; fac un pas în lături şi ies din timp. Din timpul meu. Deşi, de fapt, mă aflu în temporal şi nu pot ieşi din timp.

Dar noaptea e timpul când ies. Unde să mă duc?

Undeva unde e bine.

Moira şedea cu picioarele încrucişate pe marginea patului meu, cu gleznele pe genunchi, în salopeta ei purpurie, cu un singur cercel lung, cu o unghie de aur pe care o purta pentru a fi excentrică, cu o ţigară între degetele boante şi îngălbenite la vârf. Hai să mergem la o bere.

Îmi faci scrum în pat, ziceam eu.

Dacă l-ai face tu, n-ar mai fi o problemă, răspunse Moira.

Peste o jumătate de ceas, am zis. Aveam de predat o lucrare a doua zi. La ce? Psihologie, engleză, economie. Pe atunci studiam astfel de lucruri. Prin cameră erau cărţi deschise, puse cu faţa în jos pe podea, ici şi colo, extravagant.

Acum, zise Moira. Nu-i nevoie să te fardezi, nu mergi decât cu mine. Despre ce-i lucrarea? Eu tocmai am făcut una despre rendez-vous cu viol.

Rendez-vous cu viol, am repetat. Eşti întotdeauna după ultima modă. Sună ca un fel de mâncare franţuzit[7].

Ha, ha, remarcă Moira. Du-te şi adă-ţi haina.

Se duse ea şi mi-o aruncă. Îmi împrumuţi cinci biştari, da?

Sau în vreun parc, cu mama. Câţi ani aveam? Era un frig, de răsuflarea noastră se prefăcea în abur; copaci desfrunziţi; cerul cenuşiu, două raţe deznădăjduite pe baltă. În buzunar aveam fărâmituri de pâine; le simţeam între degete. Asta e: zicea să mergem să dăm de mâncare raţelor.

Dar erau acolo nişte femei care ardeau cărţi, de aia venise de fapt. Ca să-şi vadă prietenele. I-am întors spatele, îmbufnată. Dar focul m-a atras înapoi.

Erau şi bărbaţi printre femei, iar cărţile erau reviste. Pesemne că turnaseră benzină, căci flăcările ţâşneau până sus; apoi începură să arunce reviste din cutii, nu prea multe o dată. Cum unele persoane scandau lozinci, se strânseră spectatori.

Pe faţa lor se citea fericirea, extazul aproape. Focul poate realiza asemenea efecte. Chiar şi faţa mamei mele, slăbuţă şi palidă de obicei, părea rumenă şi veselă ca o felicitare de Crăciun; şi cu noi mai era o femeie voluminoasă, mâzgălită cu funingine pe obraz şi cu o bonetă portocalie tricotată care mi-a rămas în minte.

Vrei să arunci şi tu una, iubito? întrebă ea. Câţi ani aveam?

Bine că scăpăm de asemenea prostii, zise jubilând. N-ai nimic împotrivă? o întrebă pe mama.

Dacă vrea, răspunse mama, avea un fel de a vorbi despre mine cu ceilalţi ca şi când eu n-aş fi auzit.

Femeia îmi dădu una din reviste. Avea o femeie frumuşică pe copertă, goală şi atârnată de tavan de un lanţ înfăşurat în jurul mâinilor. Am privit-o cu interes. Am crezut că se dă huţa, cum îl văzusem pe Tarzan la televizor

---

[7] *Date rape / Date rapé* – joc de cuvinte bazat pe omonimia: *date* = întâlnire, rendez-vous; *date* = smochină.

dându-se în leagăn pe un lujer de viţă.

— Nu-i da voie să o *vadă*, zise mama. Haide, îmi zise, azvârle-o repede.

Am aruncat revista în flăcări. Arse cu paginile deschizându-se şi fluturând în vâlvătăi, se desprinseră fulgi de hârtie în aer deasupra focului, bucăţi din trupuri de femei prefăcându-se în scrum negru în aer, în faţa ochilor mei.

Dar apoi ce se întâmplă, ce se întâmplă apoi?

Ştiu că am pierdut timp.

Probabil că au fost ace de cusut, pilule sau aşa ceva. Nu cred că am pierdut chiar atâta timp fără ajutor. Ai avut un şoc, mi-au zis.

Am trecut printr-un vuiet şi o învălmăşeală, ca apele mării în fierbere. Îmi amintesc că am ţipat, am avut senzaţia că am ţipat, deşi poate că n-a fost decât o şoaptă. *Unde e? Ce-aţi făcut cu ea?*

Nu era nici noapte, nici zi; doar o pâlpâire. După un timp erau din nou scaune, şi un pat şi apoi o fereastră.

E în mâini bune, mi-au zis. Cu persoane competente. Dumneata nu eşti competentă, dar îi vrei binele, nu?

Mi-au arătat o poză cu ea în picioare pe o pajişte; cu o expresie retrasă pe chipul ei oval. Şi ţinea de mână o femeie pe care nu o cunoşteam. Îi ajungea femeii doar până la cot.

Aţi omorât-o, am zis. Părea un înger, solemn, compact, dar ţesut din aer.

Purta o rochie pe care nu o văzusem niciodată, albă şi lungă până la pământ.

Tare aş vrea să cred că spun o povestire. Aşa trebuie să cred. Aşa vreau să cred. Cei care pot crede că astfel de istorisiri sunt doar simple povestiri sunt într-o situaţie mai bună.

Dacă istorisesc o povestire, atunci sfârşitul depinde de mine. Povestirea va avea un sfârşit şi realitatea va urma după aceea. Pot să reiau de unde m-am întrerupt.

Nu istorisesc o povestire.

Ba e şi o povestire pe care o spun în minte, pe măsură ce avansez.

O spun, nu o scriu, pentru că nu am cu ce scrie şi, în orice caz, scrisul e interzis. Dar dacă e o povestire, chiar în mintea mea, trebuie s-o spun cuiva. Nu spui o povestire doar pentru tine. Mai e întotdeauna cineva.

Chiar atunci când nu e nimeni.

O povestire e ca o scrisoare. *Tu, dragă,* o să mă adresez. Numai tu, fără nici un nume. Dacă adaugi un nume, *tu* se leagă de lumea faptelor, ceea ce e mai riscant, mai hazardat: cine ştie care sunt şansele tale de supravieţuire acolo? Voi spune doar, *tu, tu*, ca într-un cântec vechi de iubire. *Tu* poate să însemne mai mult decât o persoană.

Tu poate să însemne mii.

Nu mă aflu în nici un pericol imediat, îţi voi spune.

Voi pretinde că mă poţi auzi.

Dar n-are nici un rost, căci ştiu că nu poţi.

IV. SALĂ DE AŞTEPTARE

Capitolul opt

Se menţine vremea bună. E aproape ca în iunie, când ne scoatem de la iernat rochiile de vară şi sandalele şi ne ducem să mâncăm cornuri cu îngheţată. Pe Zid sunt trei cadavre noi. Unul este al unui preot ce mai poartă încă sutana neagră. Sigur că a fost îmbrăcat aşa pentru proces, deşi au renunţat să poarte sutană cu mulţi ani în urmă, când a luat fiinţă secta, deoarece îi scotea prea mult în evidenţă. Ceilalţi doi au placardele purpurii atârnate în jurul gâtului: Trădare a Genului. Cadavrele lor încă mai poartă uniforma de Paznic. Pesemne că au fost prinşi împreună, dar unde? Într-o cazarmă, într-un duş? E greu de spus. Omul de zăpadă cu zâmbetul cel roşu a dispărut.

— Ar trebui să ne întoarcem, îi spun lui Ofglen. Întotdeauna eu sunt cea care spune aceste cuvinte. Uneori am impresia că dacă nu le-aş spune, ar sta aici pe vecie. Oare cu durere, sau bucurându-se de spectacol? Încă nu-mi dau seama.

Fără un cuvânt, se roteşte cu 180°, de parcă vocea mea ar declanşa un mecanism, de parcă ar fi pe rotile bine unse, de parcă s-ar afla pe capacul unei cutiuţe muzicale.

Mă enervează graţia mişcărilor ei. Mă enervează capul ei plecat cu umilinţă, parcă pentru a înainta împotriva unui vânt puternic. Dar nu suflă nici un vânt.

Plecăm de la Zid şi facem cale întoarsă în căldura soarelui.

— E o zi frumoasă de mai[8], zice Ofglen. Intuiesc, fără să văd că a întors capul spre mine, aşteptând un răspuns.

— Da, zic. Slavă, adaug după o clipă de gândire. *Zi-de-mai, Mayday*, era pe vremuri un semnal de avarie; de mult, în timpul unuia dintre războaiele alea pe care le studiam în liceu. Eu le tot confundam, dar dacă te uitai cu atenţie, le puteai distinge după avioane. Dar despre „Mayday”, Luke

[8] *Mayday* în engleză.

mi-a spus că *Mayday, Mayday*, transmiteau piloţii ale căror avioane fuseseră lovite, sau era şi pentru vapoare? Poate că pentru vapoare era SOS. Tare rău îmi pare că nu pot căuta într-o carte. Şi era şi ceva din Beethoven pentru începutul victoriei într-unul din războaiele alea[9].

Ştii de unde venea „Mayday”, zise Luke.

Nu, am răspuns. E un cuvânt ciudat pentru situaţia respectivă.

Ziare şi cafea duminica dimineaţă, înaintea naşterii ei. Mai erau ziare pe atunci. Obişnuiam să le citim în pat.

Vine din franţuzeşte. De la *M'aidez*[10].

Ajutaţi-mă.

Apare o mică procesiune ce se-ndreaptă spre noi, o înmormântare: trei femei, fiecare cu un văl negru transparent pus peste bonetă. O Econonevastă şi încă două, tot Econoneveste, în doliu, prietenele ei poate. Rochiile lor în dungi arată obosite, ca şi chipurile lor. Într-o zi, când vor veni vremuri mai bune, zice Mătuşa Lydia, nimeni nu va mai trebui să fie Econonevastă.

Prima este cea care a suferit pierderea, mama; duce un mic borcan negru. După mărimea borcanului, pot deduce ce vârstă avea când s-a zbătut în pântecele ei şi s-a prelins în moarte. Două sau trei luni, prea puţin ca să poţi spune dacă era un Neprunc sau nu. Cei mai mari şi cei ce mor la naştere sunt puşi în sicriaşe.

În timp ce trec pe lângă noi, ne oprim, din respect; mă întreb dacă Ofglen simte şi ea, ca mine, durerea unei lovituri de cuţit în pântece. Ne ducem mâna la inimă ca să le arătăm acestor femei străine că avem toată compasiunea pentru pierderea lor. Prima ne aruncă o privire furioasă pe sub văl. Una din celelalte se întoarce într-o parte şi scuipă pe trotuar. Econonevestele nu ne

---

[9] E vorba de motivul Destinului din *Simfonia a V-a,* preluat de BBC în timpul celui de-al II-lea Război Mondial ca ilustrare sonoră a semnului victoriei: V = ...- în alfabetul Morse.

[10] Asociaţia de cuvinte provine din faptul că *Mayday* (zi de mai) şi *M'aidez* (ajutaţi-mă) se pronunţă la fel în engleză (meidei).

iubesc.

Trecem de magazine şi ajungem la barieră din nou şi suntem lăsate să trecem. Ne continuăm drumul printre casele mari, cu aspect nelocuit şi pajiştile fără buruieni. La colţul de lângă casa unde îmi am eu postul, Ofglen se opreşte şi se întoarce spre mine.

— Sub Ochiul Lui, rosteşte ea salutul corect.

— Sub Ochiul Lui, răspund eu şi ea clatină din cap. Are o mică ezitare, de parcă ar fi avut să mai zică ceva, apoi se întoarce şi porneşte în jos pe stradă. Mă uit după ea. Îmi pare propria mea reflexie într-o oglindă de care mă îndepărtez.

În aleea pentru maşini, Nick, care lustruieşte din nou Whirlwindul, a ajuns la cromul de la spate. Deschid zăvorul porţii cu mâna mea înmănuşată şi împing poarta. Apoi se aude poarta închizându-se cu un ţăcănit în urma mea. Lalelele de pe margini sunt mai roşii ca niciodată, florile înălţând nu cupe, ci adevărate potire în sus; cu ce scop? Căci sunt goale, de fapt. Când îmbătrânesc, se întorc pe dos şi explodează încet, asemenea unor petale aruncate în afară ca nişte cioburi.

Nick îşi ridică ochii şi începe să fluiere. Apoi întreabă:

— A fost plăcută plimbarea?

Dau din cap, dar nu rostesc nici o vorbă. Nu e reglementar să-mi vorbească. Sigur că unii or să încerce, zicea Mătuşa Lydia. Slăbiciunea cărnii. Carnea e ca iarba, am corectat-o eu în gând. Nu se pot stăpâni, zicea ea, aşa i-a făcut Dumnezeu. Pe voi nu v-a făcut aşa, ci altfel. De voi depinde să puneţi nişte limite. Mai târziu vi se va mulţumi.

Soţia Comandantului stă în grădina din spatele casei, pe scaunul pe care a poruncit să i-l aducă. Serena Joy, ce nume stupid. Suna ca numele unei soluţii pe care o puneai în vremurile de demult ca să-ţi întindă părul. *Serena Joy*, scria pe sticla cu conturul unui cap de femeie, pe fundalul unui oval roz festonat cu auriu. Când putea să-şi aleagă orice nume, de ce să se oprească tocmai la ăsta? Serena Joy nu a fost niciodată numele ei, nici chiar pe atunci. O chema Pam, pe numele ei adevărat. Aşa am citit într-un

articol-portret, într-o revistă, mult după ce o văzusem mai întâi cântând, în timp, ce mama dormea duminica dimineaţa. Între timp, ajunsese să merite un portret; trebuie să fi fost în *Time* sau *Newsweek*. Nu mai cânta la vremea aceea, ci ţinea discursuri. Era bună la discursuri. Vorbea despre sanctitatea căminului, despre cum femeile ar trebui să stea acasă. Serena Joy nu stătea acasă, ci ţinea discursuri, dar prezenta această carenţă ca pe un sacrificiu pe care-l făcea pentru binele comun.

Cam pe vremea aia cineva a încercat să o împuşte, dar a ţintit prost şi a ucis-o pe secretara ei, care era alături. Altcineva i-a pus o bombă în maşină, dar a explodat prea devreme. Totuşi, unii spuneau că-şi pusese singură bomba ca să atragă compătimire. Într-atât se înfierbântaseră lucrurile.

Uneori o priveam cu Luke la buletinul de ştiri de noapte. În halate de baie, cu câte un păhărel de băutură. Ne uitam la părul ei dat cu fixativ şi la izbucnirile ei isterice şi la lacrimile pe care încă putea să le producă la comandă şi la rimelul care-i înnegrea obrajii. Acum se machia mai gros. Socoteam că e amuzantă. Eu numai pretindeam. De fapt, mă cam speria. Se vedea că e sinceră.

Acum nu mai ţine discursuri. Nu mai vorbeşte. Stă acasă, dar nu prea pare să-i priască. Cât de furioasă trebuie să fie, acum că i s-a dat crezare.

Priveşte lalelele. Cu bastonul lângă ea, pe iarbă. În trecere, aruncând scurte priviri în lături, observ că profilul ei e îndreptat spre mine. Nu ar fi potrivit să mă uit lung. Nu mai are profilul acela perfect decupat ca într-un colaj, faţa pare să i se prăbuşească în interior, amintindu-mi de acele oraşe construite pe râuri subterane, unde case şi străzi întregi dispar peste noapte în mlaştini neaşteptate, sau de oraşe miniere care se prăbuşesc în minele de dedesubt. Aşa ceva trebuie să i se fi întâmplat atunci când şi-a dat seama de adevărata formă a celor ce aveau să se întâmple.

Nu întoarce capul. Nu arată că e conştientă de prezenţa mea în nici un fel, cu toate că ştie că sunt acolo. Sunt

sigură că ştie. Simt certitudinea ei ca pe un miros de lapte acru.

Nu trebuie să vă feriţi de soţi, zicea Mătuşa Lydia, ci de Soţii. Întotdeauna trebuie să încercaţi să vă imaginaţi ce simt ele probabil. Sigur că n-or să poată să vă sufere. Încercaţi să vă puneţi la locul lor. Mătuşa Lydia îşi închipuia că are mare talent să se pună în locul altuia. Încercaţi să vă fie milă de ele. Iertaţi-le că nu ştiu ce fac. Şi avea din nou zâmbetul tremurător al unui cerşetor, ochii ei slăbiţi clipeau des şi privea în sus prin ochelarii rotunzi cu rame de oţel către fundul clasei, de parcă plafonul de ipsos vopsit în verde s-ar fi deschis şi Dumnezeu ar fi coborât într-un nor de pudră marca „Perlă roz" printre sârme şi instalaţia de stropit grădina. Trebuie să înţelegeţi că sunt nişte femei înfrânte. Nu au reuşit…

Se oprea şi urma o pauză în timpul căreia auzeam un oftat, un oftat colectiv al celor din jurul meu. Nu era bine să foşneşti sau să te foieşti în timpul acestor pauze. Chiar dacă avea un aer abstract, Mătuşii Lydia nu-i scăpa nici o mişcare. Aşa că nu se auzea decât oftatul.

Viitorul e în mâinile voastre, începea ea din nou. Întindea mâinile spre noi, gestul străvechi ce era o ofrandă şi o invitaţie totodată de a primi o îmbrăţişare, de a o accepta. În mâinile voastre, zicea ea, privindu-şi mâinile proprii de parcă ele i-ar fi dat ideea. Dar mâinile ei erau goale, nu ţinea nimic în ele. Se presupunea că mâinile noastre erau pline, ţineau viitorul, care putea fi ţinut, dar nu şi văzut.

Merg roată la uşa din dos, o deschid, intru şi pun coşul pe masa de bucătărie. Masa a fost frecată bine şi curăţată de făină; pâinea coaptă azi se răceşte pe grătarul ei. Bucătăria miroase a drojdie, un miros plin de nostalgie. Îmi aduce aminte de alte bucătării, bucătării care erau ale mele. Mirosea a mama, deşi mama mea nu făcea pâine. Miroase a mine cea de pe vremuri, când eram mamă.

E un miros periculos şi ştiu că nu trebuie să-l las să mă răscolească.

Rita e acolo, aşezată la masă, curăţând morcovi şi

tăindu-i felii. Sunt morcovi vechi, groşi şi plini de mustăţi, care au stat multă vreme în pivniţă. Morcovii noi, fragezi şi palizi, nu vor ieşi până peste câteva săptămâni. Foloseşte un cuţit ascuţit, strălucitor şi ademenitor. Mi-ar plăcea să am un astfel de cuţit.

Rita se opreşte din curăţat morcovii, se ridică în picioare, ia pachetele din coş aproape cu nerăbdare. Abia aşteaptă să vadă ce-am adus, deşi întotdeauna se încruntă, în timp ce deschide pachetele; nimic din ceea ce aduc nu îi e chiar pe plac. Se gândeşte că ea ar fi târguit mai bine, ar fi luat exact ce doreşte; mă invidiază pentru plimbare. În casa asta fiecare îi invidiază pe ceilalţi pentru câte ceva.

— Au portocale, zic. La Lapte şi miere. Mai sunt încă. Îi sugerez această idee ca pe o ofertă. Vreau să-i intru în graţii. Am văzut portocalele ieri, dar nu i-am spus Ritei, că era prea morocănoasă. Aş putea lua câteva mâine, dacă vrei să-mi dai cartonaşele. Îi întind puiul. Voia antricot azi, dar nu aveau deloc.

Rita mormăie ceva, fără să arate nici plăcere, nici acceptare. O să vadă ea, interpretez eu mormăitul, când o să vrea. Desface sfoara şi hârtia cerată de pe pui. Îl apasă cu un deget în interior, îi scoate măruntaiele. Puiul zace acolo fără cap şi gheare, are pielea găinii, de parcă i-ar fi frig.

— E zi de baie, zice Rita, fără să mă privească.

Cora vine în bucătărie din camera din spate, unde se ţin măturile şi pămătufurile.

— Un pui , zice ea, aproape încântată.

— E sfrijit, zice Rita. Dar o să meargă.

— Nu prea era altceva, zic. Rita se face că nu aude.

— Mie mi se pare destul de mare, zice Cora. Oare îmi ia partea? Mă uit la ea să văd dacă ar trebui să-i zâmbesc; dar nu, nu se gândeşte decât la mâncare. E mai tânără decât Rita, soarele care intră pieziş prin fereastra dinspre apus îi luminează părul cu cărare şi strâns la spate. Are un mic semn, ca o gropiţă pe lobul fiecărei urechi; acolo unde s-au astupat găurile pentru cercei.

— Mare, zice Rita, dar osos. Ar trebui să spui exact, îmi

spune privindu-mă direct pentru prima oară. Doar nu eşti fitecine. Se referă la rangul Comandantului. Dar de fapt, în ceea ce mă priveşte, mă socoteşte vulgară. Are peste şaizeci de ani şi are păreri clare.

Se duce la chiuvetă, se clăteşte niţel sub jetul robinetului şi se şterge pe şervetul de vase. Şerveţelul de vase alb cu dungi albastre. Şerveţelele de vase sunt la fel cum au fost întotdeauna. Uneori aceste sclipiri de normalitate mă atacă prin surprindere, de parcă au stat la pândă. Obişnuitul, uzualul, îţi declanşează amintiri, ca un şut neaşteptat. Văd şervetul de vase scos din context şi îmi ţin respiraţia. Pentru unii, într-un fel, lucrurile nu s-au schimbat chiar aşa de mult.

— Cine pregăteşte baia? i se adresează Rita Corei şi nu mie. Eu trebuie să frăgezesc pasărea asta.

— Eu, da’ mai târziu, zice Cora. După ce şterg praful.

— Numai s-o pregătească cineva, zice Rita.

Vorbesc despre mine de parcă nu le-aş auzi. Pentru ele, nu sunt decât o treabă de făcut, printre multe alte treburi.

E evident că au terminat conversaţia cu mine. Îmi iau coşul, ies pe uşa din bucătărie şi merg prin hol spre pendula cea mare. Uşa de la salon e închisă. Lumina soarelui pătrunde prin fereastra în evantai, căzând în pete de culoare pe podea: roşu şi albastru, purpuriu. Păşesc prin ea şi-mi întind mâinile: se umplu cu flori de lumină. Mă urc pe scară, iar faţa mea, albă şi depărtată şi distorsionată, apare încadrată în oglinda din hol umflată ca ochii când îţi ies din cap. Urmez carpeta roz spălăcit în holul de sus şi mă înapoiez în cameră.

Cineva stă în picioare în hol, lângă uşa camerei unde locuiesc eu. Holul este întunecat; văd că e un bărbat cu spatele la mine; priveşte în cameră, profilându-se întunecat în lumină. Acum văd că e Comandantul; nu ar trebui să fie acolo. Mă aude venind, se întreabă, ezită şi porneşte spre mine. E contrar regulilor; ce să fac acum?

Stau în loc, se opreşte şi el; nu-i văd faţa, el se uită la mine; ce vrea? Apoi o porneşte înainte din nou, păşeşte în

lături pentru a evita să mă atingă, înclină din cap; a dispărut.

Mi s-a arătat ceva, dar ce anume? Ca atunci când vezi pentru o clipă steagul unei ţări necunoscute peste coama unui deal, el poate fi semn de atac, poate fi un semn de tratative, poate desemna marginea unui teritoriu. Semnalele pe care le folosesc animalele; pleoapele albastre lăsate în jos, urechile lăsate pe spate, penele de la gât zbârlite. O lucire de dinţi dezgoliţi; ce dracu crede că poa' să facă? Nimeni altcineva nu l-a văzut. Sper. Mă invada? Fusese în camera mea?

Nu-mi vine să cred că am spus camera *mea*.

Capitolul nouă

Camera MEA, deci. Trebuie să existe un spaţiu până la urmă pe care să-l revendic ca al meu personal, chiar în vremurile astea.

Aştept în camera mea, care acum este cameră de aşteptare. Când mă culc, devine dormitor. Perdelele unduiesc încă în adierea vântului, soarele străluceşte încă afară, deşi nu mai intră pe fereastră. A înaintat spre apus. Încerc să nu istorisesc povestiri; sau în orice caz, nu pe cea de faţă.

Cineva a locuit în camera asta înaintea mea. Cineva ca mine, sau cel puţin aşa prefer să cred.

Am descoperit acest lucru trei zile după ce am fost mutată aici.

Ca să-mi treacă timpul, şi aveam destul, am hotărât să explorez camera. Nu în grabă, cum faci cu o cameră de hotel unde nu te aştepţi la nici o surpriză când deschizi şi închizi sertarele de la birou şi de la dulapuri, desfaci din hârtia lui săpunul minuscul, sau aranjezi pernele. Oare n-o să mă mai aflu într-o cameră de hotel niciodată? Cum am irosit camerele acelea şi libertatea pe care o ai când nu te vede nimeni.

Închiriam camera, închiriam permisiunea de a fi

împreună.

După-amiaza, când Luke fugea încă de nevastă-sa, când eu îi păream încă de domeniul imaginaţiei. Era înainte să ne fi căsătorit şi deci ca eu să fi devenit o prezenţă solidă în viaţa lui. Eu ajungeam întotdeauna prima, reţineam camera. Nu s-a întâmplat chiar de aşa de multe ori, dar acum mi se pare un deceniu, o eră, îmi amintesc în ce eram îmbrăcată, fiecare bluză, fiecare eşarfă. Mă plimbam prin cameră, dădeam drumul la televizor şi apoi îl închideam, mă dădeam după urechi cu Opium, parfumul meu preferat; era ambalat într-o sticlă chinezească, cu roşu şi auriu.

Eram agitată. Cum să ştiu dacă mă iubea cu adevărat? Poate că era doar o combinaţie. De ce spuneam *doar?* Deşi pe vremea aceea bărbaţii şi femeile se încercau reciproc, tot aşa de firesc cum probezi un costum şi respingi ce nu ţi se potriveşte.

Urma ciocănitul la uşă; eu deschideam respirând uşurată, plină de dorinţă. Mi se părea un bărbat de o clipă, dar condensând nesfârşitul. Stăteam apoi întinşi în paturile acelea de o după-amiază şi discutam printre mângâieri. Asta-i posibil, asta-i imposibil. Ce se putea face. Credeam că avem probleme grozave. Cum să ştim că eram fericiţi?

Dar acum mi-e dor chiar de camerele acelea cu tablouri îngrozitoare atârnate pe pereţi, peisaje cu frunziş de toamnă sau zăpadă topindu-se în păduri de esenţă tare sau femei în costume de epocă cu turnură şi umbrele, cu feţe de păpuşi de porţelan, sau clovni cu ochi trişti ori castroane cu fructe rigide şi cu aspect de ipsos. Prosoapele proaspete gata să fie murdărite, coşurile de hârtie căscând guri ce păreau să te cheme, să te invite să le foloseşti printre toate vechiturile alea aşezate neglijent. Fără grijă. Şi eu eram fără nici o grijă în camerele alea. Puteam da telefon şi apărea mâncare pe tavă, mâncarea pe care o alesesem eu. În sertarele măsuţelor de toaletă erau Biblii, puse acolo de vreo societate de caritate, deşi probabil că nimeni nu le prea citea. Erau şi ilustrate înfăţişând hotelul şi puteai să le scrii şi să le trimiţi oricui voiai. Acum pare

un lucru imposibil, un lucru pe care l-ai inventat.

Aşadar, am explorat camera fără grabă, ca să n-o irosesc ca pe o cameră de hotel. Nu am vrut să fac totul dintr-o dată, căci doream să fie o îndeletnicire de lungă durată. Am împărţit în minte camera pe sectoare şi mi-am acordat doar un sector pe zi. Acest sector aveam să-l examinez cu cea mai mare minuţiozitate; denivelarea ipsosului de sub tapet, zgârieturile de pe vopseaua de pe pervaz şi de pe şipcile de pe perete, de fapt de sub stratul ultim de vopsea, petele de pe saltea, căci am mers atât de departe încât am ridicat păturile şi cearşafurile de pe pat, le-am dat la o parte puţin câte puţin, ca să le pot pune repede la loc dacă ar fi venit cineva.

Petele de pe saltea. Ca nişte petale de flori uscate. Nu recente. Dragoste de demult; nu există altă dragoste în camera asta acum.

Când am văzut petele, acea mărturie a dragostei, sau poate doar a dorinţei, a contactului dintre o pereche, doi oameni acum bătrâni sau morţi, am acoperit din nou patul şi m-am întins pe el. M-am uitat la ochiul orb de ipsos din tavan. Aş fi vrut să-l simt pe Luke întins lângă mine. Sufăr de asemenea atacuri ale trecutului care vin ca un leşin, un val de slăbiciune ce-mi inundă creierul. Uneori aproape că nu pot suporta. Ce e de făcut, ce e de făcut, mă frământ. Nu e nimic de făcut. Ei nu servesc decât pe cine aşteaptă în picioare. Sau se lungeşte şi aşteaptă. Ştiu de ce geamul de la fereastră e armat şi de ce au dat jos candelabrul. Voiam să-l simt pe Luke întins lângă mine, dar nu era loc.

Dulapul l-am păstrat cu zgârcenie pentru a treia zi. Am examinat întâi uşa cu grijă, pe dinăuntru şi pe dinafară, apoi pereţii cu cârligele de alamă – cum le-or fi scăpat cârligele? De ce nu le-au scos? Să fie prea aproape de duşumea? Totuşi nu-ţi trebuie decât un ciorap. Şi vergeaua cu umeraşele de plastic pe care sunt rochiile mele, şalul, capa roşie de lână pentru vreme friguroasă. Am îngenuncheat ca să examinez podeaua şi iată că am dat de inscripţia cu litere mititele, proaspăt zgâriată cu un ac de

gămălie probabil, sau doar cu o unghie, în colţul cel mai umbrit şi mai întunecat: *Nolite te bastardes carborundorum.*

Nu ştiam ce înseamnă sau măcar în ce limbă e scrisă. M-am gândit că poate fi în latină, dar nu ştiam latineşte deloc. Totuşi era un mesaj şi era în scris, deci absolut interzis, şi încă nu fusese descoperit. Era destinat oricărei persoane care avea să urmeze în cameră.

Îmi face plăcere să meditez asupra acestui mesaj. Îmi face plăcere să mă gândesc că stau de vorbă, comunic cu această femeie necunoscută. Căci e necunoscută, sau, dacă e cunoscută, numele ei nu mi-a fost spus. Îmi face plăcere să ştiu că mesajul ei tabu a reuşit să ajungă la cel puţin o altă persoană, să ajungă pe peretele dulapului meu pe care l-am deschis şi să fie citit de mine. Uneori îmi repet cuvintele în gând. Îmi fac o mică bucurie când mi-o imaginez pe femeia care le-a scris, mă gândesc la ea ca având vârsta mea sau poate mai puţin. O transform în Moira, Moira cum era la colegiu: capricioasă, voioasă, atletică, cu o bicicletă la un moment dat şi un rucsac pentru urcat pe munte. Cu pistrui, parcă, ireverenţioasă, inventivă.

Mă întreb cine era şi ce s-a întâmplat cu ea.

Am încercat s-o descos pe Rita în ziua când am găsit mesajul.

Cine a fost femeia care a stat în camera aia înaintea mea? am întrebat. Înaintea mea? Dacă aş fi pus întrebarea altfel, dacă aş fi zis: A stat o femeie în camera aia înaintea mea? poate că nu aş fi reuşit nimic.

Care dintre ele? zise ea, cu o voce plină de ciudă şi suspiciune, dar de fapt vocea cu care-mi vorbeşte întotdeauna.

Deci, au fost mai multe, nu una. Unele nu au stat tot termenul de doi ani al unui post. Unele au fost expediate, dintr-un motiv sau altul. Sau poate n-au fost expediate, ci au plecat?

Cea vioaie. Am zis pe ghicite. Cea cu pistrui.

O cunoşteai? întrebă Rita, mai bănuitoare ca oricând. O

cunoşteam pe vremuri, am minţit eu. Am auzit că a fost aici.

Rita a acceptat versiunea mea. Ştie că trebuie să existe un radio-şanţ, o circulaţie clandestină de ştiri.

Nu a corespuns, zise.

În ce fel? am întrebat pe un ton pe care am încercat să-l fac să sune cât mai neutru.

Dar Rita îşi strânse buzele, pecetluindu-le. Aici sunt în situaţia unui copil, anumite lucruri nu trebuie să mi se spună. Ce nu ştii nu poate să-ţi facă nici un rău, repeta ea adesea.

Capitolul zece

Uneori îmi cânt în gând ceva lugubru, trist, prezbiterian:

Negrăită milostenie, o, dulce sunet
Ce a putut salva un nenorocit ca mine,
Care pierdut a fost şi s-a găsit,
Un sclav a fost şi-acum e liber.

Nu ştiu dacă astea sunt cuvintele. Nu-mi amintesc. Asemenea cântece nu se mai cântă în public, mai ales cele care folosesc cuvinte ca *liber*. Sunt considerate prea periculoase. Ele ţin de secte scoase în afara legii.

Mă simt atât de singur, puico,
Mă simt atât de singur, puico
Atât mă simt de singur, că-mi vine să mor.

Şi ăsta e scos în afara legii. Îl ştiu de pe o casetă veche de-a mamei; avea un casetofon hârşcâit care nu-ţi inspira nici o încredere, dar care totuşi cânta astfel de melodii. Punea caseta când avea prieteni în vizită la un păhărel.

Nu cânt asemenea cântece prea des. Mi se pune un nod în gât.

Nu se aude prea multă muzică în casa asta, numai ce se

dă la televizor. Uneori Rita fredonează în timp ce frământă pâine sau curăţă legume; fără cuvinte, fără melodie, ceva indescifrabil. Iar uneori, din salonul din faţă se aude vocea subţire a Serenei, pe un disc făcut de mult şi pus acum încet, ca să nu fie prinsă când stă acolo croşetând şi amintindu-şi de propria glorie de odinioară, acum amputată. Aleluia.

E cald pentru acest moment al anului. Casele de acest tip se încălzesc de la soare, nu au o izolare bună. În jurul meu aerul stagnează în ciuda curentului uşor ca o boare, ce intră prin perdele. Mi-ar plăcea să pot deschide fereastra cât se poate de larg. Curând ni se va îngădui să purtăm rochiile de vară.

Rochiile de vară sunt despachetate şi atârnate în dulapul din perete, două din bumbac 100% care e mai bun decât sinteticele mai ieftine, deşi totuşi transpiri şi în ele în iulie şi august, când e zăpuşeală. Cel puţin nu-ţi mai faci griji că te arde soarele, zicea Mătuşa Lydia. În ce spectacol se dădeau femeile! Se ungeau de parcă erau carne într-o frigăruie şi-şi arătau spinările şi umerii goi în public, pe stradă, şi picioarele fără ciorapi, nu-i de mirare că se întâmplau lucrurile alea. *Lucruri* era cuvântul pe care-l folosea când se referea la ceva prea dezgustător, murdar sau oribil ca să-i poată spune pe nume. Pentru ea o viaţă încununată de succes era cea care evita acele *lucruri*, le excludea. Asemenea *lucruri* nu li se întâmplă femeilor respectabile. Şi soarele nu-i deloc bun pentru ten, te zbârceşte ca pe o smochină uscată. Uitase că nici nu trebuia să ne mai pese de ten.

Şi se întindeau pe pături în parc, zicea Mătuşa Lydia, uneori bărbaţi şi femei împreună; şi atunci începea să plângă sub ochii noştri.

Mă străduiesc să vă formez, zicea ea, încerc să vă ofer cea mai bună şansă pe care o puteţi avea. Clipea în lumina prea puternică şi-i tremurau buzele ce-i acopereau dinţii din faţă, lungi şi galbeni şi uşor ieşiţi în afară, care-mi aminteau de şoarecii morţi pe care-i găseam pe prag când locuiam într-o casă toţi trei, patru cu pisica, cea care ne

aducea aceste ofrande.

Mătuşa Lydia îşi ducea mâna la gura ei de şoarece mort. După un minut, îşi lua mâna de la gură. Îmi venea şi mie să plâng căci îmi aduceam aminte. Dacă nu i-ar mânca întâi pe jumătate, îi ziceam lui Luke.

Să nu credeţi că pentru mine e uşor, zicea Mătuşa Lydia.

Moira, intrând ca o adiere în camera mea şi trântindu-şi jacheta de blugi pe podea. Ai vreo ţigară? mă întreabă.

În geantă, zic. Dar n-am chibrituri.

Moira îmi scotoceşte în geantă. Ar trebui să mai arunci din prostiile astea, zicea. Dau o petrecere de univcurve.

O ce? Nu are rost să încerci să lucrezi. Moira nu te lasă, e ca o pisicuţă care ţi se aşază pe carte când încerci să citeşti.

Ştii tu. Numai în lenjerie de corp deocheată. Chiloţei de dantelă, jartiere negre. Sutiene care îţi ridică ţâţele. Îmi găseşte bricheta şi-şi aprinde ţigara pe care a scos-o din geanta mea. Vrei şi tu? Şi-mi întinde pachetul cu mare generozitate, având în vedere că e al meu.

Foarte mulţumesc, zic eu acru. Eşti nebună. De unde ţi-a venit aşa o idee?

Mergând la colegiu, zice Moira. Am relaţii. O prietenă de-a mamei. Când încep să le apară pete din cauza vârstei, prind să se gândească cum să nu iasă din competiţie. Prosperă în suburbii, cu magazinele porno şi tot ce-ţi poţi imagina.

Râd. Întotdeauna mă face să râd.

Dar aici? zic. Cine o să vină? Cine are nevoie de aşa ceva?

Niciodată nu eşti prea tânăr ca să înveţi, zice. Haide, că o să fie grozav. O să facem pe noi de râs.

Oare aşa trăiam pe atunci? Dar aşa trăiam în mod obişnuit. Aşa se întâmplă cu toată lumea, în cea mai mare parte a timpului. Orice se întâmplă este obişnuit. Chiar ce se-ntâmplă acum e obişnuit.

Trăim ca de obicei, ignorând. Să ignori nu e acelaşi

lucru cu ignoranţa, trebuie să te străduieşti ca să ignori.

Nimic nu se schimbă într-o clipă, într-o vană de baie care e înfierbântată treptat, ai muri prin fierbere, fără să-ţi dai seama. Sigur că erau relatări în ziare despre cadavre găsite în şanţuri sau în păduri, mutilate sau omorâte cu bâte, necinstite, cum se spunea pe atunci, dar erau despre alte femei şi bărbaţii care făceau astfel de fapte erau alţi bărbaţi. Nu era nici unul din bărbaţii pe care-i cunoşteam. Pentru noi, povestirile din ziare erau ca nişte vise, nişte vise urâte visate de alţii. Înfiorător, ziceam, şi erau înfiorătoare fără să fie de crezut. Erau prea melodramatice, aveau o dimensiune care nu era o dimensiune a vieţii noastre.

Noi eram cei care nu apăream în ziare. Trăiam în spaţiile albe de la marginea tipăriturilor. Aveam, astfel, mai multă libertate.

Trăiam în spaţiile libere dintre povestiri.

De jos, din aleea pentru maşini, vine zgomotul unei maşini care demarează. În părţile astea e foarte linişte, nu prea e circulaţie, aşa că auzi astfel de zgomote foarte clar: motoare de maşini, aparate de tuns iarba, foarfece tunzând garduri vii, uşi trântite. Ai putea auzi un strigăt sau o împuşcătură foarte clar, dacă ar exista vreodată asemenea zgomote aici. Uneori se aud sirene în depărtare.

Mă duc la fereastră şi stau pe bancheta de acolo, care e prea îngustă şi neconfortabilă. Pe ea e o pernuţă tare, pe care e brodată în *petit point* cuvântul CREDINŢĂ cu litere pătrate şi înconjurat de o coroniţă de crini. CREDINŢA are o culoare albastră spălăcită, iar frunzele crinilor sunt de un verde şters. E o pernă care era folosită altundeva pe vremuri; e uzată, dar nu chiar de aruncat. Într-un fel, a fost trecută cu vederea.

Pot petrece minute întregi, zeci de minute plimbându-mi ochii peste litere: CREDINŢA – e singurul lucru pe care mi l-au dat să-l citesc. Dacă aş fi prinsă citindu-l, oare ar conta? Doar n-am pus eu perna aici.

Motorul începe să se-nvârtească, iar eu mă aplec

înainte, trăgându-mi perdeaua albă peste faţă, ca un văl; e semitransparentă, deci pot vedea prin ea. Dacă îmi apăs fruntea de geam şi mă uit în jos, pot vedea jumătatea din spate a Whirlwindului. Nu e nimeni acolo, dar în timp ce privesc, îl văd pe Nick ocolind şi mergând la uşa din spate a maşinii, deschizând-o şi stând ţeapăn alături. Acum are şapca aşezată drept, iar mânecile sunt lăsate în jos şi închise cu nasturi. Nu-i pot vedea faţa, pentru că-l privesc de sus.

Acum iese Comandantul. Îl zăresc pentru o clipă, părând mai scurt datorită unghiului de vedere; merge spre maşină. Nu poartă pălărie, deci nu se duce la o ceremonie oficială. Are părul cărunt. Ai putea zice argintiu dacă ai vrea să fii drăguţă. Dar eu nu mă simt dispusă să fiu drăguţă. Cel dinaintea lui era chel, deci presupun că el e oricum mai bine.

Dacă aş putea scuipa pe fereastră sau să arunc ceva, perna de pildă, aş putea să-l nimeresc.

Moira şi cu mine, ţinând pungi de hârtie umplute cu apă. Bombe cu apă, aşa le spunea. Aplecate peste fereastra de la dormitorul meu şi dându-le drumul în capul băieţilor de dedesubt. Era ideea Moirei. Ce încercaseră să facă? Să se caţere pe o scară în camera noastră. Voiau să captureze lenjeria noastră intimă.

Dormitorul acela fusese cândva mixt, mai erau încă pisoare într-unul din spălătoarele de pe etajul nostru. Dar când am ajuns eu acolo, deja puseseră bărbaţii şi femeile separat, cum erau acum.

Comandantul se apleacă, intră şi dispare în maşină, iar Nick închide portiera. O clipă mai târziu, maşina se mişcă de-a-ndăratelea pe alee, ca să ajungă în stradă şi apoi dispare după un gard viu.

Ar trebui să-l urăsc pe bărbatul acesta. Ştiu că ar trebui să-l urăsc, dar totuşi nu asta e ceea ce simt. E un sentiment mult mai complicat. Nu ştiu cum să-i spun. Nu e dragoste.

Capitolul unsprezece

Ieri dimineaţă am fost la doctor. Am fost dusă de un Paznic, unul din cei cu banderolă roşie pe braţ, care se ocupă de aşa ceva. Am mers într-o maşină roşie, el în faţă, eu în spate. Nici o soră geamănă n-a fost cu mine; în aceste ocazii sunt solitară.

Sunt dusă la doctor o dată pe lună, pentru analize: urină, hormoni, sânge, frotiu pentru cancer; aceleaşi ca pe vremuri, doar că acum sunt obligatorii.

Cabinetul doctorului este într-o modernă clădire de birouri. Mergem cu liftul în tăcere, Paznicul cu faţa la mine. În peretele negru ca oglinda al liftului îi văd partea din spate a capului. Ajunşi la cabinet, eu intru; el aşteaptă afară pe hol cu ceilalţi Paznici, pe unul din scaunele puse acolo în acest scop.

În sala de aşteptare sunt alte femei în roşu, trei la număr: doctorul ăsta e specialist. Ne privim una pe alta pe furiş, măsurându-ne din ochi pântecele: e vreuna norocoasă? Asistentul medical înregistrează pe Compudoc numele şi numerele de pe permisele noastre de trecere, ca să vadă dacă suntem persoanele care trebuie. Are 1,83 m, cam patruzeci de ani, o cicatrice de-a-curmezişul obrazului; stă bătând pe claviatura prea mică pentru mâinile lui, purtând încă pistolul în tocul prins cu cureaua de pe umăr.

Când sunt chemată, intru pe uşă în camera interioară. Este albă şi impersonală, ca şi cea exterioară, cu excepţia unui paravan, un cadru cu o pânză roşie, pe care e pictat un ochi auriu sub care se află o sabie verticală cu un şarpe încolăcit pe ea, ca un fel de mâner. Şerpii şi sabia sunt frânturi de simbolism rămas din vremurile dinainte.

După ce am umplut sticluţa ce mi-a fost lăsată la îndemână în micul oficiu, mă dezbrac în spatele paravanului şi îmi las hainele împăturite pe scaun. Când sunt goală, mă întind pe masa de consultaţie, pe cearşaful de hârtie rece şi foşnitor, cu întrebuinţare unică. Îmi trag cel de-al doilea cearşaf, cel de pânză, peste trup. La nivelul

gâtului mai e un cearşaf, suspendat pe tavan. Mă intersectează astfel ca doctorul să nu-mi vadă niciodată faţa. El are de-a face numai cu un tors.

Când am aranjat totul, întind mâna şi bâjbâi după micul mâner aflat pe partea dreaptă a mesei şi îl trag înapoi. Undeva, sună o sonerie pe care eu n-o aud. După un minut, se deschide uşa; în cameră intră nişte paşi, aud o respiraţie. Nu trebuie să-mi vorbească decât atunci când este absolut necesar. Dar doctorul ăsta e vorbăreţ.

— Cum mergem? zice, un tic verbal din alte vremuri. Cearşaful se ridică şi fac pielea găinii. Simt cum un deget rece, în cauciuc şi dat cu vaselină, îmi pătrunde în interior, pipăind explorator. Degetul se retrage, intră în sens invers, se retrage din nou.

— N-ai nimic, zice doctorul parcă pentru sine. Simţi vreo durere, scumpo? Îmi spune *scumpo*.

— Nu, răspund.

Apoi îmi sunt pipăiţi sânii, în căutarea de pârg sau putregai. Respiraţia se apropie, simt miros de fum învechit, loţiune după bărbierit, praf de tutun pe păr. Apoi vocea, catifelată; îi văd forma capului împingând cearşaful vertical.

— Te-aş putea ajuta, zice în şoaptă.

— Ce? zic eu.

— Şşt, zice. Te-aş putea ajuta. Le-am mai ajutat şi pe altele.

— Să mă ajuţi? răspund cu o voce la fel de scăzută ca a lui. Cum? Oare ştie ceva, l-a văzut pe Luke, a găsit ceva, îl poate readuce?

— Tu cum crezi? zice el, aproape fără să respire. O mână o ia în sus pe piciorul meu. Şi-a scos mănuşa. Uşa e încuiată. N-o să intre nimeni. N-or să ştie niciodată că nu e al lui.

Ridică cearşaful. Partea de jos a feţei îi e acoperită de masca de tifon, conform regulamentului. Doi ochi căprui, un nas, un cap cu păr şaten. Îi simt mâna între picioare.

— Majoritatea tipilor ăstora bătrâni nu mai pot, zice. Sau sunt sterili.

Aproape că mi se taie respiraţia, a rostit un cuvânt interzis. *Steril*. Nu mai există bărbaţi sterili, oficial cel puţin. Există doar femei care prind rod şi femei sterpe, aşa e legea.

— O mulţime de femei fac aşa, continuă el. Vrei un copil, nu?

— Da, zic. E adevărat şi nu întreb de ce, pentru că ştiu. *Dă-mi copii, iar de nu, voi muri*. Sunt cuvinte care nu au un singur înţeles.

— E momentul potrivit, zice. Azi sau mâine. Muşchii sunt relaxaţi. De ce să iroseşti momentul? Nu ar dura decât un minut, scumpo. Aşa probabil că-i spunea nevestii-sii cândva; sau poate că încă îi mai spune; dar de fapt e o denumire generică. Toate suntem *scumpo*.

Şovăiesc. Mi se oferă cu serviciile lui, deşi e riscant pentru el.

— Îmi vine greu să văd ce trebuie să suporţi, murmură. E sincer, mă compătimeşte sincer; şi totuşi se bucură de acest moment, cu toată compătimirea. Ochii îi sunt umezi de compasiune, mă mângâie nervos şi nerăbdător.

— E prea periculos, zic. Nu pot. Nu. Pedeapsa e moartea. Dar trebuie să te prindă în timpul actului, cu doi martori. Ce şanse sunt, sunt microfoane ascunse în cameră, cine aşteaptă la uşă?

Mâna se opreşte din mângâiat.

— Mai gândeşte-te, zice. Ţi-am văzut diagrama. Nu ţi-a mai rămas prea mult timp. Dar faci ce vrei cu viaţa ta.

— Mulţumesc, răspund. Trebuie să las impresia că nu sunt jignită, că nu resping propunerea. Îşi ia mâna alene, zăbovind, în ceea ce-l priveşte, ăsta nu e ultimul cuvânt. Ar putea falsifica analizele, să raporteze că am cancer sau nefertilitate, să pună să fiu trimisă în Colonii, cu Nefemeile. N-a menţionat nimic din toate astea, dar conştiinţa puterii lui pluteşte în aer, pe când îmi mângâie coapsele şi se retrage după cearşaful vertical.

— Luna viitoare, zice.

Mă îmbrac din nou în spatele paravanului. Îmi tremură mâinile. De ce sunt înspăimântată? Nu am trecut nici o

limită, nu i-am acordat încredere, n-am riscat nimic, sunt în siguranţă. Posibilitatea de a alege e ceea ce mă umple de groază. O cale, un mijloc de salvare.

Capitolul doisprezece

Baia este alături de dormitor. Are un tapet cu floricele albastre, nu-mă-uita, cu perdele asortate. Mai este o carpetă de baie albastră şi o îmbrăcăminte din imitaţie de blană pe capacul toaletei, totul ca în vremurile dinainte, nu lipseşte decât păpuşa sub fusta căreia se ascunde sulul suplimentar de hârtie igienică. Doar că oglinda de deasupra chiuvetei a fost scoasă şi înlocuită cu un dreptunghi de tablă, iar uşa nu se poate încuia; şi evident, nu sunt aparate de ras.

La început au fost unele incidente în băi; femei care s-au tăiat, s-au înecat. Înainte de a se elimina toate imperfecţiunile sistemului. Cora stă afară pe hol pe un scaun, să aibă grijă să nu mai intre altcineva. În baie, în vană, sunteţi vulnerabile, zicea Mătuşa Lydia. Nu spunea de ce.

Baia e o cerinţă, dar e şi un lux. Numai să-mi scot grelele aripi albe şi vălul, numai să-mi pipăi cu mâinile părul propriu şi e un mare lux. Acum am păr lung şi cu vârfurile netăiate. Părul trebuie să fie lung, dar acoperit. Mătuşa Lydia zicea: Sfântul Paul spunea că trebuie să fie lung ori ras. Şi râdea, râsul ăla reţinut al ei, de parcă ar fi spus o glumă.

Cora a umplut baia. Ies aburi ca dintr-un castron de supă. Îmi scot şi restul hainelor, roba de deasupra, cămaşa albă şi juponul alb, ciorapii roşii, pantalonaşii lungi şi largi, de bumbac. Ciorapii cu chilot te irită între picioare, zicea Moira. Mătuşa Lydia nu ar fi folosit niciodată cuvinte ca: *iritaţie între picioare*. Zicea *neigienic*. Ea voia ca totul să fie foarte igienic.

Deja goliciunea mea mi se pare stranie. Trupul meu mi se pare demodat. Oare am purtat costume de baie pe plajă cu adevărat? Da, fără să-mi pese că picioarele, braţele,

coapsele şi spinarea erau expuse în văzul atâtor bărbaţi. *Ruşinos, lipsit de modestie*. Evit să mă uit la trupul meu, nu atât pentru că e ruşinos sau lipsit de modestie, ci pentru că nu vreau să-l văd. Nu vreau să mă uit la un element care încă îmi determină viaţa în mod absolut.

Intru în cadă, mă întind şi las apa să mă cuprindă blând, ca nişte braţe. Închid ochii şi deodată o simt cu mine pe neaşteptate, adusă poate de mirosul săpunului. Îmi afund faţa în părul moale de pe ceafă şi-i inspir parfumul de bebeluş proaspăt spălat, şampon, pudră de talc şi o vagă urmă de urină. Fiecare baie mi-o evocă la această vârstă. Dar îmi revine în minte la vârste diferite. Aşa am certitudinea că nu e o stafie. Dacă ar fi stafie, ar avea întotdeauna aceeaşi vârstă.

Într-o zi, când avea unsprezece luni, chiar înainte de a începe să meargă, mi-a furat-o o femeie din căruţul de târguieli de la un supermagazin alimentar. Era într-o sâmbătă când făceam cumpărăturile pentru o săptămână întreagă cu Luke, deoarece amândoi lucram. Şedea în locul special din cărucioarele acelea prevăzut cu găuri pentru picioarele copiilor. Era destul de încântată, iar eu mă întorsesem cu spatele, cred că în sectorul cu mâncare pentru pisici; Luke nu se vedea prin preajmă, era într-altă parte a magazinului, unde se vindea carnea. Îi plăcea să aleagă ce aveam să mâncăm în timpul săptămânii. Zicea că bărbaţii au nevoie de mai multă carne ca femeile, că nu era o superstiţie, că nu o spunea din imbecilitate, ci că se făcuseră studii. Există unele diferenţe, zicea. Îi plăcea să repete ideea, ca şi cum eu aş fi încercat să demonstrez contrariul. Dar de obicei făcea această afirmaţie când era mama de faţă. Îi plăcea s-o tachineze.

Am auzit-o că începe să plângă. M-am întors şi am zărit-o dispărând la capătul culoarului, în braţele unei femei pe care n-o văzusem în viaţa mea. Am ţipat şi femeia a fost oprită. Trebuie să fi avut în jur de treizeci şi cinci de ani. Plângea şi spunea că e copilul ei, Dumnezeu i-o dăduse, îi trimisese un semn. Mi-a părut rău pentru ea. Directorul

magazinului şi-a cerut scuze şi au reţinut-o până a venit poliţia.

E nebună, zise Luke.

Am crezut că e doar un incident izolat la vremea aceea.

Dispare, nu o pot ţine cu mine, a plecat acum. Poate că totuşi mă gândesc la ea ca fiind o stafie, stafia unei fetiţe moarte, o fetiţă care a murit când avea cinci ani. Îmi amintesc fotografiile cu ea ţinând-o în braţe, poze standard, mama cu copilul, închise într-o ramă, pentru mai mare siguranţă. În spatele ochilor închişi, mă pot vedea cum sunt acum, aşezată lângă un sertar deschis sau lângă un cufăr în pivniţă unde sunt puse la păstrare hăinuţele de copil, o buclă de păr blond platinat de când avea doi ani, vârâtă într-un plic. Mai târziu s-a închis la culoare.

Nu mai am acele lucruşoare, nici hăinuţele, nici perişorul. Mă întreb ce s-a întâmplat cu toate lucrurile noastre. Jefuite, aruncate, luate. Confiscate.

Am învăţat să mă dispensez de o mulţime de lucruri. Dacă aveţi multe lucruri, zicea Mătuşa Lydia, vă ataşează prea mult de lumea materială şi uitaţi de valorile spirituale. Trebuie să cultivaţi sărăcia duhului. Binecuvântaţi cei săraci cu duhul. Nu a mai continuat ideea, n-a zis că ei vor moşteni pământul.

Stau întinsă cu apa clipocind în jur, lângă un sertar deschis care nu există, şi mă gândesc la o fetiţă care nu a murit când avea cinci ani; care mai există încă, sper, deşi nu pentru mine. Oare eu exist pentru ea? Oi fi eu o imagine întunecată, undeva în adâncul minţii ei?

Probabil că i-au spus că am murit. Tipic pentru ei. Sigur că au zis că i-ar fi mai uşor să se adapteze în acest fel.

Acum trebuie să aibă opt ani. Am completat timpul care s-a dus şi ştiu cât a trecut. Aveau dreptate, e mai uşor să socoteşti că a murit. Nu mai trebuie să speri atunci, nu-ţi mai iroseşti eforturile. De ce să te dai cu capul de pereţi, zicea Mătuşa Lydia. Uneori se exprima foarte plastic.

— Nu-s toată ziua la dispoziţia ta, se aude vocea Corei de dincolo de uşă. E adevărat, nu este. Nu se poate zice că are ceva în întregime. Nu trebuie să-i răpesc timpul. Mă săpunesc, folosesc peria de frecat şi o bucată de piatră ponce pentru a îndepărta pielea moartă. Mi se dau astfel de instrumente puritane. Doresc să fiu complet curată, fără nici un microb, fără nici o bacterie, ca suprafaţa lunii. Nu voi putea să mă spăl astă-seară, după aia, o zi întreagă; împiedică procesul, zic ei, şi de ce să rişti?

Nu pot evita să nu-mi văd acum micul tatuaj de pe gleznă. Patru cifre şi un ochi, un paşaport invers. Ca să garanteze că nu voi putea să dispar în cele din urmă într-un alt peisaj. Sunt prea importantă, sunt un articol prea rar. Sunt o bogăţie naţională.

Scot dopul, mă şterg şi-mi pun halatul de terilen. Las aici rochia purtată o zi şi Cora o să o ducă la spălat. Întoarsă în cameră, mă îmbrac din nou. Boneta albă cu aripi nu e necesară pentru seară, căci nu ies din casă. Toţi din casa asta ştiu cum arăt la faţă. Îmi pun totuşi vălul, ca să-mi acopăr părul umed şi capul, care nu a fost ras. Unele au văzut filmul acela despre femeile care îngenunchează ţinute cu forţa, în piaţa oraşului, cu părul căzându-le şuviţe? Ce făcuseră? Trebuie să fi fost foarte demult, căci nu-mi aduc aminte.

Cora îmi aduce cina, acoperită, pe o tavă. Ciocăneşte la uşă înainte de a intra. Îmi e simpatică din această cauză. Înseamnă că ea crede că mi-a mai rămas ceva din ceea ce numeam pe vremuri viaţă personală.

— Mulţumesc, îi spun luând tava şi îmi zâmbeşte, deşi se întoarce fără să-mi răspundă. Când suntem singure, se fereşte de mine.

Pun tava pe măsuţa vopsită în alb şi îmi trag scaunul mai aproape. Dau la o parte capacul. O pulpă de pui scorojită. E mai bine decât să mustească de sânge, cum o face alteori. Are şi Rita felul ei de a-şi manifesta resentimentele. Un cartof copt, fasole verde, salată. Ca desert – compot de pere din conservă. E o hrană destul de bună, deşi fără haz. Mâncare sănătoasă. Trebuie să

consumaţi vitamine şi minerale, zicea Mătuşa Lydia sfioasă. Pentru a fi nişte vrednice recipiente. Fără cafea sau ceai, fără alcool. S-au făcut studii. Mai e şi un şerveţel de hârtie, ca în cofetării.

Mă gândesc la celelalte, care n-au. Aici suntem în inima ţării, ducem o viaţă de răsfăţ, să ne ajute Dumnezeu să simţim adevărata gratitudine, zicea Mătuşa Lydia, sau recunoştinţă zicea? Şi încep să mănânc. Nu mi-e foame azi. Mi-e greaţă până în stomac. Dar n-ai unde plasa mâncarea, nu e nici un ghiveci cu flori şi n-am curaj să folosesc toaleta. Sunt prea emoţionată, ăsta-i adevărul. Aş putea oare s-o las pe farfurie şi s-o rog pe Cora să nu-mi facă raport? Mestec şi înghit, mestec şi înghit, simţind cum încep să transpir. În stomac, mâncarea mi se face ghem, un boţ de carton stors şi umed.

Jos, în sufragerie, sunt desigur lumânări pe masa mare de mahon, o faţă de masă albă, argintărie, flori, pahare de vin pline. Se aude probabil zgomot de cuţite pe farfurii de porţelan, un clinchet uşor când Serena pune jos furculiţa cu un oftat imperceptibil, lăsând jumătate din hrana din farfurie neatinsă. Poate că va spune că nu-i e foame. Poate nu va spune nimic. Dacă ea spune ceva, oare el face vreun comentariu? Dacă ea nu spune nimic, oare tăcerea ei nu trece neobservată? Mă întreb cum reuşeşte să se facă neobservată. Cred că trebuie să fie foarte greu.

Pe marginea farfuriei se află o bucată de unt. Rup un colţ din şerveţelul de hârtie, înfăşor untul în el, îl duc la dulap şi-l strecor în vârful pantofului drept al perechii de rezervă, aşa cum am mai procedat şi altă dată. Fac ghemotoc restul şerveţelului; sunt sigură că nimeni n-o să se sinchisească să-l netezească, pentru a controla dacă lipseşte vreo bucăţică: o să utilizez untul mai târziu astă-seară. Nu face ca diseară să miros a unt.

Aştept. Mă liniştesc. Trebuie să îmi compun eul aşa cum

compui[11] un discurs. Trebuie să prezint o făptură făcută, nu născută.

[11] Joc de cuvinte bazat pe polisemia verbului *compose*: 1) *compose oneself* = a se linişti; 2) a compune.

V. PUI DE SOMN

Capitolul treisprezece

Am timp liber. E unul din lucrurile pentru care nu eram pregătită – cantitatea de timp gol, lungile paranteze cu nimic. Timpul ca un sunet alb. Ce n-aş da să pot broda. Sau să ţes, să croşetez, să fac ceva cu mâinile. Râvnesc o ţigară. Îmi amintesc cum umblam prin galerii de artă cu tablouri din secolul al XIX-lea: ce obsesie a haremurilor vădeau. Zeci de picturi cu haremuri, cu femei grase lăfăindu-se pe divane, cu turbane sau berete de catifea pe cap, în vreme ce li se făcea vânt cu cozi de păun, păzite de eunuci ce se vedeau în planul din fund. Studii de cărnuri sedentare, pictate de bărbaţi care nu fuseseră nicicând acolo. Se zicea că aceste tablouri sunt erotice şi aşa le socoteam şi eu pe vremea aceea, dar acum îmi dau seama ce reprezentau de fapt. Înfăţişau o viaţă în suspensie, aşteptarea, nişte obiecte nefolosite. Tablouri despre plictiseală.

Dar poate că plictiseala e erotică, atunci când femeile sunt cele ce lâncezesc, aşteptând bărbaţii.

Aştept, spălată, periată, hrănită ca un purcel la concurs. Prin anii optzeci s-au inventat mingi pentru porci, pentru porcii care erau puşi la îngrăşat în ţarcuri. Erau nişte mingi mari şi colorate; porcii le dădeau de-a dura cu râtul. Negustorii de porci ziceau că le ridica tonusul muscular, mingile stârneau curiozitatea purceilor, erau un subiect de gândire.

Am citit despre ei la *Introducere în psihologie*; era şi un capitol despre şobolanii ţinuţi în cuşti care preferau şocurile electrice totalei inactivităţi. Şi altul despre porumbei învăţaţi să ciugulească un nasture care făcea să apară o grăunţă. Erau trei grupuri: cei din primul căpătau o grăunţă la fiecare ciuguleală, cei din al doilea o grăunţă tot la a doua ciuguleală, pentru cei din ultimul grup

grăunţa apărea aleatoriu. Când experimental nu li s-au mai pus grăunţe, primul grup a renunţat foarte curând să mai ciugulească, al doilea grup nu după mult timp. Cei din al treilea grup n-au renunţat niciodată. Mai degrabă ar fi ciugulit până cădeau morţi, decât să renunţe. Sperau: cine ştie când puteau să aibă succes.

Mă întind pe covoraşul împletit. Puteţi exersa tot timpul, zicea Mătuşa Lydia. Mai multe şedinţe pe zi, incluse în programul zilnic. Braţele pe lângă corp, genunchii îndoiţi, ridicaţi pelvisul, apoi lipiţi şira spinării de podea. Îndoiţi, din nou. Inspiraţi cât număraţi până la cinci, ţineţi-vă respiraţia, expiraţi. Făceam aceste exerciţii în fosta cameră de Ştiinţe domestice, din care fuseseră scoase acum maşinile de cusut şi maşinile de spălat şi de uscat; la unison, întinse pe mici rogojini japoneze, în timp ce se cânta *Les Sylphides*[12] pe bandă. Asta îmi cântă acum în cap, în timp ce ridic, îndoi, respir. În dosul pleoapelor închise văd balerini şi balerine mişcându-se graţios printre copaci, picioare zvâcnind sau fluturând asemeni aripilor unei păsări prinse.

După-amiaza stăteam întinse în paturi un ceas, între trei şi patru, în sala de gimnastică. Ziceau că e o perioadă de odihnă şi de meditaţie. Pe atunci credeam că scopul era să îşi ia un răgaz ele, să facă o pauză din predare şi ştiu că Mătuşile care nu erau de serviciu se duceau în cancelarie să bea o ceaşcă de cafea sau un lichid căruia îi spuneau aşa. Dar acum cred că odihna era tot un exerciţiu. Pentru a ne obişnui cu timpul gol. Un puişor de somn, cum moţăie pisicile, îl numea Mătuşa Lydia, în felul ei sfios.

Straniu e că ne era necesară puţină odihnă. Multe din noi adormeau chiar. Eram aproape tot timpul obosite la Centrul roşu. Cred că ne drogau sau ne băgau o pilulă în mâncare, un calmant ceva. Sau poate că nu. Poate că era efectul locului. După primul şoc, după ce acceptai situaţia,

---

[12] *Silfidele,* balet pe muzică de Chopin, titlul original: *Chopiniana;* premiera: Petersburg, 1907.

era mai bine să fii letargică. Îţi dădeai seama singură că-n acest fel îţi economiseşti forţele.

Cred că eram acolo de vreo trei săptămâni când a venit Moira. A fost adusă în sala de gimnastică de două dintre Mătuşi, cum se făcea de obicei, în timpul somnului de după amiază. Era încă îmbrăcată în hainele ei proprii, blugi şi sveter de bumbac; purta părul scurt, sfidând moda, ca de obicei – aşa că am recunoscut-o pe dată. M-a văzut şi ea, dar s-a întors cu spatele, învăţase deja să fie precautā. Avea zgârieturi pe obrazul stâng şi o vânătaie. Mătuşile au dus-o la un pat vacant pe care era deja întinsă rochia roşie. Se dezbrăcă şi începu să se îmbrace din nou în tăcere, cele două Mătuşi stând la capătul patului ei, iar noi toate privind printre gene. Când s-a aplecat, i-am văzut nodurile de pe şira spinării.

Nu i-am putut vorbi mai multe zile; ne priveam doar, priviri scurte ca o sorbitură. Ştiam că prieteniile erau suspecte, ne evitam în timpul cozilor de la mese la cantină şi pe coridoare între orele de curs. Dar în ziua a patra fu perechea mea în timpul plimbării două câte două în jurul terenului de fotbal. Nu ni se dădeau aripile albe până când absolveam cursurile, purtam doar vălul, aşa că puteam vorbi, câtă vreme o făceam discret şi nu ne întorceam să ne uităm una la alta. Mătuşile mergeau în capul rândului şi la coadă, aşa că singurul pericol era din partea celorlalte. Unele erau habotnice şi ar fi putut să ne toarne.

Asta e o casă de nebuni, zise Moira.

Tare mă bucur să te văd, am zis eu.

Unde putem sta de vorbă? întreabă Moira.

La spălător, am răspuns. Uită-te la ceasul mare. Două jumate. Despărţitura din fund.

Doar atât am vorbit.

Mă simt mai în siguranţă, acum că Moira e aici. Putem să mergem la spălător. Ne putem duce la spălător dacă ridicăm mâna, deşi există o limită de număr, ţin evidenţa pe un grafic. Pândesc ceasul, electric şi rotund, din faţă, de deasupra tablei verzi. Două şi jumătate pică în ora de Depunere de mărturie şi Mătuşa Helena şi Mătuşa Lydia

sunt în clasă, căci Depunerea de mărturie e ceva special. Mătuşa Helena este grasă, cândva a condus o acţiune spre obţinerea unei concesii pentru o societate de Vigilenţă împotriva grăsimii. Se pricepe să depună mărturie.

Acum vorbeşte Janine; povesteşte cum a fost violată de o bandă la paisprezece ani şi a făcut o întrerupere de sarcină. A relatat această poveste şi săptămâna trecută. Părea aproape mândră de întâmplare pe când povestea. Poate să nici nu fie adevărat. La Depunerea de mărturii e mult mai prudent să inventezi decât să spui că n-ai nimic de mărturisit. Dar dacă e Janine, atunci e probabil mai mult sau mai puţin adevărat.

Dar *a cui* a fost vina? zice Mătuşa Helena, ridicând un deget durduliu.

A ei, a ei, a ei, scandăm noi la unison.

Cine i-a ademenit? continuă mătuşa Helena, încântată de noi.

Ea. Ea. Ea.

De ce a îngăduit Dumnezeu să se întâmple un lucru aşa de îngrozitor?

Ca să-i dea o *lecţie*. Ca să-i dea o *lecţie*. Ca să-i dea o *lecţie*.

Săptămâna trecută, Janine a izbucnit în lacrimi. Mătuşa Helena a pus-o să îngenuncheze în faţa clasei cu mâinile la spate, ca s-o vedem cu toatele, să-i vedem faţa roşie şi nasul şiroind. Părul blond lipsit de luciu; genele atât de deschise la culoare, încât păreau să nu existe, de parcă le-ar fi pierdut într-un incendiu. Ochii arşi. Arăta dezgustător: lipsită de vlagă, jenată, cu faţa roşie şi pătată, ca un şoarece proaspăt fătat. Nici una din noi nu voiam să arătăm aşa vreodată. Pentru o clipă, deşi ştiam la ce caznă e supusă, toate am dispreţuit-o.

Plângifetiţo. Plângifetiţo. Plângifetiţo.

Şi-o spuneam cu toată seriozitatea, din păcate.

În general, aveam o bună părere despre mine. Nu şi atunci.

Asta a fost săptămâna trecută. Săptămâna asta Janine nu mai aşteaptă să ne batem joc de ea. A fost vina mea,

zice. A fost chiar vina mea. I-am ademenit. Am meritat durerea.

Foarte bine, Janine, zice Mătuşa Lydia. Eşti un exemplu.

Trebuie să aştept până se termină episodul ca să ridic mâna. Uneori, dacă ceri voie într-un moment nepotrivit, te refuză. Şi dacă ai nevoie neapărat să mergi, momentul e crucial. Ieri, Dolores a udat podeaua. Două Mătuşi au dus-o afară, pe sus, de subsuori. N-a apărut la plimbarea de după amiază, dar seara s-a culcat din nou în patul ei. Toată noaptea am auzit-o gemând cu mici întreruperi.

Ce i-au făcut oare? întrebam în şoaptă, de la un pat la altul.

Nu ştiu.

Şi când nu ştii, e şi mai îngrozitor.

Ridic mâna. Mătuşa Lydia aprobă din cap. Mă ridic şi ies pe coridor, încercând să trec cât mai neobservată. În faţa spălătorului stă de pază Mătuşa Elizabeth. Dă din cap, făcându-mi semn că pot intra.

Acest spălător era pentru bărbaţi, pe vremuri. Şi aici oglinzile au fost înlocuite cu dreptunghiuri dintr-un metal cenuşiu opac, dar pisoarele sunt încă pe un perete, la locul lor; din email alb cu pete galbene. În mod ciudat arată ca nişte sicrie de copil. Mă minunez din nou cum bărbaţii îşi expun goliciunea, duşurile sunt la vedere, corpul expus spre examinare şi comparaţie; părţile intime se văd în public. De ce oare? Cu scopul de a le da încredere şi siguranţă? Arată o insignă, uitaţi-vă toţi, totul e în ordine, aici e locul meu. Femeile de ce nu trebuie să-şi dovedească una alteia că sunt femei? Printr-un fel de a-şi descheia nasturii, de a-şi desface şliţul, ceva la fel de firesc. Aşa cum se adulmecă câinii.

Liceul e vechi, despărţiturile sunt din lemn, dintr-un fel de placă aglomerată. Intru în penultima din fund, deschizând uşa. Sigur că nu mai sunt broaşte. În peretele despărţitor e o gaură în lemn spre zidul din fund, cam la înălţimea taliei, amintire a vreunui vandalism de pe vremuri sau moştenire de la vreun obsedat sexual. Toată lumea de la centru ştie despre această gaură, toată lumea,

în afară de Mătuşi.

Mi-e teamă că am întârziat din cauza Mărturiei Janinei: poate că Moira a fost deja, poate a trebuit să se întoarcă. Nu te lasă prea mult timp. Mă uit cu băgare de seamă în jos, pieziş sub peretele despărţiturii şi văd doi pantofi roşii. Dar cum să ştiu cine e?

Îmi duc buzele la gaura din lemn. Moira? şoptesc.

Tu eşti? zice ea.

Da, zic. Mă străbate un fior de uşurare.

Doamne, cum aş mai trage un fum, zice Moira.

Şi eu, zic.

Mă simt ridicol de fericită.

Mă scufund în propriul meu trup ca într-o mocirlă, o mlaştină în care numai eu ştiu să pun piciorul. Un teren periculos, propriul meu teritoriu. Mă transform în pământul de care îmi lipesc urechea, ca să prind zvonuri ale viitorului. Fiecare junghi, fiecare murmur de uşoară durere, fiecare val de materie lepădată, fiecare creştere sau micşorare de ţesuturi, toate aiurările cărnii, acestea sunt semnele, acestea sunt lucrurile pe care trebuie să le pândesc. În fiecare lună mă uit cu teamă să văd dacă apare sângele care, când vine, marchează eşecul. Un nou eşec de a îndeplini aşteptările celorlalţi, aşteptări care acum sunt şi ale mele.

Pe vremuri îmi socoteam timpul un instrument al plăcerii sau un mijloc de transport, sau un mijloc de a-mi implementa voinţa. Îl puteam folosi ca să alerg, să apăs butoane de diverse tipuri, ca să produc anumite acţiuni. Avea nişte limite, dar timpul meu era totuşi mlădios, unic, solid, solidar cu mine.

Acum carnea se dispune altfel. Sunt ca un nor condensat în jurul unui obiect central, în formă de pară, care e tare şi mai real decât mine şi luceşte stacojiu în interiorul învelişurilor sale translucide. În interiorul lui se află un spaţiu imens cât bolta noaptea, la fel de întunecat şi de arcuit, dar nu negru, ci mai degrabă negru-roşcat, un spaţiu străbătut de ace de lumină care învăluiesc, cresc,

explorează şi se contractă, nenumărate ca şi stelele. La fiecare patru săptămâni răsare o lună rotundă, gigantică, grea, un semn. Trece, se opreşte, îşi continuă drumul până se pierde din vedere şi simt disperarea apropiindu-se ca foametea. Mă simt atât de deşartă, lună după lună. Îmi ascult inima, val sărat şi roşu după val, bătând mereu, marcând trecerea timpului.

Mă aflu în primul nostru apartament, în dormitor. Stau în faţa dulapului care are uşi pliante de lemn. Simt că totul în jurul meu e gol, toată mobila a dispărut, duşumelele sunt goale, fără nici un covor măcar; în ciuda acestui fapt, dulapul e plin de haine. Cred că sunt hainele mele, dar nu seamănă cu ale mele, nu le-am mai văzut. Poate că aparţin primei neveste a lui Luke, pe care de asemenea nu am văzut-o niciodată decât în poze şi i-am auzit vocea când ne telefona noaptea târziu plângând şi acuzând, înaintea divorţului. Dar nu, sunt chiar hainele mele. Îmi trebuie o rochie, ceva să pun pe mine. Scot rochii negre, albastre, purpurii, jachete, fuste; nici una nu merge, nici una nu mi-e pe măsură, toate sunt ori prea mari, ori prea mici.

Luke se află în cameră, în spatele meu; mă întorc ca să-l văd. Refuză să mă privească, se uită în jos la pisica ce se freacă de picioarele lui, miorlăind şi mieunând plângăcios. Vrea mâncare, dar cum să existe mâncare când apartamentul e gol?

Luke, rostesc. Nu răspunde. Poate că nu mă aude. Îmi vine în minte că poate nu e viu.

Alerg cu ea de mână, trăgând-o, târând-o prin ferigi, doar pe jumătate trează, din cauza pastilei pe care i-am dat-o ca să nu plângă sau să spună ceva care să ne trădeze; nu ştie unde se află. Terenul e denivelat, cu stânci, crengi moarte, miros de pământ umed şi frunze vechi, nu poate să alerge destul de repede, singură aş putea alerga mai iute, sunt „bună” alergătoare. Acuma plânge, e înspăimântată, aş vrea s-o duc în braţe, dar ar fi prea grea. Am ghetele de excursie în picioare şi cred că

atunci când vom ajunge la apă, va trebui să le lepăd, oare o să fie prea frig, o să poată înota atâta distanţă, o să facă faţă curentului; era o situaţie neaşteptată. *Cuminte,* îi spun mânioasă. Mă gândesc că se poate îneca şi acest gând îmi taie viteza. Apoi se aud împuşcături chiar din spatele nostru, nu zgomotoase ca nişte focuri de artificii, ci scurte şi stridente ca nişte crengi uscate care se rup cu un trosnet. Nu sună cum trebuie, nimic nu sună cum crezi că va suna şi aud vocea strigând: *Jos!* E oare o voce reală sau o voce în interiorul capului meu sau chiar vocea mea care strigă tare?

O trag la pământ şi mă arunc asupra ei ca s-o acopăr, s-o protejez. *Cuminte*, zic iar; faţa mi-e udă de sudoare sau de lacrimi, mă simt calmă şi plutind, ca şi cum aş fi ieşit din timp; lângă ochiul meu se află o frunză galben-roşcată, îngălbenită timpuriu; îi văd fiecare vinişoară roşie. E cel mai frumos lucru pe care l-am văzut vreodată. Mă dau puţin mai la o parte, nu vreau s-o înăbuş; mă încolăcesc în jurul ei, astupându-i gura cu mâna. Respir precipitat, iar inima îmi bate violent, cum baţi tare noaptea la uşa unei case unde ai impresia că vei fi în siguranţă. *Sunt aici. Taci cu mama*, zic în şoaptă. *Te rog, fii cuminte*; dar cum să poată fi? E prea mică, e prea târziu, suntem despărţite, braţele îmi sunt ţintuite, mi se-ntunecă totul în faţa ochilor, se îndepărtează ca printr-un telescop, până nu rămâne decât o ferestruică departe, ca pe o felicitare de Crăciun, o felicitare veche unde e noapte şi gheaţă afară, iar înăuntru o lumânare, un copac strălucitor, o familie, aud chiar şi clopoţeii de sanie, muzică veche la radio, însă prin această fereastră o pot vedea mică, dar foarte clar, o văd îndepărtându-se printre copacii deja îngălbeniţi, nu cu nuanţe de roşu, o văd întinzând mânuţele spre mine, în vreme ce e dusă cu forţa.

Mă deşteaptă clopoţelul şi apoi Cora care-mi bate în uşă. Mă ridic în capul oaselor pe covoraş, îmi şterg faţa udă cu mâneca. Dintre toate visele, ăsta e cel mai îngrozitor.

VI. GOSPODĂRIE

Capitolul paisprezece

Când a încetat clopoţelul, cobor scara, o fiinţă a nimănui reflectată pentru o clipă în ochiul de oglindă ce atârnă pe peretele de jos. Pendulul orologiului ticăie măsurând timpul ritmic; în pantofii lor roşii sclivisiţi, picioarele mele mă duc în jos pe scară, numărând treptele.

Uşa salonului este larg deschisă. Intru: nu e încă nimeni altcineva. Nu mă aşez, ci-mi iau locul meu în genunchi lângă fotoliul cu scăunaş pentru picioare, unde curând îşi va ocupa tronul Serena Joy, sprijinindu-se în baston când se lasă uşor în jos. Va pune poate o mână pe umărul meu pentru a se echilibra, ca şi când aş fi o mobilă; cum a procedat şi altă dată.

Salonul ar fi fost poate numit cândva camera oficială de primire; apoi, cameră de zi. Sau poate e o cameră de primire, din cele cu păianjeni şi muşte. Dar acum este oficial considerată salon, unde unele persoane stau în fotolii. Altele stau doar în picioare. Poziţia corpului e importantă, căci, la vremea aceasta, disconforturile minore au rol educativ.

Salonul e trist, simetric: forme de avere îngheţată. Ani de zile banii s-au prelins prin această cameră, ca printr-o peşteră subterană, depunându-se mereu sub forma acestor mobile, cum se formează stalactitele din cruste dure succesive. Diversele suprafeţe se prezintă în tăcere: catifeaua de un roz crepuscular a draperiilor trase, luciul scaunelor din secolul al XVIII-lea de culoare asortată, mângâierea covoraşului chinezesc flocos de pe jos cu bujori de culoarea piersicii, pielea delicată a fotoliului Comandantului, strălucirea cutiei de alamă de lângă fotoliu.

Covoraşul e autentic. Unele lucruri din încăperea asta sunt autentice, altele nu. De pildă, cele două tablouri, fiecare reprezentând o femeie, de o parte şi de alta a

căminului. Amândouă femeile poartă rochii întunecate, ca cele din vechile biserici; deşi dintr-o epocă mai recentă. E posibil ca tablourile să fie autentice. Bănuiesc că atunci când le-a achiziţionat, după ce şi-a dat seama că va trebui să-şi recanalizeze energia spre ceva categoric domestic, Serena Joy avea intenţia să le dea drept strămoaşele ei. Sau poate Comandantul le-a cumpărat o dată cu casa. N-ai cum să ştii asemenea lucruri. În orice caz, iată-le atârnate pe perete, cu spinări şi buze rigide, cu sânii strânşi, cu feţele chinuite, cu bonete apretate, păzind încăperea cu ochii lor îngustaţi.

Între ele, deasupra consolei, e o oglindă ovală, cu câte o pereche de sfeşnice de argint de o parte şi de alta, iar între ele, un Cupidon de porţelan alb cu un braţ în jurul gâtului unui miel. Gusturile Serenei Joy sunt un amestec straniu între o nepotolită sete de calitate şi un sentimentalism dulceag. La amândouă capetele consolei căminului se află câte un aranjament de flori uscate, iar pe măsuţa lustruită, cu intarsii, de lângă canapea e o vază cu margarete adevărate.

Încăperea miroase a ulei de lămâie, a stofă grea, a margarete veştejite, a mâncare – miros ce şi-a făcut drum din bucătărie sau din sufragerie – şi a parfumului Serenei Joy: lăcrămioare. Parfumul este un lux, probabil că are ea o sursă. Inspir parfumul, socotind că ar trebui să-l apreciez. Este mirosul fetelor prepubere, al darurilor pe care copiii de vârstă mică le dădeau mamelor lor de obicei de Ziua Mamei; mirosul de şosete albe de bumbac, de jupoane albe din bumbac, de praf antiseptic, de carne inocentă de fată ce nu cunoaşte încă sângele şi părul pubian. Îmi produce o uşoară greaţă, ca şi cum aş fi într-o maşină închisă, într-o zi fierbinte şi înăbuşitoare cu o femeie mai în vârstă care e dată cu prea multă pudră. Aşa arată salonul ăsta, în ciuda eleganţei.

Mi-ar plăcea să fur ceva din camera asta. Mi-ar plăcea să iau un lucruşor, scrumiera spiralată, cutiuţa de argint pentru medicamente sau poate o floare uscată; să-l ascund în faldurile rochiei sau în mâneca mea cu fermoar şi să-l

ţin până la sfârşitul serii, să-l pitesc în camera mea sub pat, sau într-un pantof sau într-o crăpătură în perna tare lucrată în *petit point* cu CREDINŢA pe ea. L-aş scoate din când în când din tainiţa lui să-l privesc. M-ar face să simt că am putere.

Dar o astfel de senzaţie ar fi o iluzie şi mult prea riscantă. Îmi stăpânesc deci mâinile, care rămân împreunate în poală. Cu coapsele strânse, cu călcâiele sub mine, lipite de trup. Cu capul plecat. În gură am gust de pastă de dinţi: ipsos şi imitaţie de mentă.

Aştept să se strângă membrii gospodăriei. *O gospodărie:* asta suntem. Comandantul este capul gospodăriei. El ţine casa. Să avem şi să ţinem până ne va despărţi moartea.

Şi cala unui vas ţine ceva. O cavitate.

Cora vine întâi, apoi Rita, ştergându-şi mâinile de şorţ. Şi ele au fost chemate cu clopoţelul, nu le place, au alte lucruri de făcut, să spele vasele, de exemplu. Dar trebuie să fie aici, toată lumea trebuie să fie aici, aşa o cere Comandantul. Într-un fel sau altul, toţi trebuie să treacă prin asta.

Rita se încruntă la mine înainte de a se strecura în spatele meu, unde stă în picioare. E vina mea această pierdere de timp, din timpul ei. Nu e vina mea, ci a trupului meu, dar e vreo diferenţă? Chiar şi Comandantul este supus capriciilor lui.

Intră Nick, ne salută din cap pe toate trei, priveşte în jurul camerei. Şi el îşi ia locul în picioare în spatele meu. E atât de aproape încât vârful ghetei îmi atinge piciorul. Oare dinadins? Dinadins sau nu, ne atingem, două încălţări de piele. Simt cum pielea pantofului se moaie, mi-a fugit sângele în pantof care se încălzeşte şi devine ca o piele umană. Îmi trag piciorul uşor la o parte.

— Aş vrea să se grăbească, zice Cora.

— Să se grăbească şi pe urmă să aştepte, zice Nick. Râde şi-şi mişcă piciorul, ca să-l atingă din nou pe al meu. Nimeni nu poate vedea mişcarea, sub faldurile fustei mele întinse pe podea. Mă mişc, e prea cald aici, mirosul de parfum stătut îmi dă o uşoară stare de greaţă. Îmi trag

piciorul.

O auzim pe Serena venind în jos pe scări, pe hol, bocănitul surd al bastonului pe covoraş, paşii înfundaţi ai piciorului sănătos. Intră şontâc-şontâc pe uşă, se uită la noi numărându-ne fără să ne vadă. Dă din cap spre Nick, dar nu zice nimic. Este îmbrăcată într-una din cele mai bune rochii ale ei, de culoarea cerului, cu broderie albă pe marginile vălului: flori şi găurele. La vârsta ei încă simte imboldul să se acopere cu coroniţe de flori. N-are rost, îi zic în gând, fără să-mi clintesc muşchii feţei, nu-ţi mai folosesc la nimic, eşti ofilită. Florile sunt organele genitale ale plantelor, am citit eu pe undeva, cândva.

Se îndreaptă spre fotoliul ei cu scăunel pentru picioare, se întoarce, îşi dă drumul şi se instalează fără nici o graţie. Îşi ridică piciorul stâng pe scăunel şi scotoceşte în buzunarul de la mânecă. Aud foşnetul, zgomotul brichetei, mirosul de fum îmi arde pieptul, îl inspir cu nesaţ.

— Întârzie ca de obicei, zice. Noi nu răspundem. Se aude un zăngănit pe când bâjbâie pe măsuţa cu lampă, apoi un clic şi televizorul începe să se încălzească.

Un cor bărbătesc cu feţe galben-verzui; trebuie potrivită culoarea; cântă „Veniţi la biserica din Wildwood”[13]. *Veniţi, veniţi, veniţi, veniţi*, cântă başii. Cu un alt clic, Serena schimbă canalul. Dungi, zigzaguri colorate, sunete trunchiate: este staţia-satelit Montréal care e bruiată. Apoi urmează un predicator serios, cu ochii negri strălucitori, aplecându-se spre telespectatori pe deasupra unui birou.

În zilele noastre arată mai mult ca nişte oameni de afaceri. După ce-l priveşte câteva secunde, Serena schimbă canalele mai departe.

Mai multe canale goale, apoi ştirile. Asta a căutat. Se lasă pe spate, inhalează adânc. Eu, din contră, mă aplec înainte, ca un copil căruia i s-a permis să stea târziu cu adulţii. E un avantaj în aceste seri, serile Ceremoniei: mi se permite să văd ştirile. Pare a fi regulă nerostită în această gospodărie: noi venim aici punctual întotdeauna, el întârzie întotdeauna.

---

[13] Acest nume propriu este traductibil: *Pădurea sălbatică.*

Serena ne lasă să urmărim întotdeauna ştirile.

Astea care sunt: cine ştie dacă e vreuna adevărată. Ar putea fi chipuri vechi sau contrafăcute. Dar mă uit oricum, sperând să pot citi subtextul. Oricum, acum orice ştire este mult mai bună decât nimic.

Mai întâi, liniile frontului. De fapt, nu sunt linii: războiul pare să se desfăşoare în multe locuri în acelaşi timp.

Dealuri împădurite văzute de sus, copacii având o culoare galbenă respingătoare. Păcat că nu reglează culoarea. Munţii Apalaşi, anunţă vocea, unde Îngerii Apocalipsului, Divizia a 4-a, scot cu fum din ascunzători un grup izolat de partizani baptişti, cu ajutorul aerian al Batalionului şi al Îngerilor luminii. Ni se arată două elicoptere negre cu aripi argintii vopsite pe laturi. Dedesubt, o explozie într-un pâlc de copaci.

Apoi, în prim-plan, imaginea unui prizonier cu faţa murdară şi nerasă, cu doi Îngeri de o parte şi de alta, în uniformele lor negre impecabile. Prizonierul acceptă o ţigară de la unul din Îngeri, o duce stângaci la gură cu mâinile legate. Zâmbeşte silit, strâmb. Spicherul zice ceva, dar eu nu-l aud; mă uit în ochii prizonierului, încercând să-mi dau seama ce gândeşte. Ştie că e ţinta aparatului de filmat: oare zâmbetul vădeşte sfidare sau supunere? E jenat că a fost prins?

Ne arată doar victorii, niciodată înfrângeri. Cine vrea veşti proaste?

Poate că e actor.

Apare crainicul acum. E amabil, patern; ne priveşte visător de pe ecran, bronzat, cu părul alb, cu ochi candizi şi riduri înţelepte în jurul lor, arătând ca bunicul ideal. Ceea ce ne spune, sugerează zâmbetul lui calm, este spre binele nostru. Totul va fi foarte bine curând. Promit. Va fi pace. Trebuie să aveţi încredere. Trebuie să mergeţi la culcare, ca nişte copii buni.

Ne spune ce jinduim să credem. E foarte convingător.

Lupt împotriva puterii lui. E ca un actor de cinema celebru, îmi zic, cu dinţi falşi, la care faţa e totul. În acelaşi timp sunt atrasă spre el, ca hipnotizată. De ar fi adevărat

ce spune. Dac-aş putea crede.

Acum ne spune că un lanţ de spioni a fost deconspirat de o echipă de Ochi care a conlucrat cu un informator din rândurile spionilor. Lanţul de spioni a trecut ilegal preţioase resurse naţionale, peste graniţă, în Canada.

„Au fost arestaţi cinci membri ai sectei eretice a Quakerilor[14]“, zice spicherul zâmbind afabil „şi se prevăd încă alte arestări”.

Apar pe ecran doi dintre Quakeri, un bărbat şi o femeie. Sunt îngroziţi, dar încearcă să-şi păstreze măcar o parte din demnitate în faţa aparatului. Bărbatul are un semn mare întunecat în frunte; vălul femeii a fost sfâşiat şi îi cade peste ochi în şuviţe. Amândoi au cam cincizeci de ani.

Acum avem în imagine un oraş, din nou o vedere aeriană a ceea ce era pe vremuri Detroit. Vocea crainicului se aude pe un fundal de bubuit înfundat de artilerie. De pe linia orizontului se ridică trâmbe de fum.

„Continuă reamplasarea Copiilor lui Ham conform planului”, zice faţa roză şi liniştitoare care a apărut pe ecran. „Trei mii au sosit săptămâna aceasta în Regiunea Naţională nr. 1 şi alţi două mii în tranzit”. Cum transportă oare atâţia oameni deodată? Cu trenuri, cu autobuze? Nu ni se arată nici o imagine. Regiunea Naţională nr. 1 se află în Dakota de Nord. Dumnezeu doar ştie ce se presupune că vor face odată ajunşi acolo. Teoretic, or să cultive pământul.

Serena Joy s-a săturat de ştiri. Şi-a pierdut răbdarea; apasă pe buton ca să schimbe postul, prinde un bas-bariton tomnatic, cu nişte obraji ca nişte ugere goale. Cântă: „Speranţa îmi şopteşte”. Serena îl închide.

Noi aşteptăm, orologiul din hol ticăie, Serena îşi mai aprinde o ţigară, eu mă urc în maşină. Este o sâmbătă dimineaţă de septembrie, pe când încă mai aveam maşină. Alţii au trebuit să şi-o vândă. Nu mă cheamă Offred, am un alt nume pe care nimeni nu-l foloseşte acum pentru că e interzis. Îmi tot spun că de fapt n-are importanţă, numele e

[14] Sectă creştină pacifistă care pune accentul pe Lumina Interioară şi respinge tainele şi preoţii hirotoniţi.

ca numărul de telefon, folositor numai pentru ceilalţi; dar ce-mi spun nu e drept; are importanţă. Păstrez amintirea acestui nume ca pe ceva tainic, o comoară după care o să vin într-o zi, să sap ca să o scot la iveală. Socotesc acest nume ca îngropat. Acest nume are o aură în jurul lui, ca o amuletă, ca un talisman, care dăinuie dintr-un trecut inimaginabil de îndepărtat. Stau întinsă noaptea în patul meu îngust, cu ochii închişi, şi numele pluteşte acolo în dosul pleoapelor, strălucind în întuneric, fără să-l pot ajunge.

Este într-o sâmbătă dimineaţă de septembrie; port numele meu strălucitor. Fetiţa care a murit stă pe scaunul din spate, cu cele două păpuşi preferate şi cu iepuraşul umplut cu paie. Soios din cauza vârstei şi de prea multă iubire. Ştiu toate detaliile. Sunt detalii sentimentale, dar nu mă pot stăpâni. Nu pot să mă gândesc la iepuraş prea mult, căci nu se poate să încep să plâng aici pe covoraşul chinezesc, inspirând fumul expirat din trupul Serenei. În nici un caz aici, în nici un caz acum, pot plânge mai târziu.

Ea credea că mergem să mâncăm la iarbă verde şi de fapt pe bancheta din spate se află un coş de picnic cu mâncare adevărată în el, ouă fierte tari, termos şi tot ce trebuie. Nu voiam să ştie unde mergem cu adevărat, ca să nu spună, să nu ne dea de gol din greşeală, dacă eram opriţi. Nu doream să-i punem pe umeri povara adevărului.

Eu purtam ghetele de excursie, ea era în pantofi de tenis. Şiretele aveau pe ele nişte inimioare roşii, purpurii, roz şi galbene. Era cald pentru acel moment al anului, frunzele îşi schimbau deja culoarea, unele dintre ele. Luke era la volan, eu stăteam pe scaunul de alături, soarele strălucea, cerul era albastru, casele pe lângă care treceam aveau un aspect obişnuit şi deci liniştitor, fiecare casă pe care o lăsam în urmă dispărând în trecut, dărâmându-se într-o clipă fără urmă pentru că nu aveam s-o mai văd niciodată sau cel puţin aşa credeam eu atunci.

N-am luat aproape nimic cu noi, căci nu voiam să avem aerul că plecăm undeva departe şi definitiv. Avem paşapoartele false, garantate, care deci meritau preţul

enorm pe care l-am plătit. Desigur că nu puteam plăti cu bani sau să trecem suma în Compucont: am folosit alte lucruri, nişte bijuterii de la bunica, o colecţie de timbre pe care Luke a moştenit-o de la unchiul lui. În alte ţări, astfel de lucruri se pot vinde pe bani. Când ajungem la graniţă, o să pretindem că trecem pentru o excursie de o zi; vizele false sunt pentru o zi. Înainte de a ajunge la frontieră, o să-i dau un somnifer ca să doarmă atunci când trecem dincolo. Aşa n-o să ne dea de gol. Nu poţi cere unui copil să mintă convingător.

Şi nu vreau să fie speriată, să simtă spaima care îmi încordează muşchii şi şira spinării atât de tare, că am senzaţia că m-aş prăbuşi la atingere. Fiecare lumină roşie la stop e un calvar. O să petrecem noaptea la un motel sau, şi mai bine, o să dormim în maşină pe un drum lăturalnic ca să evităm întrebări suspicioase. O să trecem dincolo dimineaţa, traversând podul simplu, de parcă ne-am duce la supermarket.

Cotim şi-o luăm spre nord pe autostrada unde traficul nu e cine ştie ce. De când a început războiul, benzina e scumpă şi greu de găsit. După ce am ieşit din oraş, trecem de primul punct de control. Nu vor decât să se uite la permisul de conducere auto. Luke face faţă cu bine. Am prevăzut totul: datele din paşaport se potrivesc cu cele din permis.

Când reluăm drumul, Luke îmi strânge mâna şi-mi aruncă o privire. Eşti albă ca o coală de hârtie, zice.

Chiar aşa mă şi simt: albă, plată, subţire. Mă simt transparentă. O să mă dau de gol. Cum o să reuşesc să mă ţin de Luke, de ea, când sunt atât de plată? Am impresia că nu a mai rămas decât o bucăţică din mine; or să-mi alunece din braţe ca şi când aş fi făcută din fum, ca şi când aş fi un miraj ce dispare chiar în faţa ochilor lor. *Alungă astfel de gânduri*, zicea Moira. *Când te gândeşti la o nenorocire, o atragi.*

Revino-ţi, zice Luke. Acum conduce prea repede. I s-a urcat adrenalina la cap. A început să cânte: O, ce dimineaţă minunată.

Chiar şi faptul că a început să cânte mă îngrijorează. Am fost avertizaţi să nu avem nişte mutre prea fericite.

Capitolul cincisprezece

Comandantul ciocăneşte la uşă. Aşa e regula: Salonul e considerat teritoriul Serenei Joy, el trebuie să ceară permisiunea înainte de a intra. Ei îi place să-l facă să aştepte. E un lucru mic, dar în această gospodărie lucrurile mici au mari semnificaţii. Astă-seară însă nici măcar cu atât nu se alege, căci înainte ca Serena Joy să poată deschide gura, el intră în cameră fără să mai aştepte. Poate că i-a ieşit din minte protocolul, sau poate că a făcut-o anume. Cine ştie ce i-o fi spus ea când stăteau vizavi la masa cu incrustaţii de argint din sufragerie. Sau poate că tocmai nu i-a spus.

Comandantul e în uniforma sa neagră în care arată ca un paznic de muzeu. Un bărbat aproape de pensie, jovial, dar prudent, care îşi omoară timpul. Dar asta numai la prima vedere. Când îl priveşti mai bine, arată ca un preşedinte de bancă din vestul mijlociu, cu părul argintiu, impecabil periat lins, cu atitudinea sobră şi umerii uşor aduşi. Apoi, mustaţa argintie şi ea, şi bărbia pe care nu poţi să nu o observi. Când ajungi la bărbie, ţi se pare că arată ca o reclamă pentru vodcă dintr-o revistă lucioasă din vremurile trecute.

Are un comportament blând, mâini mari cu degete groase şi acaparatoare; ochii albaştri sunt necomunicativi, în aparenţă inofensivi. Ne aruncă o privire, făcând parcă inventarul. Una bucată femeie în roşu, în genunchi; o femeie în albastru, aşezată, două în verde, în picioare, un bărbat solitar cu faţa slabă, în fund. Reuşeşte să-şi ia un aer nedumerit, ca şi când nu şi-ar putea aminti cum au ajuns toţi aici cu el. Ca şi cum ne-ar fi primit moştenire, ca pe o orgă victoriană şi încă nu şi-a dat seama cum să dispună de noi. Sau cât valorăm.

Dă din cap în direcţia Serenei Joy, care nu scoate nici un sunet. Traversează, ducându-se la fotoliul de piele ce îi e

rezervat, scoate cheia din buzunar şi meştereşte la cutia de piele cu legături de alamă care se află pe masa de lângă fotoliul său. Inserează cheia, deschide cutia, scoate Biblia, un exemplar obişnuit, cu coperte negre şi pagini aurite pe margini. Biblia e ţinută încuiată, cum ţinea lumea încuiat ceaiul pe vremuri, ca să nu-l fure servitorii. E şi o carte incendiară: cine ştie în ce am putea-o transforma dacă am pune vreodată mâinile pe ea. Ni se poate citi din ea, ne poate citi el, dar nu noi direct. Întoarcem capetele spre el, aşteptând povestea noastră de seară.

Comandantul se aşază, îşi încrucişează picioarele, noi îl urmărim cu privirea. Semnele de carte sunt la locul lor. Deschide cartea. Îşi drege glasul, ca şi cum ar fi jenat.

— Aş dori un pahar cu apă, se adresează el aerului din jur. Vă rog, adăugă.

În spatele meu, Cora sau Rita, nu ştiu care, îşi părăseşte locul din tabloul vivant şi o ia tiptil spre bucătărie. Comandantul stă aşezat în continuare, cu privirile în jos. Comandantul oftează, scoate o pereche de ochelari cu rame de aur din buzunarul interior de la haină, şi-i pune pe nas. Acum arată ca un cizmar dintr-o veche carte de poveşti. Oare când o să sfârşească cu măştile de bunăvoinţă?

Îl observăm cu atenţie; milimetru cu milimetru, fiecare expresie.

Să fii bărbat, observat de femei. Trebuie să fie tare ciudat. Să fie observat tot timpul. Ele să se tot întrebe, ce-o să facă acum? Să tresară ori de câte ori face el o mişcare, chiar dacă e o mişcare inofensivă, ca de exemplu când se întinde după o scrumieră. Să-l tot cântărească din priviri. Să se gândească, nu poate, nu merge, va trebui să meargă, ca şi cum ar fi un veşmânt demodat sau de calitate proastă şi care trebuie totuşi îmbrăcat pentru că nu există nimic altceva.

Să-l încerce, să-l probeze, să-l verifice, în timp ce el le probează şi el, ca pe o şosetă, pe acea frântură de sine, acel deget mare, sensibil, supranumerar, acel tentacul, delicatul lui ochi de melc în vârful unui corn care creşte,

iese în afară, tresare, se retrage în sine la o atingere neatentă, creşte din nou umflându-se puţin la vârf, înaintează ca în lungul unei frunze, pătrunzând în interiorul lor, avid de a le vedea. Să realizeze o astfel de vedere, această călătorie într-un întuneric compus de femei, dintr-o femeie care poate vedea în întuneric, în timp ce el se chinuie să înainteze orbeşte.

Ea îl observă din interior. Noi suntem cu ochii pe el. E singurul lucru pe care îl putem face şi nu degeaba: dacă ar fi să se împiedice, să dea greş sau să moară, ce s-ar alege de noi? Nu e de mirare; el e ca o gheată, tare pe din afară, dar dă cu blândeţe formă masei de picior dinăuntru, ca şi masei de nou-veniţi[15]. Dar e mai degrabă o dorinţă a mea. Căci îl observ de mai multă vreme şi n-a dat nici o dovadă de blândeţe.

Dar atenţie, Comandante, îi spun eu în gând. Sunt cu ochii pe tine. O mişcare greşită şi sunt un om mort.

Totuşi trebuie să fie un infern să fii bărbat în astfel de condiţii.

Trebuie să fie grozav.

Trebuie să fie un infern.

Eşti probabil înconjurat de tăcere.

Apare apa. Comandantul o bea.

— Mulţumesc, zice. Cora se repede înapoi la locul ei.

Comandantul face o pauză, privind în jos, scrutător, la pagină. Nu se grăbeşte, de parcă ar fi uitat de prezenţa noastră. E ca un om care se joacă cu un antricot în dreptul unei ferestre de restaurant, pretinzând că nu observă ochii flămânzi care-l urmăresc din întuneric de la mai puţin de un metru. Ne aplecăm puţin înainte spre el, ca o pilitură de fier spre un magnet. El are ceva ce noi nu avem, are cuvântul. Cum îl risipeam pe vremuri.

Parcă împotriva dorinţei lui, Comandantul începe să citească. Nu citeşte prea grozav. Poate că e doar plictisit.

E povestea obişnuită, poveştile obişnuite. Dumnezeu i-a spus lui Adam, Dumnezeu i-a spus lui Noe. Creşteţi şi

[15] Joc de cuvinte: *tender foot* = picior sensibil; *tenderfoot* = nou-venit.

înmulţiţi-vă şi umpleţi pământul. Apoi vine chestia cu Rahela, bătrână şi mucegăită, şi Lea, cu care ne-au împuiat capul la Centru. *Dă-mi copii, iar de nu, voi muri. Au doară eu sunt Dumnezeu, Care a stârpit rodul pântecelui tău? Iată roaba mea Bilha; intră la ea şi ea va naşte pe genunchii mei şi voi avea şi eu copii printr-însa.* Şi aşa mai departe. Ni se citea la fiecare mic dejun, pe când şedeam în cantina liceului mâncând porridge cu frişcă şi zahăr. Căpătaţi tot ce e mai bun, să ştiţi, zicea mătuşa Lydia. Ţara e în război şi alimentele sunt raţionalizate. Sunteţi răsfăţate, fetelor; îi sclipeau ochii, de parcă ar fi mustrat un pisoi. O pisicuţă neastâmpărată.

La prânz, ni se citeau Fericirile. Fericiţi fie ăştia, fericiţi fie ăilalţi. Ni le puneau pe disc, citite de o voce bărbătească. *Fericiţi cei săraci cu duhul, căci a lor e împărăţia cerurilor. Fericiţi cei milostivi. Fericiţi cei blânzi. Fericiţi cei ce tac.* Ştiam că au inventat partea aia, ştiam că nu e aşa, dar nu aveai cum să verifici. *Fericiţi cei ce plâng, căci ei vor fi mângâiaţi*. Nimeni nu spunea când.

Mă uit la ceas în timpul desertului, compot de pere din conservă cu scorţişoară, desertul obişnuit; şi o caut cu privirea pe Moira la locul ei, două mese mai încolo. S-a dus deja. Ridic mâna. Capăt permisiunea. Nu ne întâlnim prea des şi întotdeauna în momente diferite ale zilei.

La spălător mă duc în penultima despărţitură, ca de obicei.

Eşti aici? şoptesc.

Vie şi nevătămată şi de două ori mai urâtă decât viaţa, îmi răspunde Moira în şoaptă.

Ce-ai auzit? o întreb.

Mai nimic. Trebuie să ies de aici, simt că mă ţăcănesc.

Mă cuprinde panica. Nu, nu, Moira, nu încerca. Nu singură.

O să mă prefac bolnavă. Trimit o salvare, am văzut-o.

N-o să ajungi mai departe la spital.

Cel puţin o să fie o schimbare. N-o să mai trebuiască s-o ascult pe scârba aia bătrână.

Or să te descopere.

Nu-ţi face griji, mă pricep. Când eram puştoaică de liceu, n-am mai luat vitamina C şi am făcut scorbut. În primele faze nu-l pot diagnostica. Pe urmă începi să iei vitamina din nou şi te-nsănătoşeşti. O să-mi ascund vitaminele.

Nu, Moira.

Nu puteam suporta gândul să nu mai fie aici cu mine. Pentru mine.

Te trimit cu doi tipi în salvare. Gândeşte-te. Trebuie să fie lihniţi după treaba aia; fir-ar să fie, nu au voie nici măcar să-şi vâre mâinile în buzunar, există posibilitatea să…

Ei, voi dinăuntru. Timpul reglementar a trecut, zise vocea Mătuşii Elizabeth din uşă. M-am ridicat, am tras apa. Două degete ale Moirei au apărut prin gaura din perete. Era prea mică pentru mai multe. Le-am atins repede cu mâna, ţinându-le. Apoi le-am dat drumul.

— Şi Lea a zis: „M-a răsplătit Dumnezeu pentru că am dat bărbatului meu pe roaba mea”, zise Comandantul. Lasă cartea să se închidă. Ceea ce produce un sunet istovit, asemănător unei uşi capitonate care se închide singură undeva departe: o boare de aer. Sunetul te face să te gândeşti cât de mătăsoase ar fi la pipăit paginile subţiri ca foile de ceapă. Mătăsoase şi uscate, ca *papier poudre*[16], roz şi cu pudră, ca să-ţi dai pe nas să nu-ţi lucească; erau mici carneţele odinioară, care se vindeau în magazinele cu lumânări şi săpunuri de diverse forme: scoici, ciuperci. Sau ca foiţa de ţigară. Sau ca petalele.

Comandantul stă cu ochii închişi o clipă, cuprins parcă de oboseală. Lucrează multe ore. Are o mulţime de responsabilităţi.

Serena a început să plângă. O aud în spatele meu. Nu e prima oară. De fapt, plânge întotdeauna în seara Ceremoniei. Încearcă să nu se audă nici un zgomot. Încearcă să-şi păstreze demnitatea în faţa noastră. Tapiţeria şi covoarele înăbuşă sunetele, dar tot o auzim clar. Tensiunea dintre lipsa ei de stăpânire şi încercarea de

---

[16] Foiţă de hârtie acoperită cu pudră de faţă (fr.).

a o înăbuşi e oribilă. E ca un pârţ în biserică. Ca întotdeauna simt imboldul să râd, dar nu pentru că mi se pare amuzant. În încăpere se răspândeşte mirosul lacrimilor ei, dar noi pretindem că nu simţim nimic.

Comandantul deschide ochii, observă ce se petrece, se încruntă şi hotărăşte să nu observe nimic.

— Acum ne vom ruga în tăcere o clipă, zice Comandantul. Vom cere binecuvântare şi succes în tot ce întreprindem.

Îmi las capul în jos şi închid ochii. Ascult cum îşi ţine respiraţia, cum suspină aproape imperceptibil, cum o scutură plânsul în spatele meu. Cât trebuie să mă urască, îmi spun în gând.

Mă rog în tăcere: *Nolite te bastardes carborundorum*. Nu ştiu ce înseamnă, dar sună cum trebuie şi asta e, căci nu ştiu ce altceva i-aş putea spune Domnului. Cel puţin acum. Sau, nu în aceste împrejurări, cum se zicea pe vremuri. Literele scrijelite pe dulapul meu îmi plutesc în faţă, lăsate în urmă de o femeie necunoscută, cu chipul Moirei. Am văzut-o dusă pe targă de doi Îngeri şi băgată în salvare.

Ce are? am întrebat-o pe femeia de lângă mine, o întrebare inofensivă pentru oricine, cu excepţia fanaticelor.

Febră, a rostit din buze, fără sunet. Zic c-ar fi apendicită.

În seara aceea luam cina, hamburger cu piure de cartofi. Masa mea era lângă fereastră, aşa că vedeam departe, până la porţile de la intrare. Am văzut maşina de salvare revenind, fără sirenă de data asta. Unul din Îngeri sări din maşină şi vorbi cu Paznicul. Paznicul intră în clădire, în timp ce salvarea rămase în parcaj; Îngerul stătea cu spatele la noi, aşa cum fuseseră instruiţi. Două dintre Mătuşi ieşiră din clădire împreună cu Paznicul. Se duseră la uşa din spate a maşinii. O scoaseră pe Moira dinăuntru, o târâră pe poartă şi în sus pe scările din faţă, ţinând-o de subsuori, câte una de fiecare parte. Abia putea

merge. M-am oprit, nu mai puteam mânca; acum toate femeile de pe latura mesei unde mă aflam eu se uitau lung pe fereastră. Fereastra era verzuie, cu plasă de sârmă prinsă în sticlă. Mătuşa Lydia zise: Continuaţi să mâncaţi. Se duse să tragă storurile.

Au dus-o într-o încăpere ce fusese pe vremuri laboratorul de ştiinţe. Era o cameră unde nici una nu mergeam de bunăvoie. După aceea nu a mai putut umbla o săptămână; nu-i mai intrau picioarele în pantofi de umflate ce erau. De picioare se ocupau la prima încălcare a regulilor. Foloseau cabluri de oţel despicate la capete. Urmau apoi mâinile. Nu le păsa de picioarele şi de mâinile noastre, chiar dacă le mutilau definitiv. Ţineţi minte, zicea Mătuşa Lydia. Pentru scopurile noastre, picioarele şi mâinile voastre nu joacă un rol esenţial.

Moira zăcea în patul ei, un exemplu pentru noi toate. N-ar fi trebuit să încerce, mai ales cu Îngerii, zise Alma, din patul de lângă mine. Trebuia s-o ducem pe sus la ore. Furam pacheţele de zahăr pentru ea când mergeam la masă, le aduceam pe ascuns şi noaptea i le trimiteam de la un pat la altul. Probabil că nu avea nevoie de zahăr, dar era singurul lucru pe care-l puteam fura. Singurul lucru pe care i-l puteam da.

Spun rugăciunile încă, dar în faţa ochilor am picioarele Moirei, aşa cum arătau după ce au adus-o înapoi. Nu arătau deloc a picioare. Păreau picioarele unui înecat, umflate şi parcă fără oase, doar culoarea era diferită. Arătau ca nişte bojoci.

O, Doamne, mă rog. *Nolite te bastardes carborundorum.*

Asta ai vrut?

Comandantul îşi drege glasul. În semn că, după părerea lui, rugăciunea a durat destul.

— Căci ochii Domnului se uită pe tot cuprinsul pământului şi el se simte puternic în numele celor cu inimă neprihănită către dânsul, glăsuieşte el.

E semnalul de închidere a programului. Se ridică. Putem rupe rândurile.

Capitolul şaisprezece

Ceremonia se desfăşoară ca de obicei.

Stau întinsă pe spate, cu toate hainele pe mine, în afară de igienicii pantalonaşi albi de bumbac. Dacă ar fi să deschid ochii, aş vedea baldachinul mare şi alb al enormului pat cu patru stâlpi în stil colonial al Serenei Joy, suspendat deasupra noastră ca un nor jos, acoperit cu mici picături de ploaie argintii care, dacă te uitai mai bine, se dovedeau a fi rămurele de flori cu patru petale. Nu aş putea vedea covorul care e alb sau draperiile cu rămurele şi măsuţa de toaletă cu volănaş pe care se află peria şi oglinda cu mânere de argint; doar baldachinul puternic arcuit şi căptuşit cu voal, care reuşeşte să sugereze astfel, prin textura şi structura lui, atât etericul, cât şi materia.

Sau pânza unei corăbii. Pânzele pântecoase, spuneau poeţii odinioară. Umflate. Avansând datorită pânzelor cu pântecele umflat.

Ne înconjoară un abur de parfum de lăcrămioare, răcoros, aproape pătrunzător. Nu e cald în camera asta.

Deasupra mea, spre căpătâiul patului, stă întinsă Serena Joy, într-o poziţie bine studiată. Are picioarele larg desfăcute şi eu stau întinsă între ele, cu capul pe stomacul ei, sprijinindu-mi baza craniului pe osul ei pubian şi flancată de coapsele ei. Şi ea e complet îmbrăcată.

Stau cu braţele ridicate. Mă ţine de mâini, de fiecare parte a corpului. Poziţia semnifică, se zice, că suntem un singur trup, o singură fiinţă. De fapt, arată că ea stăpâneşte atât procesul, cât şi produsul. Dacă va fi vreun produs. Inelele de pe mâna ei stângă îmi intră adânc în carnea degetelor. Poate că e o formă de răzbunare, sau poate că e o întâmplare.

Am fusta roşie ridicată până la brâu, dar nu mai sus. Mai jos Comandantul regulează. Regulează partea de jos a trupului meu. Nu spun că face dragoste pentru că nu asta face. Să denumesc acţiunea copulaţie iară nu ar fi exact, pentru că ar implica două persoane şi aici e vorba numai de una. Nici viol nu e: căci mi-am dat acordul scris. Asta e

ceea ce am ales. Nu au fost prea multe de ales, dar totuşi aş fi avut posibilitatea de a alege şi altceva.

Deci stau nemişcată şi îmi închipui baldachinul de deasupra pe care nu-l văd. Îmi vine în minte sfatul reginei Victoria către fiica ei: *Închide ochii şi gândeşte-te la Anglia*. Dar asta nu e Anglia. Tare aş vrea să meargă mai repede.

Poate că sunt nebună şi asta e un nou fel de terapie.

Ce bine ar fi să fie adevărat, m-aş putea face bine şi acţiunea să dispară.

Serena Joy se încleştează de mâinile mele de parcă nu eu, ci ea ar fi regulată şi i-ar produce fie plăcere, fie durere; iar Comandantul regulează înainte, ritmic, ca într-un marş în doi timpi, doi cu patru, mereu, mereu ca un robinet care picură. E preocupat ca cineva care fredonează sub duş, fără să ştie că fredonează, ca cineva cu mintea în altă parte. Parcă ar fi altundeva, aşteptând să juiseze, bătând darabana pe masă, în timp ce aşteaptă. Acum ritmul a devenit nerăbdător. Dar nu e ăsta visul ce dă erecţie oricărui bărbat: două femei deodată? Aşa spuneau pe vremuri. Ziceau că e excitant.

Dar ce se petrece în camera asta, sub baldachinul argintiu al Serenei Joy, nu e excitant. Nu are nimic de-a face cu pasiunea sau dragostea sau iubirea sau astfel de idei care ne stârneau apetitul odinioară. Nu are nimic de-a face cu poftele trupeşti, cel puţin pentru mine şi sigur că nici pentru Serena. Trezirea simţurilor şi orgasmul nu mai sunt considerate necesare; ar fi doar un semn de frivolitate, ca jartierele sau aluniţele: o superfluă abatere a atenţiei pentru cei uşuratici. Demodate. Pare ciudat că pe vremuri femeile cheltuiau atâta timp şi energie citind despre astfel de lucruri, gândindu-se la ele, făcându-şi griji, scriind despre ele. Lucruri evident relaxante.

Or, în acest moment nu se relaxează nimeni, nici măcar Comandantul. E o treabă serioasă. Comandantul, ca noi toţi, îşi face datoria.

Dacă aş crăpa puţin ochii, l-aş putea vedea cu chipul lui, care nu e neplăcut, suspendat deasupra torsului meu, cu

câteva şuviţe de păr argintiu căzute poate pe frunte, concentrându-se asupra călătoriei sale interioare, asupra acelui loc către care se îndreaptă grăbit şi care se îndepărtează ca într-un vis, cu aceeaşi viteză cu care se apropie el. I-aş vedea ochii larg deschişi.

Oare dacă ar fi un bărbat mai arătos, mi-ar face mai mare plăcere?

Cel puţin e mai bine decât precedentul, care mirosea ca o garderobă de biserică pe ploaie; ca gura atunci când începe dentistul să-ţi umble în ea; ca o nară. Comandantul în schimb miroase a naftalină sau poate a un tip de loţiune de după bărbierit făcută cu scopuri punitive? De ce trebuie să poarte uniforma asta stupidă? Dar oare mi-ar plăcea mai mult trupul lui alb şi păros, gol?

Este interzis să ne sărutăm. Ceea ce face treaba suportabilă.

Te poţi detaşa. Descrii.

În sfârşit juisează, cu un geamăt înăbuşit ca de uşurare. Serena Joy, care şi-a ţinut respiraţia, reîncepe să respire. Comandantul, care s-a sprijinit în coate, la distanţă de trupurile noastre combinate, nu-şi îngăduie să se lase peste noi. Se odihneşte o clipă, se retrage, se îndepărtează, îşi trage la loc fermoarul de la pantaloni. Ne salută din cap, apoi se întoarce şi părăseşte încăperea, închizând uşa cu o grijă exagerată, ca şi cum am fi mama lui suferindă. E un gest caraghios, dar nu îndrăznesc să râd.

Mâinile Serenei Joy se desprind de ale mele.

Te poţi scula acum, zice. Scoală-te şi ieşi afară.

Ar trebui să mă lase să mă odihnesc zece minute, cu picioarele pe o pernă, ca să mărească şansele. E un răstimp în care ar trebui să mediteze în tăcere, dar nu are chef de aşa ceva. Simt repulsie în glasul ei, ca şi cum atingerea cărnii mele i-ar produce greaţă şi ar contamina-o. Mă desfac din prinsoarea trupului ei şi mă ridic; sucurile Comandantului mi se scurg pe picioare. Înainte de a pleca, o văd lipindu-şi strâns picioarele şi aranjându-şi fusta albastră; continuă să stea întinsă pe pat, privind fix la

baldachinul de deasupra, ţeapănă şi dreaptă ca o efigie.

Oare pentru care din noi e mai îngrozitor, pentru ea ori pentru mine?

Capitolul şaptesprezece

Iată ce fac, o dată întoarsă în camera mea.

Îmi scot hainele şi îmi pun cămaşa de noapte.

Caut boţul de unt în vârful pantofului drept, acolo unde l-am ascuns după masa de seară. A fost prea cald în dulap şi untul e pe jumătate lichid. Mare parte din el a intrat în şerveţelul de hârtie în care l-am înfăşurat. Acum vârful pantofului o să fie plin de unt. Nu e prima dată, pentru că întotdeauna când e unt sau chiar margarină, economisesc câte o bucăţică în felul ăsta. Mâine o să scot aproape tot untul de pe căptuşeală frecând locul cu o cârpă sau cu hârtie igienică.

Mă dau cu untul pe faţă apoi pe mâini. Nu mai există cremă de mâini sau de faţă, în nici un caz nu pentru noi. Asemenea lucruri sunt considerate frivolităţi. Noi suntem recipiente, numai partea interioară a trupurilor noastre e importantă. Partea exterioară poate deveni aspră şi zbârcită ca o coajă de nucă, lor nici nu le pasă. Crema de mâini ne-a fost interzisă printr-un decret al Soţiilor. Nu vor să fim atrăgătoare. Şi aşa situaţia este destul de grea pentru ele.

Untul e o şmecherie pe care am învăţat-o la Centrul Rahela şi Lea. Noi îi spuneam Centrul roşu, pentru că toate erau roşii acolo. Sigur că predecesoarea mea din această cameră, prietena mea cu pistrui şi râs sănătos, se dădea şi ea cu unt. Toate ne dăm.

Câtă vreme ne dăm cu unt pe piele ca s-o menţinem catifelată, ne putem păstra credinţa că într-o zi o să scăpăm, că vom fi dorite din nou, sau că vom avea chiar parte de dragoste. Avem şi noi micul nostru ceremonial privat.

Untul e gras şi o să râncezească şi o să miros ca o brânză veche; dar cel puţin e o substanţă organică, se

zicea pe vremuri.
La astfel de soluţii am ajuns să recurgem.

Unsă bine, stau întinsă pe patul meu de o persoană ca o felie de pâine prăjită cu unt. Nu pot dormi. În semiîntuneric fixez cu privirea ochiul orb de ipsos din mijlocul tavanului care la rândul lui mă fixează şi el cu privirea, deşi nu poate vedea. Nu adie nici o boare, perdelele mele par nişte bandaje de tifon ce atârnă moale, licărind în aura de lumină revărsată de reflectorul ce iluminează casa noaptea, sau să fie luna?
Dau la o parte cearşaful, mă scol cu atenţie, fără să fac zgomot şi mă duc tiptil în picioarele goale şi în cămaşă de noapte la fereastră; ca un copil, vreau să mă uit afară. Să văd luna pe sânul zăpezii proaspete. Cerul e senin, dar greu de zărit din cauza reflectorului; dar aşa-i, pe cerul nedesluşit pluteşte o lună nouă, o lună în care îţi pui dorinţe, o aşchie de rocă străveche, o zeiţă, un ochi care clipeşte. Luna e o piatră şi cerul e plin de echipament ce împrăştie moartea, dar, Doamne, cât e de frumos totuşi.
Am atâta nevoie de Luke, să fie aici cu mine. Aş vrea să mă ţină în braţe şi să-mi rostească numele. Doresc să fiu apreciată altfel decât sunt apreciată acum; doresc să fiu mai mult decât o valoare. Îmi spun încetişor numele de altădată; îmi repet în minte ceea ce puteam face cândva, felul cum mă vedeau ceilalţi.
Simt dorinţa să fur ceva.

Pe coridor arde lumina de veghe împrăştiind o văpaie roză pe toată lungimea lui; mă furişez prin casa adormită cu băgare de seamă, pas cu pas, fără să scârţâi, pe lângă balustradă, de parcă aş păşi pe covorul de muşchi dintr-o pădure; inima îmi bate ca nebuna. Nu sunt la locul meu. Ceea ce fac e absolut interzis.
Când trec pe lângă ochiul de peşte de pe peretele din hol, îmi zăresc silueta albă, trupul învelit parcă într-o meşă de tifon, cu părul pe spate ca o coamă, cu ochii strălucitori. Îmi place ce fac. Fac ceva de una singură. Sunt activă; ce

formă gramaticală e asta, un timp? Încordată[17]. Un cuţit aş vrea să fur, din bucătărie; dar încă nu sunt pregătită.

Ajung la salon; uşa e întredeschisă. Un scârţâit de lemn; dar cine e pe aproape, să audă? Stau în picioare în cameră, aşteptând să mi se dilate pupilele, ca la pisici, sau la bufniţe. Îmi vine în nări miros de parfum stătut, de praf intrat în ţesături. Prin crăpăturile din jurul draperiilor trase intră o vagă lumină înceţoşată de la reflectorul de afară unde, fără îndoială, patrulează doi bărbaţi; i-am văzut de sus, de după draperii, nişte siluete negre, umbre decupate. Acum pot vedea în jur licăriri de contururi; în oglindă, baza lămpilor, vazele, canapeaua nebuloasă ca un nor în amurg.

Ce să iau? Un obiect căruia să nu i se simtă lipsa. La miezul nopţii în pădure, o floare fermecată. O narcisă ofilită, nu una din aranjamentul de flori uscate. Narcisele or să fie aruncate curând, au început să miroasă. În aer apasă şi miasmele stătute ale Serenei, duhoarea ghemelor ei.

Merg pe bâjbâite, găsesc măsuţa pipăind. Se aude un clinchet, probabil că am răsturnat ceva. Găsesc narcisele, sfărâmicioase la vârfuri unde s-au uscat şi pleoştite către tulpini; iau una între degete şi o şterpelesc. O s-o presez undeva. Sub saltea. O s-o las acolo, ca s-o găsească femeia ce va urma după mine.

E cineva însă în cameră, în spatele meu.

Aud pasul tiptil ca al meu şi scârţâitul aceleiaşi scânduri din duşumea. Cu un mic declic, uşa se închide în spatele meu, retezând lumina. Îngheţ: a fost o greşeală să cobor în alb. Sunt ca zăpada în lumina lunii, chiar în întuneric.

Apoi o şoaptă:

— Nu ţipa. Nu-i nimic.

Ca şi cum aş ţipa; ca şi cum nu-i nimic. Mă întorc: o formă şi atât; lucirea mată a unor pometi ai obrajilor fără culoare.

Păşeşte spre mine. E Nick.

---

[17] *Tensed:* joc de cuvinte bazat pe *tense* = timp gramatical şi *tense* = încordat.

— Ce faci aici?

Nu răspund. Şi prezenţa lui aici, cu mine, e ilegală, deci nu mă poate trăda. Nici eu pe el; pentru un moment suntem ca două oglinzi. Îmi pune mâna pe braţ, mă trage spre el, îi simt buzele pe gură; oare ce iese dintr-o asemenea renunţare? Fără nici un cuvânt. Amândoi tremurăm. Cât mi-ar plăcea. Trupul lui subţire, în salonul Serenei cu flori uscate, pe covorul chinezesc. Ar fi ca şi cum aş striga, ar fi ca şi cum aş trage cu o armă. Mâna mea se duce în jos, ce-ar fi să-l deschei; şi apoi? Dar e prea periculos şi ştie şi el, aşa că ne desprindem unul de celălalt, dar nu cu totul. Prea multă încredere deja, prea mare risc, prea mult deja.

— Veneam să te caut, zice şoptit, îi simt respiraţia în ureche. Aş vrea să mă întind, să-i simt gustul pielii, mă face să mă simt flămândă. Degetele lui îmi pipăie braţul pe sub cămaşa de noapte, ca şi cum nu şi le-ar putea stăpâni raţional. E aşa de bine să te atingă cineva, să te pipăie cu atâta lăcomie, să te simţi cuprinsă de lăcomie. Luke, sunt sigură că ai şti ce-nseamnă, ai înţelege. De fapt, pe tine te simt aici, cu alt trup.

Rahat.

— De ce? zic. E chiar într-un asemenea hal, încât să rişte să vină la mine în cameră? Mă gândesc la cei spânzuraţi, atârnând de cârlige la zid. Abia mă mai ţin pe picioare. Trebuie s-o întind înapoi pe scări, până nu mă topesc cu totul. Acum mâna lui se află pe umărul meu, grea, nemişcată, apăsându-mă ca o bucată de plumb cald. Oare mi-aş da viaţa pentru asta? Sunt laşă, nu pot suporta gândul suferinţei.

— El m-a trimis, zice Nick. Vrea să te vadă. În biroul lui.

— Cum adică, zic. Trebuie să se refere la Comandant. Să mă vadă? Cum adică să mă *vadă?* Nu s-a săturat de mine?

— Mâine, zice Nick abia perceptibil. Ne depărtăm încet unul de celălalt în salonul întunecat, de parcă o forţă de atracţie, un curent, ne-ar împinge unul spre altul, iar nişte braţe la fel de puternice ne-ar forţa în direcţia contrară.

Nimeresc uşa, răsucesc mânerul rotund din porţelan

rece, o deschid. Abia mai sunt în stare să mă mişc.

VII. NOAPTE

Capitolul optsprezece

Zac întinsă în pat. Tremur încă. Dacă umezeşti marginea unui pahar şi-ţi treci degetul de jur-împrejur, produci un sunet. Mă simt ca şi cum aş fi verbul *a sparge*. Vreau să fie cineva cu mine.

Stau întinsă în pat cu Luke care-şi ţine mâna pe pântecele meu rotunjit. Suntem toţi trei în pat, ea dând din picioruşe şi răsucindu-se înăuntrul meu. E furtună cu trăsnete afară, de aia e trează; se pare că aud, dorm, se sperie chiar şi acolo, în prezenţa liniştitoare a inimii care împrăştie valuri călduţe în jurul lor. Un fulger scapără foarte aproape şi ochii lui Luke par albi o clipită.

Nu mi-e frică. Suntem complet treji, a început să răpăie ploaia, o să procedăm încet şi cu grijă.

Dacă aş avea convingerea că n-o să se mai întâmple niciodată, aş muri.

De fapt greşesc, nimeni nu moare din lipsă de activitate sexuală. Murim din lipsă de dragoste. Nu aş putea iubi pe nimeni de aici, toate persoanele pe care le-aş putea iubi fie au murit, fie sunt aiurea. Cine ştie unde sunt sau ce nume poartă acum? E ca şi cum n-ar fi nicăieri; aşa cum sunt şi eu când se gândesc ele la mine. Şi eu sunt o persoană dată dispărută.

Din când în când le văd feţele în întuneric, pâlpâind ca feţele sfinţilor în catedralele vechi din ţări străine la lumina schimbătoare a lumânărilor; lumânări pe care le aprinzi şi apoi te rogi în preajma lor, în genunchi şi lipindu-ţi fruntea de împrejmuirea de lemn, sperând că vei primi un răspuns. Le pot invoca, dar dispar repede ca nişte miraje. E mare vina să doresc un trup real pe care să-l pot îmbrăţişa? Altfel sunt şi eu lipsită de trup. Arcurile patului sună la bătăile inimii mele; mă pot mângâia pe sub cearşafurile albe şi uscate, în întuneric, dar şi eu sunt albă

şi uscată, tare şi parcă grunjoasă, parcă mi-aş trece mâna peste o farfurie de orez uscat; e ca zăpada. Are ceva mort, părăsit. Sunt ca o cameră unde se întâmplau multe şi acum nu se întâmplă nimic; doar polenul buruienilor ce cresc afară, lângă fereastră, e adus de vânt înăuntru, grămădindu-se sub formă de praf pe podea.

Iată ce cred.

Cred că Luke zace cu faţa în jos între tufişuri, într-un hăţiş de ferigi unde frunzele verzi abia au apărut deasupra celor brune de anul trecut, sau de cucută pitică, deşi e prea devreme pentru bobiţele roşii. De fapt, ceea ce a mai rămas din el; părul, oasele, cămaşa cadrilată de lână verde cu negru, cureaua de piele, bocancii. Ştiu exact în ce era îmbrăcat. Îi văd hainele clar în minte, ca într-o litografie sau o reclamă viu colorată dintr-o revistă veche, deşi faţa nu i-o văd aşa de bine. Faţa începe să se şteargă, poate pentru că nu era întotdeauna aceeaşi; faţa lui avea diverse expresii, pe când hainele nu.

Mă rog ca gaura, sau poate cele două sau trei găuri, căci au fost mai multe împuşcături una după alta, mă rog ca cel puţin una dintre găuri să fi înaintat rapid, curat şi cu efect definitiv prin craniu, prin locul unde erau îngrămădite toate imaginile, astfel încât să fi fost doar o străfulgerare de întuneric sau de durere, surdă sper, aşa cum sună cuvântul *buf*, una singură şi apoi tăcere.

Aşa cred că a fost.

Mai cred şi că Luke e aşezat undeva, într-un dreptunghi de ciment cenuşiu, pe un prici sau pe marginea unui pat sau a unui scaun. Dumnezeu ştie ce i-au dat să poarte. Totuşi Dumnezeu nu e singurul care ştie, aşa că poate exista vreo cale să aflu. Nu s-a bărbierit de un an, deşi îl tund scurt, ori de câte ori au chef, contra păduchilor, zic ei. Va trebui să revizuiesc imaginea asta: dacă tund părul împotriva păduchilor, evident că ar tăia şi barba. E logic.

Oricum, nu tund prea bine, părul are scări, ceafa e plină de tăieturi şi cel mai rău e că arată cu zece ani mai bătrân, cu douăzeci de fapt, e încovoiat ca un moş, are pungi sub

ochi şi firişoare purpurii de vene crăpate în obraji şi are şi o cicatrice, ba nu, o rană încă nevindecată, de culoarea lalelelor înspre tulpină, jos în partea stângă a feţei unde carnea a fost despicată recent. Trupul poate fi aşa de uşor vătămat, aşa de uşor te descotoroseşti de el după aia, nu reprezintă decât apă şi substanţe chimice, poate într-o cantitate ceva mai mare decât într-o meduză care se usucă pe nisip.

Îl doare dacă-şi mişcă mâinile, îl doare dacă face vreo mişcare. Nu ştie de ce e acuzat. Asta e o problemă. Trebuie să existe o acuzaţie, ceva. Altfel de ce îl mai ţin, de ce nu e mort deja? Pesemne că ştie ceva, ceva ce vor ei să afle. Nu-mi pot imagina ce. Nu-mi pot imagina cum nu a spus deja totul. Eu aş fi spus.

E înconjurat de o duhoare, a propriului trup, mirosul unui animal întemniţat într-o cuşcă murdară. Mi-l închipui odihnindu-se, căci nu pot suporta să mi-l închipui în alt moment, la fel cum nu-mi pot imagina cum arată mai jos de guler sau mai sus de manşete. Nici nu vreau să mă gândesc la cum i-au maltratat trupul. Are pantofi în picioare? Nu, şi pardoseala e rece şi udă. Ştie că eu sunt aici, în viaţă, şi că mă gândesc la el? Nu pot decât să cred că da. Când eşti la strâmtoare, trebuie să crezi tot soiul de lucruri. Acum, de exemplu cred în transferul de gânduri prin vibraţii în eter, prostii de-astea. Altădată nici vorbă să cred aşa ceva.

Mai cred şi că nu l-au prins, că nu l-au ajuns până la urmă, că a reuşit, a ajuns la mal, a trecut râul înot, a trecut frontiera, s-a târât undeva pe malul celălalt, sau pe o insulă, cu dinţii clănţănindu-i; s-a strecurat până la o fermă din apropiere, a fost lăsat să intre înăuntru, cu suspiciune la început, dar când au înţeles cine e, s-au arătat prietenoşi, nu erau genul care să-l predea, poate că erau Quakeri, şi or să-l ajute să treacă ilegal mai departe, din casă în casă, în interior; femeia i-a făcut o cafea fierbinte şi i-a dat un rând de haine de-ale bărbatului ei. Îmi închipui hainele. Simt o mângâiere când îmi închipui că i-a dat haine călduroase.

A luat legătura cu ceilalţi, nu se poate să nu existe o mişcare de rezistenţă, un guvern în exil. Trebuie să existe cineva care se frământă. Cred în rezistenţă, aşa cum cred că nu poate exista lumină fără umbră sau mai bine zis, că nu există umbră decât dacă există şi lumină. Trebuie să existe o mişcare de rezistenţă, altfel de unde ar apărea toţi criminalii la televizor?

Orice zi îmi poate aduce un mesaj de la el. O să vină în cel mai neaşteptat fel, de la persoana de la care m-aş aştepta cel mai puţin, cineva pe care nu l-aş fi putut bănui vreodată. Sub farfurie, pe tava cu masa de seară? Sau mi se va strecura în mână, în timp ce întind cartonaşele pe tejghea la Numai Carne?

Mesajul va spune că trebuie să am răbdare: mai devreme sau mai târziu o să mă scoată de aici şi o s-o găsească şi pe ea, oriunde au dus-o. Ea o să-şi amintească de noi şi o să fim toţi trei împreună. Între timp trebuie să rezist, să mă păstrez sănătoasă pentru mai târziu. Ce mi s-a întâmplat, ce mi se întâmplă acum, nu o să însemne nimic pentru el, pentru că mă iubeşte oricum, ştie că nu e vina mea. Mesajul va conţine şi asta. Acest mesaj, care s-ar putea să nu vină niciodată, mă ţine în viaţă. Cred în acest mesaj.

Lucrurile pe care le cred nu pot fi toate adevărate, deşi unul dintre ele trebuie să fie. Dar eu le cred pe toate în acelaşi timp, toate cele trei versiuni despre Luke. Acest fel contradictoriu de a crede mi se pare în acest moment singurul fel în care pot crede ceva. Oricare din ele reprezintă adevărul şi voi fi pregătită să o accept.

Şi asta e o credinţă a mea. S-ar putea să nu fie adevărată.

Una din pietrele de mormânt din cimitirul de lângă cea mai veche biserică are pe ea o ancoră şi o clepsidră şi cuvintele: *Cu Speranţă.*

Cu Speranţă. De ce au pus cuvintele la căpătâiul unui mort? A cui era speranţa, a mortului sau a celor în viaţă?

Oare Luke are vreo speranţă?

VIII. ZI DE NAŞTERE

Capitolul nouăsprezece

Visez că sunt trează.

Visez că mă scol din pat şi traversez camera, nu camera asta, şi că ies pe uşă, altă uşă, nu asta. Mă aflu acasă, una din casele în care am locuit, şi ea îmi iese alergând în întâmpinare, în cămăşuţa de noapte verde cu o floarea-soarelui pe partea din faţă, în picioarele goale; o ridic şi simt cum îşi încolăceşte braţele şi picioruşele în jurul meu şi încep să plâng pentru că ştiu acum că nu sunt trează. Sunt din nou în patul ăsta încercând să mă trezesc, şi mă trezesc şi stau pe marginea patului, şi mama îmi aduce o tavă şi mă întreabă dacă îmi e mai bine. Când eram bolnavă în copilărie, trebuia să-şi ia zi liberă şi să nu se ducă la slujbă. Dar nici acum nu sunt trează.

După asemenea vise, mă trezesc până la urmă şi ştiu că nu visez, pentru că văd coroniţa pe tavan şi perdelele care atârnă asemeni părului alb al unei înecate. Mă simt ca drogată. Mă gândesc la această posibilitate: poate că mă droghează. Poate că viaţa pe care cred că o trăiesc e doar o închipuire paranoică.

Nici o speranţă. Ştiu unde sunt şi cine şi ce zi a săptămânii este. Aşa mă testez, şi sunt sănătoasă la minte. Sănătatea mintală e o posesiune de mare valoare şi o tezaurizez cu grijă, cum făceau oamenii cu banii odinioară. O economisesc, să am destulă când va veni timpul.

Printre draperii intră o lumină cenuşie, de o strălucire ceţoasă; nu e o zi prea însorită. Mă scol din pat, mă duc la fereastră, mă aşez în genunchi pe banca de sub fereastră, pe pernuţa tare pe care scrie CREDINŢĂ, şi privesc afară. Nu e nimic de văzut.

Mă întreb ce s-a întâmplat cu celelalte două pernuţe. Trebuie să fi fost trei cândva, încă două pe care scria SPERANŢĂ şi respectiv CARITATE; unde or fi fost strânse?

Serena Joy este foarte ordonată. Nu aruncă nimic care nu e total jerpelit. Oare să fi dat una Ritei şi una Corei?

Sună clopoţelul, eu m-am sculat înaintea clinchetului, înainte de ora respectivă. Mă îmbrac, fără să privesc în jos.

Stau pe scaun şi mă gândesc la cuvântul *scaun*. Poate desemna şi scaunul celui ce prezidează o şedinţă. Poate desemna şi o modalitate de execuţie. Conţine şi prima silabă a cuvântului *caritate*[18]. Cuvântul englezesc înseamnă carne în franţuzeşte. Nici unul din aceste fapte nu are legătură cu celelalte.

Folosesc acest gen de litanii ca să îmi vin în fire.

În faţa mea se găseşte o tavă şi pe tavă se află un pahar cu suc de mere, o pastilă de vitamine, o lingură, o farfurie cu trei felii de pâine prăjită, o farfurioară cu miere şi o altă farfurie cu un ouar din cele ce arată ca un tors de femeie cu fustă. Sub fustă e cel de-al doilea ou, ca să stea cald. Ouarul e din porţelan alb cu o dungă albastră.

Primul ou e alb. Mişc ouarul un pic, ca să stea acum în calea razelor ceţoase de soare care intră pe fereastră şi cad pe tavă formând pete luminoase. Coaja oului e netedă, dar şi granuloasă; mici grăunţe de calciu se conturează în lumina soarelui, ca nişte cratere pe lună. E un peisaj sterp şi totuşi perfect; este genul de deşert în care s-au retras sfinţii pentru ca mintea să nu le fie distrasă de belşug. Eu cred că aşa trebuie probabil să arate şi Dumnezeu: ca un ou.

Oul răspândeşte lumină acum, de parcă ar avea o energie proprie. Îmi face o intensă plăcere să mă uit la ou.

Soarele s-a deplasat şi oul păleşte.

Ridic oul din ouar şi o clipă îl pipăi cu degetele. E cald. Pe vremuri, femeile îşi puneau ouă între sâni ca într-un incubator. Ce senzaţie plăcută trebuie să fi fost.

O viaţă minimală. Plăcerea e un ou. Fericirile pot fi numărate pe degetele de la o mână. Dar poate că aşa se scontează că voi reacţiona. Dacă am un ou, ce-mi mai pot dori?

---

[18] Scaun = *chair* în lb. engleză. De asemenea, caritate = *charity.*

Când omul e la ananghie, dorinţa de a trăi se ataşează de obiecte stranii. Mi-ar plăcea să am un animal al meu: o pasăre să zicem, sau o pisică. Un animal favorit. Orice fiinţă apropiată. M-aş mulţumi şi cu un şobolan, la o adică, dar nu există nici o şansă. Casa asta e aşa de curată!

Desprind capacul oului cu lingura şi mănânc conţinutul.

În timp ce mănânc al doilea ou, aud sirena, departe la început, apoi şerpuind către mine printre casele mari cu pajişti tunse, un sunet slab ca bâzâitul unei insecte; se apropie, deschizându-şi trompeta ca o floare de sunet. Sirena asta sună ca o proclamaţie. Pun lingura jos, bătăile inimii mi se precipită, mă duc din nou la fereastră: o să fie oare albastră şi nu ca să mă ia pe mine? Dar o văd cum dă colţul, o ia pe strada noastră şi se opreşte în faţa casei încă urlând, şi e roşie la culoare. Bucurie pe pământ, ceea ce se întâmplă destul de rar în zilele de acum. Las cel de-al doilea ou doar pe jumătate mâncat, mă reped la dulap să-mi iau pelerina şi deja aud paşi pe scară şi voci strigând.

— Grăbeşte-te, zice Cora, n-or să te aştepte toată ziua, şi mă ajută să-mi pun pelerina; are chiar un zâmbet pe faţă.

Aproape că alerg în jos pe hol, parcă schiez pe scări, uşa de la intrarea din faţă e larg deschisă şi astăzi pot ieşi pe aici şi Paznicul stă în uşă salutând. A început să plouă, burează, iar din pământ şi din iarbă se ridică un miros de fertilitate.

Naşteromobilul roşu e parcat pe alee. Portiera din spate e deschisă şi eu mă cocoţ înăuntru. Pe jos e un covor roşu, iar draperiile trase la ferestre sunt tot roşii. Sunt deja trei femei înăuntru, aşezate pe cele două bănci ce merg de o parte şi de alta pe toată lungimea vehiculului. Paznicul închide şi încuie uşile duble şi se suie în faţă, lângă şofer; prin grilajul de sticlă armată le vedem partea din spate a capetelor. Pornim cu o zgâlţâitură, iar sirena urlă deasupra noastră: Faceţi loc, faceţi loc!

— Cine este? o întreb pe femeia de lângă mine; îi vorbesc în ureche sau unde trebuie să fie urechea sub

boneta albă. Aproape că trebuie să strig din cauza zgomotului.

— Ofwarren, răspunde, strigând şi ea. Sub imboldul unui impuls îmi înşfacă mâna şi o strânge tocmai când dăm colţul cu alte hurducături; se întoarce spre mine şi-i văd faţa: pe obraji îi curg şiroaie de lacrimi, dar ce fel de lacrimi? De invidie, de dezamăgire? Ba nu, râde, mă ia în braţe; n-am mai văzut-o în viaţa mea; mă strânge în braţe; are sâni mari sub veşmântul roşu; îşi şterge faţa cu mâneca. Astăzi avem voie să facem orice poftim.

Revin asupra ultimei fraze şi adaug: cu anumite limite.

Vizavi de noi, pe cealaltă bancă, stă o femeie care se roagă, cu ochii închişi şi mâinile la gură. Poate că nu se roagă ci-şi roade unghiile. Poate că încearcă să-şi păstreze calmul. Cea de-a treia femeie e deja calmă. Stă cu braţele încrucişate, zâmbind uşor. Sirena urlă mereu. Pe vremuri, sunetul ăsta anunţa moartea, la maşinile de salvare sau pompieri. S-ar putea să anunţe moartea şi azi. O să ştim în curând. Ce o să nască Ofwarren? Un prunc, cum sperăm cu toatele? Sau altceva, un Neprunc, fără creier sau cu un rât ca de porc, sau cu două trupuri, sau cu o gaură în inimă, sau fără braţe sau cu pieliţe între degetele de la mâini şi de la picioare? Nu se poate şti. Pe vremuri se putea afla cu diverse aparate, dar acum e în afara legii. De ce să ştii, ce rost ar avea? Nu poţi să-i scoţi; orice ar fi, sarcina trebuie dusă la termen.

Şansele sunt una din patru, aşa am învăţat la Centru. Aerul s-a umplut cândva de substanţe chimice, raze, radiaţii, apa colcăie de molecule toxice; toate astea au nevoie de ani şi ani pentru a fi curăţate şi între timp ţi se strecoară în trup, se adăpostesc în celulele grase. Cine ştie, chiar carnea ta proprie poate să fie populată, murdară ca un ţărm de mare în care s-a vărsat petrol, aducând moarte sigură păsărilor de pe ţărm şi pruncilor nenăscuţi. Poate că un vultur ar muri dacă ţi-ar mânca stârvul. Poate că luminezi în întuneric ca un ceas demodat. Ceas de

priveghi[19]. Când se îngroapă hoitul.

Nu mă pot gândi la mine, uneori la trupul meu, fără să-mi văd scheletul: aşa cum arăt probabil pentru un electron. Un leagăn al vieţii, alcătuit din oase; şi în interior diverse primejdii, proteine denaturate, cristale rele, vătămătoare ca sticla. Femeile luau medicamente şi pilule, bărbaţii stropeau pomii, vacile mâncau iarba şi toată urina ce se aduna astfel se scurgea în râuri. Ca să nu mai pomenesc şi de centralele nucleare care au explodat în timpul cutremurelor de-a lungul faliei San Andreas, fără să fie vina nimănui[20] şi noul soi de sifilis rezultat prin mutaţie, rezistent faţă de orice vaccin. Unele şi-au făcut-o singure, puneau să li se coasă trompele cu catgut, sau foloseau substanţe chimice care le provocau leziuni. Cum au putut face aşa ceva, zicea Mătuşa Lydia, cum au putut? S-au purtat ca Jezebel[21]! Să dispreţuiască darurile date de Dumnezeu! Şi-şi frângea mâinile.

Vă asumaţi un risc, zicea Mătuşa Lydia, dar voi sunteţi trupele de şoc, mergeţi în marş înaintea celorlalte, avansând în teritoriu periculos. Cu cât riscul e mai mare, cu atât şi gloria e mai mare. Şi-şi împreuna mâinile, radiind la ideea pretinsului nostru curaj. Noi ţineam ochii în jos, spre pupitre. Să treci prin toate şi să naşti doar o bucată de prunc: nu era un gând prea îmbucurător. Nu ştiam exact ce se întâmpla cu pruncii care nu luau examenul, care erau declaraţi Neprunci. Dar ştiam că li se făcea cumva felul rapid.

Nu a fost o singură cauză, zice Mătuşa Lydia. Stă în faţa clasei în rochia ei kaki, cu un băţ de arătat la hartă în mână. Pus peste tablă, acolo unde ar fi fost pe vremuri o hartă, se află un grafic care arată rata natalităţii la mia de

[19] Joc de cuvinte intraductibil: *dead-watch* = 1) priveghi; 2) car, cariu (ent.).

[20] Joc de cuvinte: *the San Andreas fault, nobody's fault; fault* = 1) falie; 2) greşeală, vină.

[21] Personaj biblic, fata regelui Sidonului, căsătorită cu regele Ahab al Israelului; a intrat în conflict cu profetul Ilie deoarece a introdus cultul zeului Baal.

locuitori an de an: o pantă alunecoasă care merge în jos, tot în jos, trecând de linia zero a înlocuirii naturale, tot mai jos.

Desigur, unele femei credeau că nu există viitor, gândeau că lumea va exploda. Asta era scuza lor, zice Mătuşa Lydia. Spuneau că n-are nici un rost să te-nmulţeşti. Nările Mătuşei Lydia se îngustau: ce ticăloşie! Erau ele leneşe, zice. Erau nişte târfe.

Pe pupitrul meu de lemn sunt scrijelite iniţiale şi date. Uneori sunt două seturi de iniţiale unite de cuvintele *iubeşte pe. J. H. iubeşte pe B. P., 1954. O. R. ţine la I. T.* Mi se par ca acele inscripţii despre care citeam pe vremuri, cioplite în pereţii de piatră ai peşterilor sau desenate cu un amestec de funingine şi grăsime animală. Mi se par incredibil de străvechi. Capacul pupitrului e din lemn deschis la culoare; e înclinat şi există un loc în partea dreaptă pentru a-ţi sprijini mâna când scriai cu stiloul pe hârtie. În pupitru puteai ţine diverse lucruri: cărţi, caiete. Obiceiurile astea de demult îmi par acum excesive, aproape decadente, imorale, ca orgiile de pe vremea regimurilor barbare. *M. iubeşte pe G., 1972.* Această inscripţie gravată cu un creion apăsat de multe ori în lacul şters al pupitrului are patetismul tuturor civilizaţiilor apuse. Este ca urma unei mâini în piatră. Autorul ei, cine o fi fost el sau ea, a fost cândva în viaţă.

Cele mai târzii date sunt din 1985. Pesemne că atunci s-a închis şcoala asta, din lipsă de copii.

Ei au făcut greşeli, zice Mătuşa Lydia. Noi nu intenţionăm să repetăm greşelile lor. Are un ton pios, condescendent, tonul celor a căror datorie este să ne spună lucruri neplăcute spre binele nostru. Aş vrea s-o strâng de gât. Alung gândul aproape imediat ce mi-a venit.

Un lucru e apreciat, zice ea, numai dacă e rar şi greu de obţinut. Vrem să fiţi apreciate, fetelor. Face pauze din abundenţă, parcă savurându-le gustativ. Socotiţi-vă ca nişte perle. Aşezate în şiruri, cu ochii în jos, o facem să saliveze din punct de vedere moral. Suntem obiectele ei pe care vrea să le definească, trebuie să-i suportăm

adjectivele.

Mă gândesc la perle. Perlele sunt scuipat de scoică solidificat. O să-i spun asta Moirei, mai târziu; dacă o să pot.

Noi toate de aici o să vă lingem până veţi căpăta forma dorită, zice Mătuşa Lydia, bine dispusă şi satisfăcută.

Duba se opreşte, uşile din spate sunt deschise, iar noi ieşim ca o turmă la îndemnul Paznicilor. La uşa din faţă stă un alt Paznic cu o mitralieră, din cele cu botul scurt, agăţată de umăr. Ne îndreptăm în şir indian spre uşa din faţă prin burniţă, în timp ce Paznicul ne dă salutul. Duba cea mare de urgenţă, cea cu aparatele şi doctorii mobili, este parcată ceva mai încolo pe aleea circulară. Văd pe unul din doctori uitându-se pe fereastra dubei. Oare ce-or fi făcând acolo înăuntru, tot aşteptând? Joacă probabil cărţi sau citesc; sau vreo altă îndeletnicire bărbătească. În cea mai mare parte a timpului nu e nevoie de ei; li se permite să intre numai când nu mai e altă soluţie.

Situaţia era diferită pe vremuri, ei conduceau operaţia. Era o ruşine, zicea Mătuşa Lydia. Ruşinos. Tocmai ne arătase un film făcut într-un spital de odinioară: o femeie însărcinată fixată cu fire de un aparat, cu electrozi ieşindu-i de pe peste tot, încât arăta ca un robot defect, cu o perfuzie intravenoasă picurându-i ceva în braţ. Un bărbat cu un reflector i se uita între picioare, unde fusese rasă, o fată fără barbă; alături, o tavă plină de strălucitoare cuţite sterilizate şi toţi din jur purtau măşti. O pacientă care voia să coopereze. Altădată drogau femeile, provocau travaliul, le tăiau şi apoi le coseau la loc. Nici vorbă de aşa ceva acum. Nici măcar anestezice nu se mai permit. Mătuşa Elizabeth spunea că e mai bine pentru copil, dar mai e şi ideea: *Voi mări foarte mult suferinţa şi însărcinarea ta; cu durere vei naşte copii.* Ni se servea asta la prânz, împreună cu pâinea neagră şi sandvişuri cu salată.

Sui treptele largi, cu câte o urnă de piatră de o parte şi de alta. Comandantul lui Ofwarren are probabil o poziţie mai înaltă decât al nostru; aud încă o sirenă. Este

Naşteromobilul albastru, cel pentru Soţii. Cred că e Serena Joy, sosind cu toată pompa. Ele n-au bănci în maşină, ci scaune adevărate, tapisate, dispuse normal; ele privesc în faţă şi n-au perdele: ştiu unde merg.

Probabil că Serena Joy a mai fost în casa asta, invitată să ia ceaiul. Probabil că Ofwarren, sau Janine pe numele ei de pe vremuri, târfa aia plângăcioasă, a fost adusă să defileze în faţa ei şi a altor Soţii, ca să îi vadă pântecele, poate chiar să-l pipăie, şi s-o felicite pe Soţia respectivă.

E puternică, are muşchi buni fata. Nu există nici un Agent Oranj în familia ei, am verificat în acte, căci nici o precauţie nu e în plus. Şi poate că e o persoană mai amabilă: Vrei un fursec, drăguţo?

O nu, o s-o strici, zahărul prea mult nu le face bine.

Unul n-o să-i facă nici un rău, numai ăsta, Mildred.

Şi Janine, moartă după dulciuri: Sigur, Doamnă, pot să iau şi eu unul, vă rog?

E o fată aşa de…, se poartă frumos, nu-i morocănoasă ca unele care-şi fac treaba şi atât. Aproape ca o fiică, aş putea zice. Face parte din familie. Matroanele chicotesc cu încântare, pe înfundate. Ajunge, drăguţă, poţi să te duci la tine în cameră.

După ce a plecat: Nişte curviştine toate, dar n-ai încotro, nu poţi face mofturi. Iei ce ţi se distribuie, aşa-i fetelor? zice Soţia Comandantului.

Da, dar ai avut aşa un *noroc*. Vai de mine, unele nici măcar nu-s curate. Nu scot nici măcar un zâmbet, lâncezesc în camerele lor, nu se spală pe cap, şi Doamne, ce *duhoare*. Trebuie să le pun pe Marthe să o spele, aproape că e nevoie să o ţină cu forţa în cadă, practic trebuie să îi dau un bacşiş ca să o determin să facă o baie, sau să o ameninţ.

Eu a trebuit să iau măsuri severe cu a mea, şi acum nu vrea să mănânce ca lumea; cât priveşte treaba ailaltă, nici un pic de interes şi-am făcut-o atât de regulat. Dar a ta îţi face într-adevăr cinste. Şi azi, mâine…, o, trebuie să fii atât de emoţionată, e cât o casă, cred că abia aştepţi.

Cine mai vrea ceai? schimbă ea subiectul cu modestie.

Ştiu eu cum se desfăşoară treburile astea.

Şi Janine ce face sus, în camera ei? Şade, lingându-se pe buze, savurând încă gustul de zahăr. Priveşte în gol pe fereastră. Inspiră şi expiră. Îşi mângâie sânii umflaţi; cu mintea goală.

Capitolul douăzeci

Scara centrală e mai lată decât a noastră, cu o balustradă arcuită de o parte şi de alta. De sus aud cântarea monotonă a femeilor care sunt deja acolo. Urcăm scara în şir indian cu grijă, ca să nu călcăm pe trena rochiei celei din faţă. Pe stânga, uşile duble de la sufragerie sunt deschise şi înăuntru văd masa lungă acoperită cu o faţă de masă albă pe care e întins un bufet rece: şuncă, brânză, portocale – au portocale! – şi pâine proaspătă şi prăjituri. În ceea ce ne priveşte pe noi, o să căpătăm mai târziu o tavă, cu lapte şi sandvişuri. Dar ele au un bidon cu robinet plin de cafea şi sticle cu vin; de ce să nu se îmbete Soţiile niţeluş, într-o zi aşa triumfală? Or să aştepte întâi rezultatele, pe urmă or să mănânce ca porcii. Acum sunt strânse în salonul de pe cealaltă parte a scării, dându-i curaj Soţiei acestui Comandant, Soţia lui Warren. O femeie mititică şi slabă, stă întinsă pe jos într-o cămaşă de noapte albă, cu părul cărunt răsfirat ca un mucegai pe covor; îi masează pântecele micuţ, ca şi cum ea ar fi într-adevăr pe cale să nască.

Comandantul, evident, nu se vede pe nicăieri. S-a dus unde se duc bărbaţii în asemenea ocazii, în vreo ascunzătoare. Probabil că îşi calculează data probabilă când se va anunţa că a fost promovat, dacă totul o să meargă bine. Sigur că acum va fi promovat.

Ofwarren se află în dormitorul principal unde Comandantul acesta şi Soţia lui se culcă împreună în fiecare seară. E aşezată pe patul lor de mărime regală, sprijinită cu perne: Janine, umflată, dar totuşi de dimensiuni mai reduse, despuiată de numele ei de dinainte. Poartă o cămaşă de noapte albă de bumbac care

e ridicată până peste coapse; părul ei lung de culoarea paiului de mătură e strâns şi legat la spate, ca să nu încurce. Îşi ţine ochii strâns închişi şi aşa mi-e aproape simpatică. Până la urmă, e de-a noastră; ce altceva a dorit şi ea decât să-şi trăiască viaţa cât mai agreabil cu putinţă? Ce altceva doream noi toate? Trebuie să încercăm să prindem *posibilul*. Şi, ţinând seama de împrejurări, nu-i merge rău.

Două femei pe care nu le cunosc stau de o parte şi de alta, ţinându-i strâns mâinile, sau poate ea le strânge pe ale lor. A treia îi ridică mai sus cămaşa de noapte, varsă ulei pentru copii pe muntele de burtă şi începe să maseze către partea de jos. La picioarele ei se află în picioare Mătuşa Elizabeth, în rochia ei kaki cu buzunare militare la piept, căci ea preda Ed. Gin[22]. Nu-i văd decât o parte a capului şi profilul, dar ştiu că e ea, cu nasul ăla proeminent şi bărbia falnică şi severă. Alături de ea se află Scaunul pentru Naştere, fără spătar şi dublu, partea din spate ridicându-se ca un tron deasupra celeilalte. N-or s-o aşeze acolo pe Janine înainte de a veni timpul. Păturile sunt gata, precum şi o cădiţă pentru îmbăiat, castronul cu cuburi de gheaţă pe care să le sugă Janine.

Restul femeilor stau cu picioarele încrucişate pe covor; sunt o mulţime, ar trebui să fie aici toate din cartierul ăsta. Trebuie să fie vreo douăzeci şi cinci – treizeci. Nu toţi Comandanţii au câte o Cameristă personală; unele din Soţii au copii. *De la fiecare* – zice lozinca – *după capacitatea ei; fiecăruia după nevoile lui.* O recitam de trei ori după desert. E din Biblie, sau cel puţin aşa ziceau ei. Tot Sf. Paul, în *Faptele.*

Sunteţi o generaţie de tranziţie, zicea Mătuşa Lydia. Pentru voi e cel mai greu. Ştim ce sacrificii se aşteaptă de la voi. E greu când bărbaţii vă ponegresc. Pentru cele ce vor veni după voi, va fi mai uşor. Îşi vor accepta cu toată inima îndatoririle.

Nu adăuga: Pentru că nu vor avea amintiri despre

---

[22] Educaţia ginecologică, prescurtare aşa cum se practică pentru a scrie obiectele de învăţământ pe orar.

lucrurile făcute altfel.

Continua: Pentru că nu or să vrea lucruri pe care nu le pot avea.

O dată pe săptămână aveam film, după masa de prânz şi înainte de somnul de după-amiază. Ne aşezam pe jos în camera de Ştiinţe Domestice, pe micile noastre covoraşe cenuşii şi aşteptam, în timp ce Mătuşa Helena şi Mătuşa Lydia se luptau cu aparatul de proiecţie. Dacă aveam noroc, nu rulau filmul cu capul în jos. Îmi amintea de orele de geografie la liceul unde fusesem cu o mie de ani în urmă, unde puneau filme despre restul lumii: femei în fuste lungi sau rochii ieftine de bumbac imprimat cărând grămezi de nuiele, sau coşuri, sau găleţi de apă dintr-un râu oarecare, cu copii în cârcă legaţi în şaluri sau eşarfe de plasă, privindu-ne cruciş sau înfricoşate de pe ecran, dându-şi seama că li se făcea ceva cu maşinăria aia cu un ochi de sticlă, fără să ştie ce. Erau nişte filme liniştitoare şi uşor plicticoase. Mă simţeam somnoroasă chiar când apăreau bărbaţi musculoşi pe ecran, aproape goi, mânuind săpăligi şi făraşe primitive ca să sape în pământul tare sau ca să ridice bucăţi de stâncă. Preferam filmele cu dansuri, cântece şi măşti ceremoniale şi obiecte împodobite cu decoraţii sau sculpturi pentru a face muzică: pene, butoni de alamă, cochilii, tobe. Îmi plăcea să mă uit la oamenii ăia când erau fericiţi, nu când erau nenorociţi sau mureau de foame, emaciaţi, făcând eforturi cumplite ca să realizeze ceva simplu, precum săpatul unei fântâni sau irigarea pământului, probleme pe care naţiile civilizate le rezolvaseră de mult. Socoteam că cineva ar trebui să le spună tehnologia respectivă şi să-i lase apoi să avanseze singuri.

Nu astfel de filme ne arăta Mătuşa Lydia.

Uneori ne arăta câte un film porno vechi, din anii, şaptezeci sau optzeci. Femei în genunchi sugând un penis sau un pistol, femei legate ori în lanţuri sau cu zgărzi în jurul gâtului, atârnate de copaci sau cu capul în jos, goale, cu picioarele desfăcute, femei care erau violate, bătute,

ucise. O dată a trebuit să ne uităm cum o femeie era hăcuită, cum degetele şi sfârcurile sânilor i-au fost tăiate cu foarfecele de grădină, burta despicată şi intestinele trase afară.

Gândiţi-vă la alternative, zicea Mătuşa Lydia. Vedeţi cum era situaţia pe vremuri? Aşa tratau pe atunci femeile. Vocea îi tremura de indignare.

Mai târziu Moira mi-a spus că scena nu fusese adevărată, că se lucra cu manechine, dar era greu de spus.

Alteori era câte un film pe care Mătuşa Lydia îl numea documentar despre Nefemei. Imaginaţi-vă, zicea Mătuşa Lydia, cum îşi iroseau timpul când ar fi trebuit să facă ceva folositor. Dar pe vremea aceea, Nefemeile îşi iroseau mereu timpul. Erau încurajate în acest sens. Guvernul le dădea bani pentru asta. Băgaţi de seamă, aveau unele idei destul de corecte, continua ea cu autoritatea încântată de sine a cuiva care are căderea de a emite judecăţi. Ar trebui să acceptăm tacit unele din ideile lor, chiar şi astăzi. Doar unele dintre ele, băgaţi de seamă, zicea sfioasă, ridicând arătătorul şi agitându-l către noi. Dar nu credeau în Dumnezeu şi asta schimbă complet situaţia, sunteţi de acord, nu?

Stau pe covoraşul meu cu braţele încrucişate şi Mătuşa Lydia se dă la o parte din faţa ecranului şi se sting luminile şi eu mă întreb dacă pot, datorită întunericului, să mă întind mult spre dreapta, fără să fiu văzută, şi să-i spun ceva în şoaptă femeii de lângă mine. Ce vreau să-i şoptesc? O să-i zic, Ai văzut-o pe Moira. Pentru că n-a văzut-o nimeni, nu a fost la micul dejun. Dar deşi e obscuritate, nu e suficient de întuneric, aşa că îmi comut mintea în acel şablon de reţinere care trecea drept atenţie. Nu dau şi sonorul la asemenea filme, spre deosebire de cele porno. Vor să auzim ţipetele, gemetele şi strigătele de ceea ce se presupune a fi fie extremă durere sau extremă plăcere, fie amândouă o dată, dar nu vor să auzim ce spun Nefemeile.

Întâi apar titlul şi nişte nume, tăiate gros pe film cu creion negru, ca să nu le putem citi, şi apoi o văd pe mama. Mama, mai tânără decât există în amintirile mele,

deci la tinereţe, înainte de a mă naşte eu. E îmbrăcată în genul de haine tipice pentru Nefemei la vremea aceea, după spusele Mătuşii Lydia: salopetă de blugi cu o cămaşă cadrilată verde cu mov dedesubt şi cu pantofi de tenis în picioare; genul cum se îmbrăca şi Moira pe vremuri, genul cum îmi amintesc că mă îmbrăcam şi eu, acum mult, mult timp. Are părul strâns într-un batic legat la spate. Are o faţă foarte tânără, foarte serioasă şi chiar frumuşică. Am uitat că mama a fost odată atât de frumoasă şi de serioasă. E într-un grup cu alte femei îmbrăcate în acelaşi stil; ţine în mână un băţ, ba nu, e mânerul unui steag. Aparatul de filmat se mişcă în sus şi vedem literele scrise cu vopsea pe o pânză ce aduce foarte bine a cearşaf de pat: LUAŢI ÎNAPOI NOAPTEA. Inscripţia asta n-a fost acoperită cu negru, deşi nu ni se îngăduie să citim. Femeile din jurul meu inspiră adânc, o înfiorare trece prin cameră ca o adiere de vânt prin iarbă. E oare o scăpare din partea lor şi noi am profitat? Sau au lăsat-o intenţionat pentru ochii noştri, ca să ne amintească de zilele de odinioară, când nu exista siguranţă?

În spatele acestei pancarte, mai sunt şi altele şi camera de luat vederi zăboveşte o clipă asupra lor LIBERTATE DE A ALEGE. COPIII SĂ FIE DORIŢI. SĂ NE RECĂPĂTĂM TRUPUL. CREDEŢI CĂ LOCUL FEMEII E PE MASA DE BUCĂTĂRIE? Sub ultima inscripţie e schiţat trupul din care picură sânge al unei femei întinse pe masă.

Acum mama o porneşte înainte, zâmbeşte, râde, o pornesc toate înainte şi ridică pumnii. Aparatul deplasează imaginea spre cer, unde se ridică sute de baloane cu sforile fluturând; baloane roşii pe care e pictat un cerc cu o codiţă ca de măr, codiţa e de fapt o cruce. Imaginea revine pe pământ: mama e pierdută în mulţime acum, n-o mai văd.

Te-am născut la vârsta de treizeci şi şapte de ani, îmi spunea mama. Mi-am asumat riscul, ai fi putut avea o deformaţie sau altceva. Ai fost un copil dorit într-adevăr şi cu cât rahat m-au împroşcat unele. Cea mai veche prietenă

a mea, Tricia Foreman, m-a acuzat că sunt pronatalistă neruşinată. Am pus-o pe seama geloziei. Totuşi, altele s-au purtat frumos. Dar când am ajuns gravidă în şase luni, o mulţime au început să-mi trimită diverse articole despre cât de mare e rata malformaţiilor după treizeci şi cinci de ani. Exact ce-mi trebuia. Şi altele despre cât e de greu să-ţi creşti copilul de una singură. Ia mai duceţi-vă dracului cu porcăriile astea, le-am spus, am pornit sarcina şi o s-o duc la bun sfârşit. La spital au scris pe foaia de observaţie „Primipară vârstnică”, i-am prins asupra faptului. Aşa ţi se spune când ai primul copil după *treizeci* de ani, după treizeci de ani, pentru numele lui Dumnezeu. Prostii, le-am spus, vârsta mea biologică e de douăzeci şi doi de ani, pot oricând să alerg în cercuri în jurul vostru. Aş putea avea trei gemeni şi să ies pe picioarele mele din spital, în timp ce voi încă vă mai luptaţi să vă sculaţi din pat.

Când spunea aceste cuvinte, îşi scotea bărbia înainte. Aşa mi-o aduc aminte, cu bărbia scoasă înainte şi cu un pahar de băutură în faţă la masa din bucătărie, nu tânără şi serioasă şi frumoasă cum era în film, ci slabă, dar musculoasă şi plină de ardoare, genul de bătrână care nu lasă pe nimeni să mişte în front la coada de la supermarket. Îi plăcea să treacă pe la mine şi să bea un păhărel în timp ce Luke şi cu mine pregăteam masa de seară şi să ne spună ce nu merge cum trebuie în viaţa ei, ceea ce ajungea întotdeauna la ce nu merge cum trebuie în viaţa noastră. La vremea aceea avea părul deja cărunt, fireşte. Nu voia să-l vopsească. De ce să mă prefac, zicea. Oricum, ce-mi trebuie, nu vreau să am nici un bărbat prin preajmă, la ce sunt ei de folos în afară de jumătatea lor de contribuţie la un prunc înfiripat în zece secunde. Un bărbat reprezintă doar strategia necesară unei femei pentru a produce alte femei. Nu că tatăl tău nu era un tip drăguţ, dar paternitatea era prea mult pentru el. Nu că m-aş fi aşteptat la altceva. Fă numai treaba, i-am zis, pe urmă poţi s-o întinzi; am un salariu bunicel, pot să-mi permit să plătesc taxele la grădiniţă. Aşa că s-a mutat pe coasta oceanului, şi-mi trimitea felicitări de Crăciun. Totuşi avea

nişte ochi albaştri foarte frumoşi. Dar le lipseşte ceva, chiar celor drăguţi. Ca şi cum ar fi permanent cu gându-n altă parte, parcă nu şi-ar aminti prea bine ce identitate au. Privesc prea mult în sus, spre cer. Şi pierd contactul cu pământul unde le sunt picioarele. Nu se compară cu o femeie, în afară de faptul că sunt mai buni la reparatul maşinilor şi la jucat fotbal, exact de ceea ce avem nevoie pentru îmbunătăţirea rasei umane, ce ziceţi?

Aşa vorbea ea, chiar şi în faţa lui Luke. Pe el nu-l deranja, o tachina dându-şi aere de macho. Îi spunea că femeile erau incapabile de gândire abstractă şi ea mai bea un păhărel şi se strâmba la el.

Porc şovinist, zicea ea.

Aşa-i că e trăsnită, mi se adresa Luke mie; şi mama părea şireată, aproape ascunsă.

Am tot dreptul, răspundea ea. Sunt destul de bătrână, mi-am plătit impozitele, a venit timpul să fiu trăsnită. Tu mai ai caş la gură încă. Ar fi trebuit să spun lapte, purceluş.

În ceea ce te priveşte, tu nu eşti decât o reacţie contrară. De-o clipită. Istoria o să-mi acorde iertare.

Dar nu spunea asemenea lucruri decât după al treilea pahar.

Voi, tinerii, nu apreciaţi ce-i de apreciat, zicea. Nu ştiţi prin ce a trebuit să trecem noi ca să vă facem să ajungeţi unde sunteţi. Uită-te la el cum taie morcovi. Nu ştiţi peste câte vieţi de femei, peste câte *trupuri* de femei, au trebuit să treacă tancuri ca să se ajungă atât de departe?

Gătitul e hobby-ul meu, zicea Luke. Îmi face plăcere.

Hobby, schmobby, răspundea mama. Nu trebuie să găseşti scuze în faţa mea. Cândva nu ţi s-ar fi îngăduit să ai un astfel de hobby, ar fi zis că eşti homo.

Ei, mamă, ziceam. Hai să nu ne certăm pentru nimic.

Nimic, răspundea ea cu amar. Pentru tine asta e nimic. Nu înţelegi, aşa-i? Nu înţelegi deloc ce vreau să spun.

Uneori începea să plângă. Eram atât de singură, zicea. Habar nu aveţi cât eram de singură. Şi eu aveam noroc că aveam prieteni, dar tot singură eram.

O admiram pe mama în unele privinţe, dar nu am avut niciodată o relaţie uşoară. Mi se părea că aşteaptă prea mult de la mine. Voia să-i justific viaţa şi opţiunile pe care le făcuse. Eu nu doream să-mi trăiesc viaţa conform vederilor ei. Ne certam adesea pe tema asta. Nu sunt justificarea existenţei tale, i-am spus o dată.

Aş vrea s-o am din nou pe mama. Vreau toate lucrurile înapoi, aşa cum erau. Dar e o dorinţă fără rost.

Capitolul douăzeci şi unu

E foarte cald aici în cameră şi o gălăgie prea mare. În jurul meu se aud vocile femeilor, o incantaţie în surdină, care e totuşi prea zgomotoasă pentru mine, după zile în şir de tăcere. Într-un colţ al încăperii se găseşte un cearşaf pătat de sânge, strâns şi aruncat acolo de când s-a rupt apa. Nu-l observasem până acum.

Atmosfera e sufocantă şi plină de mirosuri, ar trebui să deschidă o fereastră. Mirosul vine de la propria noastră carne, e un miros organic, de sudoare; se mai simte şi miros de fier de la sângele de pe cearşaf şi mai e un miros care vine, pare-se, de la Janine: un miros de vizuină, de peşteră locuită, mirosul păturii cadrilate de pe pat atunci când a fătat pisica pe ea odată, înainte de a fi fost castrată. Miros de mitră.

— Respiră, respiră, psalmodiem noi, aşa cum am fost învăţate. Ţine, ţine. Expiră, expiră, expiră. Scandăm, numărând până la cinci. Inspiră până la cinci, ţine până la cinci, expiră până la cinci. Cu ochii închişi, Janine încearcă să-şi încetinească respiraţia. Mătuşa Elizabeth o pipăie să vadă ritmul contracţiilor.

Acum Janine e agitată, vrea să se plimbe prin cameră. Cele două femei o ajută să se ridice din pat şi o sprijină de ambele părţi în timp ce păşeşte în sus şi-n jos. O contracţie: se îndoaie de durere. Una dintre femei îngenunchează şi o freacă pe spinare. Ne pricepem, căci toate am luat lecţii. O recunosc pe Ofglen, partenera mea la cumpărături, aşezată cu două femei mai încolo de mine.

Incantaţia molcomă ne învăluie ca o membrană.

Soseşte o Marthă cu o tavă pe care se află o cană cu suc de fructe, din cel făcut din prafuri, de struguri se pare, şi o coloană de pahare de hârtie. O depune pe covor în faţa femeilor care scandează. Fără să piardă măsura, Ofglen toarnă sucul şi paharele de hârtie trec din mână în mână.

Primesc un pahar, mă înclin într-o parte ca să-l trec mai departe şi femeia de lângă mine îmi şopteşte în ureche:

— Cauţi pe cineva?

— Pe Moira, răspund cu voce la fel de scăzută. Are păr negru şi pistrui.

— N-am văzut-o, zice femeia. Nu o cunosc pe femeia asta, n-a fost cu mine la Centru, însă am zărit-o la cumpărături. Dar o să fiu în alertă.

— Tu cine eşti? întreb.

— Alma, răspunde. Care e numele tău adevărat?

Vreau să-i spun că era o Alma cu mine la Centru. Vreau să-i spun numele meu adevărat, dar Mătuşa Elizabeth ridică ochii uitându-se scrutător prin cameră, probabil că a auzit o întrerupere în incantaţie, aşa că nu mai am timp. Uneori poţi afla unele lucruri la zilele de Naştere. Dar n-ar avea rost să întreb de Luke. Probabil că nu e undeva unde l-ar putea vedea vreuna din aceste femei.

Incantaţia continuă, începe să mă prindă. E o muncă grea şi trebuie să te concentrezi. Identificaţi-vă cu trupul vostru, zice Mătuşa Elizabeth. Deja simt uşoare dureri în pântece şi sânii îmi sunt grei. Janine ţipă, un ţipăt slab, între un ţipăt şi un geamăt.

— Intră în tranziţie, zice Mătuşa Elizabeth.

Una dintre ajutoare îi şterge fruntea Janinei cu o cârpă umedă. Janine asudă acum, şuviţe de păr îi scapă de sub banda elastică lipindu-i-se de frunte şi de gât. Pielea ei e umedă, lucioasă, saturată.

— Trage aer! Scoate aer! Trage aer! Scoate aer! scandăm noi.

— Vreau să ies afară, zice Janine. Vreau să fac o plimbare. Mă simt foarte bine. Trebuie să merg la closet.

Ştim cu toatele că e în tranziţie, nu ştie ce face. Care

dintre afirmaţiile ei e adevărată? Probabil ultima. Mătuşa Elizabeth face un semn, două femei se postează lângă toaleta portabilă, Janine e ajutată să se lase uşor pe tron. Se mai adaugă un miros la cele din cameră. Janine geme din nou; îşi ţine capul în jos, nu-i vedem decât părul. Aşezată pe vine, parcă ar fi o păpuşă stricată şi aruncată într-un colţ, cu mâinile în şold.

Janine s-a sculat şi merge prin cameră.

— Vreau să stau jos, zice.

De când suntem aici? De câteva minute sau de câteva ceasuri. Asud acum, rochia mi-e udă leoarcă sub braţ, simt gust sărat pe buza superioară, falsele dureri m-au cuprins ca-ntr-un cleşte; ca şi pe celelalte, căci văd după cum se leagănă. Janine suge un cub de gheaţă. Apoi, la o distanţă de câţiva inci sau mile, parcă, ţipă.

— Nu; o, nu, o, nu; o, nu.

E al doilea copil, a mai avut unul cândva, ştiu de la Centru, când plângea noaptea din cauza asta, ca noi toate, doar că mai zgomotos. Aşa că ar trebui să-şi poată aminti ceea ce urmează. Dar cine-şi mai aduce aminte de durere, după ce a trecut? Tot ce rămâne e doar o umbră întipărită nu în minte, ci în carne. Durerea te marchează profund, atât de profund că nu se vede. Nu se vede, ai uitat.

Cineva a perforat bidonul cu suc de struguri. Cineva a şterpelit o sticlă din sufragerie. Nu e prima oară la astfel de adunări; dar se vor face că nu observă. Avem şi noi nevoie de câte o orgie.

— Reduceţi lumina, zice Mătuşa Elizabeth. Spuneţi-i că e timpul.

O femeie se scoală şi se duce până la perete; lumina din cameră amurgeşte, vocile noastre scad; şoapte răguşite, ca un cor de greieri noaptea pe câmp. Două femei ies din cameră, iar alte două o conduc pe Janine la Scaunul pentru naştere şi o aşază pe treapta inferioară. E mai calmă acum, aerul îi pătrunde regulat în plămâni; ne aplecăm în faţă şi muşchii abdominali şi cei de la spate ne dor din cauza încordării. Vine, vine, ca o trompetă, o chemare la arme, ca un zid care cade, îl simţim ca pe o piatră grea ce se duce în

jos, parcă trasă în interiorul nostru: avem impresia că o să explodăm. Ne apucăm strâns de mână, nu mai suntem singure.

Soţia Comandantului intră grăbită în ridicola ei cămaşă albă de bumbac din care ies nişte picioare ca nişte fuse. Două Soţii în rochii şi valuri albastre o ţin de braţ ca şi când ar avea nevoie de sprijin; are un uşor zâmbet forţat pe buze, ca o gazdă ce dă o petrecere de care s-ar lipsi bucuroasă. Sigur că ştie ce gândim noi despre ea. Se cocoaţă în Scaunul pentru naşteri, treapta de sus, astfel încât picioarele ei slăbănoage o încadrează pe Janine de o parte şi de alta, ca braţele unui fotoliu neobişnuit. În mod ciudat, poartă şosete albe de bumbac şi papuci de casă albaştri dintr-un material pufos ca o husă pentru capacul de closet. Dar nu-i dăm nici o atenţie Soţiei, aproape că nici nu o vedem, avem ochii fixaţi pe Janine. În lumina obscură, în cămaşa ei albă, străluceşte ca luna printre nori.

Acum geme de efort.

— Împinge, împinge, împinge, şoptim noi. Relaxează. Respiră adânc. Împinge, împinge, împinge.

Suntem împreună cu ea, suntem una cu ea, ne cuprinde o beţie. Mătuşa Elizabeth îngenunchează, cu prosopul întins să prindă pruncul, iată încununarea, mărirea, capul purpuriu şi mânjit cu iaurt, mai împinge o dată şi lunecă afară, lucios, plin de lichid şi sânge, sub ochii noştri aburiţi de aşteptare. O, slavă!

Ne ţinem respiraţia, în timp ce Mătuşa Elizabeth inspectează pruncul: o fetiţă, biata de ea, dar până acum toate bune, cel puţin nu-i lipseşte nimic din ce se vede, mâini, picioare, ochi, numărăm pe tăcute, toate sunt la locul lor. Ţinând copilul, Mătuşa ridică ochii şi zâmbeşte. Zâmbim şi noi; ne contopim într-un zâmbet, ne curg lacrimi pe obraji, suntem atât de fericite.

Fericirea noastră înseamnă, în parte, amintirile. Mi-l amintesc pe Luke cu mine la spital, stând la capul meu, ţinându-mi mâna, în halatul verde şi cu masca pe care i-au dat-o. O, Iisuse, zice, respirând plin de uimire. În noaptea aceea n-a putut dormi deloc, povestea el, era beat de

fericire.

Mătuşa Elizabeth spală cu delicateţe copilul care plânge un pic, apoi se opreşte. Noi ne ridicăm cât se poate de uşurel ca să nu-l speriem şi ne înghesuim în jurul Janinei, o strângem şi o mângâiem. Şi ea plânge. Cele două Soţii în albastru o ajută pe cea de-a treia, Soţia casei, să se dea jos de pe Scaunul pentru naşteri şi apoi o duc la pat, unde o aşază şi o învelesc. Ceremonios, îi pun în braţe pruncul proaspăt spălat şi liniştit acum. Soţiile se înghesuie să vină sus acum, împingându-se înăuntru şi împingându-ne pe noi la o parte. Vorbesc prea tare, unele dintre ele mai au în mână farfuriile, ceştile de cafea, paharele cu vin, unele mai mestecă încă; se adună ciucure lângă pat, lângă mama cu copilul, felicitând-o gângurind. În nări simţim mirosul lor de parfum şi valurile de invidie pe care le radiază. Soţia Comandantului se uită la prunc ca la un buchet de flori pe care l-a câştigat, ca la un tribut ce i s-a adus.

Soţiile se află aici spre a fi martore la acordarea numelui. Soţiile dau numele prin părţile astea.

— Angela, rosteşte Soţia Comandantului.

— Angela, Angela, repetă Soţiile ciripind. Ce nume dulce! O, e minunată! O, e perfectă!

Ne postăm între pat şi Janine, ca să o împiedicăm să vadă scena. Cineva îi dă să bea nişte suc de struguri, sper că şi cu puţin vin, căci mai are încă durerile de după naştere; plânge necontrolat, vărsând lacrimi fierbinţi de suferinţă.

Totuşi noi jubilăm, căci e o victorie pentru noi toate. E o izbândă.

I se va îngădui să dea copilului să sugă câteva luni, că ei au încredere în laptele de mamă. După aceea va fi transferată ca să vadă dacă mai poate repeta figura cu altcineva care are nevoie de un serviciu. Dar nu va fi trimisă niciodată în Colonii, nu va fi niciodată declarată Nefemeie. Asta e răsplata ei.

Afară ne aşteaptă Naşteromobilul ca să ne ducă înapoi la gospodăriile noastre. Doctorii se află încă în duba lor; le vedem feţele care apar la fereastră ca nişte stropi albi, ca

feţele unor copii închişi în casă. Unul dintre ei deschide portiera şi vine spre noi.

— A mers bine? întreabă îngrijorat.

— Da, răspund.

Sunt stoarsă de vlagă acum, epuizată. Mă dor sânii care chiar au o uşoară scurgere. Lapte fals; ni se întâmplă unora. Ne aşezăm pe bănci, faţă în faţă, ca să fim duse acasă; acum suntem lipsite de emoţie, aproape fără simţire, ca nişte maldăre de cârpe roşii. Ne doare tot trupul. Fiecare dintre noi ţine în poală o fantomă, stafia unui prunc. Acum, că surescitarea a trecut, ne vedem confruntate cu propriul nostru eşec. Mamă, rostesc în gând. Oriunde ai fi, mă auzi? Doreai o civilizaţie a femeilor. Ei bine, iată una. Nu e ce voiai tu, dar ea există. Mulţumeşte-te cu un pic de milostenie.

Capitolul douăzeci şi doi

Atunci când Naşteromobilul ajunge în faţa casei, e deja după-amiaza târziu. Soarele abia străbate printre nori; în aer se ridică miros de iarbă umedă încălzită de soare. Mi-am petrecut toată ziua la Naştere; nici nu-ţi dai seama când trece timpul. Probabil că astăzi târguielile le-a făcut Cora, eu sunt scutită de toate îndatoririle. Urc scările, ridicându-mi cu greu picioarele de la o treaptă la alta şi ţinându-mă de balustradă. Mă simt de parcă aş fi stat trează zile în şir şi aş fi alergat din răsputeri: mă doare pieptul, am crampe musculare ca din lipsă de zahăr. De data asta, mă bucură singurătatea.

Mă întind pe pat. Aş vrea să mă odihnesc, să adorm, dar sunt prea obosită şi, în acelaşi timp, prea surescitată ca să pot închide ochii. Mă uit în sus, urmărind frunzele coroniţei. Azi mă face să mă gândesc la o pălărie, pălăriile cu boruri largi pe care le purtau femeile într-un timp, pe vremuri: pălării ca nişte nimburi uriaşe, cu fructe şi flori şi pene de păsări exotice pe margini, pălării ce sugerează imaginea paradisului, ca un gând solidificat plutind chiar deasupra capului.

Peste un minut, coroniţa va începe să capete culori, iar eu să am vedenii. Pentru că sunt atât de obosită, ca atunci când dintr-un motiv la care nu vreau să mă gândesc acum, ai condus maşina toată noaptea până în zori, făcând cu rândul la volan şi spunând poveşti ca să-l ţii pe celălalt treaz şi când începe să se ivească soarele, vezi diverse lucruri cu coada ochiului: animale purpurii în tufişurile de la marginea drumului sau contururi vagi de oameni, care dispar atunci când te uiţi drept la ele.

Sunt prea obosită ca să-mi continui povestirea. Sunt prea obosită ca să mă mai gândesc unde mă aflu. Iată o altă povestire, mult mai bună. E povestirea despre ce i s-a întâmplat Moirei.

O parte o cunosc eu, altă parte o ştiu de la Alma, care o ştie de la Dolores, care o ştie de la Janine. Janine a auzit-o de la Mătuşa Lydia. Pot exista alianţe chiar în astfel de locuri, chiar în astfel de împrejurări. De asta poţi fi sigur: întotdeauna or să existe alianţe de un fel sau altul.

Mătuşa Lydia a chemat-o pe Janine în biroul ei.

Binecuvântat fie rodul, Janine, a zis probabil Mătuşa Lydia fără să ridice privirile de la birou, căci scria ceva. Orice regulă are câte o excepţie şi de asta poţi fi sigur. Mătuşile au voie să citească şi să scrie.

Să dea Dumnezeu, a răspuns probabil Janine fără nici o inflexiune, cu vocea ei transparentă, vocea ei ca un albuş de ou crud.

Cred că pot să am încredere în tine, Janine, a zis probabil Mătuşa Lydia, ridicându-şi în cele din urmă ochii de pe pagină şi fixând-o pe Janine cu privirea prin ochelari, acea privire care reuşea să fie ameninţătoare şi imploratoare în acelaşi timp. O privire care spunea ajută-mă, suntem în aceeaşi barcă. Eşti o fată de încredere, nu ca celelalte, a continuat ea.

Ea credea că smiorcăielile şi căinţa Janinei înseamnă ceva, credea că Janine a fost înfrântă, credea că Janine devenise o fanatică. Dar la vremea aceea Janine ajunsese ca un căţeluş în care prea mulţi au izbit prea des cu

piciorul la întâmplare: se lăsa la pământ în faţa oricui, spunea orice doar pentru a fi pe plac, măcar pentru o clipă.

Deci, Janine trebuie să fi răspuns: sper că da, Mătuşă Lydia. Sper că m-am dovedit demnă de încrederea dumneavoastră. Sau cam aşa ceva.

Janine, a zis Mătuşa Lydia, s-a întâmplat ceva îngrozitor.

Janine stătea cu ochii în pământ. Orice ar fi fost, ştia că ea nu avea să fie învinuită, căci nu avea nici o vină. Dar la ce-i folosise în trecut că nu avea nici o vină? Aşa că se simţea totodată vinovată, ca şi cum urma să fie pedepsită.

Ştii despre ce e vorba, Janine? a rostit încet Mătuşa Lydia.

Nu, Mătuşă Lydia, a răspuns Janine. Ştia că acum era necesar să-şi ridice ochii şi să o privească pe Mătuşa Lydia drept în ochi. După o clipă de efort, a izbutit.

Dacă ştii, mă dezamăgeşti, a urmat Mătuşa Lydia.

Dumnezeu mi-e martor, a răspuns Janine încercând să pară mai pătimaşă.

Mătuşa Lydia îşi îngădui o pauză, aşa cum făcea adesea. Se jucă un timp cu stiloul. Moira nu mai e printre noi, zise ea în cele din urmă.

O, zise Janine, pe un ton neutru. Moira nu făcea parte dintre prietenele ei. A murit? întrebă după o clipă.

Atunci, Mătuşa Lydia i-a spus toată povestea. Moira ridicase mâna ca să se ducă la spălător în timpul Exerciţiilor. Se dusese. De gardă la spălător era Mătuşa Elizabeth. Stătea afară lângă uşa de la spălător, ca de obicei; Moira a intrat. După o clipă i-a strigat Mătuşii Elizabeth că toaleta dă pe-afară şi n-ar putea Mătuşa Elizabeth să vină să o aranjeze? Era adevărat că uneori toaletele dădeau pe afară. Persoane neidentificate vârau şomoioage de hârtie igienică înăuntru, cu acest scop precis. Mătuşile încercară să descopere un mijloc simplu pentru a împiedica acest lucru, dar fondurile lipseau şi în acel moment trebuiau să se descurce cu ce aveau la îndemână şi nu găsiseră un mijloc de a ţine hârtia igienică sub cheie. Poate că ar trebui să o ţină afară pe o măsuţă la intrare şi să-i dea fiecăreia o foiţă sau mai multe atunci

când intra. Dar aceasta era o măsură de domeniul viitorului. Căci e nevoie de timp ca o idee nouă să fie acceptată.

Fără să bănuiască nimic rău, Mătuşa Elizabeth a intrat în spălător. Mătuşa Lydia a recunoscut că a procedat cam prosteşte. Pe de altă parte se mai dusese de câteva ori în alte dăţi să repare câte o toaletă, fără nici un incident.

Moira nu minţea, pe jos era plin de apă în care pluteau materii fecale descompuse. Nu era plăcut şi Mătuşa Elizabeth s-a dus spre despărţitura pe care i-o indicase Moira şi s-a aplecat peste partea din spate a toaletei. Avea intenţia să dea la o parte capacul de porţelan şi să meşterească la dopul şi la flotorul dinăuntru. Era cu amândouă mâinile pe capac când a simţit ceva tare şi ascuţit, poate din metal, împungând-o în coaste pe la spate. Nici o mişcare, sau ţi-o împlânt ştiu eu unde, să-ţi străpung plămânul.

Am descoperit după aceea că Moira demontase instalaţia dintr-una din toalete şi luase pârghia lungă, subţire şi ascuţită care face legătura între mâner la un capăt şi lanţ la celălalt. Nu e prea greu, dacă ştii cum, şi Moira era îndemânatică la chestii de mecanică, îşi repara singură maşina, desigur problemele mici. Curând după asta, toaletele au fost prevăzute cu lanţuri care să ţină capacele şi când dădeau pe afară lua mult timp ca să le deschidă. Astfel s-au produs mai multe inundaţii.

Mătuşa Elizabeth nu putea vedea ce o împungea în spate, zise Mătuşa Lydia. E o femeie curajoasă.

Aşa-i, zise Janine.

… dar nu nesăbuită, zise Mătuşa Lydia încruntându-se puţin. Janine fusese prea entuziastă, ceea ce uneori are forţa unei negaţii. A făcut ce spunea Moira, continuă Mătuşa Lydia. Moira îi ordonă Mătuşii Elizabeth să-şi desprindă bastonul electric şi fluierul de la brâu şi intră în posesia lor. Apoi a zorit-o pe Mătuşa Elizabeth în jos pe scări, până la subsol. Erau la etajul întâi, nu la al doilea, aşa că au avut de parcurs doar două scări. Cum era în timpul orelor, pe coridoare nu se afla nimeni. Au văzut-o

totuşi pe Mătuşa Anne, dar era la celălalt capăt al culoarului şi nu se uita în direcţia lor. Mătuşa Elizabeth ar fi putut ţipa în acel moment, dar ştia că Moira nu glumea; Moira avea o faimă rea.

Aşa-i, zise Janine.

Moira o duse pe Mătuşa Elizabeth de-a lungul coridorului cu dulăpioare goale, trecând de uşa sălii de gimnastică şi în sala cu instalaţia de încălzire îi spuse Mătuşii Elizabeth să-şi scoată toate hainele…

O, rosti Janine stins, ca şi cum ar fi protestat împotriva acestui sacrilegiu.

… Şi Moira s-a dezbrăcat de hainele ei şi şi le-a pus pe cele ale Mătuşii Elizabeth, care nu i se potriveau perfect, dar totuşi destul de bine. Nu a fost prea crudă cu Mătuşa Elizabeth, i-a dat voie să-şi pună rochia ei roşie. Vălul l-a rupt fâşii şi a legat-o pe Mătuşa Elizabeth, cu ele în spatele cuptorului. I-a îndesat o cârpă în gură şi i-a fixat-o ca să stea, legând-o cu altă fâşie. A mai legat o fâşie în jurul gâtului Mătuşii Elizabeth, înnodând celălalt capăt de labele picioarelor, la spate. E o femeie vicleană şi periculoasă, zise Mătuşa Lydia.

Janine întrebă: Pot să mă aşez? Ca şi cum ar fi fost profund afectată. În sfârşit, acum putea face şi ea un târg, avea ceva de oferit, la modul simbolic cel puţin.

Da, Janine, încuviinţă Mătuşa Lydia surprinsă, dar conştientă că nu o putea refuza în acest moment al discuţiei. Căci îi cerea atenţie şi cooperare Janinei. Făcu semn către scaunul din colţ şi Janine îl trase mai aproape.

Aş putea să te ucid, ştii, nu? zise Moira, de cum Mătuşa Elizabeth nu mai era la vedere, bine împachetată în spatele cuptorului. Te-aş putea mutila pentru tot restul vieţii. Te-aş putea pocni cu vergeaua asta sau să ţi-o înfig în ochi. Ţine minte că n-am făcut-o, dacă va fi vreodată nevoie.

Mătuşa Lydia nu i-a relatat nimic de felul acesta Janinei, dar eu cred că Moira a spus ceva în genul ăsta. În orice caz nu a omorât-o şi nici n-a schingiuit-o pe Mătuşa Elizabeth, care câteva zile mai târziu şi-a reluat activitatea la Centru, când şi-a revenit după cele şapte ore petrecute în spatele

cuptorului şi pesemne că şi după interogatorii – căci nici Mătuşile şi nici altcineva nu au exclus, desigur, posibilitatea complicităţii ei.

Moira stătu dreaptă şi privi cu hotărâre drept înainte. Îşi trase umerii înapoi, îşi îndreptă spinarea şi îşi strânse buzele. Ţinuta noastră obişnuită e diferită. De obicei mergem cu capul aplecat, cu ochii în pământ sau aţintiţi asupra mănuşilor. Moira nu prea semăna cu Mătuşa Elizabeth, chiar după ce şi-a pus broboada cafenie, dar ţinuta ţeapănă a fost se pare de ajuns ca să-i convingă pe Îngerii de pază, care nu ne priveau niciodată prea îndeaproape, şi mai ales pe Mătuşi; căci Moira a ieşit drept pe uşa din faţă, cu aerul unei persoane care are o ţintă precisă; a fost salutată, a prezentat permisul de trecere al Mătuşii Elizabeth, pe care nu s-au ostenit să-l mai verifice, căci oare cine îşi îngăduia să aducă un astfel de afront unei Mătuşi? Şi a dispărut.

O, zise Janine. Cine poate spune ce simţea? Poate că ar fi vrut să izbucnească în urale. Dacă aşa a fost, a avut grijă să nu se vadă nimic.

Aşadar, Janine, zise Mătuşa Lydia. Iată ce doresc să faci.

Janine făcu ochii mari şi încercă să pară inocentă şi atentă.

Doresc să tragi cu urechea. Poate că a mai fost implicată vreuna din fete.

Sigur, Mătuşă Lydia, zise Janine.

Şi să vii să-mi spui, da, drăguţă? În caz că pricepi ceva.

Sigur, Mătuşă Lydia. Ştia că acum nu va mai trebui să îngenuncheze în faţa clasei în timp ce noi îi strigăm că a fost greşeala ei. O să fie altcineva în această situaţie un timp. O vreme nu se va mai afla la stâlp.

Faptul că i-a povestit lui Dolores despre această întrevedere din biroul Mătuşii Lydia nu înseamnă nimic. Nu înseamnă că nu ar fi depus mărturie împotriva noastră, a oricăreia dintre noi, dacă ar fi avut ocazia. Ştiam acest lucru. La vremea aceea o tratam cum erau trataţi infirmii fără picioare, care vindeau creioane pe la colţuri, pe timpuri. O evitam dacă puteam, o tratam cu milă când nu

aveam încotro. Ştiam că reprezintă un pericol pentru noi.

Probabil că Dolores a mângâiat-o pe cap şi i-a spus că e fată de comitet că ne spune. Unde a avut loc conversaţia? În sala de gimnastică, pe când ne pregăteam de culcare. Patul lui Dolores se afla lângă cel al Janinei.

Povestirea a făcut înconjurul dormitorului în noaptea aceea, pe şoptite, în semiîntuneric, de la un pat la altul.

Moira se afla undeva afară. Era în libertate, sau moartă. Ce avea să facă? Gândul la ce avea să facă se dilată, umplând camera. În orice clipă putea avea loc o explozie, geamurile de la ferestre vor fi proiectate înăuntru, uşile vor fi date de perete… Acum Moira avea putere, fusese eliberată, se eliberase. Era acum o femeie în libertate.

Cred că situaţia ne înspăimânta.

Moira era ca un lift deschis în părţi. Ne dădea ameţeli. Deja eram pe cale de a pierde gustul libertăţii, deja ne simţeam în siguranţă în spatele zidurilor. În straturile superioare ale atmosferei aveam senzaţia că ne-am evapora, din cauză că ar lipsi forţele de presiune.

Totuşi, Moira întruchipa fantezia noastră. Era secretul drag, un chicotit tainic, era lava ascunsă sub coaja vieţii de fiecare zi. Văzute prin prisma Moirei, Mătuşile erau mai absurde şi mai puţin înspăimântătoare. Puterea lor avea o fisură. Puteau fi constrânse şi trase pe sfoară la toaletă. Ne plăcea îndrăzneala faptei.

Ne aşteptam ca Moira să fie târâtă înapoi în orice clipă, aşa cum se mai întâmplase. Nici nu ne puteam închipui ce aveau să-i facă de data asta. Oricum, avea să fie îngrozitor.

Dar nu se întâmplă nimic. Moira nu a reapărut. Nu a reapărut nici până azi.

Capitolul douăzeci şi trei

Aceasta e o reconstituire. Este în întregime o reconstituire. E o reconstituire mentală, în vreme ce stau întinsă pe patul meu de o singură persoană, reinterpretând ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să spun, ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să fac, cum ar fi trebuit să-mi joc rolul.

Dacă voi scăpa vreodată de aici.

Să ne oprim aici. Am intenţia să scap de aici. Nu poate dura o veşnicie. Alţii au gândit la fel în alte vremuri rele de demult şi au avut întotdeauna dreptate, au scăpat într-un fel sau altul şi nu a durat o veşnicie. Deşi poate că pentru ei a durat toată veşnicia pe care o posedau.

Când o să scap de aici, dacă voi putea vreodată însemna această povestire în vreo formă, fie ea şi cea a unei voci adresându-se alteia, va fi tot o reconstituire şi atunci, dintr-o nouă perspectivă. E imposibil să relatezi un lucru exact cum a fost pentru că ceea ce spui nu poate fi niciodată exact, totdeauna trebuie să laşi câte ceva deoparte, sunt prea multe părţi, aspecte, nuanţe, tendinţe opuse, prea multe gesturi care ar putea însemna una sau alta, prea multe forme ce nu pot fi niciodată descrise complet, prea multe arome în aer sau pe limbă, prea multe jumătăţi de nuanţe. Dar dacă se întâmplă să fii un bărbat, cândva în viitor, care ai ajuns până aici, te rog să ţii minte: nu vei fi niciodată supus tentaţiei de a simţi că trebuie să ierţi, ca bărbat, aşa cum face o femeie. E greu să rezişti, crede-mă. Dar ţine minte că iertarea e un fel de putere. Să ceri iertare e un tip de putere de asemenea. Să ceri iertare reprezintă un tip de putere şi să o refuzi sau să o acorzi este tot un tip de putere, poate cea mai mare.

Poate că nu despre cine controlează situaţia e vorba. Poate că nu e vorba despre cine pe cine poate poseda, despre ce poate cineva să le facă semenilor săi, fără să fie pedepsit, poate chiar până la moarte. Poate că nu e vorba despre cine poate sta jos şi cine trebuie să stea în genunchi, sau în picioare, sau întinsă, cu picioarele desfăcute. Poate că e vorba despre ce poate face cineva altuia şi să fie iertat. Să nu-mi spui că până la urmă e acelaşi lucru.

Vreau să mă săruţi, zise Comandantul.

Ei, sigur că a mai fost ceva înainte. Astfel de rugăminţi nu vin niciodată din senin.

Până la urmă am adormit şi am visat că purtam cercei şi că unul din ei s-a rupt, nimic altceva, doar creierul care cerceta fişele din cotloane; şi m-a trezit Cora, care aducea tava cu masa de seară şi timpul a intrat din nou pe făgaşul lui.

— E un prunc sănătos? întreabă Cora punând jos tava.

Probabil că ştie deja, au un fel de telegraf: din gură în gură, din casă în casă, veştile circulă; dar îi face plăcere să audă despre copil, ca şi cum cuvintele mele l-ar face mai real.

— E un copil fain, zic. A trecut examenul. O fetiţă.

Cora îmi zâmbeşte, un zâmbet de acceptare. Probabil că doar în asemenea momente poate vedea un sens în ceea ce face.

— E bine, zice.

Tonul e aproape nostalgic şi eu îmi zic în gând: evident. Ar fi vrut să fie şi ea acolo. E ca o petrecere la care nu a putut merge.

— Poate o să avem şi noi unul curând, zice cu sfială. Prin *noi*, se referă de fapt la mine. De mine depinde să răsplătesc echipa, să-mi justific hrana şi întreţinerea, ca o regină a furnicilor care a făcut ouă. Poate că Rita nu mă aprobă, dar nu e cazul Corei. Din contră, ea se bizuie pe mine. Speră; şi eu sunt instrumentul speranţei ei.

Speranţa ei e foarte simplă. Doreşte să aibă loc aici o Zi de naştere, cu musafiri şi mâncare şi cadouri, vrea să aibă un copilaş pe care să-l răsfeţe la bucătărie, căruia să-i calce hăinuţele, căruia să-i strecoare fursecuri când nu se uită nimeni. Şi eu sunt cea care i-ar putea procura aceste bucurii. Aş prefera să mă dezaprobe, mi se pare că asta merit.

Cina constă în tocăniţă de vită. Nu reuşesc să o termin, căci pe la jumătatea mesei, îmi aduc aminte de ceea ce emoţiile zilei pur şi simplu mi-au şters din minte. E adevărat ce se spune că eşti în transă când naşti; sau că eşti doar acolo, nu mai ştii de restul vieţii tale, te concentrezi doar asupra acelei clipe. Dar acum îmi revine în minte şi ştiu că nu sunt pregătită.

Ceasul din holul de jos bate ora nouă. Îmi apăs mâinile pe coapse, trag aer în piept şi pornesc fără zgomot pe coridor şi apoi în jos pe scări. Serena Joy poate fi încă la casa unde a avut loc Naşterea; e un noroc, căci sigur că era un lucru pe care el n-avea cum să-l ştie dinainte. În astfel de ocazii, Soţiile zăbovesc ore în şir ajutând la deschisul cadourilor, bârfind, îmbătându-se. Le trebuie ceva care să le potolească invidia. O iau pe coridorul de jos spre spate, trec de uşa de la bucătărie, până la uşa următoare, uşa lui. Stau la uşă simţindu-mă ca un copil de şcoală care a fost chemat în biroul directorului. Ce am greşit?

Prezenţa mea aici e ilegală. Ne este interzis să fim singure cu Comandanţii. Suntem folosite pentru prăsilă: nu suntem concubine, gheişe sau curtezane. Din contră: s-a făcut tot posibilul ca să nu aparţinem acestei categorii. Nu trebuie să fim antrenate în vreun fel, nu e lăsat nici un spaţiu unde să poată înflori pofte secrete, nici ei, nici noi nu avem voie să facem nici un fel de favoruri speciale, nu trebuie să existe nici o umbră de pretext pentru dragoste. Noi suntem nişte pântece pe două picioare şi atât: recipiente sacre, calicii ambulatorii.

Aşadar de ce vrea să mă vadă noaptea, singură?

Dacă sunt prinsă, voi fi predată Serenei, voi fi la cheremul şi mila ei. Căci el nu trebuie să se amestece în chestiunile de disciplină a gospodăriei, asta-i treaba femeilor. Ar urma reclasificarea. Aş putea deveni o Nefemeie.

Dar să-l refuz ar putea fi şi mai rău. Fără nici o îndoială, el deţine adevărata putere.

Dar sigur că doreşte ceva de la mine. A dori înseamnă să ai o slăbiciune. Această slăbiciune, oricare ar fi ea, mă vrăjeşte. E ca o fisură într-un zid până acum de nepătruns. Dacă-mi apropii ochiul de ea, de această slăbiciune a lui, s-ar putea să văd cu claritate calea pe care o am de urmat.

Vreau să ştiu ce doreşte.

Ridic mâna, ciocănesc la uşa acestei camere interzise unde n-am mai fost niciodată, unde nu intră femeile. Nici

măcar Serena Joy nu vine aici, iar curăţenia o fac Paznicii.

Oare ce secrete, ce totemuri masculine sunt păstrate aici?

Mi se spune să intru. Deschid uşa şi păşesc înăuntru.

Ce se află de partea cealaltă este o viaţă normală. S-ar cuveni să spun: ceea ce e de partea cealaltă are un aspect de viaţă normală. Există, desigur, un birou pe care e un Compuvorbitor şi la birou un scaun de piele neagră. Pe birou se află un ghiveci cu o plantă, o garnitură de birou cu stilouri, hârtii. Există un covoraş oriental pe jos şi un cămin în care nu e foc. Mai e o canapeluţă de pluş maro, un televizor, o măsuţă şi două fotolii.

Iar toţi pereţii sunt acoperiţi cu biblioteci pline cu cărţi. Cărţi şi cărţi şi iar cărţi, la totală vedere, fără lacăte, fără lăzi. Nu e de mirare că n-avem voie să venim aici. Este o oază a lucrurilor interzise. Încerc să nu fac ochii mari.

Comandantul stă în picioare, în faţa căminului fără foc, cu spatele la el, cu un cot sprijinit de consola din lemn sculptat şi cu cealaltă mână în buzunar. E o poză studiată, ca să sugereze un „squire”[23] de ţară, o imagine tentantă dintr-o veche revistă lucioasă. Probabil că a hotărât dinainte că va sta în această poziţie atunci când voi intra eu. Când am ciocănit, pesemne că s-a repezit la cămin şi s-a proptit de el. Ar trebui să aibă un ochi acoperit cu o pânză neagră şi o cravată cu potcoavă.

Îmi vin mie în gând toate astea, ca nişte draci mentali, o zeflemea lăuntrică, dar de fapt m-a cuprins panica. Sunt îngrozită.

Nu scot o vorbă.

— Închide uşa, zice el destul de amabil.

O închid şi mă întorc.

— Bună, zice.

Este vechea formă de salut. N-am mai auzit-o de mult timp, de ani şi ani. În aceste împrejurări pare nelalocul ei, chiar comică, un bobârnac de-a-ndăratelea în timp, o scamatorie. Nu îmi vine în minte nici un răspuns potrivit.

---

[23] *Squire* – proprietar de pământ, moşier, boier.

Cred că o să încep să plâng.

Probabil că a observat, pentru că mă priveşte nedumerit, se încruntă uşor a îngrijorare, aş vrea să cred eu, deşi ar putea fi şi simplă iritare.

— Haide, zice. Poţi să te aşezi.

Trage un scaun şi-l aşază în faţa biroului. El ocoleşte biroul şi se aşază încet, într-un fel care mie mi se pare studiat. E un gest ce-mi spune că nu m-a adus aici ca să se atingă de mine fără voinţa mea. Zâmbeşte. Nu e un zâmbet sinistru sau de pradă. E un simplu zâmbet, cu oarecare formalism, un zâmbet prietenos, dar uşor distant, de parcă aş fi un pisoi într-o vitrină. Unul la care se uită dar nu are intenţia să-l cumpere.

Eu stau dreaptă pe scaun, cu mâinile strânse în poală, ca o fetiţă cuminte. Am senzaţia că picioarele mele cu pantofi roşii şi plaţi nu ajung chiar până la pământ. Dar de fapt sunt o femeie în toată firea.

— Probabili că ţi se pare ciudat, zice.

Îl privesc doar. Merită premiul pentru cea mai subtilă exprimare, cum zice mama. Cum zicea.

Mă simt ca o vată de zahăr: făcută din zahăr şi aer. Dacă m-ai strânge, m-aş preschimba într-un amărât de cocoloş umed şi mic, rozaliu şi înlăcrimat.

— Cred că e cam ciudat, zice, ca şi cum eu aş fi răspuns.

Eu mă gândesc că ar trebui să port o pălărie legată cu fundă sub bărbie.

— Vreau… , zice.

Încerc să nu-mi întind gâtul. Ei, da? Ei, da? Ei, da? Ce anume? Ce vrea? Dar nu-mi trădez cu nimic nerăbdarea. E o şedinţă de tocmeală, suntem pe cale să facem un târg. Dacă o femeie nu şovăieşte, e pierdută. Nu dau nimic, decât cu un anumit preţ.

— Aş vrea, zice. O să-ţi pară o prostie. Şi are într-adevăr un aer încurcat, *sfios* se spunea pe vremuri despre bărbaţi într-o asemenea situaţie. E destul de în vârstă ca să ţină minte cum să-şi ia un astfel de aer şi cât de atrăgător îl găseau altădată femeile. Tinerii nu mai ştiu astfel de şmecherii. Nu au avut nevoie să le folosească.

— Aş vrea să joci o partidă de scrabble cu mine, zice. Fac un efort să rămân absolut rigidă. Nu-mi tresare nici un muşchi pe faţă. Deci asta se află în camera interzisă! Scrabble! Îmi vine să râd, să râd cu hohote, să cad pe jos de râs. Ăsta era pe vremuri jocul femeilor şi bărbaţilor în vârstă pe care-l jucau vara, sau în vilele pentru pensionari când nu era nimic bun la televizor. Sau al adolescenţilor de demult, demult de tot. Mama avea un astfel de joc pe care-l ţinea în fundul dulapului din hol la un loc cu cutiile de carton în care se aflau podoabele pentru pomul de Crăciun. O dată a încercat să-mi stârnească interesul pentru acest joc, când aveam treisprezece ani şi eram nefericită şi nu aveam ce face.

Acum, sigur că e altceva. Acum e interzis pentru noi. Acum e periculos. Acum e indecent. Acum e un lucru pe care Soţia lui i-l refuză. Acum a devenit ceva demn de dorit. Acum Comandantul s-a compromis. E ca şi cum mi-ar fi oferit droguri.

— Bine, zic eu, de parcă mi-ar fi indiferent. De fapt aproape că nu mai pot îngăima o vorbă.

Nu spune de ce vrea să joace scrabble cu mine. Nici eu nu-l întreb. Ia doar o cutie din unul din sertarele biroului şi-o deschide. Înăuntru sunt piesele de lemn cu plastic deasupra, pe care mi le amintesc aşa de bine, tabla împărţită în pătrăţele, suporturile care ţin literele. Răstoarnă piesele pe birou şi începe să le întoarcă. După o clipă mă alătur şi eu.

— Ştii să joci? mă întreabă.

Dau din cap.

Jucăm două partide. Citesc: *Larinx. Uranisc. Gutuie. Zigot.* Ţin între degete piesele lucioase cu margini netede, le pipăi. Senzaţia e voluptuoasă. Asta înseamnă libertate, o clipă de libertate. *Neputincios. Defileu.* Ce lux. Piesele sunt ca nişte bomboane dungate cu mentă, răcoritoare. Minciunele, li se spuneau. Mi-ar plăcea să le vâr în gură. Aveau şi gust de lămâie. Litera C. Crocante, uşor acide pe limbă, delicioase.

Câştig primul joc. Îl las să-l câştige pe al doilea: încă n-

am descoperit care sunt condiţiile, ce o să pot cere în schimb.

În cele din urmă îmi spune că e timpul să mă duc acasă. Astea sunt cuvintele pe care le foloseşte: *să mă duc acasă.* Vrea să spună în camera mea. Mă întreabă dacă pot singură, de parcă scara ar fi o stradă întunecoasă. Spun că da. Crăpăm numai un pic uşa de la biroul lui şi ascultăm dacă se aude vreun zgomot în hol.

E ca şi cum aş fi fost la o întâlnire. Ca şi cum m-aş strecura în dormitor după ce s-a închis poarta.

E o conspiraţie.

— Mulţumesc, zice. Pentru joc. Apoi adaugă: Vreau să mă săruţi.

Mă gândesc la cum aş putea demonta partea din spate a toaletei, toaleta din baia mea, într-o seară când e programată baia, repede şi fără zgomot, astfel încât Cora, postată la uşă pe un scaun, să nu mă audă. Aş putea scoate vergeaua lungă şi să o ascund în mânecă şi să o introduc pe ascuns în biroul Comandantului data următoare, pentru că după o asemenea rugăminte există întotdeauna data următoare, indiferent dacă zici da sau nu. Mă gândesc cum m-aş putea apropia de Comandant ca să-l sărut, cum e singur aici, şi să-i scot haina ca pentru a îngădui sau chiar a sugera să mergem mai departe spre dragoste adevărată şi luându-l în braţe, să scot pe ascuns vergeaua din mânecă şi să-i înfig brusc vârful între coaste. Mă gândesc cum ar ţâşni sângele împroşcându-mă pe mâini, ca o supă fierbinte, ca un flux sexual.

De fapt, nu mă gândesc deloc la aşa ceva. Inserez pasajul doar după aceea. Poate că la asta ar fi trebuit să mă gândesc la momentul respectiv, dar nu m-am gândit. Cum am mai spus, asta e o reconstituire.

— Bine, zic. Mă duc la el şi îmi postez gura închisă pe buzele lui. Simt mirosul de loţiune după ras, tipul obişnuit, un iz de naftalină care mi-e destul de familiar. Dar e ca un bărbat cu care tocmai am făcut cunoştinţă.

Se retrage, priveşte în jos către mine. Are din nou zâmbetul acela sfios. Ce candoare.

— Nu aşa, zice. Ci ca şi cum ai fi sinceră.
Era atât de trist. Şi asta e o reconstituire.

IX. NOAPTE

Capitolul douăzeci şi patru

Mă furişez prin holul întunecos şi în sus pe scările mochetate, înapoi în camera mea. Acolo stau în fotoliu, cu luminile stinse, în rochia mea roşie, cu toate copcile închise şi nasturii încheiaţi. Nu poţi gândi clar decât îmbrăcată.

Am nevoie de perspectivă. Iluzia adâncimii, creată de un cadru, dispunerea unor forme pe o suprafaţă plană. Perspectiva e necesară. Altfel, sunt doar două dimensiuni. Altfel, trăieşti cu faţa turtită de un zid, şi nu ai decât un enorm prim-plan, doar detalii aduse în prim-plan, fire de păr, ţesătura cearşafului, moleculele feţei. Propria ta piele ca o hartă, o diagramă a inutilităţii, pe care se întretaie mici drumuri ce nu duc nicăieri. Altfel, trăieşti doar clipa prezentă. Dar eu nu aici vreau să fiu.

Totuşi sunt aici şi nu am cum să scap. Timpul e o capcană în care sunt prinsă. Trebuie să uit numele meu tainic şi să nu mă mai gândesc la căile de întoarcere. Acum numele meu e Offred şi locuiesc aici.

Trăieşte în prezent şi profită cât poţi, e tot ce ai.

E timpul să fac bilanţul.

Am treizeci şi trei de ani. Am păr castaniu. Am 1,70 m, fără pantofi. Nu-mi prea mai pot aminti cum arătam pe vremuri. Am ovare sănătoase. Deci mai am o şansă.

Dar acum, astă-seară, ceva s-a schimbat. S-au schimbat împrejurările.

Pot cere ceva. Poate nu mult; dar totuşi ceva.

Bărbaţii sunt nişte maşini sexuale, zicea Mătuşa Lydia, şi cam atât. Ei nu doresc decât un singur lucru. Trebuie să învăţaţi să-i manipulaţi spre binele vostru. Duceţi-i de nas, asta e doar o metaforă. E legea firii. E instrumentul lui Dumnezeu. Aşa stau lucrurile.

Mătuşa Lydia nu a spus chiar aşa, dar ideea era implicită în tot ce spunea. Îi plutea deasupra capului

precum inscripţiile aurii în jurul sfinţilor, în epocile întunecate. Iar ea era la fel de colţuroasă şi descărnată ca şi ei.

Dar cum să găseşti locul Comandantului în această schemă, aşa cum există el în biroul său, cu jocurile lui de cuvinte şi dorinţa lui? Dorinţă de ce? Să se joace cineva cu el, să fie sărutat cu delicateţe, ca şi cum aş fi sinceră.

Ştiu că trebuie să iau în serios această dorinţă. Ar putea fi importantă, ar putea reprezenta un paşaport sau mi-ar putea aduce prăbuşirea. Trebuie să mă gândesc bine şi cu toată seriozitatea. Dar orice aş face, aşa cum stau aici în întuneric, în timp ce reflectoarele îmi luminează de afară dreptunghiul de fereastră prin perdelele de tul ce seamănă cu o rochie de mireasă sau cu o ectoplasmă şi îmi ţin o mână cu cealaltă, legănându-mă uşor înainte şi-napoi, dar orice aş face, situaţia are o latură ilară.

A dorit să joc scrabble cu el şi să-l sărut ca şi cum aş fi fost sinceră.

E unul din cele mai bizare lucruri ce mi s-au întâmplat vreodată.

Contextul e totul.

Îmi amintesc o emisiune pe care am văzut-o odată la televizor; acuma o repetau, căci fusese făcută cu mulţi ani în urmă. Probabil că aveam şapte sau opt ani, eram prea mică pentru ca să o înţeleg. Era genul de emisiuni la care îi plăcea mamei să se uite: istorice, educative. A încercat să mi-o explice după aia, să-mi spună că lucrurile alea se întâmplaseră în realitate, dar pentru mine nu a fost decât o povestire. Credeam că a inventat-o cineva. Presupun că toţi copiii cred la fel despre tot ce ţine de istorie, de timpurile pe care nu le-am apucat. Dacă e doar o povestire, devine mai puţin înspăimântătoare.

Emisiunea reprezenta un documentar despre unul din războaiele alea. Se luau interviuri unor oameni şi se arătau filme din vremea respectivă, alb-negru, şi fotografii. Nu mi-l amintesc prea bine, dar ţin minte calitatea imaginilor, felul în care totul părea învăluit într-un amestec de lumină

şi de praf, şi ce umbre întunecate aveau oamenii sub sprâncene şi de-a lungul obrajilor.

Interviurile, cu oamenii încă în viaţă atunci când se făcuse documentarul, erau color. Cel pe care mi-l amintesc cel mai bine era cu o femeie ce fusese amanta unui bărbat care condusese unul din lagărele unde-i băgau pe evrei înainte de a-i ucide. În cuptoare, zicea mama; dar nu erau imagini cu cuptoarele, aşa că m-am ales cu noţiunea confuză că evreii fuseseră omorâţi în bucătării. Idee deosebit de terifiantă pentru un copil. Cuptoarele înseamnă a face mâncare şi mâncarea se face înainte de a sta la masă. Eu am crezut că oamenii aceia au fost mâncaţi. Ceea ce într-un fel cred că au fost.

Din ce se spunea, bărbatul acela fusese crud şi brutal. Metresa – mama mi-a explicat cuvântul *metresă*, căci nu socotea că anumite lucruri trebuie înconjurate de mister, aşa că la patru ani am avut o carte reprezentând organele sexuale în desene decupate, care se ridicau în sus atunci când o deschideai – metresa fusese foarte frumoasă cândva. Era un instantaneu alb-negru în care era cu o altă femeie, amândouă în costume de baie în două piese, purtând pantofii cu talpă groasă şi pălăriile tipice, la modă pe atunci; aveau ochelari de soare de forma ochilor de pisică şi stăteau pe şezlonguri lângă o piscină. Piscina se afla lângă casa lor, care era aproape de lagărul cu cuptoarele. Femeia spunea că nu observase mare lucru, ceva să i se pară neobişnuit. A negat că ar fi ştiut despre cuptoare.

La vremea interviului, deci patruzeci sau cincizeci de ani mai târziu, era bolnavă de emfizem şi nu mai avea mult de trăit. Tuşea mult şi era foarte slabă, aproape emaciată; dar încă se îngrijea, mândră să arate bine. (Ia uită-te la ea, zicea mama, pe jumătate cu ciudă şi pe jumătate admirativ. Încă ţine cu mândrie să arate bine). Era machiată atent, cu mult rimel pe gene, cu roşu pe pometţii obrajilor unde pielea era întinsă ca o mănuşă de cauciuc bine trasă. Purta perle.

Nu era un monstru, zicea ea. Unii zic că a fost un

monstru, dar nu era.

Oare la ce s-o fi gândit? Nu cred că la prea multe; nu atunci, pe vremea aceea. Se gândea la cum să nu se gândească. Erau vremuri anormale. Ţinea cu mândrie să arate bine. Ea nu credea că el a fost un monstru. Cu ea nu fusese un monstru. Probabil că avea vreo trăsătură plină de farmec: fluiera fals sub duş sau murea după trufe sau îi spunea căţelului Liebchen[24] şi-l punea să se ridice pe labele de dinapoi când îi dădea bucăţele de antricot crud. Ce uşor e să inventezi ceva care să facă pe oricine uman. Ce tentaţie la îndemâna oricui. E ca un copil mare, îşi spusese probabil. Şi probabil că se topea de duioşie, îi netezea părul de pe frunte, îl săruta pe ureche şi nu numai ca să obţină ceva de la el. Instinctul de a linişti, de a alina. Nu-i nimic, nu-i nimic, spunea ea când îl trezea câte un coşmar. Eşti într-o situaţie aşa de grea. Probabil că aşa crezuse, căci altfel cum ar fi putut continua să rămână în viaţă? Dincolo de acea frumuseţe, se afla o fire foarte obişnuită. Credea în buna-cuviinţă, era drăguţă cu slujnica evreică sau, oricum, destul de drăguţă, mai drăguţă decât era nevoie.

La câteva zile după ce a fost filmat interviul, ea s-a omorât. S-a spus chiar la televizor.

Nimeni n-a întrebat-o dacă l-a iubit sau nu.

Din tot filmul, cel mai bine mi-a rămas întipărit în minte machiajul.

Mă ridic în picioare în întuneric şi încep să mă deschei. Apoi, aud ceva în interiorul trupului meu. M-am rupt, ceva a crăpat, asta trebuie să fie. Din ruptură se ridică un zgomot, iese, îmi ajunge la faţă. Fără nici un avertisment: nu mă gândesc la nimic, nici la atunci, nici la acum. Dacă las zgomotul să iasă la suprafaţă, se va transforma în râs, un râs prea puternic şi nestăvilit şi o să fie auzit şi atunci o să aud paşi grăbiţi şi ordine şi, cine ştie? Se va pronunţa o sentinţă: emoţie nepotrivită cu ocazia. Pântecele rătăcitor, se credea pe vremuri. Isterie. Şi atunci un ac de seringă, o

[24] Apelativ plin de afecţiune: scumpete, dragoste (lb. germ.).

pilulă. Mi-ar putea fi fatal.

Îmi îndes ambele mâini în gură ca şi cum aş fi pe cale să vărs, cad în genunchi simţind cum râsul îmi fierbe ca o lavă în gât. Mă târăsc şi mă vâr în dulap, îmi duc genunchii la gură şi simt că mă sufoc. Mă dor coastele din cauza râsului căruia nu-i dau drumul, tremur, mă clatin ca un seism, ca un vulcan, o să plesnesc. În dulapul plin de lucruri roşii, îmi vin în minte rime glumeţe despre fete ce-or să fete, oh, să mori de râs.

N-am aer între faldurile pelerinei atârnând pe umeraş, strâng tare pleoapele de sub care se strecoară lacrimi. Încerc să-mi vin în fire.

După un timp îmi trece, ca un atac de epilepsie. Uite-mă aici în dulap. *Nolite te bastardes carborundorum*. Nu o pot vedea în întuneric, dar pipăi scrijeliturile cu vârfurile degetelor urmărind literele mititele, ca şi cum ar fi scrise în Braille. Acum îmi sună în mine mai puţin ca o rugăciune, ci mai degrabă a ordin; ordin să fac ce? Oricum mie nu-mi foloseşte la nimic, e o hieroglifă veche, a cărei cheie s-a pierdut. De ce o fi scris-o, de ce s-o fi ostenit? Nu există cale de a ieşi de aici.

Mă întind pe jos, respirând prea repede, apoi mai rar; reuşesc să-mi fac respiraţia egală, ca în exerciţiile pentru naştere. Nu mai aud decât propria-mi inimă, care se deschide şi se închide, se deschide şi se închide, se deschide.

X. PERGAMENTE PENTRU SUFLET

Capitolul douăzeci şi cinci

Primul lucru pe care l-am auzit a doua zi dimineaţa, a fost un ţipăt şi zgomot de cioburi. Cora, căreia îi căzuse din mână tava cu micul dejun. M-a trezit. Eram încă pe jumătate vârâtă în dulap, cu capul pe pelerina făcută grămadă. Probabil că am tras-o jos de pe umeraş şi am adormit acolo; pentru o clipă nu mi-am putut aminti unde mă aflu. Cora a îngenuncheat lângă mine, i-am simţit mâna pe spinare. Când m-am mişcat, a tras alt ţipăt.

Ce s-a întâmplat? am întrebat-o. M-am rostogolit pe o parte şi m-am ridicat.

O, zise. Am crezut.

Ce a crezut?

Că… a zis.

Ouăle se spărseseră pe jos, unde se împrăştiaseră şi sucul de portocale şi cioburile de sticlă.

Va trebui să aduc alta, zise. Ce risipă. Ce făceai aşa pe jos? Mă trăgea să mă scol în picioare, să stau într-o poziţie cuviincioasă.

Nu voiam să-i spun că nu mă culcasem deloc în pat. Nu aş fi putut cu nici un chip să dau vreo explicaţie. I-am spus că pesemne leşinasem. N-a fost o idee prea bună, căci pe loc şi-a făcut iluzii.

E unul din semnele timpurii, zise încântată. Asta şi vomatul. Ar fi trebuit să ştie că nu trecuse destul timp; dar era atât de plină de speranţă.

Nu, nu e asta, am răspuns. Şedeam pe fotoliu. Sunt sigură că nu e asta. Mi-a venit doar ameţeală. Stăteam aici în picioare şi deodată s-a întunecat totul.

Probabil din cauza încordării de ieri, zise. Toate alea. Îţi ia toată vlaga.

Se referea la Naştere, iar eu am zis că aşa-i. Acum eram aşezată în fotoliu şi ea pe jos în genunchi, culegând cioburile de sticlă şi bucăţile de ou şi adunându-le în tavă.

A şters o parte din sucul de portocale cu şerveţelul de hârtie.

Va trebui să aduc o cârpă, zise. Or să vrea să ştie de ce e nevoie de ouă în plus. În afară de cazul că te poţi lipsi de ele. Îşi ridică privirile şi se uită la mine şiret, dintr-o parte, şi am văzut că ar fi mai bine dacă am putea pretinde amândouă că de fapt mi-am mâncat micul dejun. Dacă ar spune că m-a găsit zăcând pe jos, ar urma prea multe întrebări. Va trebui să dea în orice caz socoteală pentru paharul spart; dar Rita ar deveni morocănoasă dacă ar trebui să mai pregătească un mic dejun.

O să mă lipsesc, am zis. Nu mi-e foame. Aşa era bine, se potrivea cu ameţeala. Dar nu mi-ar strica pâinea prăjită, am zis. Nu voiam chiar să nu mănânc nimic.

A fost pe jos, zise.

Nu-i nimic, am răspuns. Am rămas acolo, mâncând felia de pâine neagră prăjită, în timp ce ea se duse la baie şi aruncă în closet bucăţile de ou, care nu putuseră fi salvate, şi apoi trase apa. Pe urmă reveni.

O să spun că mi-a căzut tava la plecare, zise. Eram încântată că era dispusă să spună o minciună pentru mine, chiar dacă era un lucru atât de mic şi care-i folosea ei. Ne lega una de alta.

I-am zâmbit. Sper că nu te-a auzit nimeni, am zis. Am tras o sperietură, zise, oprindu-se puţin în prag cu tava în mână. Întâi am crezut că pe jos erau doar hainele tale. Apoi mi-am zis: ce caută ele acolo pe jos? Şi am crezut că poate ai…

Fugit, am completat eu.

Dar, zise. Dar erai chiar tu.

Da, am zis. Eu eram.

Eu eram, într-adevăr; şi plecă să ducă tava şi reveni cu o cârpă pentru restul de suc de portocală şi în după-amiaza aceea Rita a făcut o remarcă morocănoasă, cât de neîndemânatice sunt unele persoane. Se gândesc la prea multe şi nu se uită pe unde umblă, zise, şi am mers înainte ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Asta a fost în mai: Primăvara a trecut acum. Lalelele au

avut momentul lor de glorie şi s-au trecut, pierzându-şi petalele una câte una, ca nişte dinţi. Într-o zi am dat de Serena Joy în genunchi pe o pernă în grădină, cu bastonul lângă ea pe iarbă. Tăia păstăile cu seminţe cu o foarfecă mare. M-am uitat la ea pieziş, trecând pe alături cu coşul cu portocale şi cotlete de miel. Ţintea, direcţiona lamele foarfecii şi apoi le tăia cu o smucitură convulsivă. Oare era din cauza artritei care avansa? Ori era un fel de blitzkrieg, un fel de kamikaze, asupra organelor genitale umflate ale florilor? Trupul cu rod. Tăierea păstăilor cu seminţe se zice că trimite toată energia în bulb.

Sfânta Serena, în genunchi, făcând penitenţă.

Adesea mă amuzam în felul ăsta, cu mici glume răutăcioase şi amare pe socoteala ei, dar nu pentru mult timp. Nu face să zăboveşti privind-o pe Serena Joy din spate.

La foarfecă râvneam.

Bun. Apoi au urmat irişii, înălţându-se frumoşi şi liniştiţi pe tulpinile înalte asemeni unor forme de sticlă suflată sau a unor jerbe de apă, îngheţate pentru o clipă, cu un colorit pastelat, albastru deschis, mov deschis şi altele mai închise, de un purpuriu catifelat, ca nişte urechi de pisică, negre în lumina soarelui, sau ca o umbră indigo, şi cerceii-doamnei cu o formă atât de feminină încât era surprinzător că nu fuseseră de mult smulşi din rădăcină. Grădina asta a Serenei are ceva subversiv, îţi dă senzaţia că unele lucruri îngropate în pământ izbucnesc în sus, ţâşnind fără cuvinte în lumină ca şi cum ar spune: Orice e redus la tăcere va face larmă ca să fie auzit, deşi în tăcere. O grădină tennysoniană[25] încărcată de miresme moleşitoare; cuvântul *a leşina* folosit din nou. Lumina soarelui se revarsă asupra ei de sus, dar se ridică o fierbinţeală din florile înseşi, o poţi simţi: ca atunci când îţi ţii mâna la 2-3 cm deasupra unui trup. Grădina respiră în căldura soarelui, inspirându-şi propria fiinţă. Îmi dă ameţeli să mă plimb prin ea acum,

---

[25] Referire la poemul *The Lotus Eaters* (Mâncătorii de lotus) de A. Tennyson.

în zilele când au înflorit bujorii, garofiţele şi garoafele.

Salcia e îmbrăcată în frunze şi nu pot spune că mă ajută, cu şoaptele ei insinuante. *Rendez-vous* murmură, *terraces*; sunetele şuierătoare mă furnică pe spinare, ca un frison de febră. Rochia de vară foşneşte frecându-mi-se de coapse, iarba creşte sub picioare, iar la marginile câmpului meu vizual văd mişcări printre crengi; pene, zburătăciri, triluri graţioase, copacii se transformă în păsări, metamorfozele au luat-o razna. Zeiţele au devenit posibile acum, iar aerul e suprasaturat de dorinţe. Chiar şi cărămizile din care e făcută casa se înmoaie şi devin maleabile, dacă m-aş lipi de ele, le-aş simţi calde şi supuse. E uimitor unde poate duce interdicţia. Oare vederea gleznelor mele l-a zăpăcit atât de tare pe tânărul de la punctul de control ieri, când am lăsat să-mi cadă permisul de trecere şi l-am lăsat să mi-l ridice? Dacă n-am nici batistă, nici evantai, mă folosesc şi eu de ce mi-e la îndemână.

Iarna nu e aşa de periculoasă. Am nevoie de frig, de fermitate şi rigiditate, nu de îngreunarea de acum când mă simt ca un dovleac pe vrej, coaptă şi plină de sevă.

Comandantul şi cu mine am făcut un aranjament. Nu e primul de acest fel din istorie, deşi a luat o formă neobişnuită.

Îl vizitez pe Comandant noaptea, de două sau de trei ori pe săptămână, întotdeauna după masa de seară, dar numai atunci când îmi trimite semn. Semnul e Nick. Dacă lustruieşte maşina când pornesc la cumpărături sau când mă întorc, dacă nu are şapcă deloc sau o are într-o parte, atunci mă duc. Dacă nu e acolo sau dacă are şapca pusă drept, atunci stau în camera mea cum e obiceiul. Sigur că în nopţile cu Ceremonie, aranjamentul nu e valabil.

Problema e Soţia, ca de obicei. După cină ea se duce în dormitorul lor, de unde ar fi posibil să mă audă când mă furişez prin hol, deşi am grijă să nu fac zgomot. Sau mai stă în salon, croşetând nesfârşitele ei fulare pentru Îngeri, producând mereu metri de inutili omuleţi de lână: pesemne că asta-i forma ei de procreaţie. Uşa de la salon e de obicei lăsată întredeschisă când ea e înăuntru şi nu îndrăznesc să

trec pe lângă salon. Când am primit semnalul, dar nu reuşesc să mă duc, să trec pe scări sau prin hol pe lângă salon, Comandantul arată înţelegere. Îmi cunoaşte situaţia ca nimeni altul. Cunoaşte toate regulile.

Uneori, totuşi, Serena Joy nu e acasă; se duce la vreo altă Soţie de Comandant, care e bolnavă; e singurul loc unde e de conceput că s-ar putea duce de una singură seara. Duce mâncare cu ea, o prăjitură sau o plăcintă sau o pâine coaptă de Rita, sau un borcan de peltea făcută din frunzele de mentă care cresc în grădina ei. Se îmbolnăvesc foarte des Soţiile astea de Comandant. Astfel, viaţa lor devine mai interesantă. În ceea ce ne priveşte pe noi, cameristele sau Marthele, noi evităm să ne îmbolnăvim. Marthele nu doresc să fie forţate să iasă la pensie, pentru că cine ştie unde se duc? Nu prea mai vezi chiar aşa de multe femei bătrâne prin jur. Şi în ceea ce ne priveşte, orice boală reală, orice nu trece şi slăbeşte, pierderea poftei de mâncare sau scăderea în greutate, căderea părului, o dereglare a glandelor, orice suferinţă de genul ăsta ne-ar fi fatală. Îmi aduc aminte cum mai de mult, astă-primăvară, deşi avea gripă, Cora mergea prin casă împleticindu-se, ţinându-se de uşi când credea că n-o vede nimeni şi abţinându-se să tuşească. E o răceală uşoară, a zis ea atunci când Serena a întrebat-o ce are.

Şi Serena îşi ia liber câteva zile uneori şi se cuibăreşte în pat. Atunci e rândul ei să primească vizite, Soţii care foşnesc când urcă scările sporovăind vesele; îi aduc prăjituri şi plăcinte, peltea şi buchete de flori culese din grădinile lor. Fac cu rândul. Există un fel de listă invizibilă, nerostită. Fiecare are grijă să nu se lăcomească la mai multă atenţie decât i se cuvine.

În serile când Serena are în program să iasă, sunt chemată fără greş.

Prima dată am fost nedumerită. Îmi era cu totul neclar anume ce dorea de la mine; prea erau ridicole cele cerute, mă făceau să râd asemenea unui încălţător sculptat cu fetişuri.

Şi de altfel fusese şi o deziluzie într-un fel. Ce mă aşteptasem să găsesc atunci când am fost pentru prima dată în spatele acelei uşi închise? Ceva de nerostit, să merg în patru labe, perversiuni, bice, mutilări? Cel puţin vreo manipulare sexuală minoră, vreun păcat neînsemnat pe vremuri şi acum interzis prin lege şi pedepsit cu amputarea. Şi în loc de asta, să mă roage să jucăm scrabble, de parcă am fi fost o pereche de bătrânei căsătoriţi de mult sau doi copii, mi s-a părut o ţicneală curată, o violare de alt tip. Fusese o rugăminte al cărei sens nu-l puteam desluşi.

Aşadar, când am plecat din cameră, încă nu îmi era clar ce voia, sau de ce şi dacă eu îi puteam îndeplini dorinţa. Dacă urma să aibă loc un târg, trebuiau precizaţi termenii schimbului. Şi nu făcuse deloc acest lucru. Am crezut că poate se juca de-a şoarecele cu pisica, dar acum cred că nici chiar însuşi el nu-şi cunoştea motivele şi dorinţele, căci erau inconştiente, sub pragul exprimării în cuvinte.

A doua seară a început la fel ca prima. Am ajuns la uşă, care era închisă, am ciocănit, mi s-a spus să intru. Apoi au urmat la fel două jocuri cu piesele gălbui şi netede. *Prolix, cuarţ, încurcătură, silf*[26]*, ritm,* toate şmecheriile cu consoane pe care le-am putut inventa sau mi le-am putut aminti. Mi s-a uscat limba din cauza efortului de a-mi aminti cum se scriu cuvintele[27]. Era ca şi cum aş fi folosit o limbă pe care o ştiusem cândva, dar aproape o uitasem, o limbă legată de obiceiuri apuse demult: *café au lait* luată la o masă în aer liber cu o brioşă, absint într-un pahar înalt sau creveţi într-un cornet de ziar; lucruri despre care citisem cândva, dar nu le văzusem niciodată. Era ca şi cum aş fi încercat să merg fără cârje, ca în scenele alea artificiale din filme vechi de la televizor. *Poţi. Ştiu că poţi.* Aşa mi se împleticea şi mi se împiedica mintea printre „r”-

---

[26] SILF - Ă s. m. f. (mit.) geniu al aerului, la celţi. (fr. sylphe, lat. sylphus).

[27] Ortografia engleză poate fi foarte complicată, mult diferită de pronunţie.

uri şi „t”-uri, alunecând peste vocalele ovoide ca pe nişte pietre de râu.

Comandantul era răbdător când ezitam sau îl întrebam ortografia corectă a câte unui cuvânt. Ne putem uita în dicţionar, zicea. Folosea pluralul, *noi*. Mi-am dat seama că prima dată mă lăsase să câştig.

În seara aceea mă aşteptam ca totul să fie la fel, inclusiv sărutul de la plecare. Dar, după ce am terminat cel de-al doilea joc, s-a lăsat pe spate în fotoliu. Şi-a sprijinit coatele pe braţele fotoliului, împreunându-şi vârfurile degetelor şi s-a uitat la mine.

Ţi-am pregătit un mic dar, zise.

A zâmbit uşor. Apoi deschise sertarul de sus al biroului şi scoase ceva. Îl ţinu un moment ca din întâmplare între arătător şi degetul mare, ca şi cum nu se hotăra dacă să mi-l dea sau nu. Deşi se vedea cu susul în jos de unde stăteam eu, am recunoscut ce era. Erau destul de obişnuite cândva. Era o revistă pentru femei, judecând după poza de pe coperta lucioasă: Un fotomodel cu părul în vânt, cu o eşarfă în jurul gâtului, cu ruj pe buze; moda de toamnă. Credeam că astfel de reviste fuseseră distruse, dar iată că aici era una rămasă în biroul personal al unui Comandant, unde te-ai fi aşteptat cel mai puţin. Aruncă o privire în jos la poză, pe care o vedea din faţă; tot mai zâmbea, cu zâmbetul acela visător. Avea privirea cu care te uiţi la un animal pe cale de dispariţie la grădina zoologică.

Făcusem ochii mari pe când el flutura revista în faţa mea, ca pe o momeală; fixam revista cu privirea şi mi-o doream. O doream cu o intensitate atât de mare, încât mă dureau vârfurile degetelor. În acelaşi timp, această dorinţă mi se părea ordinară şi absurdă, căci pe vremuri nu dădusem prea multe parale pe astfel de reviste. Le citeam aşteptând la dentist sau în avion uneori, le cumpăram să le iau în camera de la hotel, ca să-mi umplu timpul cât îl aşteptam pe Luke. După ce le frunzăream, le aruncam, căci pentru asta erau bune şi după o zi sau două, nici măcar nu-mi puteam aminti ce conţineau.

Totuşi, acum îmi aminteam. Conţineau făgăduinţă.

Ofereau transformări, sugerau o nesfârşită serie de posibilităţi ce se întindeau asemeni reflexiilor în două oglinzi paralele, tot mai departe, copie după copie, până dispăreau în infinit. Sugerau aventură după aventură, toalete după toalete, bărbat după bărbat. Sugerau posibilităţi de a întineri, de a depăşi şi înfrânge durerea, de iubire nesfârşită. Făgăduiau de fapt nemurirea.

Asta ţinea el între degete, fără să-şi dea seama. Frunzări revista, întorcând repede paginile. Simţeam cum îmi întind gâtul să văd mai bine.

E veche, zise, într-un fel o curiozitate. Din anii şaptezeci, cred. Un număr din *Vogue*. Rosti numele ca un cunoscător de vinuri după ce a degustat un pahar. M-am gândit că poate ţi-ar plăcea să te uiţi prin ea.

Am bătut în retragere. Poate că mă încearcă doar, să vadă cât de bine am fost îndoctrinată. Nu e permis, am zis.

Aici, în camera asta, este, zise simplu. Am înţeles implicaţia: de vreme ce am încălcat tabuul principal, de ce să şovăi să mai încalc altul minor? Sau altele şi altele; cine poate spune unde avea să se oprească? În spatele acelei uşi nu mai erau tabuuri.

Am luat revista de la el şi am întors-o. Iată-le din nou, imaginile copilăriei mele: femei îndrăzneţe şi pline de încredere mergând cu paşi mari şi fluturând braţele de parcă cereau mai mult spaţiu, sau cu picioarele distanţate şi bine înfipte în pământ. Poza avea ceva renascentist, dar îmi sugera prinţi, nu fete cu bonete şi cârlionţi. Ce ochi candizi umbriţi cu fard; da, dar erau ochi de pisică gata să sară asupra prăzii. Erau independente şi fără frică purtând cape şi pantaloni de golf din stofă aspră, cu cizme care le ajungeau până la genunchi. Erau adevăraţi piraţi, femeile acestea cu valize diplomat elegante şi cu dinţi de cal acaparatori.

Simţeam cum Comandantul mă priveşte întorcând paginile. Ştiam că făceam ceva ce n-ar fi trebuit să fac şi că îi plăcea să mă privească asupra faptului. Ar fi trebuit să mă simt păcătoasă; în lumina spuselor Mătuşii Lydia, eram păcătoasă. Dar eu nu mă simţeam păcătoasă. De fapt, mă

simţeam ca o vedere eduardiană[28] de pe plajă: *deocheată*. Oare ce avea să-mi mai dea după asta? Un portjartier?

Cum se face că ai revista? l-am întrebat.

Unii dintre noi mai continuă să preţuiască lucrurile vechi.

Dar revistele trebuiau să fi fost arse, am spus. Au fost percheziţii din casă în casă, s-au făcut focuri cu ele…

Ceea ce e periculos în mâinile mulţimilor, zise el cu posibilă ironie, e destul de în siguranţă la cei ale căror motive sunt…

Fără reproş, am completat eu.

Dădu din cap cu gravitate. Era cu neputinţă de spus dacă aşa gândea.

Dar de ce mi-ai arătat-o? am zis şi imediat mi-am dat seama de stupiditatea întrebării. Ce ar fi putut răspunde? Că se amuza pe socoteala mea? Căci sigur că ştia cât de dureros era pentru mine să mi se amintească de vremurile de demult.

Nu eram pregătită pentru răspunsul lui. Cui altcuiva i-aş putea-o arăta, şi i-am simţit din nou tristeţea.

Să merg mai departe? m-am întrebat în gând. Nu voiam să-l împing prea departe, prea repede. Ştiam acum că sunt indispensabilă. Totuşi am adăugat şoptit. Dar Soţiei?

Păru că se gândeşte. Nu, zise. N-ar înţelege. Oricum, nu-mi mai vorbeşte prea mult. Se pare că nu prea mai avem multe în comun în prezent.

Deci, iată că motivul ieşi la iveală: soţia lui nu-l înţelegea.

Aşadar, de asta mă aflam eu acolo. Vechea poveste. Prea banală ca să fie adevărată.

A treia seară i-am cerut o loţiune pentru mâini. Nu voiam să par o cerşetoare, dar voiam să obţin ceea ce puteam.

Ce anume? zise curtenitor ca întotdeauna. Era în spatele biroului. Nu mă atingea prea mult, cu excepţia

---

[28] Perioada eduardiană, numită aşa după Edward al VII-lea, rege al Angliei între 1901-1910, este cunoscută ca o etapă de relaxare a moravurilor după stricteţea şi rigoarea victoriană.

sărutului obligatoriu. Nu mă pipăia, nu i se accelera respiraţia, nimic din toate astea, ar fi fost nelalocul lui, atât pentru el, cât şi pentru mine.

Loţiune pentru mâini, am zis. Sau loţiune pentru faţă. Ni se usucă pielea foarte tare. Nu ştiu de ce am spus *ni* în loc de *mi*. Aş fi vrut să cer şi nişte ulei de baie, în acele globule colorate de pe vremuri, care mi se păreau magice când le vedeam acasă în vasul rotund de sticlă din baia mamei. Dar m-am gândit că nu ar şti ce sunt. Oricum, probabil că nu se mai fabricau.

Se usucă? zise Comandantul, ca şi cum nu i-ar fi trecut prin minte. Şi cum vă descurcaţi?

Folosim unt, am răspuns. Când îl putem obţine. Sau margarină. De cele mai multe ori margarină.

Unt, zise gânditor. Isteaţă treabă. Unt. Şi râse.

Îmi venea să-i trag o palmă.

Cred că aş putea face rost, zise, de parcă ar fi făcut capriciul unui copil care voia gumă de mestecat. Dar te-ar putea mirosi.

M-am întrebat dacă această teamă se baza pe experienţă. Experienţă de mult dispărută: ruj pe guler, parfum pe manşete, o scenă noaptea târziu în bucătărie sau în dormitor. Un bărbat fără asemenea experienţe nu s-ar fi gândit. În afara cazului că e mult mai şiret decât pare.

Aş avea mare grijă, am zis. În plus, nu e niciodată chiar aşa de aproape de mine.

Uneori este, zise el.

Am lăsat ochii în jos. Uitasem. Simţeam cum roşesc. N-o s-o folosesc în serile respective, am zis.

În seara a patra mi-a dat loţiunea pentru mâini într-o sticlă de plastic fără etichetă. Nu era de o calitate foarte bună: mirosea vag a ulei vegetal. Lăcrămioarele nu erau de mine. Putea fi un preparat pentru escare, folosit în spitale. Dar, oricum, i-am mulţumit.

Necazul e că n-am unde s-o ţin, am zis.

În camera ta, răspunse, ca şi cum ar fi fost evident.

Ar găsi-o, am zis. Cineva ar găsi-o sigur.

De ce? întrebă, ca şi cum n-ar fi ştiut cu adevărat. Poate

că nu ştia. Nu era prima dată că dovedea reală ignoranţă în privinţa adevăratelor condiţii în care trăiam.

Inspectează, am zis. Percheziţionează toate camerele noastre.

Ce caută? zise.

Atunci cred că mi-am cam pierdut stăpânirea de sine. Lame de ras, am răspuns. Cărţi, pagini scrise, marfă de pe piaţa neagră. Toate lucrurile care ne sunt interzise. Iisuse Hristoase, ar trebui să ştii. Vocea mea era mai mânioasă decât avusesem intenţia, dar el nici n-a clipit.

Atunci va trebui s-o ţii aici, zise.

Ceea ce am şi făcut.

M-a privit întinzându-mi-o pe mâini şi apoi pe faţă cu acelaşi aer că se uită într-o cuşcă la grădina zoologică. Voiam să mă întorc cu spatele – era ca şi cum s-ar fi aflat în baie cu mine – dar nu am îndrăznit.

Pentru el, trebuie să nu uit, nu sunt decât un capriciu.

Capitolul douăzeci şi şase

Când a venit din nou noaptea Ceremoniei, două sau trei săptămâni mai târziu, am descoperit că acum lucrurile stăteau altfel. Simţeam o stânjeneală care nu existase înainte. Înainte era pentru mine o slujbă, o slujbă neplăcută pe care trebuia s-o fac cât mai repede ca s-o termin. Oţeleşte-te, îmi spunea mama înaintea unor examene la care nu voiam să merg, sau când trebuia să mă arunc să înot în apă rece. Nu m-am gândit atunci la ce însemna expresia respectivă, dar sugera un metal, o armură şi asta făceam, mă oţeleam. Îmi ziceam că nu sunt acolo, în trupul meu.

Ştiam acum că această stare de absenţă, de existenţă separată de trup, existase şi la Comandant. Pesemne că tot timpul cât era cu mine, cu noi, căci desigur că Serena Joy era şi ea prezentă în serile acelea, se gândea la altceva. Poate că se gândea la ce făcuse în ziua respectivă, sau la un joc de golf, sau la ce mâncase la cină. Actul sexual, deşi îl îndeplinea superficial, probabil că era în mare măsură

inconştient, ca şi cum s-ar fi scărpinat.

Dar în noaptea aceea, prima de când începuse noul nostru aranjament – nu prea ştiam cum să-l numesc – m-am simţit sfioasă. Am simţit în primul rând că acum chiar se uita la mine şi nu-mi plăcea. Luminile erau aprinse ca de obicei, deoarece Serena Joy evita întotdeauna tot ce ar fi putut crea o cât de vagă aureolă romantică: erau luminile de deasupra, necruţătoare, în ciuda baldachinului. Era ca şi cum aş fi fost pe masa de operaţie, sub lumina orbitoare, ca şi cum aş fi fost pe o scenă. Eram conştientă că picioarele mele sunt păroase, cum se întâmplă cu picioarele care au fost cândva rase în mod regulat; la fel de conştientă eram de subsuorile mele nerase, deşi sigură că nu le putea vedea. Mă simţeam ca o troglodită. Acest act de copulaţie, de fertilizare poate, nimic mai mult decât înseamnă o albină pentru o floare, devenise indecent pentru mine, o jenantă încălcare a bunei-cuviinţe, ceea ce nu se întâmplase până acum.

El nu mai era un simplu obiect pentru mine. Asta era problema. Mi-am dat seama în noaptea aceea şi senzaţia mi-a rămas şi acum. Complică lucrurile.

Şi Serena Joy se schimbase pentru mine. La început o urâsem doar pentru rolul pe care-l juca în felul în care eram tratată; şi pentru că şi ea mă ura şi era iritată de prezenţa mea şi pentru că ea va fi cea care va creşte copilul meu, în caz că până la urmă voi putea avea unul. Dar acum, deşi tot o mai uram, mai ales când se încleşta de mâinile mele încât inelele ei îmi intrau în carne şi îmi împingea braţele înapoi, ceea ce sigur făcea anume pentru ca poziţia mea să fie cât mai incomodă îi stătea în putinţă, ei bine, sentimentul meu nu mai era de ură pur şi simplu. În parte eram şi geloasă pe ea; dar cum puteam fi geloasă pe o femeie care e în mod evident atât de uscată şi de nefericită? Poţi fi gelos numai pe cineva care are ceva ce crezi că ţi se cuvine ţie. Totuşi, eram geloasă.

Dar mă simţeam şi vinovată faţă de ea. Mă simţeam o intrusă într-un teritoriu care ar fi trebuit să îi aparţină. Acum că îl vedeam pe Comandant pe ascuns, chiar dacă

era doar pentru a juca scrabble şi să-l ascult vorbind, funcţiile noastre nu mai erau atât de separate cum se cerea în teorie. Îi luam ceva, deşi ea nu ştia. Şterpeleam. N-avea importanţă că era ceva ce, după toate aparenţele, nu dorea sau cu care nu avea ce face sau chiar respinsese, era totuşi ceva ce-i aparţinea. Şi dacă i-l răpeam, îi luam acest „ceva" misterios pe care nu-l prea puteam defini – căci Comandantul sigur că nu era îndrăgostit de mine, refuzam să cred că avea pentru mine un sentiment atât de extrem – ei ce-i mai rămânea?

Da' mie de ce să-mi pese? îmi ziceam. Ea nu înseamnă nimic pentru mine, nu mă poate suferi, într-o clipă, m-ar da afară din casă, sau mai rău, dacă ar putea inventa vreun pretext. Dacă ar descoperi, de pildă. El n-ar putea interveni să mă salveze; încălcările legii de către femei în cadrul gospodăriei, indiferent dacă e vorba de o Marthă sau o Cameristă, sunt sub exclusiva jurisdicţie a Soţiilor. Era o femeie răutăcioasă şi răzbunătoare, ştiam. Totuşi, nu puteam să scap de acea uşoară remuşcare.

În plus, acum deţineam o anumită putere asupra ei, deşi ea nu ştia. Şi îmi făcea plăcere. De ce să nu spun adevărul? Îmi făcea o plăcere imensă.

Dar Comandantul mă putea trăda aşa uşor, printr-un gest, o privire, o mică scăpare care ar fi dezvăluit oricărui spectator că între noi era ceva acum. N-a lipsit decât puţin în seara Ceremoniei. A ridicat mâna de parcă ar fi vrut să-mi atingă faţa; mi-am mişcat faţa într-o parte ca să-l previn, sperând că Serena Joy nu a băgat de seamă şi şi-a retras mâna şi s-a retras în sine şi s-a concentrat asupra călătoriei sale de unul singur.

Să nu mai faci altă dată, i-am spus când am fost singuri din nou.

Să nu mai fac ce? a întrebat.

Să încerci să mă atingi aşa, când suntem... Când e şi ea acolo.

Aşa am făcut?

Din cauza asta aş putea fi transferată, am zis. În colonii. Ştii asta. Sau chiar mai rău. Socoteam că ar trebui să

continue să se comporte în public ca şi cum aş fi fost o fereastră sau o vază de flori: un detaliu de decor, neînsufleţit sau transparent.

Îmi pare rău, zise el. N-am vrut. Dar găsesc că e…

Cum? am întrebat eu când am văzut că nu mai continuă.

Impersonal, zise.

Cât timp ţi-a luat să descoperi acest lucru? am zis. Puteţi vedea din felul în care vorbeam că deja raporturile dintre noi erau diferite.

Pentru generaţiile care vor urma, zicea Mătuşa Lydia, va fi mult mai bine. Femeile vor trăi împreună în armonie într-o singură familie; o să le fiţi ca nişte fiice, iar când nivelul populaţiei va ajunge să fie iar satisfăcător, atunci nu va mai trebui să vă transferăm de la o casă la alta, căci vor fi destule ca să ajungă la toată lumea. Pot exista legături de reală afecţiune în asemenea condiţii, zicea ea mieroasă, clipind des. Femeile având un scop comun! Ajutându-se reciproc la corvezile zilnice, în vreme ce merg pe drumul vieţii împreună, fiecare îndeplinindu-şi sarcina dată. De ce să trebuiască o singură femeie să îndeplinească toate treburile necesare funcţionării armonioase a unei gospodării? Nu e nici rezonabil, nici omenos. Fiicele voastre vor avea o libertate mai mare. Ne propunem să atingem ţinta ca fiecare, fiecare dintre voi, să aibă o mică grădină – din nou cu mâinile împreunate şi cu suflarea întretăiată – şi asta e doar ca să dau *un exemplu*. Arătătorul ridicat se mişcă spre noi cu înţeles. Dar nu ne putem porci şi cere cu lăcomie prea mult, înainte ca totul să fie gata, nu-i aşa?

Adevărul este că i-am devenit amantă. Bărbaţii din vârful piramidei au avut întotdeauna amante, de ce să fie altfel, acum? E drept că acum aranjamentele nu mai sunt chiar aceleaşi. Pe vremuri, amanta era ţinută într-o casă mică sau într-un apartament propriu, iar acum au amalgamat lucrurile. Dar cu excepţia unei pojghiţe subţiri, lucrurile stau la fel. Mai mult sau mai puţin. În unele ţări se numea femeie suplimentară. Sunt femeia suplimentară. Slujba mea e să furnizez ceea ce lipseşte altfel. Chiar şi

scrabble. E o poziţie absurdă, dar şi înjositoare.

Uneori cred că ea ştie. Uneori cred că sunt înţeleşi pe ascuns. Uneori cred că ea l-a pus să râdă de mine; aşa cum îmi râd şi eu de mine, din când în când şi cu ironie. Las-o să preia ea toată povara, poate îşi spune ea. Poate că s-a retras complet, nu mai are nimic de-a face cu el; poate că asta e noţiunea ei de libertate.

Dar chiar aşa, chiar dacă e prostesc, sunt mai fericită acum. Cel puţin am ceva de făcut. Ceva cu care să-mi umplu timpul noaptea, în loc să stau singură în camera mea. Ceva la care să mă gândesc. Nu-l iubesc pe Comandant nici pe departe, dar reprezintă un interes, ocupă un spaţiu, e mai mult decât o umbră.

Iar eu pentru el am încetat să mai fiu un simplu trup de care se foloseşte. Nu mai sunt doar o barcă fără încărcătură, un potir fără vin, sau ca să mă exprim mai grosolan, un cuptor fără cozonac înăuntru. Pentru el nu sunt doar o formă lipsită de conţinut.

Capitolul douăzeci şi şapte

Merg alături de Ofglen pe strada unde a venit vara. E cald şi umed, odinioară purtam rochii de plajă şi sandale pe o asemenea vreme. Amândouă avem căpşune în coş – căpşunele sunt de sezon acum, aşa că o să le mâncăm până ni se apleacă – şi nişte peşte împachetat în hârtie. Am luat peştele de la Pâine şi Peşte, magazinul cu firma de lemn pe care zâmbeşte un peşte cu gene. Unde de fapt nu se vinde pâine. Majoritatea gospodăriilor fac pâine în casă, dar dacă rămâi fără, poţi găsi nişte chifle uscate şi nişte gogoşi zbârcite la Pâinea cea de toate zilele. De fapt la Pâine şi Peşte nu prea e deschis niciodată. De ce să-şi dea osteneala să deschidă când nu au ce vinde? Pescăriile de la mare au decedat încă de acum câţiva ani; puţinii peşti pe care îi au acum sunt de la crescătorii de peşte şi au un gust nămolos. Buletinul de ştiri zice că regiunile de pe litoral sunt lăsate „să se odihnească”. Îmi aduc aminte de calcan, şi de eglefin, de peştele-sabie, de scoici, de ton; de

homar umplut la cuptor, de somon roz şi gras, făcut felii la grătar. Oare să fie toate nişte specii dispărute, ca balenele? Am auzit un asemenea zvon care mi-a parvenit în cuvinte şoptite fără sunet, cu buzele aproape nemişcate, pe când stăteam la coadă afară, aşteptând să se deschisă magazinul, ademenite de imaginea din vitrină a unor fileuri suculente şi albe. Pun imaginea în vitrină când le bagă ceva de vânzare şi o scot în semn că n-au nimic. Limba semnelor.

Ofglen şi cu mine abia ne mişcăm azi; ne e cald în rochiile lungi, suntem ude la subsuori şi tare obosite. Pe arşiţa asta cel puţin nu purtăm mănuşi. Pe vremuri, într-una din clădirile astea, era undeva un magazin de îngheţată. Nu-mi duc aminte cum îi spunea. Lucrurile se pot schimba atât de iute, unele clădiri pot fi rase de pe faţa pământului sau transformate în altceva, aşa că e greu să ţii minte cum erau exact... Puteam cere cupe duble şi când voiai, turnau sos de ciocolată deasupra. Asemenea porţii purtau un nume de bărbat. Johnny? Jacky? Nu-mi pot aminti.

Ne duceam acolo cu ea, când era mică, şi eu o ridicam în braţe ca să poată vedea prin geam casele unde erau expuse tipurile de îngheţată, colorate delicat: portocaliu pal, verde pal, roz pal, şi-i citeam denumirea ca să poată alege. Dar ea nu alegea după nume, ci după culoare. Rochiţele şi salopetele ei aveau aceleaşi culori. Culori pastel ca îngheţata.

Jimmy se numeau.

Ofglen şi cu mine ne simţim mai în largul nostru împreună, ne-am obişnuit una cu alta. Surori siameze. Nu ne mai ostenim cu toate formulele reglementare când ne salutăm; ajunge un zâmbet şi apoi o pornim în tandem, parcurgând lin ruta noastră zilnică. Din când în când, mai schimbăm drumul, nu e interzis, dacă ne menţinem în perimetrul barierelor. Libertatea unui şobolan într-un labirint: e liber cât timp se menţine în interiorul labirintului.

Am fost deja în magazine şi la biserică; acum ne aflăm la Zid. Nu e nimic pe Zid azi, căci nu lasă cadavrele spânzurate la fel de mult ca iarna, din cauza muştelor şi a mirosului. Pe vremuri, în ţara asta se foloseau multe sprayuri pentru parfumarea aerului, le zicea „Pin” şi „Floral”; şi oamenii încă mai au această tendinţă, mai ales Comandanţii care predică puritatea în toate.

— Ai luat tot ce ai pe listă? mă întreabă Ofglen acum, deşi ştie tot aşa de bine ca mine. Listele noastre nu sunt niciodată lungi. Nu mai e chiar atât de melancolică şi de pasivă ca la început. Adesea îmi adresează ea prima cuvântul.

— Da, zic.

— Hai s-o luăm pe ocolite. Adică în jos, spre râu, pe unde n-am mai luat-o de multicel.

Bine, zic.

Dar nu mă întorc imediat, ci rămân pe loc ca să arunc o ultimă privire Zidului. Acolo sunt toate cum le ştiu: cărămizile roşii, reflectoarele, sârma ghimpată, cârligele. Într-un fel, când e gol aşa, zidul pare mai prevestitor de rele. Când e cineva spânzurat, atunci ştii cel puţin ce s-a întâmplat mai rău. Dar când nu e ocupat, reprezintă o posibilitate latentă, asemenea unei furtuni care se apropie. Când pot vedea cadavrele, cadavrele concrete, când pot ghici după forme şi dimensiuni că nici unul din ele nu e Luke, atunci pot crede că el mai e încă în viaţă.

Nu ştiu de ce mă aştept să apară pe acest Zid. Există sute de alte locuri unde l-ar fi putut omorî. Dar nu-mi pot alunga din minte convingerea că el e în acest moment acolo, dincolo de cărămizile roşii şi inexpresive. Îmi pot aminti cum sunt dispuse clădirile în interiorul Zidului, căci odinioară circulam liber pe acolo, pe când era universitate. Mai intrăm acolo din când în când pentru Salvările de femei. Majoritatea clădirilor sunt şi ele din cărămizi roşii; unele au intrări arcuite, în stil romantic, din secolul al XIX-lea. Nu ni se mai îngăduie să intrăm în clădiri; dar nici nimeni nu mai are nici o dorinţă să intre. Aceste clădiri sunt ale Ochilor.

Poate că se află în Bibliotecă. Undeva în cripte, împreună cu alţii. Grămezi.

Biblioteca e ca un templu. Are o scară lungă şi albă care duce la un şir de uşi. Apoi în interior, o altă scară albă care duce în sus. De o parte şi de alta pe pereţi se află îngeri. De asemenea sunt bărbaţi care se luptă sau sunt pe punctul de a începe lupta, cu aspect curat şi înfăţişare nobilă, nu murdari, urât mirositor şi plini de sânge cum trebuie să fi arătat cu adevărat. Pe partea interioară a uşii se află Victoria, care îi conduce mai departe, iar de partea cealaltă se află Moartea. Există o frescă în cinstea unuia dintre războaie. Bărbaţii de partea Morţii sunt încă în viaţă. Se duc în Ceruri. Moartea este o femeie frumoasă, cu aripi şi cu un sân aproape gol; sau asta e Victoria? Nu îmi pot aminti.

Sunt sigură că nu au distrus fresca.

Întoarcem spatele Zidului şi ne îndreptăm spre stânga. Aici se află mai multe faţade de magazine goale, cu vitrinele mâzgălite cu săpun. Încerc să-mi amintesc ce se vindea în ele odinioară. Cosmetice? Bijuterii? Majoritatea magazinelor cu mărfuri pentru bărbaţi sunt încă deschise; au fost închise numai cele ce făceau comerţ cu ceea ce ei denumesc frivolităţi.

La colţ se află magazinul cunoscut sub numele de Pergamente pentru suflet. Este o concesiune: există Pergamente pentru suflet în centrul tuturor oraşelor şi în toate suburbiile, sau cel puţin aşa se spune. Pesemne că aduc profituri imense.

Vitrina magazinului Pergamente pentru suflet este incasabilă. Dincolo de geam se află maşini de imprimat, un şir întreg; aceste maşini sunt cunoscute sub denumirea de „Rulourile sfinte”, poreclă pe care o folosim numai între noi, căci e lipsită de respect. Maşinile tipăresc rugăciuni, rulou după rulou, rugăciuni ce ies la nesfârşit. Sunt comandate prin Compufon, am auzit-o pe Soţia Comandantului cum făcea o comandă. A comanda rugăciuni la Pergamente pentru suflet e socotit a fi un

semn de pioşenie şi devotament faţă de regim, aşa că, evident, Soţiile Comandanţilor fac o mulţime de comenzi. E un mod de a-l ajuta pe soţ în carieră.

Sunt cinci tipuri de rugăciuni: pentru sănătate, pentru prosperitate, pentru moarte, pentru naştere, pentru păcate. O alegi pe cea care-ţi trebuie, perforezi numărul respectiv, apoi perforezi numărul personal ca să-ţi scoată debitul din cont şi de asemenea mai perforezi numărul de dăţi de câte ori vrei să fie repetată rugăciunea.

În timp ce tipăresc rugăciunile, maşinile le şi rostesc, dacă vrei, poţi intra ca să le asculţi, acele voci metalice lipsite de inflexiuni care repetă acelaşi lucru iarăşi şi iarăşi. După ce rugăciunile au fost tipărite şi rostite, hârtia se derulează înapoi printr-o altă deschizătură şi e din nou reciclată în hârtie nouă. Nu există oameni în interiorul clădirii: maşinile funcţionează singure. De afară nu auzi vocile, ci doar un murmur, un bâzâit ca cel produs de o mulţime de credincioşi în genunchi. Pe fiecare latură a maşinilor e pictat un ochi auriu flancat de două aripioare aurii.

Încerc să-mi amintesc ce se vindea aici când era magazin, înainte de a se transforma în Pergamente pentru suflet. Cred că lenjerie. Cutii roz şi argintii, ciorapi cu chilot coloraţi, sutiene cu dantelă, eşarfe de mătase? Lucruri dispărute.

Ofglen şi cu mine stăm în faţă la Pergamente pentru suflet, privind prin geamurile incasabile cum rugăciunile ţâşnesc din automate şi dispar din nou prin deschizătura respectivă, întorcându-se pe tărâmul nerostitului. Îmi mut privirea şi nu mai văd maşinile, ci pe Ofglen, reflectată în geamul vitrinei. Se uită ţintă la mine.

Ne putem privi în ochi. E prima oară că-i văd ochii lui Ofglen din faţă şi direct, nu pe furiş. Are o faţă ovală, roză şi plinuţă, fără să fie grasă, şi ochii destul de rotunzi.

Îmi susţine privirea în geam, cu aceeaşi tărie, fără să clintească. Acum e greu să-mi întorc privirea. Această imagine reprezintă un şoc; e ca atunci când vezi pe cineva gol pentru prima oară. Deodată între noi pluteşte un risc.

Chiar şi această încrucişare de priviri reprezintă un pericol. Deşi nu se află nimeni prin preajmă.

În cele din urmă, Ofglen deschide gura.

— Crezi că Dumnezeu ascultă automatele astea? întrebă ea. Vorbeşte în şoaptă, după cum ne era obiceiul la Centru.

În trecut, o asemenea remarcă ar fi fost neînsemnată, un fel de speculaţie savantă. Acum înseamnă trădare.

Aş putea scoate un ţipăt. Aş putea să o iau la fugă. Aş putea să-i întorc spatele în tăcere ca să-i arăt că refuz să tolerez asemenea vorbe rostite în prezenţa mea. O întrebare subversivă, amestecată cu răzvrătire, blasfemie şi erezie.

Mă oţelesc.

— Nu, răspund.

Îi scapă un lung suspin de uşurare. Am trecut împreună o linie invizibilă.

— Nici eu, zice ea.

— Deşi cred că e şi asta un fel de credinţă, zic. Ca roţile tibetane de rugăciune.

— Ce-s alea, întrebă ea.

— Am citit cândva despre ele, zic. Erau învârtite de vânt. Au dispărut acum.

— Ca toate celelalte, zice ea.

Abia acum încetăm să ne privim ţintă.

— Oare suntem în siguranţă aici? şoptesc eu.

— Socotesc că e locul cel mai sigur, zice ea, părem că ne rugăm, şi-atât.

— Dar ei?

— Ei? zice ea tot în şoaptă. În aer liber eşti totdeauna cel mai în siguranţă, fără microfoane, de ce să pună unul aici? Ei cred că nimeni n-ar avea atâta îndrăzneală. Dar oricum am stat destul. N-are rost să ne întoarcem târziu. Ţine-ţi capul în jos şi doar apleacă-te puţin spre mine. Pot astfel să te aud mai bine în mers. Nu vorbi când vine cineva.

Mergem cu capetele plecate, ca de obicei. Sunt atât de surescitată, încât mi se taie respiraţia, dar menţin un pas alert. Acum, mai mult decât oricând, trebuie să evit să

atrag atenţia asupra mea.

— Credeam că eşti una dintre adepte, zice Ofglen.

— Aşa am crezut şi eu despre tine, răspund.

— Erai întotdeauna atât de împuţit de pioasă.

— Şi tu la fel, replic eu.

Şi aş vrea să râd, să strig, să o strâng în braţe.

— Poţi intra în rândurile noastre.

— Noastre? întreb.

Aşadar se pot folosit cuvintele *noi, al nostru*. Ştiam eu.

— Doar n-ai crezut că sunt singură, zice ea.

Nu am crezut. Îmi trece acum prin gând că ar putea fi o spioană, implantată ca să mă prindă în cursă; căci cresc astfel de buruieni în mijlocul nostru. Dar nu pot crede aşa ceva; mă umplu de speranţă ca arborele de sevă. Ca rana de sânge. Am făcut un început.

Aş vrea să o întreb dacă a văzut-o pe Moira, dacă s-ar putea descoperi ce s-a întâmplat cu Luke, cu fetiţa mea, cu mama chiar, dar nu avem timp; curând ne apropiem deja de colţul străzii principale, cel dinaintea primei bariere. Şi o să fie prea multă lume.

— Să nu sufli o vorbă, mă avertizează Ofglen, deşi nu e nevoie. Nici o vorbuliţă.

— Sigur că nu, zic. Cui i-aş putea spune?

Păşim pe strada principală în tăcere, trecând pe lângă Crini, pe lângă Numai carne. În după-amiaza asta sunt mai mulţi oameni pe trotuare ca de obicei: vremea caldă i-a scos probabil din casă. Femei îmbrăcate în verde, albastru, roşu în dungi, sunt şi bărbaţi, unii în uniforme, alţii în costume civile. Soarele e gratis şi încă pe cer, ca să se bucure lumea de el. Deşi nu mai face nimeni plajă, cel puţin în public.

Sunt şi mai multe maşini, marca Whirlwind, cu şoferi la volan şi granguri între perne şi maşini mai puţin remarcabile conduse de oameni de mai mică importanţă.

Se întâmplă ceva: o agitaţie, o nervozitate printre cârdurile de maşini. Unele trag pe dreapta, ca şi când ar vrea să nu stea în calea cuiva. Arunc o privire rapidă în

sus: vine o dubă neagră, cu ochiul cu aripi albe desenat pe o latură. Sirena nu merge încă, dar celelalte maşini o evită oricum. Înaintează cu viteză mică pe stradă, ca şi cum ar căuta ceva: un rechin după pradă.

Îngheţ; mă străbat fiori reci până în călcâie. Până la urmă au fost probabil microfoane şi ne-au auzit.

Sub ascunzişul mânecii, Ofglen se încleştează de cotul meu.

— Nu te opri! şopteşte. Fă-te că nu vezi.

Dar nu pot să nu văd. Duba se opreşte chiar în faţa noastră. Din uşa dublă care se deschide la spate sar doi Ochi în costume gri. Înşfacă un bărbat care merge pe stradă cu o geantă diplomat, un om cu o înfăţişare obişnuită, şi-l buşesc de latura neagră a dubei. O clipă se conturează pe fundalul metalului de parcă s-ar fi lipit de el; apoi unul dintre Ochi se apropie de el şi-i administrează o lovitură scurtă şi brutală care-l îndoaie şi-l transformă într-o grămadă inertă de haine. Îl ridică şi-l împing în spatele dubei ca pe un sac de cartofi. Apoi se urcă şi ei, uşile se închid şi duba porneşte.

Totul s-a terminat în câteva secunde şi circulaţia pe stradă s-a reluat ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Mă simt uşurată. Nu după mine veniseră.

Capitolul douăzeci şi opt

Nu îmi vine să mă culc după masă, am încă prea multă adrenalină în sânge. Stau pe bancheta de la fereastră privind prin perdelele semitransparente. Cămaşă de noapte albă. Fereastra e cât de deschisă e permis; adierea fierbinte îmi flutură ţesătura peste faţă. Cu faţa învăluită astfel, cu nasul vag conturat, gura bandajată şi ochii orbi – probabil că de afară par o gogoaşă de mătase, o nălucă. Dar îmi place senzaţia pe care mi-o dă vălul moale ce-mi atinge pielea. Parcă aş fi într-un nor.

Mi-au dat un mic ventilator electric care-i bun pe umiditatea asta. Bâzâie într-un colţ, pe jos, cu elicea într-o apărătoare de sârmă. Dacă aş fi Moira, aş şti cum s-o

demontez, să las libere paletele ascuţite. Nu am nici o şurubelniţă, dar dacă aş fi Moira m-aş descurca şi fără şurubelniţă. Din păcate, nu sunt Moira.

Oare ce mi-ar spune ea despre Comandant, dacă ar fi aici? Probabil că nu ar fi de acord. Nu a fost de acord nici cu Luke, atunci, de mult. În fond nu cu Luke, ci cu faptul că era însurat. Spunea că fac braconaj pe teritoriul altei femei. Eu îi spuneam că Luke nu e un peşte sau un bulgăre de ţărână, ci o fiinţă umană care poate să hotărască singură ce vrea. Ea zicea că încerc să găsesc justificări. Eu răspundeam că sunt îndrăgostită. Ea zicea că asta nu e o scuză. Moira a avut întotdeauna mai multă logică decât mine.

Eu îi răspundeam că ea personal nu mai avea problema asta întrucât se hotărâse să prefere femeile, dar pe cât vedeam nu avea scrupule când le fura sau le „împrumuta” dacă avea chef. Ea zicea că situaţia e diferită pentru că forţele şi puterea sunt egale între femei, aşa că relaţia sexuală e o tranziţie „chit, Ioane”. „Chit, Ioane” e o expresie sexistă, îi răspundeam eu şi că dacă asta era atitudinea ei, oricum aducea un argument depăşit. Ea zicea că dau un aspect ordinar chestiunii şi că, dacă socotesc că e depăşită, trăiesc cu capul vârât în nisip.

Ne certam aşa în bucătăria mea, stând în jurul mesei şi bând cafea, discutam cu glasuri aprinse: abia trecuserăm de douăzeci de ani şi continuam să discutăm ca în studenţie.

Bucătăria se afla într-un apartament prăpădit, într-o casă cu acoperiş de şindrilă din apropierea râului, una din cele cu trei etaje şi o scară exterioară rahitică la spate. Eu ocupam etajul I, adică aveam zgomot şi de sus şi de jos, două nedorite picupuri stereo care bubuiau până noaptea târziu. Ştiam că vecinii sunt studenţi. Încă eram la prima slujbă, care nu-mi aducea prea mulţi bani: manevram un computer la o companie de asigurări. Astfel încât hotelurile unde mergeam cu Luke pentru mine nu însemnau doar dragoste şi aspectul ei sexual, ci şi să nu mai văd un timp gândacii, chiuveta din bucătărie care

curgea, linoleumul din care se rupeau bucăţi întregi; chiar o pauză în efortul meu de a mai înveseli locul lipind afişe pe pereţi sau atârnând prisme de cristal în ferestre. Aveam şi plante, deşi tot timpul prindeau pânze de păianjen, sau mureau din cauză că nu erau udate. Adesea plecam cu Luke şi le neglijam.

Eu îi răspundeam că există mai multe feluri de a trăi cu capul în nisip şi dacă Moira credea că poate realiza situaţia ideală – Utopia – închizându-se într-o enclavă exclusiv de femei, face o tristă greşeală. Bărbaţii nu or să dispară pur şi simplu, adăugam eu. Nu se putea doar să-i ignori şi-atât.

E ca şi cum ai spune că trebuie să te duci şi să iei sifilis numai pentru că există, zicea Moira.

Zici că Luke e o boală venerică? întrebam eu.

Moira râdea. Căcat. Ian auzi-ne, vorbim de parcă am fi maică-ta.

Atunci râdeam amândouă şi când pleca ne îmbrăţişam ca de obicei. A existat o perioadă când nu ne-am mai îmbrăţişat, după ce mi-a spus că se făcuse lesbiană; dar pe urmă m-a liniştit, asigurându-mă că nu o excitam, aşa că am început să ne îmbrăţişăm din nou. Era doar prietena mea cea mai veche.

Poate că mai e.

După aia am stat într-un apartament mai bun, unde am locuit cei doi ani, cât i-a trebuit lui Luke să se elibereze de prima nevastă. Îl plăteam eu, cu ce câştigam la noua mea slujbă. Era la o bibliotecă, nu cea mare cu Moartea şi Victoria, ci una mai mică.

Transferam cărţi pe dischete ca să reducem spaţiul de depozitare şi costurile de înlocuire. Ne autoporecliserăm dischetiste, iar biblioteca o numeam în glumă „discotecă”. După ce le transferam, cărţile trebuiau trimise la tocat, dar noi le luam uneori acasă. Îmi plăcea să mă uit la ele, să le pipăi. Luke zicea că am suflet de anticar. Era un lucru ce-i plăcea la mine, că şi el ţinea la lucrurile vechi.

E straniu acum să te gândeşti cum aveai o slujbă, o treabă. Slujbă. E un cuvânt caraghios. Slujbele sunt pentru

bărbaţi. Fă o treabă, li se spunea copiilor când îi obişnuiai să facă la oliţă. Sau despre căţei, se zicea: şi-a făcut treaba pe covor. Trebuie să-i baţi cu un ziar făcut sul, zicea mama. Îmi aduc aminte de vremea când erau ziare, deşi eu n-am avut căţei, ci doar pisici.

Cartea lui Iov[29].

Toate femeile alea care aveau slujbe; acum e ceva greu de închipuit, dar pe atunci mii, chiar milioane, aveau serviciu. Era considerat ceva normal. Acum e ca şi cum ţi-ai aminti de banii de hârtie. Mama a păstrat câteva bancnote lipite în album, la un loc cu pozele de demult. Bucăţi de hârtie grosuţă şi unsuroasă la pipăit, de culoare verde, cu desene pe ambele părţi: un bătrân cu perucă şi o piramidă cu un ochi deasupra, pe partea cealaltă. Purtau inscripţia: *Avem încredere în Dumnezeu*. Mama zicea că la unele case de marcat unii puseseră următorul afiş, în glumă: *În Dumnezeu avem încredere, toţi ceilalţi trebuie să plătească cu bani lichizi.* Acum, un astfel de afiş ar fi o blasfemie.

Trebuia să iei bucăţile alea de hârtie la tine când te duceai să faci târguieli, deşi, când aveam eu nouă sau zece ani, cei mai mulţi ajunseseră să folosească carduri de plastic. Nu pentru articolele de băcănie, asta s-a făcut mai târziu. Acum mi se pare un sistem primitiv, chiar totemist, ca folosirea ghiocurilor. Probabil că şi eu am folosit puţin genul ăsta de bani, înainte ca totul să fie băgat în Compubancă.

Cred că de asta au şi reuşit să facă toată operaţia, absolut dintr-o dată, fără să ştie nimeni nimic dinainte. Dacă ar mai fi existat bani la purtător, ar fi fost mai greu.

Asta s-a petrecut după catastrofă, adică atunci când l-au împuşcat pe Preşedinte şi i-au mitraliat pe membrii Congresului şi armata a declarat stare de urgenţă. La vremea aceea au dat vina pe fanaticii Islamului.

Păstraţi-vă calmul, se spunea la televizor. Situaţia e sub control.

---

[29] Joc de cuvinte: Iov în englezeşte se spune *Job,* omonim cuvântului *job* = slujbă.

Eram uluită. Toţi erau, ştiu bine. Era de necrezut. Întregul guvern distrus aşa. Cum au pătruns în clădire, cum s-a întâmplat?

Asta a fost când au suspendat Constituţia. Au zis că e temporar. Nici măcar n-au fost tulburări de stradă. Lumea a stat acasă noaptea, uitându-se la televizor şi aşteptând o indicaţie. Duşmanii erau invizibili.

Ai grijă, îmi zice Moira la telefon. Vine.

Ce vine? am întrebat.

Aşteaptă niţel, zise. Asta pregătesc de mai mult timp. Tu şi cu mine la zid, păpuşico. A folosit o expresie de-a mamei, dar fără nici o intenţie de a face haz.

Săptămâni în şir a continuat acea situaţie în care existenţa a fost într-un fel suspendată, deşi s-au întâmplat unele lucruri: ziarele au fost cenzurate şi unele desfiinţate din motive de securitate, au zis. Au început să apară punctele de control pe şosea şi identipermisele. Toată lumea a fost de acord, căci în mod evident trebuia să fii mai mult decât prevăzător. Au spus că se vor ţine noi alegeri, dar că pregătirea lor va lua timp. Cel mai bine e ca fiecare să-şi vadă de treabă ca de obicei.

Au fost închise magazinele porno şi dubiţele numite „Senzaţii pe roţi” şi trăsuricile „Iepuraşii”[30] nu mai dădeau roată prin piaţa publică. Nu mi-a părut rău deloc să le văd dispărând. Toţi ştiam ce pacoste fuseseră.

Ar fi timpul ca lumea să nu mai stea cu mâinile în sân, mi-a zis femeia de la tejghea, în magazinul de unde îmi cumpăram ţigări de obicei. Era pe colţ, aparţinând unui lanţ de magazine ce vindeau ziare, bomboane şi ţigări. Femeia era mai în vârstă, avea păr cărunt – era generaţia mamei.

Le-au închis doar, sau cum? am întrebat.

A ridicat din umeri. Cine ştie, cui îi pasă, zise ea. Poate că le-au mutat altundeva. Să încerci să scapi de ele complet e ca şi cum ai încerca să stârpeşti şoarecii, nu? Perforă Compunumărul meu în sertarul tejghelei, fără să-l

[30] Emblemă a revistei şi a cluburilor *Playboy.*

privească. Devenise deja ceva obişnuit. Lumea se plânge, zise.

A doua zi dimineaţa m-am oprit din nou la acelaşi magazin, în drum spre bibliotecă, să-mi mai cumpăr un pachet, că nu mai aveam ţigări. Fumam mai mult din cauza tensiunii pe care o simţeai ca pe un murmur subteran, deşi totul părea calm la suprafaţă. Beam şi mai multă cafea şi aveam probleme cu somnul. Toată lumea era mai nervoasă. La radio era mai multă muzică, mai puţine cuvinte.

Eram căsătorită la vremea aceea, de mulţi, mulţi ani, mi se părea; fata avea trei sau patru anişori, mergea la grădiniţă.

Ne sculaserăm toţi ca de obicei şi luaserăm micul dejun; îmi amintesc că am mâncat granola, adică fulgi de cereale, şi Luke plecase cu ea la şcoală în costumaşul pe care i-l cumpărasem doar cu vreo două săptămâni în urmă, o salopetă în dungi şi un tricou albastru cu mânecuţe. Ce lună era? Trebuie să fi fost septembrie. Exista şi un autobuz al şcolii care trebuia să ia copiii, dar nu ştiu de ce spusesem să o ducă Luke, începusem să-mi fac griji chiar şi cu autobuzul şcolii. Nici un copil nu se mai ducea pe jos la şcoală, dispăruseră prea mulţi.

Când am ajuns la magazinul de pe colţ, femeia care vindea de obicei nu era acolo. În locul ei era un bărbat, un tânăr de cel mult douăzeci de ani.

E bolnavă? am întrebat întinzându-i cartea de credit.

Cine? zise el cam agresiv, mi s-a părut.

Femeia care vinde de obicei aici, am răspuns.

De unde să ştiu eu, zise. Perfora numărul meu, studiind fiecare cifră şi apăsând cu un singur deget. Era evident că nu mai făcuse aşa ceva. Băteam darabana pe tejghea, nerăbdătoare să fumez o ţigară şi întrebându-mă dacă se găsise cineva care să-i spună că exista un tratament pentru coşurile pe care le avea pe gât. Îmi amintesc foarte clar cum arăta: înalt, uşor încovoiat, brunet cu părul tuns scurt, cu ochi căprui care păreau să privească undeva la câţiva centimetri dincolo de şaua nasului meu şi cu acneea aia. Cred că mi-l aduc aminte atât de clar din cauza cuvintelor

pe care le-a rostit după aia.

Îmi pare rău, zise. Acest număr nu e valabil.

E ridicol, am răspuns. Trebuie să fie, am mii de dolari în cont. Acum două zile am primit extrasul de cont. Mai încearcă o dată.

Nu e valabil, repetă el cu încăpăţânare. Vezi luminiţa aia roşie. Înseamnă că nu e valabil.

Probabil că ai greşit, am zis. Mai încearcă.

A ridicat din umeri şi a zâmbit a lehamite, dar totuşi a mai încercat o dată. De data asta i-am urmărit degetele pe fiecare tastă şi am controlat cifrele care apăreau afişate. Era într-adevăr numărul meu, dar iată că a apărut din nou lumina roşie.

Vezi? a repetat, cu acelaşi zâmbet, ca şi când ştia o glumă tainică, pe care nu voia să mi-o spună.

O să telefonez la bancă de la birou, am zis. Sistemul o mai luase razna şi altă dată, dar câteva telefoane rezolvaseră situaţia. Totuşi eram furioasă, ca şi cum aş fi fost acuzată pe nedrept de ceva de care nu aveam habar, ca şi cum aş fi făcut chiar eu greşeala.

Aşa să faci, răspunse el indiferent. Am lăsat ţigările pe tejghea, căci nu le plătisem. M-am gândit că puteam să împrumut câteva la serviciu.

Am telefonat de la birou, dar mi-a răspuns doar o bandă înregistrată. Liniile erau prea solicitate, spunea vocea de pe bandă. Apoi mă ruga să telefonez din nou mai târziu.

Liniile au rămas suprasolicitate toată dimineaţa, pe cât mi-am putut da seama. Am revenit de câteva ori, fără să am mai mult noroc. Dar nici măcar asta nu era ceva prea neobişnuit.

Cam pe la ora două după-amiază, în camera cu dischete îşi făcu apariţia directorul.

Trebuie să vă anunţ ceva, zise. Arăta îngrozitor, cu părul în dezordine, cu ochii roşii şi şovăitori, parcă ar fi fost băut.

Toate am ridicat privirile şi am oprit maşinile. Cred că trebuie să fi fost vreo opt sau zece femei în biroul acela.

Îmi pare rău, zise, dar asta e legea. Îmi pare tare rău.

Pentru ce? întreabă careva.

Trebuie să vă dau drumul, zise. Trebuie, asta e legea. Trebuie să vă dau drumul la toate, rosti aceste cuvinte blând, ca şi cum am fi fost nişte animale, nişte broaşte pe care le prinsese într-un borcan şi ne dădea drumul din omenie.

Suntem concediate? am întrebat, ridicându-mă în picioare. Dar de ce?

Nu concediate. Vi se dă drumul. Nu mai puteţi lucra aici, aşa e legea. Îşi trecu mâinile prin păr şi mi-am zis: a înnebunit. A făcut scurtcircuit din cauza stresului.

Nu puteţi face una ca asta, zise femeia de lângă mine. Cuvintele ei sunau fals, artificial, ca la televiziune.

Nu eu fac, zise el. Nu înţelegeţi. Vă rog să plecaţi acum. Începea să ridice vocea. Nu vreau dezordine. Dacă sunt tulburări, se pot pierde cărţile, nu vreau lucruri distruse… Se uită peste umăr. Ei sunt afară, în biroul meu. Dacă nu plecaţi acum, or să intre aici. Mi-au acordat zece minute. Părea într-adevăr cu minţile rătăcite.

E sărit, a zis cineva cu voce tare, ceea ce sigur că gândeam toate.

Dar eu vedeam ce se petrece pe coridor: erau doi bărbaţi în uniformă, cu puşti-mitralieră. Prea era teatral ca să fie adevărat, dar totuşi apăruseră deodată acolo, ca nişte marţieni. Păreau desprinşi dintr-un coşmar: se conturau intens, total nepotriviţi cu încăperea.

Lăsaţi doar maşinile, zise directorul, în timp ce noi ne strângeam lucrurile şi ieşeam una câte una. Ca şi cum le-am fi putut lua cu noi.

Stăteam ciorchine, afară, pe scările bibliotecii. Nu ştiam ce să ne spunem. Cum nici una dintre noi nu înţelegea ce se întâmplase, nu prea aveam ce spune. Ne uitam una la alta şi citeam spaimă şi ruşine pe chipurile noastre, ca şi cum am fi făcut ceva ce nu se cuvenea.

E o neruşinare, zise o femeie, fără prea multă convingere. De ce aveam oare senzaţia vagă că ne meritam soarta?

Când am ajuns acasă, nu era nimeni. Luke era încă la lucru, fata era la şcoală. Mă simţeam obosită până-n măduva oaselor, dar cum m-am aşezat jos, m-am ridicat din nou în picioare, nu puteam sta locului. Am rătăcit prin casă, din cameră în cameră. Îmi amintesc că puneam inconştient mâna pe diverse lucruri: pe aparatul de prăjit pâine, pe zaharniţă, pe scrumiera din living. După o vreme, am luat pisica în braţe şi am dus-o cu mine de colo-colo. Voiam să vină Luke acasă. Mă gândeam că ar trebui să fac ceva, să iau nişte măsuri, dar nu ştiam ce măsuri aş fi putut lua.

Am încercat să telefonez din nou la bancă, dar nu mi-a răspuns decât aceeaşi bandă. Mi-am turnat un pahar cu lapte – căci mi-am spus că sunt prea nervoasă ca să mai beau o cafea – m-am dus în living, m-am aşezat pe canapea şi mi-am pus paharul de lapte cu grijă pe măsuţa pentru cafea, fără să beau din el. Ţineam pisica strâns în braţe, ca s-o simt cum toarce pe pieptul meu.

După un timp, am telefonat acasă la mama, dar nu mi-a răspuns nimeni. Era mai aşezată la vremea aceea, nu se mai muta mereu în altă parte, tot la câţiva ani; locuia dincolo de râu, în Boston. Am mai aşteptat puţin şi i-am telefonat Moirei. Nu era nici ea acasă, dar când am revenit după o jumătate de oră, am găsit-o. Între cele două telefoane, am stat pe canapea. M-am gândit la ce-i dădeam de mâncare fetei la şcoală. M-am gândit că poate îi dădusem prea multe sandvişuri cu unt de alune.

Am fost concediată, i-am spus Moirei când am dat de ea la telefon. Mi-a răspuns c-o să vină până la mine. La vremea aceea lucra pentru un colectiv de femei, la secţia de publicaţii. Scoteau cărţi despre mijloace anticoncepţionale, despre violuri şi alte asemenea lucruri, deşi astfel de publicaţii nu mai aveau aceeaşi căutare ca înainte.

Vin la tine, zise. Probabil că ghicise din tonul meu că asta doream.

A ajuns după un timp. Deci, zise ea. Îşi scoase jacheta şi se tolăni în fotoliul cel mare. Ia zi-mi. Da’ mai întâi să bem

ceva.

S-a ridicat şi s-a dus la bucătărie, a turnat câte un scotch pentru fiecare şi a revenit şi s-a aşezat în fotoliu şi eu am încercat să-i spun ce mi se întâmplase. Când am isprăvit, m-a întrebat: ai încercat să cumperi ceva pe Compucarte azi?

Da, am răspuns. Şi i-am povestit întâmplarea.

Le-au îngheţat, zise ea. Şi pe-al meu. Şi pe ale fetelor din colectiv. Toate conturile cu F şi nu cu M. Nu au avut nevoie decât să apese câteva butoane. Ni s-a tăiat accesul la conturi.

Dar am mai mult de două mii de dolari în bancă, am zis eu, de parcă singurul lucru care avea importanţă era contul meu.

Femeile nu mai au drept de proprietate, zise ea. E o lege nouă. Ai deschis televizorul azi?

Nu, am răspuns.

Se dă la televizor, zise. Tot timpul. Ea nu era năucă, cum eram eu. În mod straniu, era chiar veselă, ca şi cum era ceva la care se aştepta de mult şi acum vedea că avusese dreptate. Arăta chiar mai plină de energie, mai hotărâtă. Luke va putea folosi Compucontul tău. Or să transfere numărul tău la el, sau cel puţin aşa zic ei. La soţ sau la ruda de sex bărbătesc cea mai apropiată.

Dar în cazul tău? am întrebat. Ea nu avea pe nimeni.

O să trec în ilegalitate, zise. Unii dintre homosexuali pot prelua numerele noastre şi să ne cumpere lucrurile de care avem nevoie.

Dar de ce? am întrebat. De ce au făcut-o?

Nu e treaba noastră să întrebăm de ce, răspunse Moira. A fost necesar să se procedeze aşa, să anuleze şi Compuconturile şi slujbele în acelaşi timp. Altfel, îţi imaginezi ce ar fi fost în aeroporturi? Pot să pun pariu că nu vor să plecăm nicăieri.

M-am dus să-mi iau fetiţa de la şcoală. Am condus cu o grijă exagerată. Când Luke a ajuns acasă, stăteam la masa din bucătărie. Fata desena cu carioci, aşezată la măsuţa ei,

într-un colţ unde desenele ei erau lipite cu scotch lângă frigider.

Luke se aşeză în genunchi lângă mine şi mă luă în braţe. Am auzit la radio, în maşină, când veneam acasă, zise el. Nu-ţi face griji, sunt sigur că e doar temporar.

Au spus de ce? am întrebat.

Nu a răspuns la întrebarea mea. Trecem noi şi prin asta, zise el strângându-mă în braţe.

Nu ştii cum e, am zis eu. Parcă mi-ar fi tăiat cineva picioarele. Nu plângeam. Dar îmi era imposibil să-l iau în braţe.

Nu e decât o slujbă, zise el încercând să mă liniştească.

Bănuiesc că or să-ţi dea ţie toţi banii. Şi eu n-am murit încă. Încercam să fac o glumă, dar de fapt suna macabru.

Gata, linişteşte-te, zise el. Era încă în genunchi pe jos. Ştii doar că o să am întotdeauna grijă de tine.

Începe deja să-mi vorbească de sus, mi-am zis. Şi apoi imediat, am adăugat în gând: iar tu ai început deja să devii paranoică.

Ştiu, am zis cu glas tare. Te iubesc.

Mai târziu, după ce fata adormise, iar noi stăteam la masă şi nu mă mai simţeam aşa sfârşită, i-am povestit ce se-ntâmplase în după-amiaza aceea. I-am descris cum a intrat directorul şi ne-a spus vestea pe nerăsuflate. Ar fi fost caraghios dacă nu ar fi fost atât de îngrozitor, am zis. Am crezut că e beat. Poate că şi era. A venit şi armata.

Atunci mi-am amintit ceva ce văzusem şi nu sesizasem la momentul respectiv. Nu era armata. Ci un alt tip de armată.

Sigur că au fost unele marşuri de protest, o mulţime de femei şi unii bărbaţi. Dar participanţii erau mai puţini decât ai fi putut crede. Cred că lumea era speriată. Iar când s-a făcut cunoscut că poliţia, sau armata, sau cine erau, va deschide focul imediat ce ar începe un marş, n-au mai fost marşuri deloc. Au fost explozii în oficii poştale, staţii de metrou. Dar nici măcar nu ştiai sigur cine le punea la cale. Putea fi chiar armata, ca să justifice

percheziţiile prin computer şi pe celelalte, din casă în casă.

Eu nu m-am dus la nici unul din marşuri. Luke a zis că ar fi inutil şi că trebuie să mă gândesc la ei, la el şi la ea, la familia mea. Mă gândeam într-adevăr la familia mea. Am început să fac mai multă gospodărie, mai multe prăjituri. Am încercat să mă abţin să nu plâng la masă. Începusem să izbucnesc în lacrimi pe neaşteptate şi să stau la fereastra din dormitor cu privirea în gol. Cunoşteam doar puţini vecini şi, când ne întâlneam pe stradă, aveam grijă să nu schimbăm decât saluturi banale. Căci nimeni nu voia să fie turnat pentru lipsă de loialitate.

Când îmi aduc aminte de aceste întâmplări, îmi vine în minte şi mama, cu câţiva ani mai înainte, când eu trebuia să fi avut paisprezece sau cincisprezece ani, vârstă când fetele se simt foarte stânjenite din cauza mamelor lor. Mi-o amintesc întorcându-se o dată acasă, într-unul din numeroasele noastre apartamente, cu un grup de femei, o parte din cercul ei de prietene, care se schimba mereu. Participaseră la un marş în ziua aceea; era pe vremea revoltelor împotriva pornografiei sau poate a conflictelor declanşate de problema întreruperii de sarcină, urmaseră la scurt timp unele după altele. Se puneau şi o mulţime de bombe la vremea aceea: la policlinici, în magazine cu casete video; era greu să le ţii socoteala.

Mama avea o vânătaie pe faţă şi puţin sânge. Nu poţi să-ţi bagi mâna printr-un geam de vitrină fără să te tai, atât mi-a spus ea ca explicaţie. Porci împuţiţi.

Sângeroşi împuţiţi, zise una din prietenele ei. Aşa le ziceau celor din cealaltă tabără: sângeroşi, după pancartele pe care le purtau, unde scria: *Lăsaţi-le să sângereze*. Aşa că trebuie să fi fost mişcările legate de întreruperea de sarcină.

M-am dus în camera mea, să nu le stau în cale. Vorbeau prea mult şi prea tare. Ele mă ignorau, iar eu nu le puteam suferi. Mama şi prietenele ei scandalagioaice. Nu înţelegeam de ce trebuia să se îmbrace aşa, în salopetă, ca şi cum ar fi fost tânără; sau să înjure atât.

Eşti o mironosiţă, îmi zicea ea, pe un ton care era de fapt încântat. Îi plăcea că ea era mai neruşinată decât mine, mai răzvrătită. Adolescenţii îşi dau întotdeauna aere de puritani.

Sunt sigură că în parte avea dreptate: o dezaprobam superficial şi din obişnuinţă. Dar pe de altă parte doream să-mi ofere o viaţă mai puţin plină de improvizaţii, mai aşezată, să nu ridicăm tabăra atât de des.

Ai fost un copil dorit, martor mi-e Dumnezeu, zicea alteori, uitându-se îndelung la albumele cu poze pe care mi le dedicase; aceste albume erau pline de bebeluşi, dar imaginile mele se împuţinau pe măsură ce crescusem, ca şi cum populaţia portretelor mele ar fi fost secerată de o molimă. Spunea aceste cuvinte cu regret, ca şi cum nu aş fi ieşit chiar cum sperase. De fapt, nici o mamă nu e vreodată chiar idealul de mamă al copilului ei şi cred că ideea e valabilă şi invers. Dar în ciuda tuturor aceste lucruri, nu ne-am împăcat rău, poate mai bine decât multe altele.

Îmi pare aşa de rău că nu e aici ca să-i spun că acum ştiu asta.

A ieşit cineva din casă. Aud cum se închide o uşă laterală undeva departe, apoi paşi pe alee. E Nick, îl văd bine acum; nu mai merge pe potecă, ci a luat-o pe pajişte ca să inspire aerul umed cu miros greu de flori, de sevă, de valuri de polen purtat de vânt asemenea unor ciorchini de icre purtaţi de valurile mării. Toată natura se înmulţeşte aberant. Nick se întinde la soare, îi simt parcă muşchii cum i se mişcă, e ca un motan care-şi arcuieşte spinarea. E în cămaşă, cu braţele dezgolite fără ruşine de mânecile suflecate. Oare până unde e bronzat? N-am mai vorbit cu el din noaptea aceea ca de vis, în salonul inundat de razele lunii. Pentru mine el e doar un drapel, un semafor. Limbajul trupului[31].

Are şapca într-o parte. Deci am fost chemată.

Oare ce-i iese din asta, din rolul de paj? Cum s-o simţi făcând pe codoşul pentru Comandant, în felul ăsta

---

[31] Titlul unui cunoscut film american: *Body Language*.

echivoc? Oare îl umple de dezgust sau din contră îl face să mă dorească şi mai mult? Pentru că el habar n-are de ce se întâmplă acolo printre cărţi. Acte de perversiune, îşi poate imagina. Poate îşi închipuie cum Comandantul şi cu mine ne mânjim unul pe celălalt cu cerneală şi apoi o lingem, sau că facem dragoste pe maldăre de tipărituri interzise. Şi aici nici n-ar fi prea departe de adevăr.

Dar oricum, puteţi fi siguri că de ieşit îi iese şi lui ceva. Fiecare capătă ceva, într-un fel sau altul. Ţigări în plus? Anumite libertăţi în plus, nepermise în general? Oricum, ce poate dovedi? În balanţă sunt afirmaţiile lui şi cuvântul Comandantului, în afară de cazul că ar vrea să aducă un detaşament de poliţie. Spargeţi uşa şi, ce v-am spus eu? Prinşi asupra faptului, păcătuind cu scrabble. Repede, mâncaţi cuvintele alea.

Poate că îi place doar să aibă satisfacţie că ştie un secret. Că mă are la mână, cum se zicea pe vremuri. Îţi dă putere asupra persoanei respective, dar nu o poţi folosi decât o dată.

Aş vrea să am o părere mai bună despre el.

În noaptea după pierderea slujbei, Luke a vrut să facem dragoste. Eu de ce n-am vrut? Ar fi trebuit să am chef, măcar din disperare. Dar încă mai eram amorţită. Nici măcar nu simţeam că mă mângâie.

Ce s-a întâmplat? m-a întrebat.

Nu ştiu, am zis.

Încă ne..., începu el. Dar nu continuă. Îmi veni în gând că nu ar trebui să se refere la noi, pentru că nu ştiam ca lui să i se fi luat ceva.

Încă ne avem unul pe celălalt, am zis. Era adevărat. Atunci de ce cuvintele mele sunau, chiar şi în propriile-mi urechi, aşa de indiferente?

Atunci m-a sărutat ca şi cum, după ce făcusem această afirmaţie, lucrurile puteau reveni la normal. Dar echilibrul se schimbase. Mă simţeam diminuată, astfel că atunci când mă luă în braţe, strângându-mă la piept, eram doar o păpuşă. Nu puteam participa la dragostea pe care mi-o

oferea.

Nu-i pasă, mi-am zis în gând. Nu-i pasă deloc. Poate că îi place chiar. Nu ne mai aparţinem unul celuilalt. Acum numai eu îi aparţin lui.

O afirmaţie nedemnă, nedreaptă, neadevărată. Dar aşa s-a întâmplat.

Aşa că, Luke, ceea ce vreau să te întreb acum, ce trebuie să ştiu, este: Aveam dreptate? Pentru că n-am vorbit niciodată despre asta. La vremea când am fi putut, mi-a fost teamă. Nu mi-aş fi putut îngădui să te pierd.

Capitolul douăzeci şi nouă

Sunt în biroul Comandantului. El stă la birou, iar eu stau vizavi, în scaunul clientului, de parcă aş fi la bancă, venită să negociez un împrumut important. Dar în afară de poziţia pe care o am în cameră, atmosfera e total lipsită de formalism. Nu mai stau dreaptă şi rigidă pe scaun, cu picioarele strânse unul lângă altul şi privirea de parcă aş da salutul militar. Sunt relaxată, mă simt chiar confortabil. Mi-am scos pantofii şi stau cu picioarele sub mine, e adevărat că sunt total acoperite de falduri de fustă roşie, dar totuşi îndoite sub mine ca la un foc de tabără sau la un picnic în vremurile de odinioară. Dacă ar arde focul în cămin, s-ar reflecta în suprafeţele lustruite din jur, iar feţele noastre ar licări plăcut în lumina lui. În închipuirea mea, adaug lumina focului.

În ceea ce-l priveşte pe Comandant, are o ţinută cât se poate de lejeră. Şi-a scos haina şi ţine coatele pe masă. Nu-i lipseşte decât o scobitoare în colţul gurii ca să arate ca o reclamă pentru democraţia rurală dintr-o gravură veche. Dintr-o carte murdărită de muşte, arsă de mult acum.

Pătrăţelele de pe tăbliţa din faţa mea sunt aproape pline. Suntem la penultimul joc din seara asta. *Zdrahon*, citesc eu, un cuvânt bun, cu z, care e rar.

— Ce cuvânt e ăsta? întreabă Comandantul.

— Îl putem căuta în dicţionar, răspund eu. E arhaic.

— Te cred pe cuvânt, zice el. Zâmbeşte. Îi place atunci

când mă disting sau dovedesc precocitate ca un căţel atent, cu urechile ciulite şi dornic să-şi arate talentele. Mă lăfăi în cuvintele lui aprobatoare ca într-o baie caldă. Nu simt la el acea animozitate pe care o simţeam la bărbaţi, chiar la Luke uneori. Sunt sigură că nu zice „târfa” în sinea lui. Are o atitudine de-a dreptul de tătic. Îi place ideea că mă distrez şi într-adevăr mă distrez, mă distrez.

Calculează cu îndemânare scorul final pe computerul lui de buzunar.

— Ai câştigat de la distanţă, zice. Îl suspectez că a trişat ca să mă flateze, să mă binedispună. Dar de ce? Nu ştiu răspunsul. Ce are de câştigat cu un astfel de răsfăţ? Trebuie să fie ceva.

Se lăsă pe spate, împreunându-şi vârfurile degetelor, un gest ce mi-a devenit familiar. Avem deja un întreg repertoriu de asemenea gesturi familiare. Mă priveşte, nu nebinevoitor, dar cu curiozitate, de parcă aş fi o enigmă de dezlegat.

— Ce ţi-ar plăcea să citeşti astă-seară? întrebă el. Şi asta este o întrebare din repertoriu. Până acum am parcurs o revistă *Mademoiselle*, un număr vechi, din anii optzeci, din *Esquire*, un număr din *Ms*, o revistă de care îmi amintesc vag că se afla prin diversele apartamente în care locuiam cu mama în adolescenţă, şi un număr din *Reader’s Digest*. Are chiar şi romane. Am citit unul de Raymond Chandler şi acum am ajuns la jumătatea cărţii *Timpuri grele* de Charles Dickens. Când am ocazia, citesc repede, cu voracitate, aproape pe nerăsuflate, încercând să-mi fixez în minte cât mai multe cu putinţă pentru perioada de lungă foamete care urmează. Dacă lectura ar fi mâncare, aş avea lăcomia celui mort de foame; dacă ar fi amor, ar fi ca un act rapid, pe furiş, în picioare, undeva pe o alee.

În timp ce citesc, Comandantul stă şi mă priveşte, fără să vorbească, dar şi fără să-şi dezlipească ochii de la mine. Acest privit mi se pare un act curios de sexual, mă simt ca dezbrăcată. Regret că nu se întoarce cu spatele, că nu se plimbă prin încăpere, că nu citeşte şi el ceva. Atunci aş putea să fiu mai relaxată, să nu mă grăbesc. Dar aşa,

această lectură ilicită îmi pare un fel de spectacol.

— Cred că aş prefera pur şi simplu să stăm de vorbă, zic eu, spre propria mea surpriză.

Zâmbeşte din nou. Nu pare surprins. Poate că aştepta această replică mai de mult, sau ceva asemănător.

— O, exclamă el. Despre ce ai vrea să stai de vorbă?

Ezit.

— Despre orice, cred. Ei bine, despre tine, de exemplu.

— Despre mine? continuă să zâmbească. O, nu sunt multe de spus despre mine. Nu sunt decât un tip obişnuit.

Falsitatea acestei afirmaţii, chiar falsitatea expresiei „tip”, îmi dă brusc de gândit. Tipii obişnuiţi nu devin Comandanţi.

Sigur că eşti foarte bun într-un domeniu.

Ştiu că-i sugerez ce să-mi răspundă, că-i cânt în strună ca să-i dezleg limba, îmi face scârbă ce fac. Dar suntem într-un duel verbal. Dacă nu vorbeşte el, atunci o să vorbesc eu. Ştiu treaba asta, că simt cum mi se îngrămădesc cuvintele pe limbă: e atât de multă vreme de când n-am mai stat într-adevăr de vorbă cu cineva. Lapidarul schimb de cuvinte cu Ofglen la plimbarea de azi nu contează; dar a fost o aţâţare, un preludiu. După uşurarea adusă chiar de o conversaţie atât de scurtă, vreau mai mult.

Dacă eu voi fi cea care vorbeşte, o să spun ceva ce nu trebuie, o să mă trădez cu ceva. Simt că vine, că o să mă dau de gol. Nu vreau ca el să ştie prea multe.

— O, la început am lucrat în domeniul sondării pieţei, zice el cu modestie. După aia, am intrat într-un domeniu adiacent.

Mă izbeşte faptul că, deşi ştiu că e Comandant, nu ştiu ce comandă. Ce controlează, ce specialitate are, cum se zicea pe vremuri. Titlul nu specifică.

— O, zic eu, încercând să par că am înţeles.

— S-ar putea spune că sunt un fel de «om de ştiinţă», zice el. „Cu anumite limite, desigur”.

După asta nu mai zice nimic o vreme, şi nici eu. Încercăm să vedem care poate tăcea mai mult.

Eu sunt prima care nu mai rezist.

— Poate mi-ai putea spune o chestie la care m-am tot gândit.

Arată interes.

— Şi ce anume?

Ştiu că intru pe un teren periculos, dar nu mă pot opri.

— E o expresie pe care mi-o amintesc de undeva. Mai bine să nu spun de unde. Cred că e în latineşte, şi m-am gândit că poate... Ştiu că are un dicţionar latin. Are mai multe feluri de dicţionare pe raftul de sus din stânga căminului.

Spune-mi-o, continuă el.

Detaşat, dar parcă mai alert, sau mi se pare mie?

— *Nolite te bastardes carborundorum*, zic eu.

— Ce?! exclamă el.

Nu am pronunţat ca lumea. Nu ştiu cum.

— Aş putea să spun literă cu literă, zic eu. Sau s-o scriu.

Şovăie la această idee nouă. Poate că nu-şi mai aminteşte că ştiu să scriu. N-am ţinut niciodată un stilou sau un creion în mână în camera asta, nici măcar ca să adun rezultatele. Femeile nu pot face adunări, a zis el o dată în glumă. Când l-am întrebat ce voia să spună, mi-a spus: Pentru ele unu şi cu unu şi cu unu şi cu unu nu fac patru.

Da’ cât fac? am întrebat eu, aşteptând să răspundă cinci sau trei.

Pur şi simplu unu şi cu unu şi cu unu şi cu unu, a zis.

Dar acum îmi răspunde:

— Bine, şi împinge pixul lui cu tuş către mine peste birou aproape sfidător, ca şi cum ar fi răspuns unei provocări. Caut cu privirea ceva pe care să scriu şi îmi dă caietul cu evidenţa rezultatelor, un blocnotes de birou cu un cerc cu faţă zâmbitoare imprimat sus la mijlocul paginii. Încă se mai fabrică astfel de lucruri.

Scriu fraza atent, cu litere de tipar, copiind imaginea mea mentală a inscripţiei din interiorul dulapului meu în perete. *Nolite te bastardes carborundorum*. Aici, în acest context, nu sună nici a rugăciune, nici a ordin, ci a tristă şi

abandonată mâzgăleală cu grafit. Între degete, pixul e sensibil, aproape viu, îi simt puterea, puterea cuvintelor pe care le conţine. Stiloul înseamnă Invidie, spunea Mătuşa Lydia, citând un alt moto al Centrului, care ne prevenea să nu râvnim asemenea obiecte. Şi aveau dreptate, înseamnă într-adevăr invidie. Mă roade invidia când îl ţin în mână. Îl invidiez pe Comandant pentru stiloul lui. E şi ăsta încă un obiect pe care aş dori să-l fur.

Comandantul ia foaia cu cercul zâmbitor şi se uită la ea. Apoi începe să râdă şi nu cumva roşeşte?

— Nu e latină adevărată, zise. E doar o glumă.

— O glumă? întreb eu nedumerită. Nu poate fi doar o glumă. Doar n-am riscat atât încercând să aflu adevărul, pentru o simplă glumă? Ce fel de glumă?

— Ştii cum sunt şcolarii, zise el. Râsul lui sună nostalgic, îmi dau seama, un râs indulgent faţă de copilul de altădată. Se ridică în picioare şi traversează camera spre bibliotecă şi scoase din raft o carte din tezaur, dar nu dicţionarul. E o carte veche, pare un manual pătat de cerneală şi cu colţurile îndoite. Înainte de a mi-l arăta, îl răsfoieşte cu un aer contemplativ, de aducere-aminte; apoi zice: Uite, şi o aşază deschisă pe biroul din faţa mea.

Mai întâi văd o ilustraţie: Venus din Milo într-o poză alb-negru, cu mustăţi şi un sutien negru şi cu păr la subsuori, adăugate neîndemânatic. Pe pagina opusă este Coloseumul din Roma cu titlul în englezeşte şi cu o conjugare dedesubt: *sum es est, sumus estis sunt*[32].

— Acolo, îmi arată el şi văd inscripţia pe margine, scrisă cu aceeaşi cerneală cu care era desenat părul pe Venus. *Nolite te bastardes carborundorum*. E cam greu de explicat de ce e nostimă, dacă nu ştii latineşte, zise el. Aveam obiceiul să scriem tot soiul de astfel de chestii. Nu ştiu de unde le luam, poate de la băieţii mai mari. Uitând şi de mine şi de sine, întoarce paginile. Uită-te la asta, zise. Ilustraţia este intitulată *Sabinele* şi pe margine e mâzgălită: *pim pis pit, pimus pistis pants*[33]. Mai era una,

[32] Sunt, eşti, este, suntem, sunteţi, sunt.

zice. *Cim, cis, cit…*[34] Se opreşte revenind în prezent, jenat. Surâde din nou, de data asta cu o mică grimasă. Mi-l închipui cu pistrui şi freză linsă. În acest moment aproape că mi-e simpatic.

— Dar ce însemna? întreb eu.

— Care din ele? zice el. Oh, însemna: Nu-i lăsa pe nemernici să te nimicească. Cred că ne socoteam foarte isteţi pe atunci.

Mă forţez să zâmbesc, dar acum văd totul. Înţeleg de ce a scris ea inscripţia pe peretele dulapului, dar înţeleg şi că a învăţat-o aici, în camera asta. Unde altundeva? Ea n-a fost niciodată şcolar. A învăţat-o de la el, în altă perioadă de amintiri din copilărie, când şi-au făcut confidenţe unul altuia. Deci n-am fost eu prima care a pătruns în tăcerea lui, care a jucat jocuri lingvistice pentru copii cu el.

— Ce s-a întâmplat cu ea? întreb eu.

Replica lui vine aproape imediat.

— Ai cunoscut-o cumva?

— Într-un fel, da, zic eu.

— S-a spânzurat, zice el îngândurat, nu trist. De aceea am scos lampa din camera ta. Face o pauză. Serena a aflat, adaugă, ca şi cum ar fi o explicaţie. Şi este.

Dacă-ţi moare câinele, ia-ţi altul.

— Cu ce? întreb eu.

Nu vrea să-mi dea idei.

— Are vreo importanţă? zice. Sfâşiind cearşaful, îmi închipui. Şi eu m-am gândit la diverse posibilităţi.

— Cora a găsit-o, nu? întreb eu. De-aia a scos ţipătul.

— Da, zice el. Sărmana de ea. Se referă la Cora.

— Poate că nu ar mai trebui să vin aici, zic eu.

— Credeam că-ţi face plăcere, zice el pe un ton uşor, dar privindu-mă totuşi ţintă, cu ochi strălucitori. Dacă n-aş şti că nu-i aşa, aş putea crede că-i vorba de frică. Tare aş vrea să fie aşa.

---

[33] Verb imaginar, inventat pentru a aduce, prin analogie cu verbul *sum* conjugat anterior, la forma *pants* = gâfâie; pantaloni.

[34] Verb imaginar inventat pentru a sugera, prin analogie cu *sum* la pers. a III-a plural, un cuvânt foarte obscen.

— Vrei să am o viaţă suportabilă, zic eu. Nu e o întrebare, ci o afirmaţie directă, plată şi fără dimensiuni. Dacă viaţa mea e suportabilă, atunci poate că ceea ce fac ei e bine până la urmă.

— Da, zice. E dorinţa mea. Aş prefera.

— Bine, zic. Situaţia s-a schimbat. Acum îl ţin cu ceva în şah. Şi anume, cu posibilitatea morţii mele. Îl am la mână cu sentimentul vinovăţiei. În sfârşit.

— Ce ai vrea? întreabă el, cu acelaşi ton uşor ca şi când ar fi vorba doar de o tranzacţie bănească, şi încă una minoră: bomboane, ţigări.

— Adică, în afară de loţiunea pentru mâini, zic eu.

— În afară de loţiunea pentru mâini, încuviinţează el.

— Aş vrea… zic. Aş vrea să ştiu. Sună nehotărât, chiar stupid, îmi iese din gură fără să mă gândesc.

— Să ştii, ce? întreabă el.

— Tot ce e de ştiut, zic eu, dar sună prea neserios. Ce se întâmplă.

XI. NOAPTE

Capitolul treizeci

E la căderea nopţii. Oare de ce noaptea cade şi nu se revarsă ca zorile? Totuşi, dacă priveşti spre răsărit în asfinţit, vezi că noaptea se revarsă, vine tot de jos în sus şi nu cade; întunericul se înalţă spre cer de pe linia orizontului, asemeni unui soare negru acoperit de nori. Asemeni fumului de la un foc ce nu se vede, o linie de foc sub linia orizontului, tufişuri care ard sau un oraş în flăcări. Poate că noaptea cade pentru că e grea, ca o cortină groasă trasă peste ochi. O pătură de lână. Tare aş vrea să pot vedea mai bine în întuneric.

Deci, a căzut noaptea. O simt apăsându-mă ca o lespede. Nici o adiere. Stau la fereastra parţial deschisă cu perdelele trase, căci nu e nimeni afară să mă vadă în cămaşă de noapte, care oricum are mâneci lungi chiar vara, ca să ne ferească de ispita propriei noastre cărni, să ne împiedice să ne autoîmbrăţişăm cu braţele goale. Nimic nu mişcă în lumina lunii şi a reflectoarelor. Din grădină se ridică valuri de parfum îmbătător, ca valurile de căldură dintr-un trup dogoritor; probabil că vin de la flori de noapte. Aproape că le pot vedea: radiaţii unduind sau sclipind pe asfaltul şoselei la amiază.

Jos, pe pajişte, din pata de întuneric de sub salcie, se desprinde o siluetă şi traversează partea luminată, urmărită pas cu pas pe propria-i umbră prelungă. E oare Nick sau altcineva, cineva fără importanţă? Se opreşte, priveşte în sus la fereastra mea şi îi văd ovalul alb al feţei. E Nick. Ne uităm unul la altul. Nu am un trandafir pe care să i-l arunc, iar el nu are lăută. Dar ne mistuie aceeaşi foame.

E adevărat ce a spus Comandantul. Unu şi cu unu şi cu unu şi cu unu nu fac patru. Fiecare îşi păstrează unicitatea lui, nu ai cum să-i aduni. Nu se pot schimba între ei. Nu se pot înlocui unul cu altul. Nick cu Luke sau Luke cu Nick. *S*-

ar cuveni nu se aplică în cazul ăsta.

Nu-ţi poţi controla sentimentele, a zis Moira o dată, dar îţi poţi controla purtarea.

Ceea ce e foarte bine.

Contextul e totul; sau să fii copt? Fie una, fie cealaltă.

În seara dinainte de a pleca de acasă ultima oară, mă plimbam prin odăi. Nu era împachetat nimic, că nu luam prea multe cu noi şi nu ne puteam permite nici pe atunci să dăm câtuşi de puţin impresia că plecăm. Aşa că treceam dintr-o încăpere în alta, uitându-mă în jur, în felul în care aranjaserăm lucrurile, cum ne aranjaserăm viaţa. Mă gândeam că o să-mi pot aminti după aceea cum arătaseră.

Luke era în camera de zi. Mă luă în braţe. Amândoi eram foarte nenorociţi. Cum să ştim că eram de fapt fericiţi, chiar şi atunci? Pentru că ne puteam strânge în braţe, cel puţin.

Pisica, a zis el.

Pisica? am întrebat eu, cu faţa în puloverul lui de lână.

Nu o putem lăsa aici.

Nu mă gândisem la pisică. Nici unul din noi nu se gândise. Ne hotărâserăm brusc, apoi avuseserăm o mulţime de planuri de făcut. Probabil că amândoi crezuserăm că o luăm cu noi. Dar nu puteam, nu iei cu tine pisica într-o excursie de o zi peste graniţă.

De ce nu afară? am zis eu. O putem lăsa afară.

O să dea târcoale şi o să miorlăie la uşă. O să se observe că am plecat.

Am putea-o lăsa cuiva, am zis. Unuia dintre vecini. Cum mi-au ieşit cuvintele din gură, mi-am şi dat seama ce idee prostească ar fi.

O să am eu grijă de asta, zise Luke. Şi pentru că nu a zis *de ea*, am înţeles că o s-o omoare. Aşa trebuie să faci înainte de a ucide. Să faci situaţia impersonală. Ţi-o faci aşa întâi în minte, apoi o transformi în realitate. Deci aşa procedează ei, mi-am zis. Mi se pare că doar atunci mi-am dat seama.

Luke a găsit pisica: se ascundea sub patul nostru.

Animalele simt. A dus-o în garaj. Nu ştiu ce a făcut şi nu l-am întrebat niciodată. Eu am stat în camera de zi, cu mâinile în poală. Ar fi trebuit să mă duc cu el, să îmi asum şi eu acea mică responsabilitate. Cel puţin ar fi trebuit să-l întreb după aceea, ca să nu trebuiască s-o poarte singur; pentru că acel mic sacrificiu care punea capăt unei afecţiuni fusese făcut şi de dragul meu.

E unul din lucrurile la care te forţează ei: să-ţi ucizi sentimentele.

Inutil, după cum s-a dovedit. Mă întreb cine i-a informat. Poate că a fost vreun vecin care ne-a văzut plecând dimineaţa cu maşina din faţa casei şi a intuit ce făceam şi ne-a turnat, ca să-şi mai adauge o stea la epoleţi. Poate că a fost tipul care ne-a făcut rost de paşapoarte; de ce să nu fie plătit de două ori? Poate că aveau chiar un om infiltrat printre falsificatori, o reţea pentru cei imprudenţi. Ochii lui Dumnezeu se află peste tot pe pământ.

Pentru că erau pregătiţi, ne aşteptau. Momentul trădării e cel mai groaznic, momentul când ştii fără nici o îndoială că ai fost trădat: că o altă fiinţă omenească ţi-a dorit până într-atât răul.

A fost ca şi când ne-am fi aflat într-un lift cu cablurile tăiate. Cazi, cazi şi nu ştii când o să te zdrobeşti.

Încerc să mi-i aduc în faţa ochilor de oriunde ar fi, ca să-mi fac curaj. Am nevoie să-mi amintesc chipurile lor. Încerc să le reţin imaginea, asemeni unei poze dintr-un album. Dar nu stau pe loc, ci se mişcă, îmi zâmbesc şi dispar, trăsăturile lor se văluresc de parcă ar arde fotografia; îi mănâncă negreala. O licărire, o imagine scurtă ca de televizor; o lucire, o geană de lumină, un joc de electroni, apoi din nou un chip, chipuri. Dar dispar, deşi îmi întind braţele spre ele, îmi scapă ca nişte năluci la apariţia zorilor. Se duc de unde au venit, unde or fi. Rămâneţi cu mine, aş vrea să le spun. Dar nu vor.

E vina mea. Uit prea multe.

În seara asta o să-mi spun rugăciunea.

Nu în genunchi la piciorul patului, cu genunchii pe podeaua tare, de lemn, a sălii de gimnastică, în timp ce Mătuşa Elizabeth stă lângă uşa dublă, cu bastonul electric pentru vite la cingătoare, iar Mătuşa Lydia merge cu paşi mari printre şirurile de femei îngenuncheate, în cămăşi de noapte, lovindu-ne uşor pe spinare, sau la tălpi, sau peste fund, sau peste braţe; doar o atingere sau împunsături cu indicatorul ei de lemn, dacă ne pleoştim sau ne cocoşăm. Vrea să stăm cu capetele aplecate exact cât trebuie, cu tălpile lipite şi degetele întinse, cu coatele formând unghiul reglementar. Interesul ei era în parte estetic: îi plăcea cum arătăm. Voia să arătăm ca o efigie de pe un mormânt anglo-saxon; sau ca îngerii de pe felicitările de Crăciun, un regiment înveşmântat în robe pure. Dar ea cunoştea şi valoarea spirituală a rigidităţii corporale, a muşchilor încordaţi: puţină durere purifică mintea, ne repeta ea.

Ne rugam să fim goale ca nişte receptacule, ca să fim demne de a primi: har, dragoste, spirit de sacrificiu, sământă şi prunci.

O, Doamne, Împărat al Universului, îţi mulţumesc că nu m-ai făcut bărbat.

O, Doamne, anihilează-mi identitatea. Dă-mi rod. Umileşte-mi carnea, ca să mă pot înmulţi. Dă-mi împlinire.

Unele erau cuprinse de fervoare. Extazul înjosirii. Unele gemeau şi plângeau.

N-are rost să te dai în spectacol, Janine, zicea Mătuşa Lydia.

Mă rog unde mă aflu, aşezată lângă fereastră, privind afară prin perdea la grădina goală. Nici măcar nu închid ochii. Acolo afară, sau în capul meu, e tot atâta întuneric. Sau lumină.

Doamne, Dumnezeule. Carele eşti în Împărăţia Cerurilor, care e lăuntrică.

Aş vrea să-mi spui Numele Tău, adevăratul nume vreau să spun. Dar pot foarte bine să-ţi spun doar Tu.

Îmi pare tare rău că nu ştiu ce pui la cale. Dar orice ar

fi, te rog, ajută-mă să rămân teafără. Deşi, poate că nu e înfăptuirea ta. Nu cred nici o clipă că ceea ce se petrece acolo, afară, e ceea ce ai avut tu în gând.

Am destulă pâine zilnică, aşa că n-o să-mi pierd timpul cu asta. Nu reprezintă principala problemă. Problema e s-o împingi pe gât fără să te-neci.

Ajungem acum la iertare. Nu-ţi face griji cu iertarea mea acum. Sunt alte lucruri mai importante. De exemplu: ţine-i teferi pe ceilalţi, dacă mai sunt teferi. Nu-i lăsa să sufere prea mult. Dacă trebuie să moară, fă să fie o moarte rapidă. Poate că le oferi Împărăţia Cerurilor. Pentru asta avem nevoie de Tine. Iadul ni-l putem face singuri.

Cred că ar trebui să spun: iartă pe cine a creat situaţia de acum şi ceea ce fac ei în momentul de faţă. O să încerc, dar nu e uşor.

Următorul punct e ispita. La Centru, ispita însemna orice nu era mâncare şi somn. Să ştii reprezenta o ispită. Ceea ce nu ştii nu te poate ispiti, spunea Mătuşa Lydia.

Poate că nici nu vreau cu adevărat să ştiu ce se petrece. Poate că aş prefera să nu ştiu. Poate că nu aş putea suporta să ştiu. Prăbuşirea a fost de la inocenţă la cunoaştere.

Mă gândesc prea mult la candelabru, deşi nu mai e acolo acum. Dar s-ar putea folosi un cârlig în dulap. M-am gândit la toate posibilităţile. Tot ce ai de făcut după ce te-ai legat ar fi să te laşi cu toată greutatea înainte şi să nu te zbaţi.

Şi ne apără de cel viclean.

Aşadar există Împărăţia şi puterea şi mărirea. Dar îţi trebuie multă tărie ca să poţi crede în ele în acest moment. Însă o să încerc oricum. *Cu Speranţă*, cum se scrie pe pietrele de mormânt.

Probabil că te simţi sfâşiat. Bănuiesc că nu e prima oară.

Dacă aş fi în locul tău, m-aş fi săturat. Cred că mi-ar fi chiar silă. Cred că asta-i diferenţa dintre noi.

Mă simt lipsită de realitate când îţi vorbesc astfel.

Mă simt ca şi când aş vorbi unui perete. Tare aş vrea să-

mi răspunzi. Mă simt atât de singură.

Complet singură lângă telefon. Doar că nu pot folosi telefonul. Şi dacă aş putea, cui i-aş putea telefona?

O, Doamne. Nu e o glumă. O, Doamne, Doamne Dumnezeule. Cum pot să mai trăiesc?

XII. LA JEZEBEL

Capitolul treizeci şi unu

În fiecare seară când mă culc îmi spun: Mâine dimineaţă o să mă trezesc în casa mea şi totul o să fie cum a fost.

Dar nici în dimineaţa asta nu s-a întâmplat aşa.

Mă îmbrac, îmi pun îmbrăcămintea de vară, căci e încă vară; timpul pare că s-a oprit, că vara nu mai trece. E iulie: zilele sunt înăbuşitoare, iar nopţile ca de saună, nu poţi dormi. Ţin neapărat să nu pierd socoteala. Ar trebui să scrijelesc câte un semn pe perete în fiecare zi şi să le unesc cu o linie când se fac şapte. Dar ce rost ar avea, eu nu îndeplinesc o condamnare la închisoare; aici timpului nu i se poate pune capăt. Oricum, nu trebuie decât să întreb ca să aflu ce zi e. Ieri a fost 4 iulie, care era pe vremuri Ziua Independenţei, înainte ca s-o desfiinţeze. Întâi septembrie va fi Ziua Muncii[35], pe asta au păstrat-o. Deşi nu avea pe vremuri nimic de-a face cu mamele.

Dar ştiu ce zi e după lună. Timp lunar, nu solar.

Mă aplec să mă închei la pantofii mei roşii; mai uşori la vremea asta, cu crăpături discrete, deşi nici nu aduc cu îndrăzneţele sandale de altădată. Fac un efort când mă aplec; în ciuda exerciţiilor, simt că trupul îmi înţepeneşte treptat, că refuză să mă asculte. Aşa îmi închipuiam odinioară că mă voi simţi când voi fi foarte bătrână. Simt că şi merg ca o bătrână: gârbovită, cu spinarea încovoiată ca un semn de întrebare, cu calciul topit din oasele poroase precum calcarul. Când eram mai tânără şi îmi imaginam cum e să fii bătrân, îmi spuneam: poate că apreciezi mai mult anumite lucruri când nu mai ai mulţi ani înainte. Dar uitam să pun la socoteală energia scăzută. În unele zile apreciez într-adevăr unele lucruri mai mult – ouăle, florile – dar pe urmă zic că sufăr doar de un atac de

[35] Joc de cuvinte. Labour = 1) muncă; 2) chinurile facerii.

sentimentalism, ca şi cum creierul meu ar folosi culori pastel Tehnicolor, ca cele de pe ilustratele cu frumoase apusuri de soare care se făceau în mari cantităţi în California. Inimi poleite. Pericolul e să vezi totul cenuşiu.

Mi-ar plăcea ca Luke să fie cu mine aici, în dormitorul meu, în timp ce mă îmbrac, ca să mă cert cu el. E absurd, dar asta doresc. O ceartă: cine să pună vasele în maşina de spălat, sau al cui e rândul să sorteze rufele murdare sau să spele toaleta; aşa, o treabă zilnică şi neimportantă în marea schemă a lucrurilor. Am putea chiar să ne certăm pe tema asta: *ce-i important sau neimportant*. Ce lux ar fi. Nu că ne certam des. Acum compun în minte scenarii întregi de certuri şi împăcarea ce urmează după aia.

Stau pe fotoliu; coroniţa de pe tavan îmi pluteşte deasupra capului ca o aureolă îngheţată, ca un zero. O gaură în spaţiu unde a explodat o stea. Un cerc în apă, unde a fost aruncată o piatră. Aştept să se deruleze ziua, să se învârtească pământul în conformitate cu faţa rotundă a ornicului implacabil. Zile geometrice care se rotesc şi se rotesc, lin, ca unse. Cu broboane de sudoare deasupra buzei de sus, aştept să sosească inevitabilul ou care va fi călduţ ca şi camera şi va avea o peliculă verde pe gălbenuş şi va avea un vag gust de sulf.

În aceeaşi zi, mai târziu, cu Ofglen la plimbarea de după târguieli.

Mergem la biserică şi ne uităm la morminte, ca de obicei. Apoi la Zid. Azi atârnă doar două cadavre: un catolic, dar nu un preot, cu o placardă pe care e o cruce cu susul în jos, iar altul dintr-o altă sectă, pe care n-o recunosc. Cadavrul e însemnat doar cu un I roşu. Nu înseamnă Iudeu, lor li se pun stele galbene. Oricum n-au fost mulţi evrei. Au fost declaraţi Fiii lui Iacob şi, deci, o categorie specială şi li s-a dat de ales. Au putut fie să se convertească, fie să emigreze în Israel. O mulţime au emigrat dacă ar fi să crezi ştirile. Am văzut la televizor un

vapor întreg cu ei aplecându-se peste parapet, purtând haine şi pălării negre şi bărbi negre şi încercând să arate cât mai mult a evrei, în costume pescuite din trecut, femeile purtând şaluri pe cap, zâmbind şi făcând cu mâna, puţin cam ţepene, e drept, ca şi cum ar fi pozat; şi o altă imagine cu cei mai bogaţi, făcând coadă la avion. Ofglen spune că şi alţi oameni au ieşit din ţară în felul ăsta, pretinzând că sunt evrei, dar nu era uşor din cauza testelor pe care ţi le dădeau şi pe care acum le-au înăsprit.

Totuşi nu eşti spânzurat numai pentru că eşti evreu. Te spânzură dacă eşti un evreu turbulent care nu vrea să aleagă. Sau care doar a pretins că s-a convertit. A fost şi asta la televizor; după raidurile de noapte, mormane de obiecte evreieşti păstrate în taină, scoase de sub pături: cărţile sfinte, talăsuri[36], Mogen Davide[37]. Iar posesorii lor, cu chipuri neiertătoare şi nepocăite, puşi la zid în dormitoarele lor de către Ochi, în timp ce vocea întristată a crainicului se aude făcând comentarii despre perfidia şi nerecunoştinţa lor.

Deci I nu e de la Iudeu. De la ce ar putea fi? Martorii lui Iehova? Iezuit? Orice ar reprezenta, el e la fel de mort ca şi celălalt.

După ritualul acestei opriri, ne continuăm drumul îndreptându-ne ca de obicei spre un loc deschis, unde să putem sta de vorbă traversându-l. Dacă asta se poate numi a sta de vorbă, aceste şoapte trunchiate, rostite prin pâlniile aripilor noastre albe. Vorbire amputată.

Nu putem sta mult în nici un loc, că ne ridică.

Azi o cotim în direcţia opusă Pergamentelor pentru suflet, unde e un fel de parc cu o clădire mare, într-un stil ornat victorian târziu, cu vitralii. Se numea pe vremuri Monumentul eroilor, deşi n-am ştiut niciodată despre ce eroi era vorba. Oricum, nişte morţi.

Moira mi-a spus o dată că acolo mâncau studenţii de la universitate la început. Dacă intra acolo o femeie, aruncau cu chifle în ea, îmi zise ea.

---

[36] *Talăs, talit:* ţesătură de purtat pe cap, la rugăciune.
[37] Steaua lui David.

De ce? am întrebat eu. Moira a devenit cu anii tot mai versată în astfel de anecdote. Nu prea îmi plăcea acest fel de a purta pică pentru trecut.

Ca s-o facă să iasă afară, a zis Moira.

Poate că era mai degrabă ca atunci când arunci cu alune în elefanţi, am răspuns eu.

Moira a râs; avea întotdeauna capacitatea să râdă. Monştri exotici, a zis ea.

Ne-am oprit şi ne uităm la clădirea asta care seamănă foarte tare ca formă cu o biserică, mai mult cu o catedrală. Ofglen zice:

— Am auzit că aici îşi ţin Ochii banchetele.

— Cine ţi-a spus? întreb eu. Nu e nimeni în preajmă aşa că putem vorbi mai în voie, dar din obişnuinţă vorbim cu vocea scăzută.

— Telefonul fără fir, răspunde ea. Face o pauză, se uită pieziş la mine. Eu văd doar o pată albă estompată în timp ce i se mişcă aripile. Există o parolă, zice ea.

— O parolă? întreb eu. Pentru ce?

— Ca să ştii, zice ea, cine e şi cine nu e.

Deşi nu văd la ce-mi foloseşte să ştiu, întreb:

— Care e?

— Mayday, zice. Te-am încercat cu ea o dată.

— Mayday, repet eu. Îmi amintesc ziua aceea. *M'aidez.*

— Nu o folosi decât dacă e nevoie, zice Ofglen. Nu e bine pentru noi să ştim despre prea multe din restul reţelei. În caz că te prinde.

Îmi vine greu să cred în şuşotelile astea, în dezvăluirile astea, deşi întotdeauna cred la momentul respectiv. După aia îmi par totuşi improbabile, chiar copilăreşti, un amuzament ca un club de fete sau secretele de la şcoală. Sau ca romanele de spionaj pe care le citeam la sfârşitul săptămânii în loc să-mi termin temele, sau ca filmele de noapte de la televiziune. Parole, lucruri ce nu pot fi divulgate, oameni cu identităţi secrete, legături întunecate; nu asta mi se pare că ar trebui să fie adevărata formă a lumii. Dar aşa-mi fac eu iluzii, sechele ale unei anumite

versiuni a realităţii pe care am învăţat-o odinioară.

Şi reţele. *Activitatea în reţea* era una din vechile expresii favorite ale mamei, jargon mucegăit din ani apuşi. Chiar când trecuse de şaizeci de ani, avea o activitate pe care o denumea aşa, deşi, pe cât îmi puteam eu da seama, nu însemna altceva decât că lua masa cu altă femeie.

Mă despart de Ofglen la colţ.

— Pe curând, zice ea.

Se îndepărtează alunecând uşor pe trotuar, iar eu o iau pe alee, spre casă. Uite-l pe Nick, cu şapca într-o parte. Azi nici măcar nu se uită la mine. Totuşi, pesemne că m-a aşteptat, ca să-mi transmită mesajul său tăcut, căci imediat ce ştie că l-am văzut, mai dă un lustru final Whirlwind-ului cu pielea de căprioară şi se îndreaptă cu pas vioi spre uşa garajului.

Merg pe cărarea de pietriş mărginită de pătratele de iarbă ale pajiştii. Serena Joy e aşezată sub salcie pe scaunul ei, cu bastonul proptit lângă braţ. Rochia ei e din bumbac apretat şi răcoros. De un albastru pastel, nu roşie ca a mea care absoarbe căldura şi ia foc cu ea în acelaşi timp. Croşetează, cu profilul spre mine. Cum suportă să se atingă de lână pe arşiţa asta? Dar poate că i-a amorţit pielea; poate că nu simte nimic, ca cineva care a fost opărit.

Îmi las ochii în pământ şi trec pe lângă ea sperând să fiu invizibilă, ştiind că voi fi ignorată. Dar nu de data asta.

— Offred, zice ea.

Mă opresc, nesigură.

— Da, tu.

Îmi întorc către ea ochii cu apărători de cal.

— Vino'ncoace. Am treabă cu tine. O iau peste pajişte prin iarbă şi mă opresc în faţa ei, cu ochii în jos.

— Poţi sta jos, zice ea. Uite, ia perna. Am nevoie de tine ca să-mi ţii lâna asta. Are o ţigară şi o scrumieră lângă ea pe iarbă şi o ceaşcă cu ceai sau cafea. E al naibii de sufocant în casă. Îţi trebuie puţin aer, zice ea. Mă aşez punând jos coşul în care am din nou căpşune şi din nou pui

şi remarc înjurătura: e ceva nou. Potriveşte sculul de lână pe mâinile mele întinse şi începe să depene. Parcă aş fi în lesă, cu cătuşe la mâini; sau mai exact, prinsă într-o plasă de păianjen. Lâna e cenuşie şi a absorbit umiditatea din aer, parcă ar fi o pătură udă de bebeluş şi miroase vag a oaie. Cel puţin o să mă dau cu lanolină.

Serena deapănă, cu ţigara în colţul gurii arzând mocnit şi scoţând un fum ispititor. Deapănă încet şi cu greutate din cauza mâinilor tot mai anchilozate, dar cu hotărâre. Poate că pentru ea croşetatul implică putere de voinţă; poate chiar o doare. Poate i-a fost prescris de medic: zece rânduri pe faţă, zece rânduri rânduri pe dos. Deşi sigur că împleteşte mai mult. Acum văd într-o altă lumină acei brazi şi băieţi şi fete în linii geometrice: ca pe o dovadă a încăpăţânării ei nu cu totul vrednică de dispreţ.

Mama nu împletea şi nu făcea nimic de genul ăsta. Dar de câte ori aducea lucruri de la curăţat, bluzele ei bune sau paltoane, punea deoparte acele de siguranţă şi făcea un lanţ din ele. Apoi îl prindea undeva la patul ei, de spatele unui scaun, de mănuşa de scos bucatele din cuptor, în bucătărie – ca să nu le piardă. Şi uita de ele. Eu dădeam peste ele ici şi colo prin casă, prin case; urme ale prezenţei ei, rămăşiţe ale unei intenţii bune, ca nişte indicatoare pe un drum care se dovedeşte a nu duce nicăieri. Încercări de a fi domestică.

— Ei bine, zice Serena. Se opreşte din făcutul ghemului, lăsându-mă cu ghirlanda de lână încă pe mâini şi-şi ia ţigara din gură ca s-o stingă. Nimic încă?

Ştiu la ce se referă. Nu sunt chiar atâtea subiecte despre care să vorbim noi două; nu prea avem multe în comun, în afară de acest lucru misterios şi nesigur.

— Nu, răspund eu. Nimic.

— Păcat, zice ea.

E greu să ţi-o imaginezi cu un copil. Dar l-ar îngriji mai ales Marthele. I-ar plăcea însă să fiu însărcinată, cu treaba terminată, să nu-i mai stau în cale, să scape de umilitoarea

încâlceală cu triunghiuri de carne asudată de sub baldachinul înstelat cu flori argintii. Linişte şi pace. Nu-mi închipui că mi-ar dori un astfel de noroc din alt motiv.

— Nu mai ai mult timp, zice ea.

Nu pune o întrebare, ci face o afirmaţie.

— Da, zic eu neutru.

Aprinde altă ţigară, mânuind bricheta cu stângăcie. Clar că starea mâinilor ei se înrăutăţeşte. Dar ar fi o greşeală să mă ofer să i-o aprind eu. Ar fi o greşeală să-i observ o slăbiciune.

— Poate că nu poate el, zice ea.

Nu ştiu ce vrea să zică. Se referă la Comandant sau la Dumnezeu? Dacă e Dumnezeu, ar trebui să zică „nu vrea". Şi aşa şi aşa e o erezie. Numai femeile sunt cele care nu pot, care au defecte, nu funcţionează, rămân cu încăpăţânare nereceptive.

— Da, zic eu. Poate că nu poate el.

Ridic ochii spre ea. Mă priveşte de sus în jos. E prima oară că ne privim în ochi după mult timp. De fapt, de când ne-am cunoscut. Tăcerea se prelungeşte între noi, pustie şi sumbră. Încearcă să vadă dacă sunt realistă.

— Poate, zice ea ţinând în mână ţigara pe care nu a reuşit s-o aprindă. Poate ar trebui să mai încerci şi altfel.

Oare vrea să spună în patru labe?

— În alt fel? întreb eu. Trebuie să rămân serioasă.

— Cu un alt bărbat, zice ea.

— Ştiţi că nu pot, răspund eu ascunzându-mi cu grijă iritarea. E împotriva legii. Ştiţi pedeapsa.

— Da, zice ea. Are replica gata, s-a gândit bine. Ştiu că nu poţi oficial. Dar se practică. Femeile o fac adesea. Tot timpul chiar.

— Cu doctorii vreţi să spuneţi? zic eu amintindu-mi ochii căprui plini de înţelegere şi mâna fără mănuşă. Ultima oară fusese un alt doctor. Poate celălalt a fost prins asupra faptului sau l-a turnat vreo femeie. Dar sigur că n-au crezut-o pe cuvânt, fără dovezi.

— Unele procedează aşa, zice ea pe un ton aproape afabil acum, deşi detaşat; parcă ne-am sfătui ce lac de

unghii să alegem. Ofwarren aşa a făcut. Soţia ştia, bineînţeles. Face o pauză, ca să înţeleg bine. Te-aş ajuta. Aş lua toate măsurile ca toate să meargă bine.

Mă gândesc la propunere.

— Nu cu un doctor, zic.

— Nu, aprobă ca şi pentru o clipă cel puţin suntem prietene bune, parcă am sta la taclale la masa din bucătărie, vorbind despre o întâlnire, despre un flirt sau o stratagemă şireată de fete. Uneori fac şantaj. Dar nu e nevoie să fie un doctor. Ar putea fi cineva în care avem încredere.

— Cine? întreb eu.

— Mă gândesc la Nick, zice ea cu o voce aproape blândă. E la noi de multă vreme. E devotat. Aş putea să aranjez treaba cu el.

Deci el îi face micile cumpărături de pe piaţa neagră. Şi oare asta primeşte în schimb de obicei?

— Dar Comandantul? întreb eu.

— Ei bine, răspunde ea cu fermitate, ba nu, cu mai mult decât atât, cu o privire de oţel, ca o geantă care se închide cu un pocnet. Pur şi simplu n-o să-i spunem, nu?

Sugestia pluteşte între noi, aproape vizibilă, aproape palpabilă: grea, informă, întunecată: complicitate, într-un fel, trădare, în alt fel. E clar că tare îşi doreşte un copil.

— E un risc, zic eu. Mai mult decât atât.

E viaţa mea în joc; atât că oricum tot acolo voi ajunge, mai devreme sau mai târziu, într-un fel sau altul, indiferent dacă accept sau nu. Şi o ştim amândouă.

— Mai bine fă-o, zice ea.

Aşa socotesc şi eu.

— Bine, zic. Ne-am înţeles.

Se apleacă puţin înainte.

— Poate aş putea să-ţi fac rost de ceva, zice ea. Pentru că am fost cuminte. Ceva ce-ţi doreşti, adaugă, aproape dându-se bine pe lângă mine.

— Adică ce? întreb eu. Nu-mi vine nimic în minte ce-mi doresc cu adevărat şi mi-ar putea ea da.

— O poză, zice ea ca şi când ar oferi o trataţie unui

copil, o îngheţată sau o vizită la grădina zoologică. Privesc în sus la ea, nedumerită.

— A ei, zice. A fetiţei tale. Dar nu promit sigur. Deci ştie unde au dus-o, unde o ţin. Şi a ştiut de la început. Mi se pune un nod în gât. Scroafa, să nu-mi spună, să nu-mi dea nici o veste, nimic. Nici măcar să-mi dea de înţeles. E făcută din lemn sau din fier, nu-şi poate închipui ce simt eu. Dar nu pot să-i spun nimic. Nu pot pierde din ochi nici un indiciu, cât de mic. Nu pot lăsa să-mi scape speranţa. Nu pot scoate o vorbă.

Ea chiar zâmbeşte acum, cu cochetărie cred; pentru o clipă i se poate ghici pe chip farmecul de manechin de la televiziunea de odinioară, ca pâlpâirea unei imagini cu electricitate statică.

— E prea al naibii de cald pentru lână, nu crezi? zice. Îmi ridică lâna de pe mâini unde am ţinut-o tot timpul ăsta. Apoi ia ţigara cu care şi-a tot făcut de lucru şi cu oarecare stângăcie mi-o pune în mână şi îmi strânge degetele în jurul ei. Fă-ţi rost de un chibrit, zice. Sunt la bucătărie, poţi să-i ceri unul Ritei. Poţi să-i spui c-am zis eu. Dar numai una, adaugă şăgalnic. Nu vrem să-ţi nenorocim sănătatea!

Capitolul treizeci şi doi

Rita stă la masa din bucătărie. În faţa ei, pe masă, se află un castron de sticlă în care plutesc cuburi de gheaţă împreună cu ridichi tăiate în formă de floare, trandafiri sau lalele. Pe fundul din faţa ei se află alte ridichi, pe care le taie cu un cuţit ascuţit; mâinile ei mari lucrează cu îndemânare, dar cu indiferenţă. Restul trupului ei e nemişcat, la fel şi faţa. Parcă ar lucra în somn. Pe suprafaţa de email alb se află o grămăjoară de ridichi spălate, încă netăiate. Mici inimi aztece.

Nu se deranjează să-şi ridice privirile când intru.

— Ai luat tot, ha? zice ea când îi întind pachetele să le inspecteze.

— Aş putea căpăta un chibrit? o întreb. Figura ei

încruntată şi nepăsătoare mă face să mă simt neaşteptat de prost, ca un copil plângăcios care cere ceva cu insistenţă.

— Chibrituri? întrebă ea. La ce-ţi trebuie?

— A spus ea că poţi să-mi dai unul, zic eu, nevrând să admit că am o ţigară.

— Cine a spus? Continuă să taie ridichi în acelaşi ritm. N-ai de ce să ai chibrituri. Poţi da foc la casă şi să ardă până-n temelii.

— N-ai decât să te duci să o întrebi, răspuns eu. E afară pe pajişte.

Rita îşi ridică ochii în tavan, de parcă ar consulta în tăcere o divinitate care e acolo. Apoi oftează, se ridică greoi şi îşi şterge mâinile ostentativ pe şorţ, ca să-mi arate că o deranjez. Se duce la dulapul de deasupra chiuvetei şi, fără să se grăbească, îşi caută mănunchiul de chei în buzunar şi descuie uşa de la dulap.

— Le ţin aici vara, zice ca pentru sine. Nu ne trebuie un incendiu pe vremea asta.

Îmi amintesc din aprilie că atunci când se face rece, Cora e cea care aprinde focurile în salon şi în sufragerie.

Chibriturile sunt din lemn, într-o cutie care se deschide prin tragere, de felul celor pe care le doream ca să-mi fac sertare pentru păpuşi.

— Treaba ei, bombănea ea. Nu-i chip să-i spun ceva. Vâră-n cutie mâna ei mare, alege un chibrit şi mi-l înmânează. Acum ai grijă să nu dai foc la nimic, zice. Nici la perdelele din camera ta. E prea cald şi aşa.

— Nu, răspund eu. Nu de-asta îl iau.

Nu-şi dă silinţa să afle pentru ce-l iau.

— Poţi să-l şi mănânci, din partea mea, zice. A zis că poţi căpăta unul, io ţi-l dau, şi-atât.

Se întoarce şi se aşază din nou la masă. Apoi culege un cub de gheaţă din castron şi şi-l vâră în gură. E ceva neobişnuit la ea. N-am mai văzut-o ciugulind în timp ce lucrează.

— Poţi să iei şi tu unul, zice. Păcat că vă pun să purtaţi feţele alea de pernă pe cap pe vremea asta.

Sunt surprinsă: de obicei nu-mi oferă nimic. Poate că socoteşte că dacă statutul meu a crescut într-atât încât să mi se dea un chibrit, îşi poate îngădui şi ea un mic gest. Oare am intrat deodată în grupul celor cu care trebuie să fie împăciuitoare?

— Mulţumesc, zic. Îmi pun chibritul cu grijă în mânecă, unde e şi ţigara şi închid fermoarul ca să nu se ude; iau un cub de gheaţă. Ce drăguţe sunt ridichile! o complimentez eu în schimbul cadoului pe care mi l-a făcut de bunăvoie.

— Îmi place să fac lucrurile cum trebuie, atât, zice ea redevenind morocănoasă. Altfel n-are sens.

O iau pe coridor grăbită şi apoi în sus, pe scări. În oglinda curbă din hol mă reflect o clipă, o formă roşie la marginea câmpului meu vizual, o jerbă de fum roşu. Nu mi-e gândul decât la fumat, îl simt deja în gură, apoi cum îl trag în piept cu un oftat lung umplându-mi plămânii cu voluptuosul aer cafeniu şi pe urmă simt cum îmi zvâcneşte sângele în contact cu nicotina.

După atât timp ar putea să-mi vină rău. Nu m-ar surprinde. Dar chiar şi gândul ăsta e binevenit.

Pe coridor mă gândesc: unde să fumez? În baie, dând drumul la apă ca să purifice aerul sau în dormitor scoţând fumul pe fereastra deschisă? Cine mă poate prinde? Cine ştie?

Dar chiar în timp ce mă gândesc cu voluptate la cum voi simţi fumul pe care mi-l plimb prin gură, mă gândesc şi la altceva.

Nu e nevoie să fumez această ţigară.

Aş putea s-o fac bucăţi şi să trag apa peste ea. Sau aş putea-o mânca şi să mă droghez astfel, că se poate, cu câte un pic, economisind restul.

În acest fel aş putea păstra chibritul. Aş putea face o mică gaură în saltea şi să-l bag acolo cu grijă. Un obiect atât de subţire sigur că nu va fi observat. Şi o să-l simt acolo noaptea, sub mine, în pat. O să dorm deasupra lui.

Aş putea arde casa din temelii. Gândul ăsta minunat mă face să tremur.

O scăpare ca prin urechile acului, dar rapidă.
Stau întinsă pe pat, pretinzând că trag un pui de somn.

Aseară Comandantul, cu degetele împreunate, stătea privindu-mă cum mă ung cu loţiunea pe mâini. Straniu, m-am gândit să-i cer o ţigară, dar m-am hotărât să nu-i cer. Sunt destul de înţeleaptă ca să nu cer prea multe o dată. Nu vreau să creadă că profit. De asemenea, nu vreau să-l întrerup.

Aseară a băut un scotch cu apă. A început să bea în prezenţa mea, ca să se destindă după o zi de muncă, zice el. Deduc că e stresat. Dar mie nu-mi oferă niciodată ceva de băut şi nici eu nu cer: doar ştim amândoi la ce foloseşte trupul meu. Când îl sărut la despărţire, ca şi când ar fi de-adevăratelea, îi miroase respiraţia a alcool şi o trag în piept ca pe fumul de ţigară. Recunosc că-mi face plăcere acest dezmăţ.

Uneori, după câteva pahare se prosteşte şi începe să trişeze la scrabble. Mă îndeamnă să fac şi eu la fel şi luăm litere în plus şi facem cu ele cuvinte care nu există, cum ar fi: *istuţ, burbat* şi râdem de ele. Uneori dă drumul la radio, pe unde scurte, punând Radio America Liberă pentru un minut sau două, ca să-mi demonstreze ce putere are. Pe urmă îl închide. Ai dracului cubanezi, zice. Toată porcăria asta despre grădiniţe universale.

Alteori, după joc, se aşază pe jos, lângă fotoliul meu, ţinându-mă de mână. Capul lui e puţin mai jos decât al meu, astfel încât mă priveşte în sus ca un adolescent. Probabil că îl amuză această pretinsă supunere.

E foarte sus, zice Ofglen. E în vârf, chiar în vârful vârfurilor.

În astfel de momente îmi vine greu să-mi închipui că-i adevărat.

Din când în când încerc să mă pun în situaţia lui. E un exerciţiu tactic ca să pot ghici dinainte cum îi pot determina purtarea faţă de mine. Mi-e greu să cred că am vreo putere asupra lui, dar totuşi cred; deşi e o putere echivocă. Uneori îmi închipui că mă văd, deşi neclar, aşa

cum mă vede el. Sunt unele lucruri pe care vrea să mi le demonstreze, daruri pe care vrea să mi le facă, sentimente tandre pe care vrea să le inspire.

Sigur are astfel de dorinţe. Mai ales după câteva pahare.

Uneori devine plângăreţ, alteori filosofic; sau vrea să explice, să se justifice. Ca aseară.

Problema nu era numai cu femeile, zice. Principala problemă erau bărbaţii. Nu mai aveau nimic.

Nimic? întreb eu. Dar aveau…

Nu mai aveau ce face, zice el.

Dar puteau să facă bani, zic eu cam răutăcioasă. În această clipă nu mi-e frică de el. E greu să-ţi fie frică de un bărbat care te priveşte dându-ţi cu cremă pe mâini. Această lipsă de frică e primejdioasă.

Nu e suficient, zice el. E prea abstract. Vreau să zic că nu mai aveau ce face cu femeile.

Cum adică? zic eu. Nu erau peste tot Colţuri Porno, chiar motorizate?

Nu mă refer la actul sexual, zice el. Asta era o parte din problemă: contactul sexual era prea la îndemână. Putea fi cumpărat de oricine. Nu mai era nimic pentru care să muncească, pentru care să lupte. Avem statisticile din acea vreme. Ştii de ce se plângeau cel mai mult? De incapacitatea de a simţi. Bărbaţii respingeau chiar şi relaţia sexuală. Respingeau căsătoria.

Acum simt? întreb eu.

Da, zice, uitându-se la mine. Se ridică, ocoleşte biroul şi vine spre fotoliul unde stau eu. Mă ia de după umeri, de la spate, fără să-l pot vedea.

Vreau să ştiu ce gândeşti, aud vocea lui din spatele meu.

Nu gândesc prea mult, răspund eu pe un ton uşor. Vrea intimitate, dar nu i-o pot da.

N-are nici un rost să gândesc, nu? zic eu. Ce gândesc eu n-are importanţă.

Şi e exact motivul pentru care îmi poate spune una şi alta.

Haide, zice, apăsându-mă uşor cu mâinile. Mă

interesează părerea ta. Eşti destul de inteligentă, ai sigur o părere.

Despre ce? întreb eu.

Despre ceea ce am înfăptuit noi, zice el. Despre cum au ieşit lucrurile.

Încerc să stau nemişcată. Să îmi golesc mintea. Mă gândesc la cer, noaptea, când nu e lună. N-am nici o părere, răspund.

Oftează, încetează strânsoarea, dar tot mă ţine de umeri. Ştie foarte bine ce gândesc.

Nu poţi face omletă fără să spargi ouăle, zice el. Am crezut că o să fie mai bine.

Mai bine? îngân eu. Cum poate crede că acum e mai bine.

Mai bine nu înseamnă niciodată mai bine pentru toată lumea. Întotdeauna înseamnă mai rău pentru unii.

Stau întinsă; aerul umed mă acoperă ca un capac. Ca un strat de pământ. Aş vrea să plouă. Şi mai bine, să vină o furtună cu trăsnete asurzitoare, cu nori negri şi fulgere. S-ar putea întrerupe electricitatea. M-aş putea duce la bucătărie zicând că mi-e frică, să stau cu Rita şi Cora în jurul mesei din bucătărie; ar fi îngăduitoare cu frica mea, că le e frică şi lor; m-ar lăsa să intru. Înăuntru ar fi lumânări aprinse, ne-am privi chipurile la pâlpâirea lumânărilor şi apoi am fi luminate pentru o clipă de zigzagurile de lumină ale fulgerelor de la ferestre. O, Doamne, ar zice Cora. Doamne, salvează-ne.

După aceea aerul ar fi curat şi mai puţin apăsător.

Privesc în sus, la tavan, la cercul rotund de flori de ipsos. Trasează un cerc, păşeşte în interiorul lui; o să te apere. În centru atârna candelabrul şi de candelabru o fâşie răsucită de cearşaf. De acolo atârna ea, legănându-se uşor, ca un pendul, cum ai legăna un copil atârnat în braţele tale de o creangă de copac. Când a deschis Cora uşa, ea era în siguranţă, la adăpost. Uneori cred că e încă aici în cameră, cu mine.

Mă simt îngropată de vie.

Capitolul treizeci şi trei

E după-amiaza târziu; cerul e pâclos, cu o lumină difuză şi grea ca praful de bronz. Lunec uşor cu Ofglen pe trotuar; noi două şi în faţa noastră încă o pereche şi pe trotuarul celălalt o altă pereche. Probabil că arătăm bine de la distanţă: pitoreşti, ca o friză de lăptărese olandeze pe hârtia de tapet, ca nişte solniţe şi piperniţe de ceramică în costume de epocă, aliniate pe un raft, ca o flotilă de lebede sau orice altceva ce se repetă cu un pic de graţie şi fără variaţii. Liniştitoare pentru ochi, pentru Ochi, căci pentru ei e tot spectacolul ăsta. Ne ducem la Rugăvaganţă, să dovedim cât suntem de ascultătoare şi de pioase.

Nu se vede nici o păpădie, au fost smulse de pe pajişti. Mi-e dor de o păpădie, doar una, buruiană insolentă, crescută aiurea, de care poţi scăpa cu greu şi veşnic galbenă ca şi soarele. Ca el veselă şi plebee, strălucind pentru toţi la fel. Făceam inele şi coroniţe şi coliere din păpădii, pătându-ne pe degete cu laptele lor amar. Sau, ţinându-i o floare sub bărbie, îi ziceam: *Îţi plac cocoşii?* Avea polen pe năsuc, căci şi-l vârâse să le miroasă (sau poate era piciorul-cocoşului?). Sau când păpădiile aveau puf: parcă o văd, pe la doi-trei anişori alergând pe pajişte, chiar pe pajiştea din faţa mea, fâlfâind una ca pe un foc bengal, o mică baghetă de foc alb şi umplând aerul de mici paraşute. *Sufl-o şi afli ora*. Toate ceasurile acelea, purtate pe aripile adierilor de vară. Şi margaretele: Mă iubeşte, nu mă iubeşte; ne jucam şi cu ele.

Formăm o coadă, ca să fim filtrate pe la punctul de control, perechi, perechi, ca nişte şcolăriţe de la o şcoală particulară de fete, care au fost la plimbare şi au întârziat prea mult. Ani şi ani prea mult, astfel încât toate s-au trecut: şi picioarele şi trupurile şi uniformele. Ca sub o vrajă. Ca într-un basm; cât aş vrea să cred. Dar nu, trecem prin punctul de control două câte două şi mergem mai departe.

După un timp o luăm la dreapta, trecem de Crini şi ne îndreptăm spre râu. O, cât aş vrea să putem ajunge

departe, la malurile lui late, unde stăteam la soare cândva, unde sunt poduri arcuite. Dacă ai merge pe malul râului departe, urmărindu-i şerpuirile sinuoase, ai ajunge la mare; dar ce să faci la mare? Să aduni scoici, să hoinăreşti pe pietrele lunecoase.

Dar nu ne duce la râu, nu o să vedem cupolele clădirilor din partea aceea, albe şi garnisite cu albastru şi aur, caste şi vesele. Ne oprim la o clădire mai modernă, cu un drapel uriaş întins deasupra uşii – AZI, RUGĂVAGANŢĂ PENTRU FEMEI. Drapelul e pus peste numele de odinioară al clădirii, cel al unui Preşedinte de demult pe care l-au împuşcat. Dedesubtul literelor roşii, e scris cu litere negre mai mici: DUMNEZEU E O BOGĂŢIE NAŢIONALĂ, cu câte un ochi înaripat de o parte şi de alta a inscripţiei. De o parte şi de alta a uşii stau inevitabilii Paznici, două perechi, patru cu totul, cu arma la picior şi privirea îndreptată înainte. Sunt aproape ca nişte manechine într-un magazin, cu părul pieptănat cu grijă, cu uniformele călcate şi feţe tinere ca de ipsos întărit. Azi nu sunt din cei cu coşuri. Fiecare are o puşcă-mitralieră gata pentru orice atac periculos sau subversiv socotesc ei că am putea comite înăuntru.

Rugăvaganţa urmează să se ţină în curtea acoperită unde se află un spaţiu dreptunghiular cu un acoperiş cu luminatoare. Nu e o Rugăvaganţa pentru tot oraşul, căci atunci s-ar ţine pe terenul de fotbal; e numai pentru cartierul nostru. În partea dreaptă au fost puse şiruri de scaune pliante de lemn pentru Soţiile şi fiicele oficialităţilor de rang înalt şi ale ofiţerilor, care nu se prea deosebesc. Galeriile de sus cu balustrade de beton sunt pentru femeile de rând, Marthele şi Econonevestele în dungi multicolore. Prezenţa lor la Rugăvaganţa nu e obligatorie, mai ales dacă sunt de serviciu sau au copii mici, dar cu toate astea galeriile par să se umple. Cred că e o formă de distracţie pentru ele, ca un spectacol sau ca numerele de circ.

Un număr de Soţii sunt deja aşezate, îmbrăcate în cele mai bune rochii albastre brodate. Le simţim ochii asupra

noastră în vreme ce ne îndreptăm, două câte două, în rochiile noastre roşii, în partea opusă lor. Suntem privite, cântărite; le simţim şuşotelile ca pe nişte furnici pe pielea goală.

În partea noastră nu sunt scaune. Locul nostru e îngrădit cu o frânghie roşie de mătase împletită, de felul celei ce se folosea pe vremuri la cinematograf înainte de începerea spectacolelor. Această frânghie ne segreghează, ne separă ca într-un ţarc de oi sau vite, ca nu cumva celelalte să se contamineze; aşa că intrăm în ţarc, formând şiruri cum am fost dresate, şi îngenunchem pe pardoseala de ciment.

— Mergi în fund, îmi şopteşte Ofglen. Ca să putem vorbi mai bine. Şi când îngenunchem cu capetele uşor aplecate, aud de peste tot în jur un susur, ca un foşnet de insecte printre ierburi înalte şi uscate: un nor de şoapte. Aici e unul din locurile unde putem schimba noutăţi mai în voie, transmiţându-le de la una la alta. Le e greu să ştie cine şopteşte sau să audă ce se spune. Şi nici nu le-ar conveni să întrerupă ceremonia, mai ales că e şi televiziunea.

Ofglen îmi trage un cot să-mi atragă atenţia şi-mi ridic privirile încet şi pe furiş. De unde stăm în genunchi, putem vedea bine intrarea în curte, pe unde intră mereu lume. Probabil că pe Janine a vrut s-o văd, căci uite-o, cu o parteneră nouă, nu cea dinainte; una pe care n-o recunosc. Aşadar Janine a fost probabil transferată într-o nouă gospodărie, la un nou post. E prea devreme, oare i-a secat laptele? Ăsta ar fi singurul motiv pentru care ar muta-o, în afară de cazul că s-a iscat o bătaie pentru copil; ceea ce se întâmplă mai des decât ai crede. După ce l-a născut, poate că a opus rezistenţă şi n-a vrut să-l cedeze. Mi-o pot închipui. Sub rochia roşie e slabă, aproape piele şi os şi nu mai are strălucirea aia de femeie însărcinată. Chipul îi e alb şi ascuţit, de parcă i-ar suge cineva seva.

— N-a ţinut treaba, ştii, zice Ofglen lângă urechea mea. Până la urmă a fost un rebut.

Se referă la pruncul Janinei, copilaşul care a trecut prin Janine în călătoria lui spre altundeva. Pruncul Angela. I-au

dat numele prea curând, n-au făcut bine. Simt un leşin în stomac. Nu un leşin, ci un gol. Nu vreau să ştiu ce defecte a avut.

— Dumnezeule, exclam. Să treci prin atâta caznă în zadar. Mai rău decât în zadar.

— I se-ntâmplă a doua oară, zice Ofglen. Fără să mai punem la socoteală şi pe-al ei, demult. A pierdut o sarcină în luna a opta, nu ştiai?

O privim pe Janine intrând în spaţiul împrejmuit cu frânghie roşie, înfăşurată într-un impalpabil văl de ghinion. Mă vede, mă vede cu siguranţă, dar priveşte prin mine. Fără nici un zâmbet triumfător de data asta. Se întoarce, îngenunchează şi nu-i mai văd decât spatele cu umerii slabi şi încovoiaţi.

— E convinsă că e vina ei, şopteşte Ofglen. Două la rând. Pentru că a păcătuit. Se zice că s-a folosit de-un doctor, nu a fost al Comandantului ei.

Nu pot să-i spun că ştiu, că atunci o să se întrebe cum. Pe cât ştie Ofglen, ea e singura mea sursă de astfel de informaţii; şi e surprinzător câte ştie. Cum o fi aflat despre Janine? De la Marthe? De la partenera de cumpărături a Janinei? Ascultând după uşi închise la poveştile Soţiilor spuse la un pahar de ceai sau de vin? Oare şi Serena Joy o să sporovăiască aşa despre mine, dacă o să fac ce vrea ea? A fost de acord pe loc, de fapt nici nu i-a păsat: *acceptă orice poartă pantaloni şi are o ştii-tu-ce vajnică*. *Nu fac ele mofturi, nu au sentimente ca noi.* Şi toate celelalte întinzându-şi curioase gâtul, devorate de dorinţă, dar făcând pe indignatele: Vai dragă! Cum o fi putut? Unde? Când?

Aşa cum au forfecat-o fără îndoială pe Janine.

— E groaznic, zic. Şi e tipic pentru Janine să ia totul asupra ei, să creadă că toate defectele pruncului au fost toate din vina ei. Dar oamenii sunt gata să facă orice mai degrabă decât să admită că viaţa lor nu are nici un sens. Nici un rost, adică. Nici o intrigă.

Într-o dimineaţă, pe când ne îmbrăcam, am observat că

Janine era încă în cămaşa de noapte albă, de bumbac. Şedea pur şi simplu pe marginea patului.

M-am uitat spre uşa dublă a sălii de gimnastică, unde stătea de obicei Mătuşa, ca să văd dacă observase, dar Mătuşa nu era acolo. La vremea asta ajunseseră să aibă mai multă încredere în noi; uneori ne lăsau nesupravegheate în clasă şi chiar la cantină, minute în şir. Probabil o întinsese să tragă un fum sau la o ceaşcă de cafea.

Ia priveşte, i-am zis Almei, care avea patul lângă al meu.

Alma s-a uitat la Janine. Apoi ne-am dus amândouă la ea. Îmbracă-te, Janine, se adresă Alma spinării albe a Janinei. Nu vrem să ne dea rugăciuni în plus din cauza ta. Dar Janine nu s-a mişcat.

Între timp, venise acolo şi Moira. Era înainte de evadarea a doua. Încă şchiopăta, după ce-i zdrobiseră picioarele prima oară. Ocoli patul ca să-i poată vedea faţa Janinei.

Veniţi încoa', zice ea către Alma şi mine. Începuseră să se strângă şi celelalte, se formase o mică mulţime. Duceţi-vă înapoi, le zise Moira. Nu-i daţi importanţă, ia gândiţi-vă că tocmai acum intră *ea!*

Eu o priveam pe Janine. Avea ochii deschişi, dar nu mă vedea deloc. Ochii îi erau mari şi rotunzi, iar dinţii îi erau dezgoliţi într-un surâs fix. Zâmbind, şoptea ceva printre dinţi. A trebuit să mă aplec aproape ca să aud ce zice.

Bună, zise ea, dar nu mie. Mă cheamă Janine. În dimineaţa asta sunt chelneriţa[38] voastră. Pot să vă aduc nişte cafea pentru început?

Hristoase, zise Moira lângă mine.

Nu rosti numele Domnului, zise Alma.

Moira o luă pe Janine de umeri şi o scutură. Ieşi din starea asta, Janine. Şi nu mai folosi *cuvântul* ăla.

Janine zâmbi. O zi bună vă doresc, zise.

Moira îi dădu două palme peste faţă. Revino imediat aici, zise ea. Revino imediat aici. Nu poţi sta acolo, nu mai

[38] În limba engleză, *waitperson* în loc de *waitress*, termen corect din punct de vedere feminist.

eşti acolo. Lumea aia s-a dus.

Zâmbetul Janinei păli. Îşi duse mâna la obraz. De ce m-ai lovit? întrebă ea. N-a fost bună? Pot să-ţi mai aduc una. Nu era nevoie să mă loveşti.

Nu ştii ce-or să facă? zise Moira cu vocea scăzută, dar aspră şi intensă. Uită-te la mine. Mă numesc Moira şi suntem la Centrul Roşu. Uită-te la mine.

Ochii Janinei începură să se concentreze. Moira? rosti ea, nu cunosc nici o Moiră.

N-or să te trimită la Infirmerie, nici să nu te gândeşti la un doctor, zise Moira. N-or să-şi piardă timpul să încerce să te facă bine. Nici măcar n-or să se ostenească să te trimită cu vaporul în Colonii. Dacă mergi prea departe, or să te ducă în Laboratorul de chimie şi-or să te-mpuşte. Şi pe urmă or să te ardă cu gunoiul, ca pe Nefemei. Aşa că lasă-te.

Vreau să mă duc acasă, zise Janine şi începu să plângă.

Iisuse Hristoase, exclamă Moira. Ajunge. Sunt sigură c-o să fie aici într-un minut. Aşa că pune-ţi dracului hainele şi taci din gură.

Janine continuă să se smiorcăie, dar totuşi se ridică şi începu să se îmbrace.

Dacă mai face aşa şi eu nu-s aici, îmi zice Moira, nu trebuie decât să-i dai palme aşa. Nu o poţi lăsa să alunece în prăpastie. Treaba asta se ia.

Probabil că la vremea aceea îşi făcea deja planuri cum să evadeze.

Capitolul treizeci şi patru

Toate locurile din curte sunt ocupate acum; toată lumea foşneşte şi aşteaptă. În cele din urmă intră Comandantul însărcinat cu această festivitate. Are un început de chelie, e îndesat şi arată ca un antrenor de fotbal în vârstă. E îmbrăcat în uniforma sa de un negru sobru, cu multe şiruri de trese şi decoraţii. Te impresionează fără să vrei, dar eu fac un efort să nu mă las impresionată: încerc să mi-l închipui în pat cu Soţia lui şi cu Camerista, fertilizând de

zor ca un somon în rut şi pretinzând că nu-i face plăcere. Oare când Domnul a zis iubiţi şi vă înmulţiţi, oare s-a referit şi la bărbatul acesta?

Comandantul ăsta suie treptele spre podiumul drapat într-o pânză roşie pe care e brodat un ochi mare cu aripi albe. Priveşte lung peste sală şi şoaptele noastre se curmă. Nici măcar nu e nevoie să ridice mâna. Apoi vorbeşte în microfon, iar difuzoarele îi despoaie vocea de armonicele joase astfel încât ea devine pronunţat metalică, de parcă nu ar proveni din gâtul, din trupul lui, ci doar din difuzoare. Vocea lui are culoarea metalului şi forma de corn.

— Astăzi e o zi de recunoştinţă, începe el, o zi de laudă.

Nu ascult discursul despre victorie şi sacrificiu. Urmează apoi o rugăciune lungă despre recipiente nedemne şi un imn: „În Galaad este un balsam” sau „În Galaad e o bombă”[39], cum zicea Moira.

Acum vine punctul principal. Intră cei douăzeci de Îngeri, proaspăt întorşi de pe front şi proaspăt decoraţi, însoţiţi de o gardă de onoare, mărşăluind un-doi, un-doi în spaţiul central deschis. Atenţie, pe loc repaus. Şi acum cele douăzeci de fiice în alb, şi cu voalul tras, înaintează sfioase în timp ce mamele le ţin de braţ. În zilele noastre, mamele, şi nu taţii îşi conduc fetele la altar şi ajută la aranjarea căsătoriilor. Căci, evident, căsătoriile sunt aranjate. Acestor fete nu li s-a îngăduit de ani de zile să se afle singure cu un bărbat, de atâţia ani de când a început pentru toţi povestea asta.

Oare au destui ani ca să-şi poată aminti de vremurile dinainte, cum jucau base-ball în blugi şi tenişi sau cum mergeau pe bicicletă? Sau cum citeau cărţi, singure? Deşi unele dintre ele sunt foarte tinere – politica e *Să înceapă cât mai devreme, nu e nici o clipă de pierdut* – sunt sigură că îşi amintesc. Şi unele îşi vor aminti încă vreo trei sau patru sau cinci ani; dar după aceea n-or să-şi mai amintească. Căci la vremea aceea nu-şi vor mai putea

---

[39] Cuvintele *balm, bomb* au pronunţie asemănătoare. Citat din Ieremia 8: 22.

aminti decât că au fost întotdeauna în grupuri de fete îmbrăcate în alb; totdeauna tăcute.

Le-am dat mult mai mult decât le-am luat, a zis Comandantul. Gândeşte-te la toate necazurile pe care le aveau înainte. Nu-ţi aminteşti de casele de rendez-vous, lipsa de demnitate a întâlnirilor fixate cu necunoscuţi în timpul liceului? Piaţa cărnii. Nu-ţi aminteşti de prăpastia îngrozitoare între femeile care puteau cuceri un bărbat cu uşurinţă şi cele ce nu puteau? Unele erau disperate, făceau foame ca să fie slabe sau îşi umflau sânii cu silicon, sau îşi operau nasul. Gândeşte-te câtă nefericire umană.

Arăta cu mâna spre grămezile de reviste vechi. Se plângeau tot timpul. Probleme ici, probleme colo. Adu-ţi aminte de anunţurile personale de la mica publicitate, *Femeie deşteaptă şi atrăgătoare, 35 ani*… Acum au toate câte un bărbat, nimeni nu rămâne fără. Şi pe urmă, dacă reuşeau să se căsătorească, puteau fi părăsite cu un copil sau doi, soţul se putea sătura pur şi simplu şi o întindea, dispărea, iar ele trebuiau să trăiască din ajutorul social. Sau dacă aveau slujbă, copiii mergeau la grădiniţă sau erau lăsaţi în grija vreunei femei brutale şi ignorante pe care o plăteau tot ele din salariile lor mici şi nenorocite. Banul era singurul etalon pentru toţi, nu erau respectate ca mame. Nu e de mirare că renunţau la toată afacerea asta. Acum sunt protejate, îşi pot îndeplini destinul biologic în pace. Cu deplin sprijin şi încurajare. Eşti o persoană inteligentă şi aş vrea să aud ce gândeşti. Spune-mi, te rog, ce am scăpat din vedere?

Dragostea, am răspuns eu.

Dragostea? întrebă Comandantul. Ce fel de dragoste?

Dreptul să te îndrăgosteşti, am zis.

Comandantul mă privi cu ochii lui de băiat candid. Oh, da. Am citit revistele, tot despre asta vorbeau, aşa-i. Dar ia uită-te la statistici, draga mea. Oare merita să duci o astfel de viaţă numai ca să te poţi îndrăgosti? Căsătoriile aranjate au ieşit întotdeauna tot aşa de bine, dacă nu mai bine.

Dragoste, zicea Mătuşa Lydia cu dezgust. Să nu vă prind. Aici nu ne trebuie visări sau clar de lună şi vreme irosită[40], fetelor. Şi, împungând repetat aerul cu arătătorul: *Dragostea* nu are importanţă.

Toţi acei ani au fost doar o anomalie, din punct de vedere istoric, zise Comandantul. Doar o întâmplare. Noi nu am făcut decât să întoarcem lucrurile la normele naturii.

Rugăvaganţele femeilor sunt de obicei pentru căsătorii în grup, ca asta. Iar cele ale bărbaţilor sunt pentru victorii militare. Căci acestea sunt respectiv lucrurile care se presupune că ne aduc bucuria cea mai mare. Totuşi, uneori, cele ale femeilor sunt pentru vreo călugăriţă care se dezice. Cele mai multe de genul ăsta au avut loc mai demult, când făceau razii ca să le găsească, dar tot mai dezgroapă câte unele şi acum, le târăsc de unde se ascund prin subterane, precum cârtiţele. Chiar şi seamănă cu cârtiţele: slabe la vedere şi năucite de prea multă lumină. Pe cele bătrâne le trimit imediat în Colonii, dar pe cele tinere şi fertile încearcă să le convertească, şi când reuşesc, venim toate aici să vedem ceremonia renunţării la celibat spre binele comun. Ele îngenunchează şi Comandantul se roagă şi ele primesc vălul roşu ca noi toate. Totuşi, nu li se îngăduie să devină Soţii, căci sunt considerate încă prea periculoase pentru a li se da o poziţie atât de înaltă şi influentă. Misterioase şi exotice, răspândesc un iz de vrăjitoare în ciuda „purificărilor”, a urmelor de cravaşă de pe picioare şi a timpului petrecut singure în celulă. Întotdeauna au dungi umflate pe picioare şi au petrecut un timp închise la izolare, aşa că se aude că nu renunţă uşor. Multe dintre ele preferă să se ducă în

[40] *No June-ing around*: joc de cuvinte bazat pe sinonimia *June* = luna iunie, *June* = nume propriu de fată; ortografierea din text şi numele menţionat în capitolul 1 ne pot duce la concluzia că numele real al naratoarei, care nu e niciodată dezvăluit, ar putea fi *June*.

colonii. Nici uneia dintre noi nu-i convine să tragă la sorţi o asemenea parteneră de cumpărături. Sunt mai distruse decât noi celelalte, e greu să te simţi bine cu ele.

Mamele le-au dus pe fetele cu voaluri albe la locul cuvenit şi s-au întors la locurile lor. Unele plâng niţel, folosindu-şi ostentativ batistele, şi altele le consolează bătându-le uşor pe umăr sau ţinându-le mâna. Comandantul continuă slujba:

— Doresc ca femeile să se îmbrace modest, zice el, cu sobrietate şi discreţie; să nu poarte părul împletit, sau aur, sau perle sau veşminte costisitoare; ci (aşa cum li se potriveşte unor femei ce se declară cucernice) să poarte podoabe de fapte bune.

Femeia să înveţe în tăcere şi *deplină* supunere. În acest punct ne cercetează pe rând cu privirea. Deplină, repetă apoi.

Şi nu sufăr ca femeia să ţină lecţii sau să uzurpe autoritatea bărbatului, ci să fie tăcută.

Căci Adam a fost creat mai întâi şi apoi Eva.

Şi Adam nu a fost înşelat, dar femeia, fiind înşelată, a încălcat legea.

Totuşi, va fi salvată dacă va naşte prunci şi va duce o viaţă plină de credinţă, milostenie şi evlavie cu sobrietate.

Salvate dacă vor naşte prunci, îmi zic în gând. În vremurile de altădată ce credeam noi că ne va salva?

— Ar trebui să le spună asta Soţiilor, murmură Ofglen, când trag sherry la măsea.

Se referă la treaba cu sobrietatea. Se poate vorbi din nou în siguranţă, căci Comandantul a isprăvit partea principală a ritualului şi acum se ocupă de inele, ridicând voalurile. Huo, rostesc în gând. Uitaţi-vă bine, că oricum e prea târziu acum. Îngerilor li se vor putea repartiza Cameriste mai târziu, mai ales dacă proaspetele lor Soţii nu sunt productive. Dar voi, fetelor, sunteţi legate. Ce vedeţi, aia căpătaţi: coşurile de pe faţă şi restul. Dar nu vi se cere să-l iubiţi. O să descoperiţi asta destul de curând. Faceţi-vă doar datoria în tăcere. Când aveţi îndoieli, când

staţi întinse pe spate, vă puteţi uita la tavan. Cine ştie ce puteţi vedea acolo sus? Coroniţe funerare şi îngeri; constelaţii de pulbere, stelară sau de alt fel, basme în bucăţele[41] zugrăvite de păianjeni. Se găseşte întotdeauna ceva care să preocupe o minte iscoditoare.

S-a întâmplat ceva, dragă? începea un banc vechi.

Nu, da' de ce?

Te-ai mişcat.

Pur şi simplu nu vă mişcaţi.

Scopul nostru, zice Mătuşa Lydia, este formarea unui spirit de camaraderie între femei. Trebuie să tragem toate împreună.

Camaraderie, căcat, zice Moira prin gaura din despărţitura de la toaletă. Pe mă-ta, Mătuşă Lydia, cum se zicea pe vremuri. Pe cât facem pariu că o pune pe Janine să stea în patru labe? Ce crezi că fac în biroul ăla ai ei? Pun pariu că o pune să muncească la zbârcitura aia uscată şi păroasă...

Moira! îi zic.

Ce Moira? şopteşte ea. Şi tu te-ai gândit, ştii bine doar.

Nu-i face nimănui bine să vorbească aşa, zic eu, simţind totuşi imboldul să chicotesc. Căci la vremea aia încă încercam să-mi spun că trebuie să încercăm să ne păstrăm ceva ce aduce a demnitate.

Întotdeauna ai fost o papă-lapte, zice Moira, dar cu afecţiune. Îţi face bine. Aşa e.

Şi are dreptate, ştiu asta acum, în vreme ce stau în genunchi pe pardoseala asta foarte tare, ascultând bâzâitul ceremoniei care continuă. E ispititor să şopteşti obscenităţi pe seama celor de la putere. E palpitant, răutăcios, conspirator şi interzis; te încântă. E ca un fel de vrajă. Îi dezumflă, îi reduce la numitorul comun, îi face oameni de rând. Pe vopseaua din despărţitura spălătorului, o necunoscută a scrijelit: *Mătuşa Lydia o suge*. Suna ca un drapel al revoltei, fluturat de pe un vârf de deal. Simpla idee că Mătuşa Lydia ar face aşa ceva îţi dădea curaj.

---

[41] Aluzie la jocul de puzzle.

Aşa că acum stau şi-mi închipui pe Îngerii ăştia şi albele lor mirese vlăguite asudând şi scoţând gemete teribile, cu blăniţele ude; sau şi mai bine, penibile eşecuri, sule fleşcăite ca nişte morcovi vechi, pipăieli febrile ale unei cărni reci şi indiferente, ca de peşte pus la cuptor.

Când s-a terminat în cele din urmă şi ieşim, Ofglen îmi şopteşte uşor, dar pătrunzător, cum ştie ea:

— Ştim că te vezi cu el singură.

— Cu cine? întreb eu stăpânindu-mi pornirea de a mă uita la ea. De fapt, ştiu eu cu cine.

— Cu Comandantul tău, zice ea. Ştim că v-aţi văzut. O întreb cum au aflat.

— Ştim şi gata, răspunde ea. Ce vrea? Perversiuni sexuale?

Mi-ar fi greu să-i explic ce vrea cu adevărat, pentru că nici eu nu am găsit un cuvânt potrivit. Cum să-i descriu ce se întâmplă de fapt între noi? Sigur că ar râde. E mai uşor să răspund: „Un fel de”. Cel puţin sună a constrângere, ceea ce-i conferă demnitate.

Se gândeşte puţin.

— Nici nu ştii cât de mulţi vor aşa ceva, zice ea.

— N-am încotro, adaug eu. Nu pot să spun nu. Ar trebui să ştie şi ea.

Suntem pe trotuar acum şi nu mai putem vorbi, nu mai suntem apărate de zumzetul mulţimii, iar celelalte se află prea aproape. Mergem în tăcere, rămânând mai la urmă până când socoteşte că poate să-mi şoptească:

— Sigur că nu poţi. Dar descoperă şi spune-ne.

— Ce să descopăr? întreb.

Mai degrabă intuiesc decât văd cum întoarce uşor capul.

— Tot ce poţi.

Capitolul treizeci şi cinci

Am acum de umplut un spaţiu în atmosfera fierbinte a odăii mele, dar şi un timp, un Spaţiu-timp între momentele acum-aici şi atunci-acolo, punctat de masa de seară. De

sosirea tăvii aduse sus ca pentru un invalid. Un invalid, adică cineva care a fost invalidat. Adică un paşaport invalidat. Nici o ieşire.

Asta s-a întâmplat atunci, în ziua când am încercat să trecem frontiera cu paşapoartele noastre noi, care ziceau că eram cine eram: că Luke, de exemplu, nu divorţase niciodată şi că deci eram legitim căsătoriţi conform noilor legi.

Omul dispăru înăuntru cu paşapoartele noastre după ce i-am explicat că mergem la picnic şi-şi aruncase o privire şi o văzuse pe fetiţă dormind înconjurată de jucării: animale jerpelite. Luke m-a mângâiat uşor pe braţ şi a ieşit din maşină ca pentru a se dezmorţi puţin şi îl urmări cu privirea prin fereastra clădirii pentru imigranţi. Eu am rămas în maşină. Am aprins o ţigară ca să-mi calmez nervii şi trăgeam fumul adânc în piept: o falsă relaxare. Mă uitam la doi soldaţi în uniformele neobişnuite cu care începusem deja să mă familiarizez; stăteau în picioare alene lângă bariera cu dungi galbene şi negre. Nu făceau mare lucru. Unul dintre ei urmărea cu privirea un cârd de păsări, pescăruşi, care se ridicau în zbor, se roteau şi poposeau pe balustrada podului de dincolo. Uitându-mă la el, le urmăream şi eu. Toate aveau coloritul obişnuit, doar că mai viu.

O să iasă bine, îmi ziceam eu, rugându-mă în gând. Oh, de-ar fi aşa. Lasă-ne să trecem, lasă-ne dincolo. Doar de data asta şi o să fac orice. N-o să ştiu niciodată ce credeam eu că puteam face pentru cine asculta, care să prezinte cel mai mic interes sau folos.

Apoi Luke se întoarse în maşină, prea repede, întoarse cheia şi băgă în marşarier. Ridică receptorul, zise el. Şi apoi începu să conducă repede şi apoi urmă drumul de ţară şi am sărit din maşină şi am început să alergăm. O căsuţă în care să ne ascundem, o barcă, nu ştiu ce am sperat. Omul ne-a zis că paşapoartele pot înşela orice ochi oricât de versat şi am avut atât de puţin timp să facem planuri. Poate că Luke avea un plan, sau vreo hartă în minte. Dar

eu fugeam doar: departe, cât mai departe.
Nu vreau să povestesc mai departe.

Nu e nevoie să povestesc. Nu e nevoie să spun nimic, pentru mine sau altcineva. Aş putea să stau aici liniştită. M-aş putea retrage. E posibil să te retragi atât de departe în sinea ta şi înapoi în timp, încât ei să nu te mai poată aduce înapoi niciodată.

Nolite te bastardes carborundorum. La mare brânză a ajutat-o.

De ce să lupţi?

N-o să ţină.

Dragoste? a întrebat Comandantul.

E mult mai bine. E ceva ce ştiu. Ceva despre care putem vorbi.

Să te îndrăgosteşti, am zis. De îndrăgostit, toate ne îndrăgosteam pe atunci, într-un fel sau altul. Cum a putut el să-i acorde atât de puţină importanţă? Să strâmbe din nas chiar. Ca şi cum era ceva comun pentru noi, un moft, un capriciu. Era, din contră, treabă serioasă. Era ceva foarte important; era modalitatea prin care te autoînţelegeai; dacă nu ţi se întâmpla niciodată, chiar niciodată, erai ca o fiinţă cu o mutaţie genetică, ca o creatură extraterestră. Era un lucru ştiut de toată lumea.

Să te îndrăgosteşti, ziceam. *Am picat pe bec după el*. Eram femei care picam. Credeam în această mişcare de picaj: era atât de plăcut, parcă zburai şi în acelaşi timp atât de groaznic, atât de improbabil, un sentiment atât de extrem. Dumnezeu înseamnă dragoste, ziceau odată, dar noi am răsturnat termenii şi dragostea, ca şi Cerul, era mereu la un pas. Dar cu cât credeam mai mult în Dragoste, abstractă şi totală, cu atât era mai greu să-l iubim pe bărbatul de lângă noi. Aşteptam mereu încarnarea, întruparea acelui cuvânt.

Şi uneori avea loc, pentru un timp. Acest fel de dragoste apare şi dispare şi ţi-o aminteşti cu greu după aia, cum se întâmplă cu durerea. Într-o zi te uiţi la bărbatul respectiv

şi-ţi spui în gând, *Te-am iubit*, şi vorbeşti deodată la trecut şi te cuprinde uimirea când vezi ce lucru surprinzător, precar şi prostesc ai putut face şi înţelegi de ce la timpul respectiv prietenii şi-au dat o părere evazivă.

Acum e o mare consolare să-ţi aduci aminte de astfel de lucruri.

Sau uneori, când mai erai îndrăgostită, încă picată pe bec, te trezeai în mijlocul nopţii, când razele de lună intrau pe fereastră şi-i luminau chipul adormit, adâncind umbrele din arcadele ochilor şi făcându-le mai cavernoase decât în timpul zilei, şi-ţi ziceai în gând: Cine ştie ce fac ei singuri sau cu alţi bărbaţi? Cine ştie ce zic sau unde se duc probabil? Cine poate şti cine sunt ei cu adevărat? Sub aspectul lor obişnuit, de zi cu zi.

Şi e probabil că îţi ziceai în momentele alea: şi dacă nu mă iubeşte?

Sau îţi aminteai relatări pe care le citiseşi în ziare despre femei care fuseseră găsite – frecvent femei, dar alteori erau bărbaţi sau copii, ceea ce era cel mai oribil – în şanţuri sau păduri, sau frigidere din camere închiriate, părăsite, dezbrăcate sau îmbrăcate, maltratate sexual sau nu, dar în orice caz ucise. Erau locuri unde nu te duceai să te plimbi, precauţii pe care le luai – încuiai ferestrele şi uşile, trăgeai draperiile, lăsai luminile aprinse. Astea erau lucruri pe care le făceai cum spuneai rugăciunile: le făceai şi sperai că or să te salveze. Şi în general te salvau. Sau în orice caz ceva te ajuta: puteai deduce după faptul că erai încă în viaţă.

Dar toate astea erau valabile doar noaptea şi nu aveau nimic de-a face cu bărbatul pe care îl iubeai, cel puţin în timpul zilei. Cu bărbatul cu care voiai ca lucrurile să meargă, să meargă bine. Ca să iasă bine, te menţineai în formă şi trupeşte, pentru bărbatul respectiv. Dacă îţi dădeai toată osteneala ca lucrurile să iasă bine, poate că şi bărbatul avea să facă acelaşi lucru. Poate că aveam să reuşim împreună, ca şi cum noi doi am fi fost o enigmă care putea fi rezolvată; altfel, unul dintre noi, cel mai probabil bărbatul, putea să o ia pe alături, pe o traiectorie

proprie, luându-şi trupul pătimaş cu sine şi lăsându-te doar cu urâta posibilitate de a te retrage, pe care o puteai contracara prin exerciţiu fizic. Dacă nu reuşeai ca lucrurile să meargă, era din pricină că unul din doi nu avea atitudinea potrivită. Se considera că tot ce se petrecea în viaţa ta se datora unei forţe pozitive sau negative ce emana din mintea proprie.

Dacă nu-ţi place, schimbă situaţia, ne spuneam în sinea noastră, dar şi una alteia. Şi aşa schimbam bărbatul respectiv cu altul. Şi eram totdeauna sigure că schimbarea e în bine. Eram revizioniste, ceea ce revizuiam era propria noastră persoană.

E ciudat să-mi aduc aminte cum gândeam pe vremea aceea, ca şi cum puteam avea totul, ca şi cum nu ar fi existat neprevăzutul sau limite; ca şi cum am fi fost libere să conturăm şi să reconturăm perimetrul tot mai larg al vieţii noastre. Aşa eram şi eu, aşa mă comportam şi eu. Luke nu a fost primul bărbat din viaţa mea şi poate că nu ar fi fost nici ultimul. Dacă nu ar fi fost acel „stop cadru". Când a căzut secerat în momentul în care se arunca la pământ, printre copacii de acolo.

Pe vremuri îţi trimiteau un mic pachet cu lucrurile care-i aparţinuseră: ce avea el când a murit. Aşa făceau în vremuri de război, îmi spunea mama. Oare cât trebuia să ţii doliu şi ce ziceau în asemenea împrejurări? Dedică-ţi viaţa celui iubit. Şi el a fost cel iubit. Singurul.

Este, îmi zic. *Este, este*, doar patru litere, imbecilo, nu poţi ţine minte nici atât, un cuvânt atât de scurt?

Îmi şterg faţa cu mâneca. Altădată n-aş fi făcut gestul ăsta de frică să nu mă mânjesc, dar acum nu mi se ia nimic de pe faţă. Expresia care se află acolo, şi pe care eu n-o văd, nu e contrafăcută, e cea adevărată.

Va trebui să mă iertaţi. Sunt o refugiată din trecut şi, ca toţi refugiaţii, îmi rememorez datinile şi obiceiurile pe care le-am lăsat sau am fost forţată să le las în urmă şi de aici toate par atât de stranii încât mă obsedează. Asemenea unui rus alb care, naufragiat în secolul XX, bea ceai la

Paris, mă reîntorc în trecut, încercând să regăsesc nişte cărări îndepărtate; desigur prea sentimentală, mă pierd cu firea. Vărs lacrimi. Vărs lacrimi, nu plâng. Stau în fotoliu, udă ca un burete.

Deci, aştept. Tot aştept. Femei care aşteaptă, aşa li se spunea viitoarelor mame. Deşi mie îmi sună de parcă ar fi vorba de nişte femei într-o gară. Aşteptatul poate fi un loc: acel loc, oricare ar fi el, unde aştepţi. Pentru mine e camera asta. Sunt un spaţiu alb aici, între două paranteze. Între alţi oameni.

Se aude ciocănitul la uşă. Cora, cu tava.

Dar nu e Cora.

— Ţi-am adus-o, zice Serena Joy.

Şi atunci îmi ridic ochii şi mă uit în jur, mă scol din fotoliu şi vin spre ea. O ţine în mână, o poză Polaroid, pătrată şi lucioasă. Deci încă mai fac asemenea aparate de fotografiat. Şi mai există şi albume de fotografii, cu pozele tuturor copiilor; dar nu şi ai Cameristelor. Din punct de vedere al istoriei viitoare de acest fel, noi, Cameristele, vom fi invizibile. Dar copiii vor fi în ele, poze la care să se uite Soţiile la bufet jos, în timp ce ciugulesc aşteptând să aibă loc naşterea.

— Nu o poţi ţine decât un minut, zice Serena Joy cu voce scăzută, conspirativă. Trebuie s-o dau înapoi, înainte să se observe că lipseşte.

Probabil că o Marthă i-a făcut rost de ea. Deci există şi o reţea a Marthelor care se aleg şi ele cu ceva. E plăcut să afli.

I-o iau din mână şi o întorc, ca să n-o văd cu susul în jos. Oare ea e, oare aşa arată? Comoara mea.

Atât de înaltă şi de schimbată. Zâmbind uşor, atât de curând, în rochia ei albă, ca pentru Prima comuniune în vremurile de demult.

Timpul nu a stat pe loc. Valurile au trecut peste mine, ducându-mă cu ele, de parcă aş fi o femeie de nisip clădită de un copil neglijent prea aproape de apă. Pentru ea am fost rasă de pe faţa pământului. Sunt numai o umbră acum,

departe, în spatele suprafeţei lucii a fotografiei. O umbră a umbrei, aşa cum devin mamele moarte. Se vede în ochii ei: eu nu exist acolo.

Dar ea există, în rochia ei albă. Creşte şi trăieşte. Nu e un lucru minunat? O binecuvântare?

Totuşi nu pot suporta faptul că am fot ştearsă în acest fel. Mai bine nu-mi aducea nimic.

Stau la măsuţă şi mănânc piure de porumb cu furculiţa. Mi se dau furculiţe şi linguri, dar niciodată cuţit. Când e carne la masă, mi-o taie dinainte, de parcă n-aş avea dinţi sau n-aş şti cum să mânuiesc cuţitul. Dar eu am dinţi şi ştiu să mânuiesc cuţitul. De aia nu mi se aduce.

Capitolul treizeci şi şase

Îi bat în uşă, i-aud vocea, îmi potrivesc expresia feţei şi intru. Stă în picioare lângă cămin şi în mână ţine un pahar aproape gol. De obicei aşteaptă până vin eu ca să înceapă să bea o tărie, deşi ştiu că la masa de seară beau vin amândoi. E puţin roşu la faţă. Încerc să apreciez câte pahare a băut.

— Bun venit, zice. Ce mai face micuţa cea frumoasă?

Mai multe, deduc după felul elaborat în care îmi surâde. E în faza curtenitoare.

— Bine, zic eu.

— Gata pentru o mică distracţie?

— Poftim? întreb. Simt în spatele cuvintelor o anumită jenă; nu e sigur cât de departe poate merge cu mine şi în ce direcţie.

— Astă-seară ţi-am pregătit o mică surpriză, zice el. Râde, sau mai degrabă chicoteşte. Remarc că în seara asta foloseşte mereu cuvintele „mică” sau „micuţă”. Vrea să diminueze lucrurile, chiar şi pe mine. Ceva ce o să-ţi placă.

— Ce anume? întreb. Bile chinezeşti? pot să-mi permit asemenea libertăţi; pare că-i plac, mai ales după câteva pahare. Preferă când sunt frivolă.

— Ceva mai bun, zice el încercând să-mi aţâţe curiozitatea.

— Abia aştept.

— Bun, zice el. Se duce la birou, scotoceşte într-un sertar. Apoi vine spre mine, ţinând o mână la spate. Ghici, zice el.

— Animal, plantă sau mineral? întreb eu.

— O, animal, răspunde el cu prefăcută gravitate. Aş zice, clar animal. Şi întinde mâna pe care o ţinuse la spate. În ea pare să ţină câteva pene, mov şi roz. Le scutură. De fapt, e o rochie, de damă; corsajul are două cupe pentru sâni, acoperite cu paiete. Paietele sunt stele micuţe. Penele garnisesc fantele de pe coapse şi linia de sus a corsajului. Până la urmă nu eram prea departe când mă gândeam la portjartier.

Mă întreb unde a găsit-o. Astfel de rochii ar fi trebuit să fie distruse, toate. Îmi aduc aminte că am văzut asemenea scene la televizor, la ştiri, filmate în o mulţime de oraşe, unul după altul. În New York s-a numit curăţenia din Manhattan. Fuseseră aprinse focuri mari în piaţa Times Square şi în jurul lor era o mulţime de oameni care scandau, femeile îşi aruncau braţele în aer cu recunoştinţă când simţeau că sunt în obiectivul aparatului de filmat şi bărbaţi cu feţe rase şi împietrite aruncau diverse obiecte în flăcări, maldăre întregi de mătăsuri, ţesături de nylon şi blănuri sintetice, roşii, violete, verzi ca prazul; satin negru, lamé auriu sau argintiu strălucitor; bikini, sutiene străvezii care aveau inimioare roz cusute în dreptul sfârcurilor. Iar fabricanţii, negustorii ce le importau şi vânzătorii erau în genunchi, pocăindu-se în public şi purtând pe cap pălării comice de hârtie, ca de clovn, pe care scria RUŞINE cu litere roşii.

Dar probabil unele articole supravieţuiseră arderilor, nu putuseră pune mâna pe toate. Probabil că făcuse rost de ele aşa cum făcuse rost şi de reviste, nu în mod cinstit: miroase a piaţă neagră. Şi nu e nouă, a mai fost purtată, e mototolită sub braţ şi uşor pătată de sudoarea altei femei.

— A trebuit să ghicesc mărimea, zice el. Sper că se potriveşte.

— Vrei să o pun pe mine? zic eu. Ştiu că tonul meu suna

dezaprobator, de mironosiţă. Dar totuşi mă atrage ideea. Niciodată n-am purtat nici pe departe ceva atât de strălucitor, de teatral şi de fapt asta pesemne că şi este: un vechi costum de teatru sau de la un dispărut număr de varieteu dintr-un bar de noapte; cel mai aproape de aşa ceva au fost costumele de baie şi un set de dantelă cu camizolă de culoarea piersicii, pe care mi l-a cumpărat odată Luke. Totuşi au o anumită vrajă ce răscoleşte dorinţa copilărească de a te costuma. Ce sfidare păcătoasă la adresa Mătuşilor, să te etalezi aşa, câtă libertate! Ca toate celelalte, libertatea e relativă.

— Ei, bine? zic eu, nevrând să par prea interesată. Vreau să simtă că-i fac o favoare. Poate că acum ajungem acolo, la adevărata lui dorinţă, ascunsă în adânc. Are undeva o cravaşă, ascunsă după uşă? O să scoată la iveală şi o pereche de cizme, o să se aplece peste birou sau o să mă pună pe mine în poziţia asta?

— E ca să te deghizezi, zice el. Va trebui să-ţi vopseşti şi faţa, am eu tot ce-ţi trebuie. Altfel nu intri.

— Unde să intru? întreb.

— Azi te scot în oraş.

— În oraş? E o expresie arhaică. Sigur că nu mai există nici un loc, nicăieri unde un bărbat poate să scoată o femeie în oraş.

— Te scot de aici, zice el.

Ştiu fără să fie nevoie să-mi spună că ceea ce-mi propune e riscant, pentru el, dar mai ales pentru mine, însă oricum vreau să merg. Vreau orice rupe monotonia şi subminează ordinea în aparenţă respectabilă a lucrurilor.

Îi spun că nu vreau să mă privească atunci când îmi pun costumul ăsta; încă mi-e ruşine de trupul meu în faţa lui. Îmi răspunde că o să se întoarcă cu spatele şi aşa şi face, iar eu îmi scot pantofii şi ciorapii şi pantalonaşii de bumbac şi îmi trag penele pe mine, la adăpostul rochiei, ca sub un cort. Apoi îmi scot rochia şi îmi trag îngustele bretele cu paiete peste umeri. Are şi pantofi, mov, cu nişte tocuri absurd de înalte. Nimic nu e chiar pe măsura mea; pantofii sunt puţin prea mari, costumul mă strânge în talie,

dar merge.

— Poftim, zic şi se întoarce cu faţa. Mă simt ca o proastă; aş vrea să mă văd într-o oglindă.

— Încântătoare, zice el. Acum, treci la faţă.

Nu are decât ruj, vechi şi topit şi cu miros artificial de struguri, un creion de ochi şi rimel. N-are fard de ochi şi nici roşu de obraz. Pentru o clipă am impresia că n-o să-mi aduc aminte cum să le folosesc şi după prima încercare am o pleoapă mânjită cu negru, de parcă m-am bătut cu cineva; dar mă şterg cu loţiunea pentru mâini care are ulei vegetal şi fac o nouă încercare. Mă dau cu puţin ruj şi pe umerii obrajilor şi mă frec ca să-l întind. În tot acest timp el îmi ţine în faţă o oglindă mare cu mâner de argint. O recunosc ca fiind a Serenei Joy. Probabil că a luat-o cu împrumut din camera ei.

Părului n-am ce-i face.

— Fantastic, zice el. Acum e de-a-dreptul surescitat; parcă ne-am îmbrăca să mergem la o petrecere. Se duce la dulap şi scoate o pelerină cu glugă. E de un albastru deschis, culoarea pentru Soţii. Şi asta îi aparţine probabil Serenei.

— Trage-ţi gluga peste faţă, zice. Încearcă să nu întinzi machiajul. E ca să treci pe la punctele de control.

— Dar permis de trecere? întreb eu.

— Nu-ţi face griji, zice el. Am unul pentru tine.

Şi aşa am pornit.

Alunecăm pe străzile care se întunecă. Comandantul mă ţine de mâna dreaptă de parcă am fi doi adolescenţi la cinema. Îmi strâng bine capa de culoarea cerului în jurul meu, aşa cum se cuvine să facă o bună soţie. Prin tunelul format de glugă văd spatele capului lui Nick. Are pălăria pusă drept, stă drept pe scaun, ceafa îi e dreaptă, e tot foarte drept. Prin postura lui mă dezaprobă sau poate mi se pare? Oare ştie ce port sub pelerină, el o fi procurat costumul? Şi dacă aşa e, oare îl înfurie sau îi măreşte pofta sau invidia sau îi trezeşte oare vreun sentiment? Noi doi avem ceva în comun: amândoi trebuie să fim invizibili,

amândoi suntem funcţionari. Mă întreb dacă ştie acest lucru. Când i-a deschis portiera Comandantului şi prin extensie şi mie, am încercat să-i prind privirea, să-l fac să se uite la mine, dar s-a purtat ca şi cum nu m-ar fi văzut. De ce nu? Are o slujbă bună, face mici comisioane, mici favoruri şi nu vrea să şi-o pună în pericol. Punctele de control nu sunt o problemă, totul merge ca pe roate aşa cum a prezis Comandantul, în ciuda zvâcniturilor tensiunii arteriale din capul meu. Căcat, ar zice Moira.

După ce am trecut de cel de-al doilea punct de control, Nick întreabă:

— Aici, domnule Comandant? şi Comandantul răspunde:

— Da.

Maşina se opreşte şi Comandantul zice:

— Acum trebuie să te rog să te laşi jos în maşină.

— Pe jos? întreb.

— Trebuie să trecem pe poartă, zice el, ca şi cum eu aş pricepe ceva. Am încercat să-l întreb unde mergem, dar mi-a răspuns că e surpriză. Soţiile nu au voie aici.

Aşa că mă fac mică pe jos şi maşina porneşte din nou şi câteva minute nu văd nimic. Mi-e îngrozitor de cald sub pelerină. E o pelerină de iarnă, nu una de vară, de bumbac şi miroase a naftalină. Probabil că o luase din debara, ştiind că ea n-o să observe. Şi-a dat mult la o parte picioarele ca să-mi facă loc. Totuşi stau cu fruntea lipită de pantofii lui. N-am mai stat niciodată atât de aproape de pantofii lui. Sunt tari şi fermi, ca o carapace de gândac: negri, lustruiţi şi de nepătruns. Nu par să aibă nimic comun cu picioarele.

Trecem printr-un alt punct de control. Aud vocile, impersonale şi respectuoase şi ferestrele care se deschid şi se închid automat pentru a arăta permisele. De data asta nu-l mai arată pe al meu, cel care e chipurile al meu, acum nu mai exist din punct de vedere oficial.

Apoi maşina porneşte din nou şi iarăşi se opreşte şi Comandantul mă ajută să mă ridic.

— Va trebui să ne mişcăm repede, zice el. Suntem la o intrare din spate. Să laşi pelerina la Nick. La ora fixă. Ca

de obicei, îi spune lui Nick. Deci a mai fost aici.

Mă ajută să-mi scot pelerina; se deschide portiera. Simt aerul pe pielea aproape goală şi îmi dau seama că sunt acoperită de sudoare. Când mă întorc ca să închid portiera îl văd pe Nick care mă priveşte prin geam. Nu mai sunt invizibilă acum. Oare citesc dispreţ în privirea lui sau indiferenţă sau mă comport exact cum se aşteptase?

Ne aflăm pe o alee din spatele unei clădiri moderne din cărămidă roşie. Lângă uşă se află o grămadă de lăzi de gunoi din care vine miros de resturi stricate de pui prăjit. Comandantul are cheia de la uşa simplă, cenuşie, în acelaşi plan cu zidul, care cred că e făcută din oţel. Înăuntru e un coridor de beton cu lumini fluorescente în tavan; un fel de tunel funcţional.

— Poftim, zice Comandantul şi îmi vâră pe braţ o bandă de elastic cu o plăcuţă purpurie asemănătoare cu cele ce se pun la bagaje pe aeroport. Dacă te întreabă cineva, spune că ai fost închiriată pentru astă-seară. Mă ia de partea de sus a braţului meu gol şi mă conduce înainte. Aş vrea o oglindă să văd dacă nu s-a întins rujul şi dacă penele nu sunt cumva şleampăte şi ridicole. În lumina asta cred că arăt sinistru. Dar e prea târziu acum.

Idioato, cum ar zice Moira.

Capitolul treizeci şi şapte

Trecem printr-un coridor şi printr-o altă uşă plată şi cenuşie şi pe urmă printr-un alt coridor, luminat mai slab, de data asta, cu un covor roz-cafeniu, de culoarea ciupercilor, pe jos. De o parte şi de alta sunt uşi numerotate: o sută unu, o sută doi, parcă ai număra în timpul unei furtuni cu trăsnete ca să vezi cât eşti de aproape de a fi trăsnit. Deci e un hotel. Din spatele unei uşi se aud râsete, râs de bărbat şi râs de femeie. De mult n-am mai auzit aşa ceva.

Ieşim într-o curte centrală. E largă şi înaltă de câteva etaje, având un luminator în plafon. În mijloc se află o fântână arteziană din care ţâşneşte apă în forma unui puf

rotund de păpădie. Ici şi colo ţâşneşte apă şi din copaci sau plante puse în ghivece, iar de la balcoane atârnă vrejuri de viţă. În sus şi în jos pe lângă ziduri alunecă ascensoare de sticlă cu pereţii laterali ovali, ca nişte moluşte uriaşe.

Ştiu unde sunt. Am mai fost aici: cu Luke, după-amiezile, demult. Era hotel pe atunci. Acum e plin de femei.

Mă opresc în loc şi mă uit fix la ele. Aici mă pot uita fix şi împrejur căci nu mă mai împiedică aripile albe. Fără apărători, îmi simt capul curios de uşor; de parcă mi s-a luat o greutate sau o substanţă din el. Femeile stau tolănite pe fotolii sau se plimbă sprijinindu-se una de alta. Printre ele sunt amestecaţi bărbaţi, o mulţime de bărbaţi, iar în uniformele sau costumele lor închise la culoare seamănă atât de mult între ei încât formează doar un fel de fundal. Femeile, pe de altă parte, sunt într-o ţinută tropicală, îmbrăcate festiv şi în culori vii. Unele poartă costume ca al meu, lucioase şi cu pene, cu fante lungi pe coapse şi foarte decoltate. Altele poartă lenjerie de pe vremuri, cămăşuţe scurte de noapte, pijamale de păpuşică, sau ici, colo, neglijeuri transparente. Unele sunt în costume de baie, întregi sau bikini; văd una care poartă o chestie croşetată cu nişte scoici mari acoperindu-i sfârcurile. Unele sunt în şort de jogging şi bluză cu spatele gol, altele în costum de gimnastică asemănătoare celor pe care le arătau pe vremuri la televizor, strânse pe corp şi pantaloni strâmţi de încălzire croşetaţi şi de culoare pastel. Câteva sunt chiar îmbrăcate în costume de *cheerleader*, rochiţe cu fuste scurte plisate şi cu litere foarte mari pe piept. Cred că au trebuit să recurgă la o amestecătură de tot ce au putut şterpeli sau salva. Toate sunt fardate şi îmi dau seama cât m-am dezobişnuit să văd femei fardate, căci ochii lor mi se par prea mari, prea întunecaţi şi sclipitori, gurile prea roşii şi umede, lucioase şi muiate în sânge; sau, pe de altă parte, prea de clovn.

La prima vedere scena pare veselă. E ca o petrecere mascată; sunt ca nişte copii de mari dimensiuni îmbrăcaţi în boarfe găsite scotocind prin cufere. Se bucură oare?

Poate că da, doar au venit la petrecere din proprie iniţiativă? Uitându-te la ei nu-ţi poţi da seama.

Sunt şi multe funduri la vedere în sala asta. Nu mai sunt obişnuită cu ele.

— E ca o incursiune în trecut, zice Comandantul pe un ton mulţumit, încântat chiar. Nu crezi?

Încerc să-mi amintesc dacă trecutul era chiar aşa. Nu sunt sigură, acum. Ştiu, conţinea toate ingredientele astea, dar acum sunt altfel amestecate. Un film despre trecut nu e acelaşi lucru cu trecutul.

— Ba da, zic. Am sentimente amestecate. Cu siguranţă femeile astea nici nu mă-ngrozesc, nici nu mă şochează. Ştiu că ele chiulesc de la datorie. Credinţa oficială le reneagă, le neagă până şi existenţa şi totuşi iată-le, sunt aici. Şi asta e ceva.

— Nu sta cu gura căscată, zice Comandantul. O să te dai de gol. Poartă-te firesc. Şi iarăşi mă conduce mai departe. Un alt bărbat l-a zărit, l-a salutat şi s-a pus în mişcare spre noi. Comandantul mă strânge tare de braţ. Ţin’te bine, îmi şopteşte. Să nu te pierzi.

Nu trebuie decât să taci din gură, îmi spun, şi să ai o privire stupidă. Nu cred că-i chiar aşa de greu.

Comandantul vorbeşte el pentru mine, cu bărbatul ăsta şi cu alţii care urmează. Nu spune prea multe despre mine, nu e nevoie. Zice că sunt nouă şi atunci ei îmi aruncă doar o privire şi apoi încep să discute despre altceva. Travestiul meu îşi îndeplineşte funcţia.

Mă ţine în continuare de braţ şi pe măsură ce vorbeşte îşi îndreaptă spinarea pe nesimţite, îşi scoate pieptul în afară, iar vocea îi capătă o ghiduşă voioşie tinerească. Îmi dau seama că de fapt face pe grozavul. Se dă mare cu mine faţă de ei şi ei înţeleg şi, destul de decenţi, îşi ţin mâinile la ei acasă, dar îmi măsoară cu privirea sânii, picioarele, ca şi cum n-ar avea de ce să se abţină. Dar se dă mare şi faţă de mine. Îmi demonstrează că e stăpânul lumii. Încalcă regulile chiar sub nasul lor, dându-le cu tifla, fără să fie pedepsit. Poate a ajuns în acel stadiu de beţie pe care se

zice că o produce puterea, stadiul când crezi că eşti indispensabil şi deci poţi face orice, absolut orice ai chef, chiar orice. De două ori, când crede că nu-l vede nimeni, îmi face cu ochiul. Toată scena e o patetică fanfaronadă de adolescent; dar eu îl înţeleg.

După ce s-a plictisit de treaba asta, mă duce la braţ mai departe, la o canapea înflorată şi bombată, aşa cum erau pe vremuri în holurile de hotel, chiar în hotelul ăsta; de fapt are un imprimeu floral pe care-l ţin minte, flori roz în stil *art nouveau.*

— M-am gândit că poate ţi-au obosit picioarele în pantofii ăştia. Are dreptate şi-i sunt foarte recunoscătoare. Mă ajută să mă aşez şi apoi se aşază lângă mine. Mă ia de umeri cu un braţ. Ţesătura mânecii mi se pare ca un glaspapir pe pielea mea, într-atât m-am dezobişnuit să fiu atinsă în ultimul timp.

— Ei bine? mă întreabă el. Ce zici de micul nostru club?

Mă uit iarăşi în jurul meu. Bărbaţii nu sunt toţi la fel, cum am crezut la început. Lângă fântână e un grup de japonezi în costume gri-deschis, iar în colţul cel mai îndepărtat e o pată de alb; arabi, în halatele lor albe, cu pânza albă şi bentiţe dungate pe cap.

— E un club? întreb eu.

— Ei, aşa îi spunem între noi: Clubul.

— Credeam că e ceva strict interzis, răspund eu.

— Oficial, da, zice. Dar până la urmă oameni suntem.

Aştept să mai adauge ceva, dar nu mai zice nimic, aşa că întreb eu:

— Asta ce înseamnă?

— Adică nu poţi înşela natura, zice el. Bărbaţii au nevoie de variaţie, de la natură. E la mintea cocoşului, face parte din strategia procreării. Schema naturii. Eu nu zic nimic, şi atunci continuă el. Femeile ştiu asta instinctiv. De ce îşi cumpărau atâtea rochii pe vremuri? Era o şmecherie ca să-i facă pe bărbaţi să creadă că erau o altă femeie în fiecare zi.

— Deci acum, că nu mai avem alte rochii, zic eu, vă luaţi alte femei. Sunt ironică, dar se face că nu observă.

— Rezolvă o mulţime de probleme, zice el fără să clipească.

Nu replic. Am început să mă satur. Îmi vine să mă port rece cu el, să stau bosumflată fără să scot un cuvânt tot restul serii. Dar ştiu foarte bine că nu mi-o îngădui. Oricum, m-a scos în oraş.

Mi-ar plăcea să pot sta de vorbă cu femeile, dar nu văd cum aş avea ocazia.

— Cine sunt cei din jur? îl întreb.

— E numai pentru ofiţeri, zice el. Din toate sectoarele şi pentru înalţii funcţionari. Şi delegaţiile din comerţ, desigur. Stimulează comerţul. E un loc unde poţi cunoaşte lume. Altfel nu se poate face comerţ. Încercăm să le oferim condiţii cel puţin la fel de bune ca-n alte părţi. Tot aici mai afli câte ceva, trăgând cu urechea. Bărbaţii le spun femeilor lucruri pe care nu le-ar spune altui bărbat.

— De fapt, mă refeream la femei.

— Aha, zice el. Unele sunt chiar prostituate de meserie. Fete care lucrează din vremurile de altădată. Nu au putut fi asimilate; şi oricum, preferă să fie aici.

— Şi celelalte?

— Celelalte? întrebă el. Ei bine, avem o adevărată colecţie. Uite, aia în verde, e, sau mai degrabă a fost, sociolog. Astălaltă a fost avocată, cea de colo a avut o funcţie de conducere în afaceri, într-un lanţ de restaurante gen McDonald’s sau poate de hoteluri. Mi s-a spus că poţi avea conversaţii interesante cu ea, dacă n-ai chef decât să stai de vorbă. Şi ele preferă să fie aici.

— Decât unde? întreb eu.

— Există alternative, zice el. Poate că ai prefera şi tu, în loc de poziţia de acum. Ultimele cuvinte le-a spus cu sfială, mă încearcă, vrea să-i fac complimente; aşa că ştiu că partea serioasă a conversaţiei s-a sfârşit.

— Nu ştiu, zic eu, făcându-mă că analizez problema. Poate că e o muncă prea grea.

— Oricum, evident trebuie să ai grijă să nu iei în greutate, zice. Sunt foarte stricţi. Cum ai pus l-5 kile, te şi închid la izolare. Oare glumeşte? Probabil, dar prefer să nu

ştiu sigur.

— Ce zici de un păhărel de ceva, ca să intri în atmosferă? mă întreabă.

— Ştii bine că nu am voie, răspund eu.

— O dată n-o fi foc, zice el. Nu s-ar potrivi cu locul dacă n-ai bea. Aici alcoolul şi nicotina nu sunt tabu. Vezi, cele de aici au şi anumite avantaje.

— Bine, zic eu, bucurându-mă în taină – nu mai băusem nimic de ani de zile.

— Ce să fie? mă întreabă. Au de toate aici; de import.

— Un gin tonic, răspund eu. Dar slab, te rog. N-aş vrea să te fac de râs.

— Sunt sigur că nu, zice cu un surâs. Se ridică în picioare şi, spre surprinderea mea, îmi ia mâna şi mi-o sărută în palmă. Apoi pleacă spre bar. Ar fi putut chema o chelneriţă, sunt câteva îmbrăcate identic în fuste mini negre şi cu pompoane pe sâni, dar par foarte ocupate şi greu de abordat.

Şi în acel moment o văd pe ea: pe Moira. Stă cu alte două femei lângă fântână. Trebuie să mă uit bine încă o dată, ca să fiu sigură că-i ea. Ca să nu observe nimeni, îi arunc doar câteva priviri rapide.

Poartă un costum absurd, de satin negru al cărui lustru s-a dus de atâta purtat. E fără umeri, cu sârmă în interior ca să susţină sânii; dar nu e chiar pe măsura Moirei, e prea mare, aşa că un sân e scos în afară, iar celălalt nu. Trage neatent de corsaj ca să-l ridice. Când se întoarce pe jumătate, văd că are un sul de bumbac cusut la spate; parcă ar fi un tampon de vată desfăcut ca floricelele calde. Îmi dau seama că probabil vrea să fie o coadă. Fixate de cap are două urechi, e greu de spus dacă de iepure sau de căprioară, una din urechi nu mai e apretată sau nu mai are sârmă, aşa că e pleoştită. În jurul gâtului are un papion negru şi poartă ciorapi de plasă negri şi pantofi negri cu tocuri înalte. A detestat întotdeauna tocurile înalte.

Tot costumul, vechi şi bizar, îmi aminteşte de ceva de demult, da’ nu-mi pot da seama de ce anume. De o piesă de

teatru, de o comedie muzicală? De fete la Paşti, îmbrăcate în costume de iepuraşi? Oare are vreo semnificaţie aici, bărbaţii găsesc că iepuraşii au *sex-appeal?* Dar cum să fie atraşi de un asemenea costum soios?

Moira fumează o ţigară. Trage un fum şi-o trece femeii din stânga ei care are un costum cu paiete roşii cu o coadă lungă şi subţire şi coarne argintii: o costumaţie de drac. Acum are mâinile încrucişate la piept, sub sânii ei cu sârmă. Stă într-un picior, apoi în celălalt, probabil că o dor picioarele; stă uşor cocoşată. Se uită lung în jur, fără nici un interes. Probabil că e obişnuită cu ambianţa.

Mă concentrez să o fac să se uite la mine, să mă vadă, dar privirea ei trece peste mine de parcă aş fi un scaun sau unul dintre palmieri. Trebuie să se întoarcă spre mine, îmi concentrez toată voinţa, trebuie să mă privească până să vină vreun bărbat şi să dispară. Deja femeia care era cu ea, blonda care purta o hăinuţă roz scurtă, tivită cu o blăniţă zdrenţuită, a fost luată şi a dispărut în ascensorul de sticlă. Moira se uită din nou în jur, poate după vreun client. Trebuie să-i fie greu să stea acolo singură, fără nici o cerere, ca pe tuşă la o petrecere de liceeni. De data asta privirea ei se împiedică de mine şi mă vede. E destul de înţeleaptă să nu manifeste nici o reacţie.

Ne uităm fix una la alta cu o privire aparent goală şi apatică. Apoi face o uşoară mişcare cu capul, spre dreapta. Îşi ia înapoi ţigara de la femeia în roşu şi o duce la gură răsfirându-şi pentru o clipă toate cele cinci degete în aer. Apoi îmi întoarce spatele.

Vechiul nostru semn. În cinci minute trebuie să ajung la toaletă, care trebuie să fie undeva în dreapta ei. Mă uit în jur şi nu văd unde ar putea fi. Nu pot să risc să mă scol şi să merg la întâmplare fără Comandant. Nu cunosc dedesubturile şi m-aş putea da de gol.

Trece un minut, trece al doilea minut. Moira o ia din loc alene, fără să privească în jur. Speră că am înţeles şi o s-o urmez.

Se întoarce Comandantul cu două pahare. Îmi zâmbeşte, pune băutura pe măsuţa lungă din faţa canapelei şi apoi se

aşază şi el.

— Te distrezi? mă întreabă, dorind evident să fie aşa. Că deh, m-a scos în lume.

Îi zâmbesc.

— E pe undeva vreo toaletă? îl întreb.

— Sigur că da, îmi răspunde. Soarbe din pahar, fără să-mi dea nici o lămurire.

— Trebuie să mă duc la toaletă, zic, numărând în minte secundele rămase.

— Acolo, şi face un semn cu capul.

— Dacă mă opreşte cineva?

— Arată-le doar plăcuţa şi atât, zice. Or să ştie că eşti angajată.

Mă ridic şi traversez camera cu un mers scâlciat. Lângă fântână îmi pierd echilibru, gata să cad. Din cauza tocurilor. Fără braţul Comandantului de care să mă sprijin mă cam împleticesc. Mai mulţi bărbaţi se uită surprinşi la mine, fără nici un interes. Simt că mă fac de râs. Îmi ţin braţul îndoit şi în faţă ca să se vadă bine plăcuţa. Nimeni nu zice nimic.

Capitolul treizeci şi opt

Nimeresc intrarea la toaletă. Încă mai există o placă pe care scrie *Doamne* cu litere de aur, rotunjite. Un coridor duce până la uşa unde e postată, la o măsuţă, o femeie care supraveghează intrările şi ieşirile. E o femeie mai în vârstă, într-un caftan purpuriu şi cu fard auriu în jurul ochilor, dar sunt sigură că e o Mătuşă. În jurul încheieturii se vede cureaua de care se prinde bastonul pentru mânat vitele, aflat acum pe măsuţă. Nu ţin prostiile aici.

— Cincisprezece minute, îmi spune. Şi-mi dădu un cartonaş roşu, dreptunghiular din stiva de pe măsuţă. Parcă aş intra într-o cameră de probat din magazinele universale de altădată. O aud zicându-i femeii de după mine: Abia ai fost.

— Mai am nevoie o dată, răspunde femeia.

— Aveţi pauză doar după o oră, doar ştiţi regulamentul,

zice Mătuşa.
Femeia începe să protesteze. Deschid uşa şi intru.
Ţin minte încăperea asta. E o cameră pentru odihnă, cu o lumină blândă în tonuri de roz, cu mai multe fotolii şi o canapea tapisate cu o stofă verde praz imprimată cu un desen de tulpini de bambus deasupra căreia se află un ceas de perete într-o ramă aurie lucrată în filigran. Aici nu au scos oglinda. Există o oglindă lungă vizavi de canapea. Aici trebuie să vezi cum arăţi. Printr-o arcadă se trece în camera alăturată unde se află un şir de nişe cu toalete, tot roz, chiuvete şi alte oglinzi.
În fotolii şi pe canapea stau mai multe femei desculţe care fumează. Când intru, toate privirile se aţintesc asupra mea. În cameră miroase a parfum, a tutun stătut şi a carne asudată.
— Eşti nouă? mă întreabă una din ele.
— Da, răspund uitându-mă după Moira care nu se vede nicăieri.
Femeile nu zâmbesc. Îşi reiau fumatul, ca şi cum ar fi o treabă serioasă. În camera de dincolo o femeie în costum de pisică, cu o coadă din blană sintetică portocalie, îşi reface machiajul. Parcă ar fi în culise: farduri, fum, substanţele din care se creează iluziile.
Rămân în picioare, şovăind, neştiind ce să fac. Nu vreau să întreb de Moira, pentru că nu ştiu dacă e un loc unde poţi vorbi. Atunci se aude cineva trăgând apa şi dintr-o despărţitură roz apare Moira. Se îndreaptă bălăbănindu-se spre mine. Eu aştept să-mi facă un semn.
— E-n regulă, zice ea către mine şi celelalte femei. O cunosc. Celelalte zâmbesc acum şi Moira mă îmbrăţişează. Când o iau şi eu în braţe, îmi intră în piept sârmele care-i împing sânii în sus. Ne sărutăm întâi pe un obraz, apoi pe celălalt, apoi facem fiecare un pas înapoi.
— Hristoase, Dumnezeule! exclamă ea. Arăţi precum Târfa din Babilon.
— Nu aşa trebuie să arăt? întreb eu. Iar tu arăţi ca un şobolan pe care îl târăşte o pisică.
— Aşa-i, zice ea trăgând iar corsajul în sus, nu e stilul

meu şi în plus, e aproape zdrenţe. Tare m-aş bucura dacă ar face săpături să găsească pe cineva care ştie croitorie. Atunci aş putea căpăta şi eu ceva cât de cât acceptabil.

— Tu ţi-ai ales-o? întreb eu. Mă-ntreb dacă poate n-a ales-o dintre celelalte pentru că e mai puţin ţipătoare. Cel puţin e doar alb cu negru.

— Pe naiba, nu! răspunde ea. Hotărâre a guvernului. Bănuiesc că ştiau că-i vorba de mine.

Încă nu-mi vine să cred că-i ea. O iau iarăşi de braţ şi pe urmă încep să plâng.

— Nu plânge, zice ea. O să-ţi curgă rimelul. Oricum nu e timp. Daţi-vă mai încolo, le zice ea celor două femei de pe canapea în maniera ei obişnuită, năvalnică, categorică şi necioplită şi, ca de obicei, obţine ce doreşte.

— Oricum mi s-a terminat pauza, zice una dintre ele, îmbrăcată într-un costum de Văduva veselă bleu şi închis cu şnur, şi cu ciorapi albi. Ce plăcere, adaugă.

Cealaltă femeie se dă amabilă mai încolo şi Moira şi cu mine ne aşezăm jos. Primul lucru, ne scoatem pantofii.

— Ce dracu faci aici? mă întreabă Moira. Nu că n-ar fi nemaipomenit să te văd. Dar nu e aşa de nemaipomenit pentru tine. Ce-ai făcut? Ai râs de sula lui?

Mă uit la tavane.

— Sunt microfoane? întreb eu. Mă şterg în jurul ochilor delicat, cu vârful degetelor. Mă mânjesc cu negru.

— Probabil că da, răspunde Moira. Vrei o ţigară?

— Tare mi-ar plăcea, zic eu.

— Ei, îi zice ea femeii de lângă mine. Împrumută-mi una, te rog.

Femeia îi dă o ţigară, fără rea-voinţă. Moira încă se mai pricepe să ceară cu împrumut. Mă face să zâmbesc.

— Pe de altă parte, s-ar putea să nu fie, zice Moira. Nu îmi pot închipui că le-ar putea păsa de ce avem noi de spus. Ştiu deja şi oricum nimeni nu iese de aici decât în duba neagră. Dar probabil că ştii toate astea, din moment ce eşti aici.

Îi îndrept capul spre mine ca să-i pot şopti la ureche: Sunt doar temporar aici. De fapt doar astă-seară. Nici n-ar

trebui să fiu aici. El m-a introdus ilegal.

— Cine? întreabă ea tot în şoaptă. Căcatul ăla cu care eşti? Am fost şi eu cu el, nu-i bun de nimic.

— E Comandantul meu, zic.

Dă din cap.

— Da, unii fac asemenea escapade. Îi excită. E ca şi cum s-ar regula în altar: voi trebuie să fiţi doar nişte caste recipiente. Dar le place să vă vadă vopsite. Nimic altceva decât o escapadă scârboasă, ca să-şi arate puterea.

E o interpretare la care nu m-am gândit. Dar aplicată Comandantului mi se pare prea simplă, prea nerafinată. Sigur că motivele lui sunt altele, mai delicate. Dar poate că gândesc aşa din vanitate.

— Nu mai avem prea mult timp, zic eu. Spune-mi tot ce s-a întâmplat.

Moira ridică din umeri.

— Ce rost are, zice. Dar de fapt ştie care e rostul, aşa că începe să-mi povestească.

Iată ce mi-a spus, sau mai degrabă mi-a şoptit. Nu îmi pot aminti exact, pentru că n-am avut cum să notez. Dar o să completez eu pe cât pot, căci n-am avut mult timp şi ea mi-a spus povestea doar în linii mari. Mi-a relatat-o în două reprize, căci am reuşit să mai aranjăm o pauză împreună. Am încercat să-i urmez stilul cât mai îndeaproape. E o modalitate de a o face să trăiască.

— Am lăsat-o pe cotoroanţă, pe Mătuşa Elizabeth, legată fedeleş în spatele cuptorului. Tare aş fi avut chef s-o omor, dar acum îmi pare bine că n-am făcut-o, căci aş fi într-o situaţie mult mai rea ca acum. Nici nu-mi venea să cred cât de uşor a fost să ies din Centru. În costumul ăla maroniu pur şi simplu am ieşit pe poartă. Am mers cu pas hotărât, ca şi când aş fi avut o destinaţie precisă, până nu mă mai putea vedea nimeni. Nu aveam nici un plan precis; nu a fost o treabă organizată cum au crezut ei, deşi când au încercat să mă facă să vorbesc am inventat o mulţime de lucruri. Aşa se întâmplă când îţi pun electrozi şi celelalte

chestii. Nu-ţi mai pasă ce spui.

Am mers înainte ţanţoşă, cu umerii traşi şi bărbia sus, încercând să mă gândesc ce să fac. Când au lichidat presa, ridicaseră o mulţime din femeile pe care le cunoşteam şi m-am gândit că între timp probabil că le prinseseră şi pe celelalte. Eram sigură că aveau o listă. Am fost nişte proaste când ne-am închipuit că putem continua clandestin, chiar după ce am golit biroul şi am dus totul în diferite pivniţe şi debarale. Mi-am dat seama că nu puteam încerca să mă duc la nici una din adresele alea.

Aveam o oarecare idee unde mă aflam faţă de centrul oraşului, deşi mergeam pe o stradă pe care nu-mi aminteam să mai fi fost. Dar am dedus nordul după soare. Cercetăşia mi-a fost de folos până la urmă. M-am gândit s-o iau în direcţia aia, să văd dacă dau de Universitate[42] sau de Piaţa centrală sau de ceva cunoscut. Şi oricum, m-am gândit că era mai bine să fiu văzută mergând spre centru şi nu invers. Părea mai plauzibil.

Împânziseră oraşul cu puncte de control cât fusesem la Centru. La primul am crezut că fac pe mine de spaimă. Mi-a apărut deodată în faţă când am cotit. Ştiam că aş da de bănuit dacă m-aş întoarce înapoi în faţa Paznicilor, aşa că am tras din nou aceeaşi cacealma ca la poarta Centrului, m-am încruntat şi m-am ţinut ţeapănă şi mi-am strâns buzele privind drept înainte fără să-i văd, ca şi cum ar fi fost nişte bube cu puroi. Ştii cum arată Mătuşile când pronunţă cuvântul *bărbat*. A funcţionat ca prin minune şi acolo şi la celelalte puncte de control.

Dar îmi vâjâia capul de spaimă. Ştiam că am un timp limitat până aveau s-o găsească pe nebuna aia bătrână şi dădeau alarma. Curând aveau să mă caute peste tot: o femeie în haine de Mătuşă, mergând pe jos. Am trecut în revistă toţi cunoscuţii, încercând să aleg pe cineva. În cele din urmă am căutat să-mi amintesc lista celor cărora le trimiteam publicaţia. Distrusesem de mult lista: de fapt, mai întâi o împărţiserăm între noi şi fiecare a memorat o

[42] E vorba de Universitatea Harvard, capitala Galaadului fiind de fapt Cambridge, Massachusetts.

secţiune şi numai după aia am distrus-o. Mai foloseam poşta pe vremea aia, dar nu mai trimiteam plicuri cu adresa noastră tipărită, era mult prea riscant.

Aşa că am încercat să-mi amintesc secţiunea mea de listă. N-o să-ţi spun asupra cărui nume m-am oprit, că nu vreau să-i bag în bucluc, dacă nu cumva au şi dat de necaz. Poate că le-am şi scăpat numele, e greu să-ţi aminteşti ce spui când îţi aplică tratamentul. Eşti în stare să spui orice.

I-am ales pentru că erau un cuplu căsătorit şi deci erau mai siguri decât orice persoană necăsătorită, mai ales cu preferinţe homosexuale. Mi-am amintit că alături de numele lor era un Q, adică Quaker. Notam secta religioasă, dacă era cazul, pentru marşuri. În felul ăsta puteam prevedea cine o să vină. De pildă nu avea nici un rost să-i chemi pe cei marcaţi cu C la marşuri în favoarea întreruperii de sarcină, deşi nu prea mai organizam astfel de marşuri în ultimul timp. Mi-am amintit şi adresa lor. Ne spuneam listele pe de rost una alteia ca să verificăm dacă le ştim exact, cu codul poştal cu tot; era un lucru important.

Între timp dădusem de bulevardul Mass[43] şi ştiam unde sunt. Şi ştiam unde sunt şi ei. Acum îmi făceam alte griji: când aveau să vadă o Mătuşă venind pe alee, oare oamenii ăştia n-o să încuie pur şi simplu uşa pretinzând că nu sunt acasă? Dar nu aveam de ales, trebuia să încerc, era singura mea şansă. M-am gândit că nu era cu putinţă să ia puşca şi să tragă în mine. Se făcuse cinci după-masa. Obosisem mergând în stilul milităros al Mătuşilor, de parcă au un vătrai în fund şi nu mai pusesem nimic în gură de dimineaţă.

Nu ştiam, evident, că în vremurile alea de început Mătuşile şi chiar Centrul nu erau cunoscute de toată lumea. Era o instituţie secretă, înconjurată de sârmă ghimpată. Chiar şi atunci s-ar fi putut ridica glasuri împotriva celor practicate acolo. Aşa că, deşi văzuseră ciudatele Mătuşi prin oraş, oamenii nu ştiau exact ce făceau ele. Probabil că se credea că sunt un fel de

[43] Prescurtare cu efect umoristic de la Massachusetts.

infirmiere militare. Şi deja nimeni nu mai punea întrebări decât dacă n-avea încotro.

Aşa că oamenii ăştia m-au primit imediat în casă. Mi-a deschis femeia. I-am spus că mergeam din casă în casă cu un chestionar. I-am îndrugat balivernele astea ca să nu pară surprinsă, în caz că ne vedea cineva. Dar cum a închis uşa mi-am scos broboada şi le-am spus cine sunt. Ar fi putut chema poliţia sau autorităţile, ştiu că riscam, dar cum ţi-am zis, n-aveam de ales. Oricum, n-au făcut aşa ceva. Mi-au dat nişte haine, o rochie de-a ei şi au ars costumul şi legitimaţia de Mătuşă; ştiam că treaba asta trebuia făcută fără întârziere. Era clar că nu le plăcea că sunt la ei, erau foarte agitaţi. Aveau doi copii mici, amândoi sub şapte ani. Deci evident că-i înţelegeam.

M-am dus la closet, ce uşurare. Aveau o baie plină de peştişori de plastic. Apoi am stat sus, în camera copiilor şi m-am jucat cu ei, cu cuburile de plastic, în timp ce jos părinţii se sfătuiau ce era de făcut cu mine. Nu mai eram înspăimântată, mă simţeam chiar foarte bine. Eram fatalistă, s-ar putea zice. Apoi femeia mi-a făcut un sandvici şi o ceaşcă de cafea, iar bărbatul mi-a spus că o să mă ducă la o altă casă. Nu au telefonat, că era riscant.

Casa ailaltă era tot de Quakeri şi reprezenta un punct de staţionare pe Drumul Clandestin al femeilor. După ce a plecat primul bărbat, mi-au spus că or să încerce să mă scoată din ţară. N-o să-ţi zic cum, pentru că poate câteva din punctele astea mai funcţionează încă. Fiecare era în contact doar cu unul din celelalte puncte, întotdeauna următorul. Sistemul ăsta avea unele avantaje – mai ales dacă erai prins. Dar şi dezavantaje, căci dacă un punct era distrus, atunci întregul lanţ se bloca până cineva reuşea să-l contacteze pe unul din curieri care putea stabili o rută alternativă. Totuşi erau mai bine organizaţi decât ai crede. Infiltraseră vreo două locuri folositoare; unul era oficiul poştal. Aveau un şofer acolo pe una din camionetele alea mici şi uşoare. Am trecut peste pod şi în centrul propriu-zis într-un sac poştal. Pot să-ţi spun acum pentru că l-au umflat la scurt timp după aia. A sfârşit pe Zid. Auzim

despre lucrurile astea aici, nici nu-ţi închipui cât de multe auzim. Ne spun chiar Comandanţii. Cred că-şi zic, de ce nu, că n-avem cum transmite mai departe, doar de la una la alta aici şi asta nu contează.

Spun lucrurile aşa ca să pară uşoare, dar n-a fost deloc uşor. Aproape că făceam pe mine de frică tot timpul. Una din treburile cele mai grave de îndurat era să ştii că oamenii ăia îşi riscau viaţa pentru tine fără să fie obligaţi. Dar ei ziceau că o fac din motive religioase şi că, deci, nu trebuie s-o iau ca pe o chestie personală. Pentru unele era o consolare. Făceau rugăciuni mute în fiecare seară. Nu mă puteam obişnui deloc la început pentru că îmi amintea prea tare de tot căcatul de la Centru. Îmi produceau o silă profundă, ca să spun adevărul. A trebuit să fac un mare efort, să-mi spun că la ei era o treabă total diferită. Nu le puteam suferi la început. Dar îmi închipui că asta îi ţinea. Ştiau mai mult sau mai puţin ce avea să li se întâmple dacă erau prinşi. Nu în detaliu, dar ştiau. Între timp începuseră să se dea la televizor procesele şi aşa mai departe.

Asta se întâmpla înainte ca raziile contra sectanţilor să înceapă de-a seriosul. Câtă vreme ziceai că eşti creştin de vreun fel şi erai căsătorit, pentru prima dată evident, încă te lăsau destul de în pace. La început se concentrau asupra celorlalţi. Mai întâi au ajuns să-i ţină mai mult sau mai puţin sub control pe ăia, înainte să înceapă ofensiva împotriva tuturor celorlalţi.

Am trăit clandestin preţ de vreo opt-nouă luni. Mă duceau de la o casă sigură la alta, erau mai multe pe atunci. Nu erau toţi Quakeri, unii nici măcar nu erau religioşi. Erau pur şi simplu oameni cărora nu le plăcea cum mergeau lucrurile.

Era gata să reuşesc să fug. Am ajuns cu ajutorul lor până la Salem, apoi într-un camion plin de pui în Maine. Era să vărs din cauza mirosului; ţi-ai fi închipuit vreodată cum ar fi ca un camion plin de pui să se găinăţeze pe tine, mai ales că toţi aveau rău de maşină? Plănuiau să mă treacă graniţa acolo, nu cu maşina sau cu camionul, că era deja prea greu, ci cu barca în sus pe coastă. N-am ştiut

până în noaptea respectivă, nu-ţi spuneau niciodată pasul următor, decât chiar înainte de a avea loc. Aveau mare grijă.

Aşa că nu ştiu ce s-a întâmplat. Poate că i-a pierit cuiva curajul sau cineva din afară a devenit bănuitor. Sau poate că a fost din cauza bărcii, poate că s-au gândit că tipul ieşea prea mult noaptea cu barca pe mare. Probabil că la vremea aia toată coasta din apropierea graniţei era deja împânzită de Ochi. Ce-a fost, ce n-a fost, ne-au umflat exact atunci când ieşeam pe uşa din dos ca să ne ducem spre docuri. Pe mine, pe tipul ăla şi pe nevasta lui. Erau un cuplu mai în vârstă, peste cincizeci de ani. El făcuse comerţ cu raci înainte să se întâmple ce s-a întâmplat cu pescuitul de coastă aici. Nu ştiu ce s-a făcut cu ei după aia, pentru că m-au luat într-o dubă separată.

Am crezut că pentru mine s-ar putea să fie sfârşitul. Sau să fiu trimisă înapoi la Centru şi la atenţiile Mătuşii Lydia cu cablul ei de oţel. Îi făcea plăcere să-l folosească, ştii doar. Se prefăcea că ea urăşte doar păcatul, dar că-l iubeşte pe păcătos, dar de fapt îi făcea plăcere. M-am gândit să-mi pun capăt zilelor şi poate că aş fi făcut-o dacă aş fi avut cum. Dar erau doi cu mine în spatele dubei care nu mă slăbeau din ochii lor de şoim; nu ziceau nimic, mă priveau doar tot timpul cu privirea lor de nepătruns. Aşa că n-am avut ce face.

Totuşi n-am ajuns înapoi la Centru, ci ne-au dus în altă parte. Trec peste ce s-a întâmplat după aia. Prefer să nu vorbesc despre asta. Tot ce pot să-ţi spun e că nu au lăsat urme.

După ce au terminat, mi-au arătat un film. Ştii despre ce? Despre viaţa din Colonii. În Colonii îşi petrec viaţa făcând curăţenie. Sunt foarte puşi pe curăţenie în zilele noastre. Uneori curăţă doar cadavrele după o bătălie. Cele din ghetourile din oraşe sunt cele mai groaznice: sunt mai putrezite că au stat mai mult până să le ridice. Ăstora nu le place când cadavrele rămân neridicate, le e frică de vreo molimă. Aşa că le ard femeile din Coloniile de acolo. În celelalte Colonii e şi mai rău, totuşi au de furcă cu

mormane de deşeuri toxice şi cu scurgeri de radiaţii. Acolo în cel mult trei ani îţi cade nasul şi pielea de pe tine în fâşii, cum scoţi nişte mănuşi de cauciuc. Nu se deranjează să-ţi dea prea multă mâncare sau echipament de protecţie ca să-i coste mai ieftin. Oricum, acolo sunt în general oameni de care vor să scape. Se zice că mai sunt şi alte Colonii, care nu sunt aşa de rele, unde se poate face agricultură: bumbac, roşii şi toate astea. Dar nu despre alea era filmul pe care ni l-au arătat.

Sunt femei bătrâne – pariez că te-ai întrebat de ce n-ai mai văzut prea multe în jur – şi Cameriste care au dat-o în bară de trei ori, cât au dreptul să încerce, şi femei imposibil de corijat, ca mine. Rebuturi totale. Clar că sunt toate sterile. Dacă nu sunt de la început, devin după ce au stat acolo un timp. Când nu sunt ei chiar siguri, îi fac o mică operaţie ca să nu fie cumva vreo greşeală. Aş zice că sunt şi bărbaţi, cam 25%, în Colonii. Nu toţi Trădătorii genului bărbătesc o sfârşesc la Zid.

Toată lumea poartă rochii lungi, ca cele de la centru, doar că cenuşii. Şi femeile şi bărbaţii, judecând după imaginile de grup. Cred că ideea e să-i demoralizeze pe bărbaţi punându-i să poarte rochii. Căcat, m-ar demoraliza şi pe mine destul. Cum ţi se pare? Considerând toate aspectele, eu prefer costumaţia asta.

Aşa că după aia au zis că eram prea periculoasă ca să mi se permită privilegiul de a mă întoarce la Centrul Roşu. Au zis că le-aş strica pe celelalte. Puteam alege, au zis, aici sau în Colonii. Ce mama mă-sii, nimeni n-ar alege Coloniile, poate doar o călugăriţă. Adică eu una nu sunt o martiră. Îmi legasem de mult trompele, aşa că nici n-am avut nevoie de operaţie. Nimeni de aici nu are ovare sănătoase, cred că-ţi dai seama ce fel de probleme ar crea.

Deci iată-mă aici. Îţi dau chiar cremă de faţă aici. Ar trebui să găseşti o cale să vii şi tu. Ai avea trei sau patru ani buni până ţi se ofileşte farmecul şi te trimit la cimitir. Hrana nu e rea şi avem şi băutură şi droguri, dacă vrei, şi nu lucrăm decât noaptea.

— Moira, îi zic. Nu vorbeşti serios, sper. Mă

înspăimântă acum căci în vocea ei aud indiferenţă, lipsă de voinţă. Au reuşit deci să-i ia acel ceva – ce anume? – care era atât de important pentru ea? Dar cum să-i cer ei să continue să trăiască şi să se poarte potrivit cu imaginea pe care o am eu despre curajul ei, când eu însămi nu mă port aşa?

Nu vreau să fie ca mine. Să cedeze, să meargă cu valul, să-şi salveze pielea proprie. Că până la urmă asta e. Vreau ca ea să fie vitează, de un eroism bătăios, să se lupte de una singură. Tot ce nu fac eu.

— Nu-ţi face griji pentru mine, zice. Pesemne că ştie cam ce e în mintea mea. Sunt încă aici, după cum vezi cu ochii tăi. Oricum, vezi şi tu părţile bune: nu e chiar aşa de rău şi mai ales sunt o mulţime de femei. Un paradis pentru alde mine.

Acum mă tachinează, arată puţină energie şi mă simt mai bine.

— Vă lasă? întreb eu.

— Ei, draci, sigur că da, ne încurajează chiar. Ştii cum îi zic locului ăstuia între ei? La Jezebel. Mătuşile socotesc că suntem damnate oricum, au renunţat să ne mai aducă pe calea cea bună, aşa că nu mai contează de ce viciu ne mai apucăm, iar Comandanţilor li se rupe în paişpe de ce facem noi în timpul nostru liber. Oricum, când văd femei cu femei, pe Comandanţi abia îi aţâţă şi mai mult.

— Dar celelalte ce zic? întreb eu.

— Oricum, nu prea le plac bărbaţii, aşa că vezi, zice ea. Ridică din nou din umeri, a resemnare poate.

Aş prefera să vă spun o cu totul altă poveste. Să vă povestesc că Moira a scăpat din nou, definitiv de data asta. Sau dacă n-aş putea spune povestea asta, mi-ar plăcea să spun că a aruncat în aer „La Jezebel” cu cincizeci de Comandanţi înăuntru. Mi-ar plăcea să termin cu o faptă îndrăzneaţă, spectaculoasă şi neruşinată, care i s-ar potrivi de minune. Dar, după câte ştiu eu, aşa ceva nu s-a întâmplat. Nu ştiu cum a sfârşit-o, nici dacă mai există cumva, că nu am mai văzut-o de atunci.

Capitolul treizeci şi nouă

Comandantul are cheia de la o cameră. A luat-o de la biroul de recepţie, în vreme ce eu am aşteptat pe canapeaua înflorată. Mi-o arată şiret, ca să înţeleg.

Urcăm cu liftul semioval de sticlă pe lângă balcoanele acoperite cu viţă. Trebuie să înţeleg şi că sunt scoasă la vedere.

Descuie uşa camerei. Toate sunt la fel, exact la fel cum erau odată ca niciodată. Draperiile sunt aceleaşi, cele grele şi înflorate care se asortează cu materialul cuverturii de pat, cu maci portocalii pe un fond albastru regal, şi perdelele subţiri care se trag împotriva soarelui; biroul şi noptierele, impersonale şi în linii drepte, lămpile; tablourile de pe pereţi: fructe într-un castron, mere stilizate, flori într-un vază, piciorul-cocoşului şi părăluţe galbene care se armonizează cu draperiile. Toate sunt aceleaşi.

Îi spun Comandantului: doar un minut, şi intru în baie. Îmi ţiuie urechile de fum, iar ginul m-a moleşit. Ud un prosop şi mi-l apăs pe frunte. După un timp, mă uit să văd dacă nu mai sunt micile săpunuri ambalate separat. Mai sunt. Din cele cu o ţigancă pe ele, din Spania.

Inspir adânc mirosul săpunului, un miros dezinfectant; rămân în picioare în baia albă, ascultând zgomotele dimprejur, robinete curgând sau apa trasă la toalete îndepărtate. Toaletele au ceva liniştitor. Funcţiile fiziologice cel puţin rămân democrate. Toată lumea se cacă, cum ar zice Moira.

Mă aşez pe marginea băii privind la prosoapele curate. Altădată m-ar fi excitat. M-aş fi gândit că după ce faci dragoste, intri în baie să te speli.

Am văzut-o pe mama ta, mi-a zis Moira.

Unde? am întrebat. Am fost luată prin surprindere, zdruncinată. O socotisem moartă.

Nu în persoană, ci în filmul ăla despre Colonii pe care ni l-a arătat. A fost un prim-plan şi era chiar ea. Era

înfăşurată în cârpele alea cenuşii, dar sunt sigură că era ea.

Slavă Domnului, am zis.

De ce slavă Domnului? replică Moira.

Eu credeam că e moartă.

Mai bine ar fi, zice Moira. Asta să-i doreşti.

Nu-mi pot aminti când am văzut-o ultima oară. Cu o ocazie obişnuită, mi se amestecă în minte cu altele asemănătoare. Probabil că a trecut pe la mine, aşa cum făcea ea: trecea ca fulgerul pe la mine mereu, ca şi cum eu aş fi fost mama şi ea copilul. Încă mai avea acea voioşie de altădată. Uneori, când era între două apartamente, fie că se muta într-unul nou, fie că pleca din cel vechi, venea să-şi spele rufele la mine. Poate că venise până la mine ca să împrumute ceva: vreo oală, uscătorul de păr, că şi asta îi stătea în obicei.

N-am ştiut că va fi ultima dată, că altfel mi-aş fi amintit mai bine. Nu-mi pot aminti nici măcar ce-am vorbit.

După o săptămână, sau două, sau trei, când situaţia se înrăutăţise mult mai tare, am încercat să-i dau un telefon. Dar nu mi-a răspuns nimeni şi, când am încercat din nou, iar nu mi-a răspuns nimeni.

Nu-mi spusese că se duce undeva, dar poate că nu mi-ar fi spus neapărat, că nu-mi spunea întotdeauna. Avea maşina ei proprie şi nu era prea bătrână ca să conducă.

În cele din urmă l-am prins pe administratorul blocului la telefon. Mi-a spus că n-o mai văzuse în ultimul timp.

Eram îngrijorată. Mă gândeam că poate a avut un atac de inimă sau o comoţie cerebrală, nu era exclus, deşi nu ştiam să fi fost bolnavă. Întotdeauna fusese atât de sănătoasă. Încă mai făcea antrenament de înot la Nautilus, din două în două săptămâni. De multe ori le spuneam prietenilor că era mai sănătoasă decât mine, ceea ce poate era adevărat.

Luke m-a dus cu maşina în centrul oraşului; l-a luat tare pe administrator şi l-a făcut să pătrundă în apartament. Ar putea fi căzută moartă pe jos. Cu cât trece mai mult timp,

cu atât va fi mai rău. Te-ai gândit la miros? Administratorul îngăimă ceva, cum că i-ar trebui o autorizaţie, dar Luke avea putere de convingere. I-a arătat clar că nu aveam de gând nici să aşteptăm, nici să plecăm. Eu am început să plâng. Poate că până la urmă asta l-a înduplecat.

Când omul a reuşit să facă uşa să se deschidă, înăuntru am găsit un haos. Mobilele erau răsturnate, salteaua era tăiată, sertarele de la birou erau cu fundul în sus pe podea, iar conţinutul lor era împrăştiat în mormane peste tot. Dar mama nu era acolo.

O să chem poliţia, am exclamat. Mă oprisem din plâns; mi-era frig din cap până-n picioare şi-mi clănţăneau dinţii.

Nu, n-o chema, zise Luke.

De ce nu? am întrebat eu. Mă uitam urât la el, furioasă. Stătea acolo în harababura din living şi se uita la mine. Îşi pusese mâinile în buzunare, doar aşa, ca să facă ceva.

Pur şi simplu, nu, a zis el.

Mama ta e faină, zicea Moira când eram la facultate. Mai târziu: are personalitate. Şi mai târziu: e isteaţă.

Nu e isteaţă, răspundeam eu. E mama mea.

Iisuse, zicea Moira, ar trebui s-o vezi pe a mea.

Mă gândesc la mama cum mătură substanţele toxice ucigătoare, aşa cum le foloseau pe bătrâne în Rusia ca să mături gunoiul. Numai că acest gunoi o s-o omoare. Nu-mi vine să cred. Ţanţoşă cum e, plină de optimism şi de energie şi de personalitate, o să scape ea cumva. O să găsească ea cum.

Dar ştiu că nu-i adevărat. Nu fac decât să trec responsabilitatea asupra mamei, cum fac copiii.

Am jelit-o deja. Dar o s-o jelesc iarăşi şi iarăşi, mereu.

Revin la momentul de aici, la hotel. Aici trebuie să fiu prezentă. În oglinda mare de sub lumina albă, mă uit acum bine la mine.

E o privire atentă, directă şi fără grabă. Sunt o ruină. Rimelul s-a împrăştiat din nou, în ciuda retuşurilor Moirei, rujul purpuriu pare că a sângerat; părul e în dezordine,

lipit în şuviţe. Penele roz şi chele sunt ţipătoare ca nişte păpuşi de carnaval, iar unele din paietele în formă de stea au căzut. Probabil că nu erau de la început toate, dar eu n-am observat; sunt în travesti, prost machiată şi în haine ce nu-mi aparţin, simplă recuzită strălucitoare.

Îmi pare rău că n-am o periuţă de dinţi.

Aş putea să stau aici furată de gânduri, dar timpul trece.

Trebuie să fiu înapoi acasă înainte de miezul nopţii; altfel o să mă prefac într-un dovleac, sau trăsură era aceea? Mâine are loc Ceremonia conform calendarului, aşa că astă seară Serena vrea să mi se facă toate serviciile şi dacă nu voi fi acolo, o să descopere cauza şi apoi, ce va urma?

Iar Comandantul aşteaptă, ceea ce nu i se întâmplă des; îl aud mergând în sus şi în jos prin cameră. Acum se opreşte în faţa uşii de la baie şi îşi drege vocea, un „hâm” teatral. Deschid robinetul cu apă fierbinte ca un semnal că sunt gata sau cam aşa ceva. Ar trebui să termin cu treaba asta. Mă spăl pe mâini. Trebuie să mă feresc de inerţie.

Când ies, stă întins pe patul de dimensiuni regale şi observ că şi-a scos pantofii. Mă întind alături de el, nu e nevoie să mi se spună. Nu e dorinţa mea; dar e plăcut să te întinzi, sunt atât de obosită.

Singuri, în sfârşit. De fapt nu vreau să fiu singură cu el, în nici un caz în pat. Aş prefera să fie şi Serena. Aş prefera să joc scrabble.

Dar tăcerea mea nu îl opreşte.

— Mâine, nu? zice el pe un ton plăcut. M-am gândit s-o luăm înainte. Se întoarce spre mine.

— De ce m-ai adus aici? întreb cu răceală.

Acum îmi mângâie trupul de la prova la pupa, cum se zice, mângâieri prelungi pe partea stângă până jos pe pulpe. Se opreşte la picior, înconjurându-mi gleznele, ca o brăţară, acolo unde e tatuajul ca o inscripţie în Braille pe care o poate citi, ca o vită înfierată cu emblema proprietarului.

Îmi spun că nu e un om rău; că, în alte împrejurări, mi-e chiar simpatic.

Se opreşte din mângâiere.

— M-am gândit că poate te-ar distra schimbarea. Ştie că explicaţia asta nu ajunge. Cred că a fost un fel de experiment. Nici explicaţia asta nu e suficientă. Ai zis că vrei să ştii.

Se ridică în capul oaselor şi începe să se descheie. Oare să fie mai rău când va fi dezbrăcat de însemnele puterii? E în cămaşă, iar dedesubt, trista privelişte a unei burţi nu prea mari. Smocuri de păr.

Îmi trage în jos una din bretele şi-şi vâră cealaltă mână printre pene, dar degeaba, zac acolo ca o pasăre moartă. Nu e un monstru, îmi zic în gând. Nu-mi pot îngădui să arăt mândrie sau aversiune, sunt tot felul de lucruri de care trebuie să te dezbari în aceste condiţii.

— Poate ar trebui să sting luminile, zice Comandantul exasperat şi fără îndoială decepţionat. Îl văd o clipă până stinge lumina. Fără uniformă, pare mai mic, mai bătrân, mai smochinit. Nenorocirea e că nu pot să mă comport faţă de el altfel decât mă comport de obicei. De obicei sunt inertă. Sunt sigură că trebuie să ne alegem cu mai mult de aici, nu numai cu această senzaţie de futilitate şi de contrast faţă de aşteptări.

Prefă-te, ţip la mine în gând. Sunt sigură că îţi aminteşti cum. Hai să terminăm şi treaba asta că altfel ne prind zorile. Înviorează-te. Mişcă-ţi carnea. Respiră zgomotos. Măcar atât poţi face.

XIII. NOAPTE

Capitolul patruzeci

Arşiţa din timpul nopţii e mai groaznică decât cea din timpul zilei. Chiar dacă merge ventilatorul, nu mişcă nimic, iar zidurile înmagazinează căldura şi apoi o răspândesc în jur ca un cuptor după ce l-ai stins. Precis că o să plouă curând. Oare de ce doresc ploaia? Nu va aduce decât o umiditate şi mai mare. Sunt fulgere în depărtare, dar nu şi tunete. Dacă mă uit pe fereastră le văd strălucirea, ca nişte luciri fosforescente când agiţi apa de mare, în fundul cerului care e înnorat şi jos şi de un sumbru cenuşiu infraroşu. Reflectoarele nu sunt aprinse, ceea ce nu e obişnuit. O pană de curent. Sau un aranjament al Serenei Joy.

Stau aşezată în întuneric; n-are rost să las lumina aprinsă ca să vadă toată lumea că sunt încă trează. Sunt din nou complet îmbrăcată cu rochia mea roşie, după ce mi-am scos paietele şi mi-am şters bine rujul cu hârtie igienică. Sper că nu se vede nimic, sper că nu miros a ruj şi nici a bărbat.

Ea e aici la miezul nopţii, cum a spus. Înainte de a-i fi auzit ciocănitul slab, o aud cum îşi târâie încet picioarele pe coridor, lovind uşor cu bastonul în covorul ce înăbuşă sunetele. Eu nu scot o vorbă, ci o urmez înapoi prin hol şi jos pe scări. Poate merge mai repede şi deci e mai puternică decât credeam. Cu mâna stângă se ţine bine de balustradă, poate că are dureri, dar nu-i dă drumul, ca să aibă un punct de sprijin. Îmi spun în gând: îşi muşcă buzele, suferă. Tare mai doreşte copilul. Ne văd pe amândouă, pentru o clipă, o siluetă albastră şi una roşie, în ochiul de oglindă, pe când coborâm. Eu şi copia mea fidelă.

Ieşim prin bucătărie. E goală, doar cu o lumină de veghe care arde slab: are liniştea bucătăriilor noaptea. Lumina nebuloasă conturează vag castroanele de pe masa de lucru, cutiile de tablă şi borcanele grele şi rotunde de

ceramică. Cuţitele sunt strânse pe stativul lor de lemn.

— Nu ies cu tine, şopteşte ea. E ciudat că o aud vorbind în şoaptă de parcă ar fi una dintre noi. De obicei, Soţiile nu coboară vocea. Ieşi pe uşă şi o iei la dreapta. Mai e o uşă care e deschisă. Urci scările şi ciocăneşte; te aşteaptă. N-o să te vadă nimeni. Eu o să stau aici. Deci o să mă aştepte, pentru eventualitatea că se va ivi vreo problemă; în caz că Rita sau Cora se trezesc din cine ştie ce cauză şi ies din camera lor şi intră în fundul bucătăriei. Ce-o să le spună? Că nu poate dormi. Că vrea nişte lapte fierbinte. Văd bine că va fi destul de abilă ca să mintă bine.

— Comandantul e sus, în dormitorul lui, zice ea. Nu o să vină jos, nu coboară niciodată aşa de târziu. Aşa crede ea.

Deschid uşa de la bucătărie, ies şi mă opresc o clipă ca să încep să disting în întuneric. E atât de mult de când n-am mai fost singură afară noaptea. Acum se aud şi tunetele: furtuna s-a apropiat. Cum a rezolvat problema Paznicilor? M-ar putea împuşca ca pe un borfaş. Sper că i-a plătit cumva: cu ţigări sau whisky, ori poate că ştiu deja despre ferma ei de prăsilă şi dacă acum nu-i iese pasienţa, poate îi va pune pe ei la încercare după aceea.

Uşa de la garaj e numai la câţiva paşi. Traversez păşind fără zgomot prin iarbă, o deschid repede şi mă strecor înăuntru. Scara e în întuneric şi nu văd nimic. Urc pe bâjbâite, treaptă cu treaptă pe covorul pe care mi-l închipui de culoarea cenuşie a ciupercilor. Probabil că pe vremuri a fost un apartament de student sau pentru o persoană tânără necăsătorită care lucrează. Asemenea apartamente existau pe lângă multe din casele mari de pe aici. Li se ziceau garsoniere sau studiouri. Îmi face plăcere că îmi pot aduce aminte numele. *Intrare separată*, se menţiona în anunţuri, ceea ce însemna că poţi primi pe cine vrei fără să ţi se ţină socoteala.

Ajung în capul scărilor şi bat la uşa de acolo. Deschide chiar el, oare mă aşteptam la altcineva? Nu e aprinsă decât o lampă, numai una, dar e destulă lumină ca să mă facă să clipesc. Mă uit dincolo de el, căci nu vreau să-i întâlnesc

privirea. E o singură cameră cu o canapea extensibilă pregătită şi cu o masă rabatabilă care separă o chicinetă la celălalt capăt şi cu o altă uşă care probabil că duce la baie. E o cameră minimală, lipsită de orice altceva decât strictul necesar, ca de soldat. Pe pereţi nu sunt tablouri, nu există nici o plantă. Ca într-o tabără militară. Pătura de pe pat e cenuşie şi pe ea scrie US.

Se dă un pas înapoi şi pe urmă în lături ca să-mi facă loc să intru. E în cămaşă, cu o ţigară aprinsă în mână. Simt mirosul lui peste tot în atmosfera caldă a camerei. Mi-ar plăcea să mă dezbrac, să mă scald în el, să mă frec ca să-mi intre în piele.

Nici un fel de preliminarii, doar ştie de ce sunt aici. Nici măcar nu vorbeşte. Ce să-şi piardă timpul, îşi îndeplineşte doar o sarcină. Se îndepărtează de lângă mine şi stinge lampa. Parcă punctând situaţia, afară fulgeră şi aproape imediat tună. Îmi descheie rochia, un om făcut din întuneric căci nu-i văd faţa, abia mai pot respira, abia mai pot sta în picioare şi deodată sunt jos. Îi simt buzele, mâinile; nu mai am răbdare şi iată că deja se mişcă; oh, dragoste, a trecut atâta timp, mă simt din nou vie, înconjurându-l cu braţele; peste tot în jur cade blând o nesfârşită ploaie de apă. Ştiam că numai o dată poate fi aşa. Am inventat cele spuse mai sus. De fapt iată ce s-a întâmplat.

Ajung în capul scărilor şi bat la uşă. Deschide chiar el. În cameră arde o lampă; clipesc des. Nu mă uit în ochii lui, ci mai departe în cameră; e o singură cameră cu patul făcut, cu strictul necesar, ca de soldat. Nu sunt tablouri, iar pe pătură scrie US. E în cămaşă şi ţine în mână o ţigară.

— Na, îmi zice, trage un fum. Nici un fel de preliminarii, doar ştie de ce sunt aici. Să fiu scoasă din circulaţie, să dau de bucluc, să fiu în pom, aşa se zicea pe vremuri. Iau ţigara, trag adânc, i-o dau înapoi. Mâinile noastre aproape că nu se ating. Fumul, chiar şi atât de puţin, mă ameţeşte.

Nu zice nimic, mă priveşte doar, fără să zâmbească. Ar fi mai prietenos şi mult mai bine dacă ar vrea să mă atingă.

Mă simt proastă şi urâtă, deşi ştiu că nu sunt nici una nici alta. Totuşi, ce crede, de ce nu zice ceva? Poate crede că m-am întins la Jezebel cu Comandantul sau cu mai mulţi. Să fim practici.

— N-am prea mult timp, zic. Sunt cuvinte stângace şi penibile. Nu asta am vrut să spun.

— Aş putea să-i dau drumul într-o sticlă şi să ţi-o vâri singură, zice el, fără să zâmbească.

— Nu e nevoie să fii scârbos, zic eu. Poate că socoteşte că Serena se foloseşte de el. Poate că ar vrea să vadă o emoţie din partea mea, ceva care să-l facă să se simtă uman, nu doar o păstaie pentru însămânţat. „Ştiu că-ţi vine greu”, fac eu o încercare.

Dă din umeri.

— Mi se plăteşte, zice el iritat ca un adolescent.

Pe tine te plătesc, pe mine mă bulesc, fac o rimă în gând. Deci aşa o să procedăm. Nu i-au plăcut paietele şi fardul. O să fim duri.

— Vii des aici?

— Şi ce caută o fată bună ca mine într-un asemenea loc? dau eu replica. Zâmbim amândoi şi ne simţim mai bine. E un fel de a admite că amândoi suntem actori într-o piesă, căci ce altceva putem face într-o astfel de întrevedere aranjată?

„Abstinenţa face inima mai iubitoare”. E un citat din filme de demult. Şi filmele de atunci erau dintr-o epocă anterioară: genul ăsta de replică datează dintr-o eră mult dinaintea noastră. Nici măcar mama nu vorbea aşa, cel puţin atunci când am cunoscut-o eu. Poate că nimeni n-a vorbit aşa niciodată, ci a fost o plăsmuire de la început. Totuşi, e uimitor cât de uşor îţi revine în minte acest gen de zeflemea sexuală răsuflată, de o veselie artificială. Abia acum înţeleg rostul ei, rostul ei dintotdeauna: să-ţi poţi păstra miezul, sinele, închis, apărat, de neatins.

Acum sunt tristă, căci conversaţia noastră e infinit de tristă: muzică ofilită, flori de hârtie decolorate, satin jerpelit, ecoul unui ecou. Toate apuse, imposibile acum. Dintr-o dată încep să plâng.

În sfârşit înaintează, mă ia în braţe şi mă ţine aşa, mângâindu-mă pe spate.

— Haide, zice. Nu avem prea mult timp. Mă conduce ţinându-mă de umeri către canapeaua extensibilă şi mă ajută să mă întind. Îndoaie chiar colţul păturii mai întâi. Începe să mă descheie, apoi mă mângâie, mă sărută lângă ureche. Fără sentimentalisme, zice, da?

Cândva cuvintele astea ar fi însemnat altceva. Cândva ar fi însemnat: *fără urmări*. Acum înseamnă: *fără fapte eroice*. Adică: nu-ţi risca pielea pentru mine, dacă se întâmplă cumva ceva.

Şi aşa mai departe. Şi aşa.

Ştiam că aşa nu poate fi decât o dată. Adio, spuneam în gând chiar şi în momentele acelea, adio.

Nu au fost totuşi tunete. Le-am pus de la mine. Ca să acopere sunetele pe care le scot, mărturisesc cu ruşine.

Lucrurile nu s-au întâmplat nici aşa. De fapt nu sunt sigură cum s-au întâmplat, nu ştiu exact. Nu pot spera decât într-o reconstituire: felul în care simţi dragostea e întotdeauna doar aproximativ.

Până să terminăm însă m-am gândit la Serena stând acolo în bucătărie şi gândind: ce ieftine sunt. Îşi desfac picioarele în faţa oricui. Nu trebuie decât să le dai o ţigară.

Iar eu m-am gândit după aia: a fost o trădare. Nu treaba în sine, ci reacţia mea. Oare dacă aş şti sigur că a murit, ar fi vreo diferenţă?

Mi-ar plăcea să fiu fără ruşine. Mi-ar plăcea să fiu neruşinată. Mi-ar plăcea să fiu ignorantă. Atunci n-aş şti cât sunt de ignorantă.

XIV. ACŢIUNE DE SALVARE

Capitolul patruzeci şi unu

Îmi pare rău că povestea asta nu e altfel. Îmi pare rău că nu e mai civilizată. Îmi pare rău că nu mă arată într-o lumină mai bună, dacă nu mai fericită, cel puţin mai activă, mai puţin şovăielnică, mai puţin distrasă de banalităţi. Îmi pare rău că nu are mai multă formă. Îmi pare rău că nu este despre dragoste sau despre lucruri înţelese brusc, de mare importanţă în viaţa unui om, sau măcar despre apusuri, păsări, furtuni cu ploaie sau despre zăpadă.

Poate că într-un anumit sens este despre toate lucrurile astea; dar între timp sunt atâtea altele care-mi taie calea, atâtea şuşoteli, atâtea bârfe care nu pot fi verificate, atâtea cuvinte nerostite, atâta mister şi foială pe ascuns. Şi e atât de mult timp îndurat, greu ca mâncarea prăjită sau ca ceaţa groasă; şi apoi dintr-o dată toate aceste evenimente roşii care explodează pe nişte străzi altminteri cuviincioase, respectabile şi somnolente.

Îmi pare rău că e atâta durere în această povestire. Îmi pare rău că e fragmentată ca un trup ciuruit de gloanţe sau sfârtecat. Dar nu pot face nimic ca să o schimb.

Am încercat să introduc şi câteva lucruri plăcute. Florile, de exemplu, căci unde am ajunge fără ele.

Totuşi mă doare să o repet iarăşi şi iarăşi. O dată a fost de-ajuns: oare mie nu mi-a fost de-ajuns o dată, la timpul respectiv? Dar totuşi merg înainte cu povestirea asta tristă, flămândă şi sordidă, povestirea asta mutilată şi care şchioapătă, pentru că de fapt vreau s-o auziţi, aşa cum vreau şi eu s-o ascult pe-a voastră, dacă o să am vreodată ocazia, dacă vă voi întâlni sau dacă veţi scăpa, în viitor, sau în cer, sau în închisoare, sau clandestin, sau altundeva. Ceea ce au în comun e că sunt aici. Povestindu-vă ceva, cel puţin cred în voi, cred în existenţa voastră undeva, prin credinţa mea vă fac să existaţi. Pentru că vă spun această povestire, vă fac să existaţi prin voinţa mea. Vă povestesc,

deci existaţi. Deci voi continua. Deci îmi mobilizez voinţa ca să continui. Ajung la o parte care n-o să vă placă deloc pentru că nu m-am comportat bine, dar o să încerc să nu omit nimic. După ce aţi trecut prin atâtea, meritaţi să ascultaţi ce mi-a mai rămas şi nu mai mult, dar ăsta e adevărul.

Aşadar continui povestirea.

M-am dus la Nick din nou, iarăşi şi iarăşi, singură, fără să ştie Serena. Nu mi s-a cerut, deci n-aveam nici o scuză. Nu pentru el mă duceam, ci numai şi numai pentru mine. Nici nu mi se părea că mă dăruiam lui, căci ce aveam eu de dăruit? Nu mă simţeam darnică, ci plină de recunoştinţă ori de câte ori mă primea. Căci nu era obligat.

M-a cuprins un neastâmpăr şi ca să mă duc la el adesea riscam prosteşte. Când plecam de la Comandant, o luam pe scări în sus ca de obicei, dar apoi traversam holul şi o luam în jos pe scara Marthelor şi apoi treceam prin bucătărie. De fiecare dată când auzeam ţăcănitul uşii de la bucătărie închizându-se, îmi venea să mă întorc, era un sunet atât de metalic, ca o capcană de şoareci sau un revolver, dar nu mă întorceam. Traversam grăbită cei câţiva metri de pajişte luminată, căci reflectoarele funcţionau din nou, aşteptându-mă în fiece clipă să mă simt ciuruită de gloanţe venite fără să le aud. Urcam scara întunecoasă pe bâjbâite şi mă opream ostenită la uşă cu sângele zvâcnindu-mi în urechi. Apoi ciocăneam încetişor, ca o cerşetoare. De fiecare dată mă aşteptam să nu mai fie acolo sau, şi mai rău, să nu mă primească. Putea să spună că nu mai avea de gând să încalce regulamentul şi să-şi pună ştreangul de gât de dragul meu. Sau, şi mai rău, că nu-l mai interesam. Faptul că nu făcea nici unul din lucrurile astea mi se părea cea mai incredibilă bunăvoinţă şi un noroc nemaipomenit.

V-am spus eu că nu m-am comportat bine.

Iată cum decurg lucrurile.

Deschide uşa. E în cămaşă, cu cămaşa scoasă pe deasupra pantalonilor, iar în mână ţine o periuţă de dinţi,

sau o ţigară sau un pahar de ceva. Are el o mică tainiţă aici, cu mărfuri luate la negru, presupun. Întotdeauna ţine ceva în mână, ca şi cum şi-ar fi văzut de treburile lui ca de obicei, ca şi cum nu m-ar fi aşteptat. Poate că nu are nici o idee despre viitor sau nu-şi dă osteneala sau nu îndrăzneşte să şi-l închipuie.

— E prea târziu? întreb eu.

Clatină din cap că nu. Suntem deja înţeleşi că nu e niciodată prea târziu, dar eu îndeplinesc întotdeauna ritualul de a întreba politicos. Îmi dă senzaţia că sunt mai stăpână pe situaţie, ca şi cum ar exista posibilitatea de a alege, de a lua o decizie într-un sens sau altul. Atunci traversează camera şi închide fereastra. Apoi stinge lumina. Nu prea vorbim mare lucru, mai ales acum, în faza asta. Deja sunt pe jumătate dezbrăcată. Lăsăm conversaţia pentru mai târziu.

Când sunt cu Comandantul, închid întotdeauna ochii, chiar şi atunci când îl sărut numai de noapte bună. Nu vreau să-l văd de aproape. Dar acum, aici, îmi ţin ochii deschişi de fiecare dată. Mi-ar plăcea să existe o lumină undeva, o lumânare înfiptă într-o sticlă ca pe vremuri cânt eram studentă, dar ceva de genul ăsta ar însemna un risc prea mare; aşa că trebuie să mă mulţumesc cu strălucirea reflectoarelor care vine de jos şi e filtrată de perdelele albe care sunt ca ale mele. Vreau să văd cât se poate vedea din el, să-l ţin minte, să mi-l fixez pe retină, să tezaurizez imaginea, ca să mă hrănească mai târziu: liniile trupului său, textura cărnii, luciul transpiraţiei de pe piept, faţa lui prelungă şi sardonică pe care nu transpare nici o emoţie. Aşa ar fi trebuit să fac cu Luke, să fi dat mai multă atenţie aluniţelor, cicatricelor, ridurilor mai deosebite; n-am făcut aşa şi pur şi simplu imaginea lui se şterge. Zi de zi, noapte de noapte el se îndepărtează tot mai mult, iar eu devin tot mai necredincioasă.

Pentru el, dacă ar dori, aş purta pene roz, stele purpurii sau orice altceva, chiar o coadă de iepure. Dar el nu cere asemenea podoabe. De fiecare dată face dragoste de parcă n-am avea nici unul nici cea mai mică umbră de îndoială că

e pentru ultima oară în viaţă. Şi apoi când există şi data următoare, ne apare ca o surpriză, un dar neaşteptat.

Cu el, aici, mă simt în siguranţă; ca într-o peşteră unde ne vârâm unul în altul, în timp ce afară bântuie furtuna. E o amăgire, evident. Camera asta e unul din cele mai periculoase locuri în care m-aş putea afla. Dacă aş fi prinsă aici, n-aş găsi cruţare nicăieri, dar nu-mi mai pasă. Oare cum am ajuns să am atâta încredere în el, să fiu atât de nesăbuită? Cum pot presupune că-l cunosc câtuşi de puţin, că ştiu ceva despre el, cu ce se ocupă de fapt?

Alung asemenea gânduri tulburătoare. Vorbesc prea mult. Îi spun ce n-ar trebui. Îi povestesc despre Moira, despre Ofglen, dar nu despre Luke, totuşi. Vreau să-i spun despre femeia din camera mea, cea care a fost acolo înaintea mea, dar nu-i spun. Căci nu vreau să aflu nimic, dacă a fost cumva înaintea mea şi aici, în patul ăsta.

Îi spun care e numele meu adevărat şi aşa simt că mă cunoaşte. Mă comport ca o toantă. Ar trebui să fiu mai înţeleaptă. Îmi fac din el un idol, o siluetă de carton.

Pe de altă parte el vorbeşte puţin: nu mai dă nici răspunsuri ambigue, nu mai face nici glume. Aproape că nu pune întrebări. Pare indiferent faţă de aproape tot ce am eu de spus şi înviorat doar de ce-i oferă trupul meu, dar totuşi mă studiază când vorbesc. Îmi studiază chipul.

Mi-e peste putinţă să cred că cineva faţă de care nutresc atâta recunoştinţă m-ar putea trăda.

Nici unul din noi nu pomeneşte cuvântul *dragoste* măcar o dată. Ar însemna să ispitim soarta; ar fi sentimentalism şi ar aduce ghinion.

Astăzi sunt alte flori, mai uscate, mai definite, florile din miez de vară: margarete, panseluţe cu ochi negri care anunţă lungul şi linul declin spre toamnă. Le văd în grădinile pe lângă care trec cu Ofglen, în sus şi în jos. Aproape că nu mai ascult ce spune. Nu-i mai dau crezare. Lucrurile pe care mi le şopteşte mi se par nereale. La ce-mi folosesc acum?

Ai putea să intri în camera lui noaptea şi să-i scotoceşti

prin birou. Trebuie să exista documente, note.

Uşa e încuiată, murmur eu.

Ţi-am putea face rost de o cheie, zice ea. Nu vrei să ştii cine e, ce face?

Dar Comandantul nu mai prezintă un interes imediat pentru mine. Şi trebuie să fac un efort ca să nu se vadă cât mi-e de indiferent.

Continuă să faci totul exact ca mai-nainte, zice Nick. Nu schimba nimic. Altfel o să ştie. Mă sărută privindu-mă tot timpul. Promiţi? Să nu faci vreo boroboaţă.

Îi pun mâna pe pântecele meu. S-a comis, zic. Simt că da. În două săptămâni o să fiu sigură.

Ştiu că e mai degrabă o iluzie decât realitate.

Or să te iubească până la moarte, şi el şi ea.

Dar e al tău, zic eu. De fapt, o să fie al tău. Aşa vreau.

Dar totuşi nu continuăm discuţia.

Nu pot, îi răspund lui Ofglen. Mi-e prea frică. Nu aş fi bună la aşa ceva; oricum m-ar prinde.

Aproape că nu-mi dau osteneala să par că regret, atât am devenit de leneşă.

Am putea să te scoatem de acolo. Putem scoate unii oameni dacă e absolut necesar, dacă sunt în pericol. În pericol imediat.

Adevărul e că nu mai vreau să plec, să scap, să trec graniţa ca să fiu liberă. Vreau să fiu aici cu Nick, ca să pot ajunge la el.

Mi-e ruşine de mine când fac această mărturisire. Dar mai urmează. Chiar şi acum îmi dau seama că de fapt mă laud. O fac cu mândrie, pentru că demonstrează cât de extremă, şi deci de justificată, era situaţia pentru mine. Cât de mult valora. E ca povestirile despre boli care te duc la un pas de moarte; ca povestirile de război. Arată seriozitate.

Asemenea seriozitate în privinţa unui bărbat nu mi se păruse posibilă până acum.

Într-unele zile eram mai raţională. Nu o denumeam dragoste, ci îmi ziceam: mi-am făcut o viaţă aici, într-un fel. Probabil că aşa gândeau şi nevestele coloniştilor şi

femeile care trecuseră printr-un război, dacă mai aveau un bărbat. Oamenii se adaptează atât de uşor, zicea mama. E într-adevăr uimitor cu câte se pot obişnui oamenii câtă vreme au câteva compensaţii.

N-o să mai fie mult acum, zice Cora, distribuindu-mi stiva lunară de tampoane igienice. Nu mai e mult acum, zice ea, zâmbindu-mi şiret, dar şi cu înţeles. Ştie oare? Ştiu oare ele, ea şi Rita, ce gânduri am când mă strecor noaptea pe scara lor? Oare mă trădez visând cu ochii deschişi, zâmbind în gol sau atingându-mi uşor faţa când cred că ele nu se uită la mine?

Ofglen renunţă să mă mai prelucreze. Vorbeşte mai puţin pe şoptite şi mai mult despre vreme. Nu regret, ci din contră, mă simt uşurată.

Capitolul patruzeci şi doi

Auzim dangătele clopotului de departe. E dimineaţă şi azi nu ni s-a dat micul dejun. Când ajungem la poarta principală, intrăm cu rândul două câte două. În jurul Zidului e un cordon masiv de paznici, Îngeri din brigada specială mobilă, cu echipament de intervenţie – căştile cu vizoare din plexiglas bombat şi închis la culoare care îi face să arate ca nişte gândaci, bastoane lungi de cauciuc şi arme cu gaze lacrimogene. Pentru cazuri de isterie. Cârligele de pe Zid sunt goale.

Asta e o Acţiune de salvare de cartier şi numai pentru femei. Salvările sunt întotdeauna segregate. A fost anunţată ieri. Nu ţi se spune decât cu o zi înainte. Şi nu ai timp să te obişnuieşti cu ideea.

În dangătele clopotului o luăm pe aleile pe care mergeau odinioară studenţi, pe lângă clădiri ce erau odinioară săli de curs şi dormitoare. E foarte straniu să fiu din nou aici. De afară nici nu-ţi dai seama că s-a schimbat ceva, doar că la majoritatea ferestrelor sunt trase jaluzelele. Clădirile astea sunt ale Ochilor acum.

Intrăm încolonate pe pajiştea din faţa clădirii care era pe vremuri biblioteca. Treptele albe pe care urci sunt încă

aceleaşi, intrarea principală e neschimbată. Pe pajişte a fost ridicată o platformă de lemn de felul celei folosite pe vremuri în fiecare primăvară de Ziua acordării diplomelor. Mă gândesc la pălăriile în culori pastelate pe care le purtau unele dintre mame, la robele negre şi roşii pe care le purtau studenţii. De fapt, platforma asta nu-i aceeaşi din cauza celor trei stâlpi cu laţuri de frânghie.

În faţă, pe scenă, se află un microfon, iar camera de televiziune e aşezată discret într-o parte.

N-am mai fost la o acţiune din asta decât o dată, acum doi ani.

Salvările pentru femei nu sunt prea frecvente. E mai puţină nevoie de ele. În timpurile de acum ne purtăm aşa de frumos.

Tare n-aş vrea să povestesc ce urmează.

Ne ocupăm locurile în ordinea reglementară. Soţiile şi fiicele se aşază pe scaunele de lemn pliabile plasate mai spre spate. Econonevestele şi Marthele la margini şi pe treptele bibliotecii şi Cameristele în faţă ca nimeni să nu ne scape din ochi. Noi nu stăm pe scaune, ci în genunchi, dar de data asta avem perne mici de catifea roşie pe care nu scrie nimic, nici măcar *Credinţă.*

Din fericire, vremea e bună: nu e prea cald, sunt nori, dar totuşi nu e întunecat. Ar fi jalnic să stai în genunchi aici în ploaie. Poate că de asta ne şi anunţă aşa de târziu: ca să ştie cum o să fie vremea. E şi ăsta un motiv foarte bun.

Îngenunchez pe pernuţa mea roşie. Încerc să mă gândesc la deseară, cum o să fac dragoste în întuneric, la lumina reflectată pe pereţii albi. Îmi amintesc cum mă ţine în braţe.

Prin faţa primului şir de pernuţe trece o frânghie lungă care se încolăceşte ca un şarpe pe lângă cel de-al doilea şi apoi spre spate printre rândurile de scaune, şerpuind ca un bătrân fluviu văzut de sus din avion, până în fund. Frânghia e groasă, cafenie şi miroase a smoală. Capătul din faţă al frânghiei merge până pe scenă. E ca un fitil sau

frânghia unui balon.

Pe scenă, în stânga, se află femeile ce urmează să fie salvate: două Cameriste şi o Soţie. E neobişnuit să fie şi Soţii şi fără să vreau o privesc pe asta cu interes. Vreau să ştiu ce a făcut.

Au fost plasate aici înainte să se deschidă porţile. Stau toate pe scaune de lemn pliante ca nişte proaspete licenţiate cărora urmează să li se înmâneze premii. Stau cu mâinile în poală, părând liniştite. Dar se clatină puţin, deci probabil că li s-au administrat nişte injecţii sau pastile ca să nu facă scandal. E mai bine când lucrurile decurg fără incidente. Oare or fi legate de scaun? E imposibil să-ţi dai seama sub atâtea falduri.

Acum se apropie de scenă procesiunea oficială urcând treptele din dreapta: trei femei, o Mătuşă în frunte şi la un pas în urma ei sunt două Salvatoare cu glugi şi mantii negre. În spatele lor sunt celelalte Mătuşi. Şuşotelile noastre amuţesc. Cele trei se dispun simetric, Mătuşa la mijloc flancată de cele două Salvatoare în robe negre şi se întorc cu faţa spre noi.

Cea din mijloc e Mătuşa Lydia. De câţi ani n-am mai văzut-o oare? Începusem să cred că există numai în imaginaţia mea, când, uite-o în faţa mea, doar că puţin îmbătrânită. O văd bine, îi văd brazdele adânci de o parte şi de alta a nasului şi cuta săpată între sprâncene. Clipeşte des şi zâmbeşte nervos şi se uită scrutător în stânga şi în dreapta controlând cine e în sală şi ridică o mână făcându-şi de lucru cu broboada. Din sistemul de amplificare se aude un sunet ciudat, strangulat: îşi drege glasul.

Am început să tremur. Mi se umple gura de ură ca de scuipat.

Iese soarele şi deodată scena se luminează ca un tablou al Naşterii de Crăciun. Pot vedea acum ridurile de sub ochii Mătuşii, paloarea femeilor de pe scaune, perişorii de pe frânghia de pe iarbă din faţa mea, firele de iarbă. Chiar în faţa mea e o păpădie de culoarea gălbenuşului. Mi-e foame. Dangătele clopotului încetează.

Mătuşa Lydia se ridică în picioare, îşi netezeşte fusta cu

amândouă mâinile şi se îndreaptă spre microfon.

— Bună ziua, doamnelor, zice şi pentru o clipă sistemul de amplificare reacţionează prompt gemând de-ţi sparge urechile. Oricât ar părea de incredibil, din rândurile noastre se aud râsete. E greu să-ţi ţii râsul, din cauza tensiunii şi a iritării de pe chipul Mătuşii când potriveşte sunetul, în vreme ce totul ar trebui să fie plin de demnitate.

— Bună ziua, doamnelor, zice ea din nou cu o voce acum redusă şi care sună a tinichea. De data asta nu zice *fetelor*, ci *doamnelor*, pentru că sunt Soţiile de faţă. Sunt sigură că ştim toate ce împrejurări nefericite ne reunesc aici în această frumoasă dimineaţă, când cu siguranţă am prefera să facem altceva, cel puţin în ceea ce mă priveşte, dar datoria e un stăpân sever sau, în cazul de faţă stăpână, şi astăzi suntem aici în numele datoriei.

Mai continuă aşa vreo câteva minute, dar nu o mai ascult. Am mai auzit discursul ăsta de multe ori, sau altele asemănătoare: aceleaşi platitudini, aceleaşi lozinci, aceleaşi expresii: flacăra viitorului, leagănul rasei, sarcina ce ne stă în faţă. Mai că nu poţi crede că la sfârşitul discursului n-or să fie aplauze politicoase şi că nu se vor servi prăjiturele şi ceai pe pajişte.

Ăsta a fost prologul, cred. Acum o să treacă la treaba propriu-zisă.

Mătuşa Lydia se scotoceşte prin buzunar şi scoate o bucată boţită de hârtie pe care o desface şi o cercetează îndelung. Ne dă peste nas, ca să ştim exact cine e ea: ne face să aşteptăm uitându-ne la ea în timp ce citeşte în gând, grozăvindu-se cu prerogativele ei. Mi se pare obscen. Aş vrea să terminăm o dată.

— În trecut, zice Mătuşa Lydia era obiceiul ca Acţiunile de salvare propriu-zisă să fie precedate de o relatare amănunţită a fărădelegilor de care se fac vinovaţi condamnaţii. Dar am constatat că o astfel de expunere publică, mai ales când e şi televizată, este întotdeauna urmată de o epidemie, dacă mă pot exprima aşa, sau mai bine zis de o izbucnire de fărădelegi extrem de similare.

Deci am hotărât că e mai bine pentru toată lumea să renunţăm la această practică. Aşa că Acţiunea de salvare va continua fără alte întârzieri.

Din rândurile noastre se aude un murmur colectiv. Fărădelegile altora sunt ca un limbaj secret între noi. Ele ne arată de ce am fi şi noi în stare, de fapt. Anunţul ăsta nu încântă pe nimeni. Dar nici n-ai bănui asta când te uiţi la Mătuşa Lydia care zâmbeşte şi clipeşte des de parcă ar fi copleşită de aplauze. Acum ne rămâne să deducem singure, să facem diverse speculaţii. Prima, pe care o ridică acum de subsuori mâini în mănuşi negre, s-o fi făcut vinovată de citit? Nu, că atunci ar fi fost condamnată doar să i se taie o mână, şi doar la a treia condamnare. Lipsă de castitate sau un atentat la viaţa Comandantului ei? Sau mai probabil la viaţa Soţiei Comandantului. Noi asta credem. Iar în ceea ce priveşte Soţia, ele sunt salvate cam pentru un singur lucru. Pot să ne facă aproape orice, dar nu le e îngăduit să ne omoare, cel puţin în mod legal. În nici un caz cu andrele sau cu foarfeci de grădină sau un cuţit furat din bucătărie şi mai ales nu când suntem însărcinate. Dar ar putea fi vorba şi de adulter. Sigur că întotdeauna poate fi vorba de adulter.

Sau încercare de fugă.

— Ofcharles, anunţă Mătuşa Lydia. Nu o cunosc. Femeia e adusă în faţă. Păşeşte cu multă concentrare, pune întâi un picior, apoi pe celălalt; e clar că e drogată. Zâmbeşte vag şi în gol. O parte a feţei i se contractează, a făcut cu ochiul spre camera de luat vederi. Sigur că n-or s-o arate, că nu se transmite în direct. Cele două Salvatoare îi leagă mâinile la spate.

În spatele meu aud pe cineva vomitând.

De asta nu ni se dă micul dejun.

— Probabil că e Janine, îmi şopteşte Ofglen.

Am mai văzut eu cândva cum se pune sacul peste cap, cum femeia e ajutată să se suie pe scaunul înalt, fără spetează, de parcă ar fi sprijinită să se suie pe scara unui autobuz, cum e ajutată să-şi găsească echilibrul şi apoi cum i se potriveşte delicat ştreangul în jurul gâtului ca un

veşmânt de preţ şi cum i se ia deodată scaunul de sub picioare. Şi am auzit femeile oftând prelung în jurul meu, un oftat lung ca aerul care iese dintr-o saltea pneumatică, am văzut cum Mătuşa Lydia a pus mâna peste microfon să nu se audă sunetele care veneau din spatele ei, m-am înclinat înainte ca să ating frânghia din faţa mea o dată cu celelalte, să pun amândouă mâinile pe frânghia păroasă şi cu smoală lipicioasă din cauza căldurii, apoi mi-am dus mâna la inimă ca să-mi arăt solidaritatea cu Salvatoarele şi consimţământul şi complicitatea la moartea acestei femei. Am văzut picioarele care se zbăteau în aer şi apoi pe cele două în negru care acum înşfacă picioarele şi trag de ele în jos cu toată greutatea lor. Nu mai vreau să văd nimic. Aşa că mă uit la iarbă. Descriu frânghia.

Capitolul patruzeci şi trei

Cele trei trupuri spânzură acolo şi chiar cu sacii albi peste capete arată curios de întinse, ca nişte pui atârnaţi de gât într-o vitrină de măcelărie; ca nişte păsări fără de zbor, ca nişte păsări cu aripile tăiate, îngeri nimiciţi. Nu-mi pot lua ochii de la ele. Mai jos de poalele rochiilor se bălăbănesc picioarele, două perechi de pantofi roşii şi o pereche de pantofi albaştri. Dacă n-ar fi frânghiile şi sacii, ar fi ca un fel de dans, un balet prins în mijlocul traiectoriei de un aparat cu blitz. Par aranjate. Par un spectacol de teatru. Sigur că Mătuşa Lydia a pus-o pe cea în albastru în mijloc.

— Acţiunea de salvare de azi a luat sfârşit, anunţă Mătuşa Lydia la microfon. Dar…

Ne întoarcem spre ea, ascultăm cu atenţie, o urmărim cu privirea. A ştiut întotdeauna să-şi dozeze pauzele. Ne cuprinde o înfiorare. Poate o să se mai întâmple ceva.

— Dar vă puteţi ridica în picioare şi forma un cerc. Ne zâmbeşte de sus cu largheţe, cu generozitate. E pe cale să ne dea ceva. *Să ne confere ceva*. Păstraţi ordinea, haideţi.

Ni se adresează nouă. Cameristelor. Unele dintre Soţii pleacă; şi unele dintre fiice. Dar majoritatea rămân, însă

mai la spate, la distanţă. Privesc doar, fără să facă parte din cerc.

Au apărut doi Paznici care înaintează încolăcind frânghia ca să nu stea în cale. Alţii duc pernele. Mişunăm acum pe gazonul din faţa scenei, unele făcând eforturi să ajungă în faţă, în partea dinspre centrul centrului, în timp ce altele se împing tot atât de tare ca să ajungă mai la mijloc, să fie mai apărate. E o mare greşeală să rămâi evident mai în spate într-un asemenea grup, căci astfel te autocaracterizezi ca lipsită de zel, de entuziasm. În jurul meu se aude un murmur, se concentrează energie, se simte un fior de pândă, de mânie. Trupurile sunt încordate, ochii strălucitori, de parcă ar ochi o ţintă.

Nu vreau să fiu în faţă, dar nici în spate. Nu ştiu exact ce urmează, deşi presimt că nu e ceva ce vreau să văd de aproape. Dar Ofglen m-a înşfăcat de braţ şi mă trage cu ea şi acum suntem în rândul al doilea doar cu un cerc subţire de trupuri în faţa noastră. Nu vreau să văd, dar totuşi nu mă trag înapoi. Am auzit zvonuri, pe care nu le-am crezut decât pe jumătate. Deşi ştiu ce ştiu, îmi zic că nu vor merge atât de departe.

— Ştiţi regulile pentru o Particicuţie, zice Mătuşa Lydia. Veţi aştepta până când dau semnalul cu fluierul. După aceea faceţi ce vreţi până fluier din nou. Aţi înţeles?

Din rândurile noastre se aude un zgomot nedefinit în semn de aprobare.

— Bine, zice Mătuşa Lydia. Dă din cap. Doi Paznici, nu cei care au luat frânghia, vin din spatele scenei. Între ei se află un al treilea bărbat pe care aproape îl târăsc. Şi el poartă uniformă de Paznic, dar nu are chipiu pe cap, iar uniforma e murdară şi ruptă. Are faţa plină de răni şi vânătăi adânci şi stacojii, iar carnea e plină de umflături şi crestături şi e acoperită de barbă nerasă. Nu pare chip omenesc, ci o legumă necunoscută, un bulb sau tubercul sfârtecat, cu o formă nefirească. Mirosul vine până la mine: miroase a rahat şi vomismente. Are păr blond care îi cade peste faţă în şuviţe ţepene; de ce? Poate din cauza sudorii zvântate?

Mă holbez la el cu dezgust. Pare beat. Pare un beţiv care s-a încăierat cu alţii. De ce au adus un beţiv aici?

— Acest bărbat, zice Mătuşa Lydia, a fost condamnat pentru viol. Îi tremură vocea de furie amestecată cu un fel de triumf. A fost Paznic cândva. Şi-a făcut de ruşine uniforma. A folosit în mod abuziv poziţia de încredere pe care o ocupa. Tovarăşul lui de ticăloşie a fost deja împuşcat. Pedeapsa pentru viol este, după cum ştiţi, moartea. Deuteronomul 22; 23-29. Pot adăuga că în această fărădelege au fost implicate două dintre voi şi a avut loc sub ameninţarea puştii. A fost de asemenea foarte brutală. Nu o să vă jignesc urechile cu amănunte, în afară de faptul că una dintre femei era însărcinată şi copilul a murit.

Se aude un oftat colectiv şi fără să vreau strâng pumnii. O astfel de violare e prea mult. Şi copilul, după ce trecem prin atâtea cazne. Setea de sânge există: îmi vine să scot ochii, să rup, să sfâşii.

Ne înghesuim înainte, întoarcem capul într-o parte şi-n alta, ne umflăm nările adulmecând moartea, ne uităm una la alta să vedem ura celorlalte. A scăpat prea uşor doar cu un glonţ. Capul bărbatului se bălăbăne ameţit: o fi auzit măcar ce-a spus Mătuşa?

Mătuşa Lydia aşteaptă un moment; apoi zâmbeşte uşor şi duce fluierul la buze. Îl auzim, strident şi argintiu, ca un ecou al unui meci de volei de demult.

Cei doi Paznici dau drumul braţelor celui de-al treilea bărbat şi se dau înapoi. Acesta se clatină – o fi drogat? – şi cade în genunchi. Are ochii strânşi în fundul orbitelor înconjurate de carnea umflată a feţei, ca şi cum lumina ar fi prea puternică. L-au ţinut în întuneric. Îşi duce o mână la obraz parcă să vadă dacă mai e la locul lui. Totul se întâmplă foarte repede, dar pare să se desfăşoare lent.

Nimeni nu înaintează. Femeile îl privesc cu groază, parcă ar fi un şobolan pe jumătate mort care se târăşte pe pardoseala unei bucătării. El se uită cu ochii pe jumătate închişi la noi, cercul de femei în roşu. Un colţ al gurii i se ridică în sus, de necrezut – să fie oare un zâmbet?

Încerc să descifrez adevăratele trăsături ale feţei desfigurate. Cred că are vreo treizeci de ani. Nu e Luke.

Dar ştiu că ar fi putut fi. Ar fi putut fi Nick. Oricum, ştiu că orice ar fi făcut nu pot să-l ating.

Încearcă să spună ceva. Cuvintele ies cu greu, ca şi când gâtul i-ar fi o rană şi limba umflată, dar totuşi aud ce spune. Zice:

— N-am…

Deodată mulţimea se năpusteşte ca pe vremuri când se deschideau uşile la un concert de muzică rock, suntem străbătute de acelaşi val de nerăbdare. Se simte adrenalină în aer, ni se îngăduie orice şi asta înseamnă libertate, o simt şi în trupul meu, sunt cuprinsă de ameţeală, valul de trupuri şi veşminte roşii se întinde peste tot, dar înainte de a-l potopi pe bărbatul îngenuncheat, Ofglen porneşte alergând spre el, împingându-se printre femeile din faţa noastră, făcându-şi loc cu coatele în stânga şi-n dreapta. Îl împinge la pământ dintr-o parte şi apoi începe să-l lovească cu piciorul în cap cu cruzime, o dată, de două ori, de trei ori, lovituri scurte, bine ţintite şi cumplit de dureroase. Se aud icnete, gâfâieli, un fel de mârâieli, urlete şi trupurile roşii se prăvălesc înainte şi nu mai văd nimic decât pumni, braţe şi picioare. De undeva se aude un ţipăt ascuţit, ca al unui cal înspăimântat.

Mă ţin mai în spate, încercând să nu cad din picioare. Primesc o lovitură din spate şi mă clatin. Când mi-am recâştigat echilibrul, mă uit în jur şi văd cum Soţiile şi fiicele îşi întind gâturile ca să vadă mai bine, iar Mătuşile de pe platformă se uită atent şi cu interes în jos. Sigur că de acolo de sus văd cel mai bine.

În mijlocul cercului se află acum un stârv.

Ofglen a revenit lângă mine. Faţa ei încordată e lipsită de expresie.

— Am văzut ce-ai făcut, îi spun. Mă năpădesc din nou emoţiile: şoc, revoltă, silă. Barbarie. De ce ai făcut asta? Tu? Am crezut că tu…

— Nu te uita la mine, îmi zice. Sunt cu ochii pe noi.

— Nu-mi pasă, răspund eu. Fără să vreau, ridic vocea.

— Vino-ţi în fire, zice ea. Se face că mă dă la o parte împingându-mi braţul şi umărul, dar îşi apropie faţa de urechea mea. Nu fi proastă. N-a violat pe nimeni, a fost politic. Era de-al nostru. L-am lăsat fără suflare. Să nu se mai chinuie. Nu ştii ce-i fac?

De-al nostru. Un Paznic. Pare imposibil.

Mătuşa Lydia fluieră. Dar ele nu se opresc imediat. Cei doi Paznici intervin îndepărtându-le de ce-a mai rămas din cadavru. Unele zac pe iarbă unde au fost lovite şi doborâte din greşeală. Altele au leşinat. Mulţimea se împrăştie în grupuri de două-trei femei şi unele răzleţe. Par năuce.

— Găsiţi-vă tovarăşele şi refaceţi rândul, strigă Mătuşa Lydia la microfon. Nu prea i se dă atenţie. O femeie vine spre noi, păşind de parcă ar bâjbâi pe întuneric: e Janine. Are o dâră de sânge pe obraz şi altele pe boneta albă. Are o privire rătăcită.

— Bună fetelor, zice. Ce mai faceţi? Ţine ceva strâns în mâna dreaptă. E un smoc de păr blond. Chicoteşte.

— Janine, îi spun eu. Dar şi-a pierdut complet minţile, e în cădere liberă, retrasă în lumea ei.

— O zi plăcută vă doresc, zice ea şi trece pe lângă noi îndreptându-se spre poartă.

Mă uit după ea. Scăparea cea mai uşoară, îmi spun în gând. Nici măcar nu o compătimesc, deşi ar trebui. Sunt furioasă. Nu mă mândresc cu treaba asta şi cu nimic din toate astea. Dar de fapt, aici e problema.

Mâinile mele miros a smoală încinsă. Vreau să mă duc acasă şi să intru în baie şi să tot frec cu săpunul de rufe şi cu piatra ponce până îmi dispare orice urmă de miros din piele. E un miros care mă face să vomit.

Dar mi-e şi foame. E monstruos, dar totuşi e adevărat. Moartea îmi face foame. Poate pentru că am un gol; sau poate că aşa are grijă trupul să rămână în viaţă, ca să continui să repet această rugăciune fundamentală: *Exist, exist.* Exist încă.

Vreau să mă culc, să fac dragoste imediat.

Mă gândesc la cuvântul *a savura.*

Aş putea mânca un cal întreg.

Capitolul patruzeci şi patru

Lucrurile au reintrat în normal.

Cum pot spune că aşa-i *normal?* Dar oricum, dacă e să compar cu azi-dimineaţă, acum ne-am reîntors la normal.

Prânzul a constat dintr-un sandvici de pâine neagră cu brânză, un pahar cu lapte, tulpini de ţelină şi pere din conservă. Un prânz de elev. Am devorat tot, nu repede, ci savurând gustul şi aromele ce-mi umpleau gura. Acum mă duc la târguieli ca de obicei. Chiar aştept cu nerăbdare să plec. În rutină găseşti o anumită consolare.

Ies pe uşa din spate şi o iau pe potecă. Nick îşi spală maşina cu şapca pusă într-o parte. Nu se uită la mine. Evităm să ne uităm unul la altul de câtva timp. Sigur că ne-am trăda cumva, chiar şi aici în aer liber, unde nu ne vede nimeni.

La colţ o aştept pe Ofglen. Întârzie. În cele din urmă o văd venind: o siluetă din pânză albă şi roşie, ca un zmeu, care vine cu pasul alert pe care am fost învăţate să-l folosim. Când o văd, nu observ nimic la început. Apoi, pe măsură ce se apropie, mă gândesc că s-a întâmplat ceva cu ea. Arată altfel. E schimbată într-un fel greu de definit; nu e lovită, nu şchiopătează. Parcă a intrat la apă.

Apoi, când e şi mai aproape, văd ce s-a întâmplat. Nu e Ofglen. E la fel de înaltă, dar mai slabă şi faţa ei e smeadă, nu roz. Se apropie de mine şi se opreşte.

— Binecuvântat fie rodul, zice ea, corect îmbrăcată, cu o expresie corectă pe faţă.

— Să dea Dumnezeu, răspund eu încercând să nu las să mi se vadă surpriza.

— Probabil că eşti Offred, zice ea. Spun că da şi pornim.

Ei, şi-acum? îmi zic în gând. Mi se-nvârte capul, căci asta nu-nseamnă nimic bun: ce s-a-ntâmplat cu ea, cum aflu fără să arăt prea mult interes? Nu trebuie să înnodăm prietenii sau să devenim devotate una alteia. Încerc să-mi aduc aminte cât mai are Ofglen până să-şi termine postul.

— Ni s-a dat vreme bună, zic eu.

— Pe care o primesc cu bucurie. Vocea ei e inexpresivă, placidă, nu spune nimic.

Trecem pe la punctul de control fără alt schimb de cuvinte. E taciturnă şi eu la fel. Oare aşteaptă să încep eu, să mă dezvălui sau e o fanatică cufundată în meditaţie?

— Ofglen a fost aşa de curând transferată? întreb eu, deşi ştiu că nu. Doar am văzut-o azi-dimineaţă. Mi-ar fi spus.

— Eu sunt Ofglen, zice femeia. Exprimare perfectă. Ea e noua Ofglen, iar Ofglen, unde o fi, nu mai e Ofglen. Nu i-am ştiut niciodată adevărul nume. Acum n-ar mai fi uşor s-o găseşti.

Intrăm la Lapte şi Miere şi la Numai Carne unde eu cumpăr pui, iar noua Ofglen ia un kil şi jumătate de hamburgeri. Facem cozile obişnuite. Zăresc câteva femei pe care le recunosc; schimb cu ele imperceptibilul salut cu care ne demonstrăm reciproc că ne cunoaşte cineva, că existăm.

Când ieşim de la Numai Carne îi zic noii Ofglen:

— Ar trebui să mergem la Zid. Nu ştiu exact ce pot afla astfel; poate ar fi un fel de a-i testa reacţia. Trebuie să ştiu dacă e de-a noastră sau nu. Dacă este, dacă pot stabili asta sigur, mi-ar putea spune ce s-a întâmplat exact cu Ofglen.

— Cum vrei, răspunde ea. Cu indiferenţă sau cu prudenţă?

De Zid spânzură cele trei femei de dimineaţă purtând încă rochiile, purtând încă pantofii; cu capetele încă acoperite de saci albi. Li s-au dezlegat braţele care stau ţepene şi corecte pe lângă corp. Cea în albastru e în mijloc cu cele în roşu de o parte şi de alta, deşi acum culorile nu mai sunt atât de vii; s-au şters parcă, s-au spălăcit, cum se întâmplă cu fluturii morţi sau peştii tropicali care se usucă pe ţărm. Nu mai au strălucire. Stăm şi ne uităm la ele în tăcere.

— Să ne fie spre aducere-aminte, zice noua Ofglen în cele din urmă.

La început eu nu zic nimic, căci încerc să descifrez ce vrea să spună. Cuvintele ei ar putea însemna că să ţinem minte priveliştea ca probă a nedreptăţii şi a brutalităţii regimului. În cazul ăsta ar trebui să zic *da*. Sau exact contrariul, că să ţinem minte să facem ce ni se spune ca să nu dăm de bucluc, pentru că altfel vom fi pe drept pedepsite. Dacă asta vrea să spună, ar trebui să spun *slavă*. Tonul amabil, dar inexpresiv, nu-mi oferă nici un indiciu.

Risc şi zic:

— Da.

Nu răspunde, deşi percep o scăpărare de alb cu coada ochiului; ca şi cum s-ar fi întors să-mi arunce o privire rapidă.

Peste o clipă ne întoarcem şi facem lunga cale înapoi, potrivindu-ne pasul reglementar ca să părem la unison.

Mă gândesc că ar trebui să mai aştept înainte de a face o nouă încercare. E prea devreme ca să încep să sondez. Poate peste o săptămână, poate chiar mai mult; ar trebui s-o urmăresc cu atenţie, să-i prind inflexiunile vocii, cuvinte scăpate din neatenţie, aşa cum m-a urmărit Ofglen. Acum că Ofglen s-a dus, sunt din nou în alertă, lenea mi-a dispărut, trupul meu nu se mai gândeşte numai la plăcere, ci simte că e în primejdie. N-ar trebui să mă pripesc, să risc fără să fie nevoie. Dar trebuie să ştiu. Mă abţin până ce am trecut de ultimul punct de control şi mai avem doar două intersecţii până să ne despărţim; atunci nu mă mai pot stăpâni.

— N-o cunoşteam pe Ofglen prea bine, zic. Vreau să zic, pe cea dinainte.

— Da? zice ea. Faptul că a răspuns totuşi, chiar dacă atât de prudent, îmi dă curaj.

— O cunosc doar din mai, continuu eu. Simt că mă ia cu fierbinţeală şi că-mi bate inima. E o treabă delicată. În primul rând e o minciună. Şi apoi, cum să fac să bag cuvântul vital? Cam de la începutul lunii, cred. Chiar de la 1 Mai, cum se zicea.

— Da? zice ea pe un ton uşor, indiferent, ameninţător.

Nu e un cuvânt pe care să-l ţin mine. Mă mir că tu ţi-l aminteşti. Ar trebui să faci un efort… Se opreşte. Ca să-ţi cureţi mintea de asemenea… Se opreşte din nou. Ecouri.

Acum mă ia cu frig, mă trec toate apele. Cuvintele ei sunt de fapt un avertisment.

Nu e de-a noastră. Dar ştie.

Trec de ultimele două intersecţii cuprinsă de groază. Iar am fost proastă. Mai mult decât proastă. Abia acum îmi dau seama că dacă Ofglen a fost prinsă, s-ar putea să vorbească; şi despre mine, printre altele. O să vorbească sigur. N-o să poată rezista.

Dar n-am făcut nimic de fapt, îmi spun. Am ştiut doar. Şi am tăinuit.

Ei ştiu unde e fetiţa mea. Dacă or s-o aducă şi mă ameninţă că-i fac ceva în faţa mea? Sau chiar îi fac. Nici nu pot să mă gândesc ce i-ar putea face. Sau pe Luke, dacă îl au pe Luke. Sau pe mama, sau pe Moira sau chiar pe oricine altcineva. Doamne Dumnezeule, nu mă pune să aleg. Nu o să pot suporta; Moira avea dreptate în ceea ce mă priveşte. O să spun orice vor ei, incriminând pe oricine. E adevărat: la primul ţipăt, chiar scâncet, o să mă fac piftie şi o să mărturisesc orice vină şi o să sfârşesc atârnând de un cârlig pe Zid. Lasă capul în jos, îmi ziceam eu altădată, şi vezi lucrurile limpede. Degeaba.

Aşa mă frământă gândurile în drum spre casă.

La colţ ne întoarcem una spre cealaltă cum e obiceiul.

— Sub Ochiul Lui, zice perfid Ofglen cea nouă.

— Sub Ochiul Lui, răspund cu ardoare, chipurile. Ca şi cum prefăcătoria ar mai putea ajuta la ceva, după câte am spus.

Şi acum face un lucru ciudat. Se înclină astfel încât apărătorile noastre albe de cai se ating aproape şi îi văd ochii căprui-deschis de aproape şi ridurile delicate ce-i brăzdează obrajii şi îmi şopteşte rapid şi uşor ca un foşnet de frunze uscate.

— S-a spânzurat, zice. După Acţiunea de Salvare. A văzut duba venind s-o ridice. Mai bine aşa.

Apoi se îndepărtează luând-o pe stradă în jos.

Capitolul patruzeci şi cinci

Rămân o clipă cu răsuflarea tăiată de parcă m-a lovit cineva în plex.

Deci a murit, iar eu sunt totuşi în siguranţă. A reuşit înainte s-o ridice. Simt o mare uşurare. Îi port recunoştinţă. A murit ca eu să rămân în viaţă. O s-o jelesc mai târziu.

În afară de cazul că femeia asta minte. Există întotdeauna posibilitatea.

Inspir adânc, expir: îmi iau oxigen. În jurul meu se face întuneric, apoi se luminează. Văd încotro merg.

Cotesc, deschid poarta, mă sprijin o clipă de clanţă ca să-mi revin, intru. Nick e acolo, spălând încă maşina. Fluieră încet. Mi se pare foarte departe.

Doamne Dumnezeule, îmi zic în gând, o să fac orice vrei tu. Acum că m-ai scăpat, o să-mi anihilez identitatea, dacă asta doreşti într-adevăr; o să mă curăţ de toate, o să devin un potir. O să renunţ la Nick, o să uit de celelalte, n-o să mă mai plâng. O să-mi accept soarta. O să mă sacrific. O să mă căiesc. O să abdic. O să renunţ.

Ştiu că nu e bine, dar aşa mă gândesc. Mintea mi-e potopită de tot ce ne-au predat la Centrul Roşu şi până acum am respins. Nu vreau durere. Nu vreau să fiu o balerină cu picioarele în aer şi cu chipul acoperit de o pânză albă. Nu vreau să fiu un manechin atârnat de Zid, nu vreau să fiu un înger fără aripi. Vreau să continui să trăiesc, sub orice formă. Renunţ la trupul meu de bunăvoie, spre a fi folosit de alţii. Pot să facă ce vor cu mine. Sunt abjectă.

Pentru prima oară le simt cu adevărat puterea.

Trec pe lângă straturile cu flori, pe lângă salcie, îndreptându-mă spre uşa din dos. O să intru în casă şi-o să fiu în siguranţă. În camera mea o să cad în genunchi, trăgând în piept cu recunoştinţă aerul îmbâcsit şi cu miros de lac de mobilă.

Serena Joy e la uşa din faţă, stând pe trepte. Mă strigă.

Ce vrea oare? Vrea să intru în salon s-o ajut să depene lână cenuşie? N-o să-mi pot împiedica mâinile să-mi tremure şi o să observe. Dar o iau oricum înspre ea, că n-am încotro.

De pe treapta de sus, mă domină complet. Privirea ei aruncă flăcări, ochii ei albaştri par să ardă în contrast cu faţa albă şi smochinită. Îmi las privirea în jos, mă uit în pământ, la picioarele ei, la vârful bastonului.

— Am avut încredere în tine, zice. Am încercat să te ajut.

Încă nu-mi ridic privirile. Sunt copleşită de vinovăţie, am fost descoperită, dar în ce fel? De care din multele mele păcate sunt acuzată? Singurul fel de a afla e să tac. Să încep să mă scuz pentru una sau alta ar fi o gafă. M-aş putea da de gol cu ce nici n-a bănuit.

Poate că nu e nimic. Poate că au descoperit chibritul ascuns în saltea. Îmi las capul în jos.

— Ei? exclamă ea. Nu te dezvinovăţeşti?

Ridic ochii şi mă uit la ea.

— Pentru ce? reuşesc eu să îngăim. Dar cuvintele mele sună obraznic.

— Ia uite! zice ea, scoţând mâna de la spate. Are în mână pelerina ei de iarnă. Am găsit ruj pe ea, continuă ea. Cum ai putut fi atât de vulgară? Eu *i-am spus*... Dă drumul la pelerină; mai are ceva în mâna ei scheletică. Aruncă şi obiectul ăsta: cad paietele purpurii rostogolindu-se pe trepte ca o piele de şarpe, strălucind în soare. Hoţeşte, zice. Puteai să-mi laşi şi mie ceva. Oare îl iubeşte totuşi? Ridică bastonul. Am impresia că o să mă lovească, dar nu o face. Ridică obiectul ăla dezgustător şi du-te în camera ta. La fel ca aialaltă. O târfă. O să sfârşeşti ca ea. Mă aplec şi o ridic. În spatele meu Nick nu mai fluieră.

Vreau să mă întorc, să alerg spre el, să-l cuprind în braţe. Ar fi o prostie. Nu-mi poate fi de nici un ajutor. S-ar duce şi el la fund.

Mă îndrept spre uşa din dos, intru în bucătărie, las jos coşul, mă duc sus. Am mintea limpede şi calmă.

XV. NOAPTE

Capitolul patruzeci şi şase

Stau la fereastră în camera mea aşteptând. Am în poală o mână de steluţe zdrobite.

Ar putea fi ultima oară când să trebuiască să aştept. Dar nu ştiu ce aştept. Ce aştepţi? se zicea pe vremuri. Adică *Grăbeşte-te*. Nu trebuia să răspunzi. Ce anume aştepţi e o întrebare diferită şi nici la ea nu am răspuns.

Dar nu e exact o aşteptare. E mai mult o formă de suspendare. Fără suspans. În sfârşit, timpul nu mai există.

Sunt căzută în dizgraţie, adică opusul lui a fi în graţie. Ar trebui să am remuşcări.

Dar eu mă simt senină, liniştită, cuprinsă de indiferenţă. Nu-i lăsa pe ticăloşi să te nimicească, îmi tot repet, dar nu îmi transmite nimic. E ca şi când ai spune: Să nu fie aer; sau: Nu exista.

Cred că asta ai putea spune.

Nu e nimeni în grădină.

Mă întreb dacă o să plouă.

Afară scade lumina. Cerul e deja roşcat. Curând o să fie întuneric. Acum coboară întunericul. N-a durat mult.

Aş putea face mai multe lucruri. De exemplu, aş putea da foc casei. Aş putea face o grămadă din rochii şi cearşafuri şi să aprind unicul meu chibrit tainic. Dacă n-o lua foc, n-o lua foc şi gata. Dar dacă ar lua foc, cel puţin ar fi un eveniment, un semnal care să-mi marcheze ieşirea din scenă. Câteva flăcări care ar fi stinse cu uşurinţă. Între timp, aş putea scoate nori de fum şi să mor sufocată.

Aş putea să-mi sfâşii cearşaful în bucăţi şi să improvizez o frânghie pe care s-o leg de piciorul patului şi să încerc să sparg geamul. Care e armat.

M-aş putea duce la Comandant, să mă prăvălesc

despletită pe podea, cum se zice, să-i îmbrăţişez genunchii, să mărturisesc, să plâng, să-l implor. *Nolite te bastardes carborundorum*, aş putea zice. Nu ca o rugăciune. Parcă-i văd pantofii: negri, bine lustruiţi, impenetrabili, fără să-şi trădeze nici un gând.

Dar aş putea să folosesc cearşaful să-mi pun un ştreang în jurul gâtului, să mă atârn în dulap şi să mă arunc cu toată greutatea înainte ca să mă sugrum.

Aş putea să mă ascund după uşă şi să aştept până o veni ea şontâc-şontâc prin hol ca să-mi aducă ce sentinţă, pedeapsă sau penitenţă s-a hotărât să-mi dea şi să sar la ea, s-o dobor la pământ şi să-i car picioare în cap, scurt şi cu precizie. Ca să nu se mai chinuiască. Să termin şi eu cu chinurile mele. Să termin cu chinurile noastre.

Aş câştiga timp.

Aş putea s-o iau sprinten pe scări în jos, să ies pe uşa din faţă în stradă şi să merg încercând să par că am o ţintă precisă şi să văd cât de departe aş putea ajunge. Roşul e aşa de vizibil.

M-aş putea duce în camera lui Nick de deasupra garajului, cum am mai fost noi doi împreună. M-aş putea întreba dacă o să-mi deschidă, să-mi dea adăpost, acum că nevoia e reală.

Trec în revistă aceste posibilităţi pe îndelete. Nici una nu pare mai bună ca alta. Nici una nu pare de preferat. Trupul meu e obosit, şi ochii şi picioarele. Până la urmă asta îţi vine de hac. Credinţa e numai un cuvânt, brodat.

Privesc în amurg şi mă gândesc cum e iarna. Zăpada care cade uşor şi fără efort, acoperind totul cu cristale; lumina lunii pâcloasă înaintea ploii, ştergând contururile şi culorile. Moartea prin îngheţare e lipsită de dureri, se zice, după primul fior de gheaţă. Zaci întins în zăpadă ca un înger făcut de copii şi adormi.

În spatele meu simt prezenţa ei, a strămoaşei mele, a dublurii mele, cum se leagănă în aer sub candelabru, în costumul ei de stele şi pene, o pasăre oprită în zbor, o

femeie transformată în înger, aşteptând să fie găsită. De mine, de data asta. Cum am putut crede că sunt singură aici în cameră? Am fost întotdeauna două. Termină o dată, zice ea. M-am săturat de melodrama asta, m-am săturat să tac. Nu există nimeni pe care să-l poţi apăra, viaţa ta nu are valoare pentru nimeni. Vreau să se termine.

Cum stau aşa la fereastră, aud duba neagră. O aud înainte de a o vedea; una cu amurgul se înfiripează din propriul sunet parcă ar fi o materializare, o coagulare a nopţii. O coteşte pe alee şi se opreşte. Abia pot distinge ochiul alb şi cele două aripi. Probabil că vopseaua e fosforescentă. Doi bărbaţi se detaşează din umbra dubei, urcă scările din faţă şi sună. Aud clopoţelul sunând, ding, dong, jos în hol, ca stafia unui clopoţel tras de o femeie ce încearcă să vândă cosmetice din uşă în uşă.

Deci mă aşteaptă lucruri şi mai rele.

Mi-am irosit timpul. Ar fi trebuit să-mi iau soarta în mâni cât mai puteam. Ar fi trebuit să fur un cuţit de la bucătărie, sau să ajung la foarfecele din trusa de cusut. Mai erau şi foarfecele de grădină, andrelele de împletit; lumea e plină de arme dacă ştii să le cauţi. Ar fi trebuit să am grijă.

Dar e prea târziu să mă mai gândesc la asta acum, deja li se aud paşii pe mocheta roz-pal de pe scări; paşi grei şi surzi ca sângele ce-mi zvâcneşte în tâmple. Stau cu spatele la fereastră.

Mă aştept să vină un străin, dar Nick e cel ce deschide uşa şi aprinde lumina. Nu-mi dau seama de ce-nseamnă asta, în afară de cazul că e şi el unul de-al lor. A existat întotdeauna şi posibilitatea asta. Nick, Ochiul particular. Treburile murdare sunt făcute de oameni murdari.

Infectule, zic eu în gând şi deschid gura s-o spun cu glas tare, dar el se apropie de mine şi-mi şopteşte:

— E în ordine. E Mayday. Du-te cu ei. Şi-mi spune pe numele meu adevărat. Să aibă asta un înţeles? Aş vrea să cred.

— Cu ei? întreb. Îi văd pe cei doi bărbaţi din spatele lui,

capetele lor părând două cranii în lumina palidă de sus din coridor. Cred că eşti nebun. Bănuiala mea pluteşte ca un înger negru asupra lui, avertizându-mă. Aproape că prinde contur. De ce să nu ştie şi ei despre Mayday? Sigur că ştiu toţii Ochii, informaţie stoarsă prin bătăi şi torturi crâncene de la nenumărate victime.

— Ai încredere în mine, zice el; cuvinte ce n-au fost niciodată un talisman şi nu oferă nici o garanţie.

Dar mă reped cu sete la această încurajare. E tot ce mi-a mai rămas.

Escortată de cei doi, unul în faţă, unul în spate, mă duc în jos pe scări. Mergem în pas de voie, cu luminile aprinse. În ciuda fricii, scena mi se pare obişnuită. De aici văd pendula. Nu e o anumită oră.

Nick nu mai e cu noi. Poate că a coborât pe scara din dos, nevrând să fie văzut.

Serena Joy stă pe coridor lângă oglindă şi priveşte în sus. Nu-i vine să creadă. În spatele ei se află Comandantul şi uşa de la salon e deschisă. Părul lui e foarte cărunt. Pare neliniştit şi neajutorat, dar deja bătând în retragere, detaşat. Orice altceva aş mai însemna eu pentru el, în acest moment sunt o catastrofă. Fără îndoială că s-au certat din cauza mea; fără îndoială că i-a făcut un scandal monstru. Sunt totuşi în stare să-l compătimesc. Moira are dreptate. Sunt o mămăligă.

— Ce-a făcut? întreabă Serena Joy. Deci nu ea i-a chemat. Ce-mi pregătea ea, ce-o fi fost, era ceva mai puţin public.

— Nu putem spune, doamnă, zice cel din faţa mea. Îmi pare rău.

— Trebuie să văd autorizaţia, zice Comandantul. Aveţi mandat?

Acum aş putea ţipa, să mă agăţ de balustradă, să las la o parte orice demnitate. În felul ăsta i-aş putea opri, măcar pentru o clipă. Dacă sunt din cei adevăraţi, vor rămâne în continuare, dacă nu, or să fugă. Şi-or să mă lase aici.

— Nu avem nevoie de mandat, domnule Comandant, dar

totul e în ordine, zice primul din nou. Violare a unor secrete de stat.

Comandantul îşi duce mâinile la cap. Ce-am spus eu şi cui, şi care dintre duşmanii lui a aflat? Poate că de acum încolo nu se va mai bucura de aceeaşi încredere. Mă aflu deasupra lui şi-l privesc de sus; pare că se face mai mic. Deja au fost epurări şi la ei şi vor mai fi. Serena Joy păleşte.

— Căţea, zice. După tot ce-am făcut pentru tine.

Cora şi Rita se îngrămădesc din bucătărie. Cora a început să plângă. Eram speranţa ei şi n-am corespuns aşteptărilor. Acum n-o să mai aibă niciodată copii.

Duba aşteaptă pe alee, cu uşile duble deschise. Cei doi, de o parte şi de alta, mă iau acum de braţ şi mă ajută să mă urc. Nu am cum şti dacă pentru mine ăsta e sfârşitul sau un nou început. M-am lăsat în mâinile unor străini, pentru că n-am încotro.

Aşa că intru în întunericul dinăuntru; sau poate în lumină.

NOTE ISTORICE LA POVESTIREA CAMERISTEI

Care sunt o parţială transcriere a lucrărilor celui de-al doisprezecelea Simpozion de Studii Galaadeene, ţinut în cadrul Congresului Asociaţiei Internaţionale de istorie care a avut loc la Universitatea din Denay, Nunavit[44]*, la 25 iunie 2195.*

Preşedinte: *Profesor Maryann Crescent Moon*[45]*, catedra de Antropologie Caucaziană, Universitatea din Denay, Nunavit.*

Conferenţiar principal: Profesor James Darcy Pieixoto, Director al Arhivelor secolelor XX şi XXI, Universitatea Cambridge, Anglia.

CRESCENT MOON:

Sunt încântată să vă spun, în această dimineaţă, bine aţi venit aici la noi şi sunt bucuroasă să văd că aţi venit în număr atât de mare să audiaţi prelegerea Profesorului Pieixoto, care sunt sigură că va fi fascinantă şi valoroasă. Noi, cei de la Asociaţia de cercetări galaadeene, socotim că această perioadă este demnă de a fi studiată în continuare, fiind de fapt cea care a dus la retrasarea graniţelor ţărilor lumii, în special în această emisferă.

Însă aş vrea să fac mai întâi câteva anunţuri. Expediţia pentru pescuit va avea loc mâine, cum a fost planificată, iar acei dintre dumneavoastră care nu şi-au adus haine de ploaie potrivite şi spray contra insectelor, le pot obţine de la Biroul de înscriere contra unor sume neînsemnate. Plimbarea în natură şi Spectacolul în aer liber de recitări în costume de epocă au fost reprogramate pentru poimâine, deoarece infailibilul nostru Profesor Johnny

---

[44] Jocuri de cuvinte. *Denay* sugerează cuvântul *deny* = a nega, iar *Nunavit/None of it* = nimic de acest fel.

[45] Semilună; studiul miturilor arată că luna este un arhetip al feminităţii.

Running Dog[46] ne asigură că vremea se va schimba atunci.

Aş vrea să vă reamintesc celelalte evenimente sponsorizate de Asociaţia de studii galaadeene la care puteţi participa la acest Congres în cadrul celui de-al XII-lea simpozion. Mâine după-amiază, Profesorul Gopal Chatterjee[47] de la Universitatea din Baroda, India, Catedra de filozofie occidentală, va vorbi despre „Elemente Krishna şi Kali în religia de stat din perioada galaadeană timpurie", iar joi dimineaţa va fi o comunicare ţinută de Profesor Sieglinda van Buren de la Universitatea din San Antonio, Catedra de istorie militară. Profesorul Van Buren va ţine o prelegere ilustrată, cu siguranţă fascinantă, despre „Tactica Varşovia: Strategii de încercuire a centrului urban în timpul războaielor civile galaadeene". Sunt sigură că toţi dorim să asistăm la aceste conferinţe.

De asemenea trebuie să-i amintesc conferenţiarului nostru principal – deşi sunt sigură că nu e nevoie – să se încadreze în timpul prevăzut, deoarece dorim să ne rămână timp pentru întrebări şi nu dorim nici unul să nu ajungem la masa de prânz, aşa cum ni s-a-ntâmplat ieri. (Râsete).

Practic nu e nevoie să vi-l prezint pe Profesorul Pieixoto, căci îl cunoaştem bine cu toţii, dacă nu personal, cel puţin din numeroasele sale publicaţii. Printre ele se află „Legile somptuare[48] de-a lungul veacurilor: analiză de documente" şi cunoscutul studiu „Iran şi Galaad: Două monoteocraţii de la sfârşitul secolului al XX-lea, văzute în lumina jurnalelor de însemnări din epocă". Aşa cum bine ştiţi cu toţii, împreună cu Profesorul Knotly Wade[49], tot de la Cambridge, el a pregătit pentru tipar manuscrisul pe care-l discutăm astăzi şi a avut un rol important în transcrierea, adnotarea şi publicarea lui. Titlul prelegerii sale este „Probleme de stabilire a autenticităţii în ceea ce priveşte *Povestirea Cameristei."*

---

[46] *Running Dog* = Trepăduş.

[47] *To chatter* = a pălăvrăgi.

[48] *Somptuar* = privitor la cheltuieli.

[49] *Wade* = a-şi croi cu greu drum (prin apă, etc.).

Profesorul Pieixoto.

Aplauze.

PIEIXOTO:

Mulţumesc. Sunt sigur că toţi v-aţi bucurat de încântătorul nostru Ceai arctic aseară la cină, iar acum vă bucuraţi de o la fel de încântătoare Preşedintă[50] arctică. Am folosit cuvântul „a se bucura” în două sensuri diferite, excluzându-l desigur pe cel de-al treilea, învechit acum.

Dar, să las neseriozitatea. Doresc, aşa cum reiese din titlul micii mele vorbiri, să iau în discuţie câteva probleme asociate cu acest *soi-disant* manuscris cunoscut sub titlul *Povestirea Cameristei*. Zic *soi-disant*, pentru că nu avem în faţă materialul în forma lui originală. Foarte exact vorbind, nu a fost deloc un manuscris când a fost descoperită şi nu avea nici un titlu. Denumirea de „Povestirea Cameristei” i-a fost aplicată de Profesorul Wade, în parte ca un omagiu adus marelui Geoffrey Chaucer; dar acei dintre dumneavoastră care-l cunosc mai îndeaproape pe Profesorul Wade, aşa cum îl cunosc eu, vor înţelege ce vreau să spun, când afirm că titlul are în vedere diverse jocuri de cuvinte, mai ales cel legat de sensul vulgar arhaic al cuvântului *tail*[51], aceasta fiind într-o oarecare măsură mărul discordiei, ca să zicem aşa, în acea fază a societăţii galaadeene despre care tratează saga noastră (*Râsete, aplauze*).

Materialul, căci ezit să folosesc cuvântul *document*, a fost dezgropat pe locul unde era odinioară oraşul Bangor, în ceea ce era probabil Statul Maine în perioada anterioară instaurării regimului galaadean. Ştim că acest oraş a fost o importantă haltă pe ceea ce autoarea numeşte „Drumul clandestin femeiesc” care a fost apoi poreclit de unii istorici mai mucaliţi „Drumul clandestin fragil”[52]. (*Râsete,*

---

[50] Joc de cuvinte: *char* = ceai/*chair* = şef de catedră, preşedinte; *char* însă sugerează şi cuvântul *charwoman* = femeie angajată cu ziua pentru a face curăţenie.

[51] Cuvintele *tale* = povestire (*The Handmaid’s Tale* fiind titlul original) şi *tail* = coadă sunt omofone în limba engleză.

[52] *Female/frail* = joc de cuvinte; *female* = femeiesc; *frail* = 1) coş de papură (subst.) şi 2) fragil, supus ispitei (adj.).

hohote). Din această raţiune a prezentat un deosebit interes pentru Asociaţia noastră.

Materialul în forma lui iniţială a constat dintr-o lădiţă metalică din dotarea armatei SUA fabricată *în jurul* anului 1955. Acesta nu e un fapt semnificativ neapărat, deoarece se ştie că asemenea lădiţe erau adesea vândute ca „surplus militar” şi deci erau pesemne destul de răspândite. În această lădiţă, care era sigilată cu bandă adezivă folosită odinioară la coletele poştale, se aflau aproximativ treizeci de casete audio, din cele ce s-au demodat în anii ’80 sau ’90, o dată cu apariţia discurilor compacte.

Vă reamintesc că nu e prima descoperire de acest fel. Cunoaşteţi fără îndoială foarte bine materialul denumit „Memoriile A. B.“, găsit într-un garaj dintr-o suburbie din Seattle, sau „Jurnalul lui P.”, ieşit la iveală accidental în timpul săpăturilor pentru construirea unei noi case de întruniri în apropierea a ceea ce era odinioară oraşul Syracuza, din statul New York.

Profesorul Wade şi cu mine am fost extrem de surescitaţi de această nouă descoperire. Din fericire, reconstruiserăm cu câţiva ani în urmă, cu ajutorul excelentului tehnician de antichităţi al universităţii, un aparat capabil de a citi asemenea benzi şi imediat ne-am apucat de anevoioasa muncă de transcriere.

Au fost vreo treizeci de benzi cu totul în colecţie, cu muzică şi text vorbit în proporţii diferite. În general fiecare bandă începe cu două trei cântece care alcătuiesc fără îndoială un camuflaj: apoi muzica se întrerupe şi spaţiul e preluat de vocea umană care povesteşte. E o voce de femeie şi, potrivit experţilor noştri în vocografie, este aceeaşi pe tot parcursul înregistrărilor. Etichetele de pe casete sunt autentice din perioada respectivă datând desigur din anii premergători epocii galaadeene timpurii, deoarece asemenea muzică laică a fost interzisă de regimul respectiv. Erau de exemplu patru benzi intitulate „Anii de aur ai lui Elvis Presley”, trei „Cântece populare din Lituania”, trei „Boy George Takes it Off” şi două „Corzile suave ale lui Mantovani”, precum şi câteva titluri

valabile pentru o singură casetă: „Twisted Sister la Carnegie Hall”, care este favorita mea.

Deşi etichetele erau autentice, ele nu erau întotdeauna lipite pe casetele cu cântecele respective. În plus, casetele nu erau aranjate într-o ordine anumită fiind amestecate pe fundul lăzii; nici nu erau numerotate. Astfel Profesorul Wade şi cu mine am aranjat secţiunile de povestire în ordinea în care ni s-a părut că urmează, dar aşa cum am mai afirmat, asemenea aranjări se bazează pe deducţie şi trebuie considerate aproximative până la noi cercetări.

De îndată ce am avut transcrierea în mână – şi a fost necesar să o parcurgem de câteva ori, din cauza dificultăţilor ridicate de accent, referenţi obscuri şi arhaisme – a trebuit să luăm unele decizii în privinţa naturii materialului pe care l-am dobândit astfel. Eram confruntaţi cu mai multe posibilităţi. În primul rând benzile puteau fi contrafăcute. După cum ştiţi, au existat mai multe cazuri de asemenea falsuri pentru care editorii au plătit sume mari, fără îndoială bazându-se pe senzaţia creată de asemenea povestiri. Se pare că anumite perioade istorice devin rapid, atât pentru alte societăţi cât şi pentru cele ce le succed, un nu prea edificator material de legendă, precum şi un prilej pentru a se autofelicita în mod ipocrit. Dacă mi se permite o digresiune de editor, atunci îngăduiţi-mi să spun că trebuie să fim prudenţi când pronunţăm judecăţi morale asupra galaadeenilor. Sunt sigur, e clar pentru noi toţi deja că asemenea judecăţi sunt în mod necesar în funcţie de fiecare cultură. De asemenea, societatea galaadeană era supusă unor mari presiuni, demografice şi de altă natură, şi unor factori care în cazul nostru, din fericire, există în mai mică măsură. Sarcina noastră este să înţelegem, nu să condamnăm. (*Aplauze*).

Dar să închid paranteza: asemenea benzi sunt greu de falsificat convingător şi experţii care le-au examinat ne-au asigurat că obiectele fizice în sine sunt autentice. În mod cert înregistrarea în sine, adică suprapunerea vocii peste banda muzicală, nu ar fi putut fi făcut în ultimii o sută cincizeci de ani.

Presupunând deci că benzile sunt autentice, atunci care este natura relatării în sine? În mod evident ea nu ar fi putut fi înregistrată în timpul perioadei pe care o relatează deoarece, dacă autoarea spune adevărul, nu ar fi avut la îndemână nici aparatul, nici benzile şi nici nu ar fi avut unde le ascunde. De asemenea, naraţiunea are o anumită reflectivitate care după mine ar elimina sincronicitatea. Are un iz de emoţie evocată dacă nu în tihnă şi linişte[53], cel puţin *post factum*.

Am socotit că dacă am putea stabili identitatea naratoarei, am putea fi pe calea cea bună să explicăm originea acestui document – îl voi numi aşa pentru conciziune. În acest scop, am abordat două direcţii de cercetare.

Mai întâi, pe baza vechilor planuri ale Bangorului şi alte documente existente, am încercat să-i identificăm pe locuitorii casei care se afla pe terenul descoperirii la vremea respectivă. Am făcut raţionamentul că această casă era poate „o casă sigură” pe Drumul clandestin al femeilor în perioada cercetată şi că autoarea noastră a fost poate ţinută ascunsă acolo în pod sau pivniţă, de exemplu, timp de câteva săptămâni sau luni, în care timp ar fi avut ocazia să facă înregistrările. Desigur că nimic nu exclude posibilitatea ca benzile să fi fost duse pe terenul respectiv după ce au fost făcute. Speram să le putem da de urmă şi să-i localizăm pe descendenţii ocupanţilor ipotetici ai casei, care nădăjduiam că ne-ar putea conduce la alte materiale, precum jurnale de însemnări sau chiar anecdote de familie transmise din generaţie în generaţie.

Din nefericire, această pistă nu a dus nicăieri. E posibil ca aceşti oameni, dacă au fost într-adevăr o verigă de legătură în lanţul clandestin, să fi fost descoperiţi şi arestaţi, în care caz orice documentaţie cu referinţă la ei va fi fost distrusă. Aşa că am urmărit o a doua linie de atac. Am cercetat actele oficiale din epocă, încercând să corelăm personaje istorice cunoscute cu persoanele care apar în

---

[53] Aluzie la teoria poetică a romanticului englez William Wordsworth (1770-1850).

relatarea autoarei noastre. Actele oficiale existente în epocă sunt lacunare, deoarece regimul galaadean avea obiceiul de a-şi şterge computerele proprii şi să-şi distrugă imprimatele după diversele epurări şi mişcări interne, dar totuşi au rămas câteva imprimate. Unele au fost scoase clandestin din ţară şi duse în Anglia pentru a fi folosite în scop propagandistic de către diversele societăţi „Salvaţi femeile”, care erau numeroase şi în Insulele Britanice la vremea aceea.

Nu aveam nici o speranţă de a da de urma naratoarei înseşi, în mod direct. Era clar, din evidenţa internă a povestirii, că se afla în primul val de femei recrutate în scop de reproducere şi alocate celor care aveau nevoie de asemenea servicii, dar de asemenea şi le puteau revendica datorită poziţiei lor în cadrul elitei. Regimul a creat imediat un fond comun de asemenea femei prin simpla tactică de a declara adultere toate femeile căsătorite a doua oară sau având legături nelegiferate şi, pe motiv că nu corespundeau moral, le-au confiscat copiii pe care-i aveau deja şi care au fost adoptaţi de cupluri fără copii din eşaloanele superioare ce îşi doreau progenituri prin orice mijloace. (În perioada mijlocie, această politică a fost extinsă la toate căsătoriile care nu erau încheiate în cadrul bisericii de stat). Astfel, bărbaţii cu poziţii înalte în cadrul regimului puteau să-şi aleagă pe sprânceană femei care îşi dovediseră deja capacitatea de reproducere producând unul sau mai mulţi copii sănătoşi, o caracteristică foarte de dorit într-o epocă în care coeficienţii de natalitate caucaziană scădeau vertiginos, un fenomen ce se puteau observa nu numai în Galaad, ci şi în majoritatea societăţilor caucaziene nordice din epocă.

Motivele acestei descreşteri nu ne sunt prea clare. Reproducerea scăzută poate fi parţial atribuită largii răspândiri a mijloacelor anticoncepţionale de diverse tipuri, inclusiv întreruperea de sarcină în perioada imediat pregalaadeană. Deci nefertilitatea era parţial o opţiune, ceea ce poate explica diferenţele dintre statisticile popoarelor caucaziene şi ale celor necaucaziene; dar în cea

mai mare parte nu era. E oare nevoie să vă reamintesc că aceasta a fost epoca sifilisului de tulpină R şi a infamei epidemii de SIDA care, o dată ce s-au răspândit în rândurile populaţiei, au eliminat mulţi oameni tineri şi activi sexual din fondul comun de reproducere? Copiii născuţi morţi, avorturile spontane şi malformaţiile genetice erau fenomene răspândite şi mereu în creştere şi această tendinţă a fost asociată cu diversele accidente de la uzinele nucleare, avarii şi acte de sabotaj care au caracterizat perioada, precum şi scurgerile de la stocurile de arme chimice şi biologice şi de pe terenurile de depozitare a deşeurilor toxice, cum existau cu miile atât legale, cât şi ilegale – în unele cazuri aceste substanţe erau pur şi simplu aruncate în sistemul de canalizare – şi cu folosirea necontrolată a insecticidelor şi erbicidelor chimice şi a altor lichide pulverizate.

Dar oricare ar fi fost cauzele, efectele erau evidente şi regimul din Galaad nu a fost singurul care a reacţionat la vremea respectivă. România, de exemplu, a premers politica Galaadului în anii ’80, interzicând orice metode anticoncepţionale, impunând teste de graviditate obligatorie pentru toată populaţia de parte femeiască şi condiţionând promovările şi sporurile de salariu în funcţie de fertilitate.

Necesitatea a ceea ce aş putea numi servicii de naştere era deja recunoscută în perioada pregalaadeană unde era inadecvat acoperită prin „inseminare artificială”, „clinici de fertilizare” şi folosirea „mamelor suplinitoare” care erau angajate şi plătite în acest scop. Galaadul a scos în afara legii primele două metode, considerându-le păgâne, dar a legitimat şi a impus-o pe cea de-a treia, socotind că avea precedente biblice; astfel s-a înlocuit poligamia în serie, comună în perioada pregalaadeană, cu forma mai veche de poligamie simultană, practicată atât în perioada timpurie a Vechiului Testament, cât şi în Statul Utah de odinioară, în secolul al XIX-lea[54]. După cum ştim din studiul istoriei, nici un sistem nou nu poate înlocui cu forţa un

[54] Referire la secta mormonilor.

sistem anterior fără să încorporeze numeroase elemente ale celui din urmă, aşa cum dovedesc elementele păgâne din creştinismul medieval şi dezvoltarea KGB-ului rusesc din serviciul secret ţarist care l-a precedat; şi Galaadul nu a făcut excepţie de la această regulă. Politica sa rasistă era ferm ancorată în perioada pregalaadeană şi temerile rasiste au constituit combustibilul emoţional care a permis ca preluarea puterii în Galaad să se desfăşoare cu atâta succes.

Deci autoarea noastră aparţinea unui grup numeros şi trebuie discutată în cadrul larg al momentului istoric din care făcea parte. Dar ce mai ştim despre ea în afară de vârstă, câteva trăsături fizice comune şi locul ei de reşedinţă? Nu prea multe. Pare să fi fost o femeie cu carte, în măsura în care un absolvent al oricărui colegiu nord-american din epocă se poate spune că învăţase carte. (*Râsete, pe alocuri hohote*). Dar, cum se zice, ele erau câtă frunză şi iarbă, aşa că asta nu ne ajută cu nimic. Nu socoteşte potrivit să ne furnizeze numele ei adevărat, iar toate actele oficiale care-l conţineau au fost desigur distruse când a intrat la Centrul de reeducare „Rahela şi Lea". „Offred" nu ne oferă nici un indiciu întrucât, ca şi „Ofglen" şi „Ofwarren", era un nume patronimic format din prepoziţia genitivului, a posesiunii, şi numele de botez al domnului în chestiune. Astfel de nume erau luate de aceste femei când intrau în gospodăria unui anumit Comandant, şi încetau să mai fie valabile când ele plecau.

Celelalte nume din document pot fi folosite la fel de puţin în scopul identificării. „Luke" şi „Nick" au fost bilete necâştigătoare, la fel „Moira" şi „Janine". Şi de asemenea este foarte probabil că oricum sunt pseudonime adoptate pentru protejarea persoanelor respective, în caz că benzile ar fi fost cumva descoperite. Dacă este aşa, acesta ar fi un argument în favoarea părerii noastre că benzile au fost realizate *în interiorul* Galaadului şi nu în afara graniţelor sale cu scopul de a fi reintroduse apoi ilegal, pentru a fi folosite de organizaţia clandestină Mayday.

Eliminarea posibilităţilor de mai sus a însemnat că ne-a

rămas doar una. Am socotit că dacă l-am putea identifica pe vagul „Comandant”, cel puţin am face un oarecare progres. Ne-am gândit că un individ cu o poziţie atât de înaltă participase probabil la primele discuţii de experţi, strict secrete, ale Fiilor lui Iacob, unde se elaboraseră filosofia şi structura socială a Galaadului. Ele fuseseră organizate la scurt timp după recunoaşterea impasului cursei înarmărilor marilor puteri şi semnarea Acordului secret al sferelor de influenţă, ceea ce le-a permis marilor puteri să se ocupe fără teamă de imixtiune de numărul tot mai mare de rebeli din interiorul imperiilor lor. Actele oficiale ale întrunirilor Fiilor lui Iacob au fost distruse după Marea epurare din perioada mijlocie care a discreditat şi a lichidat o parte din arhitecţii iniţiali ai Galaadului; dar avem acces la unele informaţii datorită jurnalului cifrat ţinut de Wilfred Limpkin, unul dintre sociobiologii prezenţi la acele întruniri. (După cum ştim, teoria sociobiologică a poligamiei naturale a fost folosită ca justificare ştiinţifică a unora dintre practicile mai vechi ale regimului, aşa cum darwinismul a fost folosit de unele ideologii anterioare).

Din însemnările lui Limpkin ştim că sunt doi candidaţi posibili, adică, doi în al căror nume se află incorporat elementul „Fred”: Frederick R. Waterford şi B. Frederick Judd. Nu există fotografii ale nici unuia dintre cei doi, deşi Limpkin îl descrie pe cel din urmă ca fiind un tip pompos şi citez: „un tip pentru care jocurile preliminarii se fac doar pe terenul de golf.” (*Râsete*). Limpkin însuşi nu a supravieţuit mult după instaurarea Galaadului şi jurnalul său ne-a parvenit numai datorită faptului că şi-a prevăzut sfârşitul şi i l-a dat cumnatei sale din Calgary.

Atât Waterford, cât şi Judd prezintă caracteristici care ar corespunde. Waterford avea studii economice, fiind specializat în sondajul pieţei şi a răspuns, potrivit lui Limpkin, de crearea modelelor costumelor femeieşti şi a propus ca roşul să fie culoarea Cameristelor, idee pe care se pare că a luat-o de la uniformele purtate de prizonierii germani în lagărele canadiene cu prizonieri de război din era celui de-al II-lea război mondial. Se pare că el a creat

termenul de „Particicuţie” pe care l-a împrumutat dintr-un program de exerciţii foarte răspândit în ultima treime a secolului; ceremonia frânghiei colective însă a fost desprinsă dintr-o tradiţie sătească engleză din secolul al XVII-lea. Denumirea de „Acţiuni de salvare” se poate să fi fost sugerată de el, deşi la vremea întemeierii Galaadului, termenul, originar din Filipine, fusese generalizat pentru a desemna eliminarea duşmanilor politici. Aşa cum am mai spus şi altădată, Galaadul a avut puţine idei originale şi autohtone, dar a avut geniul sintezei. Pe Judd, pe de altă parte, se pare că l-a interesat mai puţin aspectul formal şi mai mult cel tactic. El a fost cel care a propus ca o neştiută broşură „C.I.A.” pe tema destabilizării guvernelor străine să fie folosită ca manual de strategie a Fiilor lui Iacob şi tot el a întocmit primele liste negre cu „Americanii” importanţi ai vremii. De asemenea, se bănuieşte că el a orchestrat Masacrul din ziua Preşedintelui care a necesitat probabil o maximă infiltrare a sistemului de securitate din jurul Congresului şi fără de care Constituţia nu ar fi fost niciodată suspendată. Tot lui îi aparţine planul Regiunilor Naţionale şi cel ca evreii să plece pe mare[55], precum şi ideea de a privatiza operaţia repatrierii evreilor, ceea ce a avut ca rezultat că evreii de pe mai multe vapoare au fost pur şi simplu azvârliţi în Atlantic pentru a realiza profituri maxime. Din câte ştim despre el, nu e o chestiune care să-l fi jenat prea mult. Era un conservator înrăit şi Limpkin îi pune în seamă următoarea remarcă: „Marea noastră greşeală a fost că i-am învăţat să citească. N-o s-o repetăm”.

De asemenea, lui Judd i se atribuie crearea formei, deci nu a numelui, ceremoniei de Particicuţie, pe baza argumentului că era nu numai o formă deosebit de îngrozitoare şi eficientă de a te debarasa de elemente subversive, dar şi că avea să funcţioneze ca o supapă pentru elementele femeieşti din Galaad. Ţapii ispăşitori au

---

[55] Versiunea engleză *The Jewish boat-person plan* sugerează felul în care se fugea din Vietnam: în bărci, multe precare, care adesea nu mai ajungeau la destinaţie.

fost în mod notoriu foarte folositori pe tot parcursul istoriei şi trebuie să le fi dat mari satisfacţii acestor Cameriste, care erau atât de rigid controlate în general, să poată sfârteca un bărbat cu mâinile lor din când în când. Această practică a devenit atât de populară şi de eficace, încât în perioada mijlocie a fost regularizată, având loc de patru ori pe an, la solstiţii şi echinocţii. Distingem aici ecouri ale ritualurilor de fertilitate din culturile zeiţelor telurice primitive. Aşa cum am auzit la masa rotundă de ieri după-amiază, Galaadul, deşi era constituit fără îndoială într-o formă patriarhală, avea uneori un conţinut matriarhal ca şi unele sectoare ale structurii sociale care i-au dat naştere. După cum au ştiut prea bine cei care au proiectat Galaadul, pentru a institui un sistem totalitar eficient, sau chiar orice sistem, trebuie să oferi, cel puţin unui mic număr de privilegiaţi, anumite beneficii şi libertăţi în schimbul celor pe care le iei.

În această ordine de idei, cred că ar fi binevenite câteva remarci despre formidabila instituţie de control asupra femeilor cunoscută sub denumirea de „Mătuşi”. Potrivit documentului Limpkin, Judd a fost de la început de părere că cea mai bună şi mai ieftină metodă de a ţine sub control femeile în scopuri de reproducţie şi alte scopuri era una chiar cu ajutorul femeilor. Existau multe precedente istorice de acest fel; de fapt nu a existat nici un imperiu impus cu forţa, sau altfel, care să nu aibă această trăsătură: stăpânirea populaţiei autohtone de către membri ai populaţiei respective. În cazul Galaadului au existat multe femei gata să funcţioneze ca „Mătuşi” fie pentru că ele credeau sincer în ceea ce numeau „valorile tradiţionale”, fie pentru privilegiile de care beneficiau în acest fel. Când puterea se poate dobândi greu, chiar şi puţină putere reprezintă o mare tentaţie. De asemenea, mai exista şi o motivaţie negativă: femeile fără copii sau sterpe şi femeile mai bătrâne care nu erau măritate îşi puteau lua serviciu la „Mătuşi” şi astfel să scape de şomaj şi în consecinţă de trimiterea în degradantele Colonii, care erau locuite de o populaţie mutabilă de colo, colo şi care

era folosită în special ca detaşamente nerecuperabile de curăţire a substanţelor toxice, deşi, dacă aveai noroc, ţi se puteau repartiza sarcini mai puţin riscante, ca de exemplu culesul bumbacului sau al fructelor.

Aşadar, ideea i-a aparţinut lui Judd, dar punerea ei în practică poartă amprenta lui Waterford. Cine altcineva dintre experţii în elaborarea ideologiei Fiilor lui Iacob ar fi putut avea ideea ca Mătuşile să-şi ia nume de la produsele comerciale pentru femei din perioada imediat pregalaadeană, care deci să fie familiare şi prin urmare reconfortante – nume de produse cosmetice, de parfumuri, de prăjituri, deserturi congelate şi chiar de medicamente[56]. A fost o idee strălucită, ceea ce ne confirmă părerea că la maturitate Waterford a fost un om extrem de ingenios. Judd, în felul lui, a dat dovadă de aceeaşi calitate.

Se ştie că amândoi aceşti domni nu au avut copii şi deci aveau dreptul de a li se repartiza un şir de Cameriste. În comunicarea noastră comună „Noţiunea de *sămânţă* în Galaadul timpuriu”, Profesorul Wade şi cu mine am propus speculaţia că amândoi, ca mulţi dintre Comandanţi, veniseră în contact cu un virus producător de sterilitate care fusese obţinut în perioada pregalaadeană prin experienţe secrete ce combinau gene infectate cu oreion şi care fusese destinat a fi introdus în icrele negre consumate de cele mai înalte oficialităţi de la Moscova. (Experimentul a fost abandonat după încheierea Acordului sferelor de influenţă, pentru că mulţi au considerat acest virus necontrolabil şi deci prea periculos, deşi au fost unii care au vrut să-l răspândească deasupra Indiei).

Totuşi, nici Judd, nici Waterford nu erau căsătoriţi cu o femeie numită, sau cunoscută vreodată sub numele de „Pam” sau „Serena Joy”. Se pare că numele din urmă ar fi o invenţie destul de maliţioasă a autoarei noastre. Soţia lui Judd se numea Bambi Mae, iar a lui Waterford, Thelma. Cea din urmă lucrase totuşi cândva la televiziune, fiind o personalitate în genul descris de autoare. Avem această

[56] Numele mătuşilor – Sara, Lydia, Elizabet şi Helena – sunt derivate de la Sara Lee, Lydia E. Pinkham, Elizabeth Arden şi Helena Rubinstein.

informaţie de la Limpkin care face câteva remarci insinuante pe marginea ei. Regimul desigur că şi-a dat toată osteneala să acopere asemenea scăderi neortodoxe ale soţiilor membrilor elitei.

În ansamblu, mărturiile par să încline balanţa spre Waterford. Ştim de exemplu că şi-a aflat sfârşitul probabil curând după evenimentele descrise de autoarea noastră, în timpul uneia din primele epurări; a fost acuzat că avea tendinţe liberale, că poseda fără autorizaţie o colecţie substanţială de materiale ilustrate şi literare şi că adăpostea un element subversiv. Aceasta s-a întâmplat înainte ca regimul să înceapă să-şi ţină procesele în taină şi le televiza încă, aşa că evenimentele au fost înregistrate în Anglia prin satelit şi se află în depozitul video al Arhivelor noastre. Imaginile cu Waterford nu sunt bune, dar totuşi sunt destul de clare pentru a stabili că avea într-adevăr părul cărunt.

În privinţa elementului subversiv pe care Waterford a fost acuzat că-l adăpostea, acesta ar fi putut fi chiar „Offred”, deoarece fuga ei ar fi plasat-o în această categorie. Dar mai probabil era „Nick”, care se poate deduce că a ajutat-o pe „Offred” să evadeze, dovadă fiind însăşi existenţa benzilor. Felul în care a putut face acest lucru îl caracterizează ca fiind membru al obscurei organizaţii clandestine „Mayday” care nu era aceeaşi cu Drumul clandestin al femeilor, cu care colabora însă. “Drumul” reprezenta doar o organizaţie de salvare, pe când cealaltă organizaţie era cvasimilitară. Se ştie că un număr de agenţi „Mayday” au infiltrat structura de putere galaadeană chiar la cele mai înalte nivele şi plasarea unuia dintre membrii săi ca şofer al lui Waterford va fi fost cu siguranţă o mare lovitură; de fapt, o dublă lovitură, căci în acelaşi timp „Nick” făcea parte probabil dintre Ochi, cum era adesea cazul cu şoferii şi servitorii personali. Desigur că Waterford era conştient de acest lucru dar, cum toţi Comandanţii de prim rang erau automat directori ai Ochilor, probabil că nu i-a dat prea multă atenţie şi nu l-a împiedicat să încalce ceea ce considera el a fi reguli

minore. Ca majoritatea Comandanţilor din Galaadul timpuriu, care au şi fost epuraţi mai târziu, el îşi considera poziţia mai presus de orice atac. Stilul Galaadului mijlociu a fost mai prudent.

Acestea sunt deducţiile noastre. Presupunând că ele sunt corecte şi anume că Waterford a fost într-adevăr „Comandatul” respectiv, tot mai rămân multe lacune. Unele ar fi putut fi înlăturate de autoarea noastră anonimă dacă ea ar fi avut un alt fel de a gândi. Dacă ar fi avut instinct de reporter sau de spion, ne-ar fi putut spune multe despre modul cum funcţiona imperiul galaadean. Ce n-am da acum să avem măcar vreo douăzeci de pagini imprimate din computerul personal al lui Waterford? Totuşi trebuie să fim recunoscători pentru orice fărâmituri pe care Zeiţa istoriei a binevoit să ni le acorde.

În ceea ce priveşte soarta finală a naratoarei noastre, ea rămâne obscură. A fost ea oare trecută clandestin peste graniţă în Canada de atunci şi a ajuns de acolo mai departe, în Anglia? Aşa ar fi fost înţelept, căci Canada de pe vremea aceea nu voia să-şi atragă duşmănia puternicului stat vecin şi aveau loc razii şi apoi extrădarea unor asemenea refugiate. Dacă aşa a fost, de ce nu şi-a luat cu ea naraţiunea înregistrată pe casetă? Poate că a plecat pe neaşteptate; poate că îi era teamă că va fi interceptată. Pe de altă parte, poate că a fost prinsă din nou. Dacă a ajuns cu adevărat în Anglia, de ce nu şi-a publicat povestirea, cum au făcut atâtea când au ajuns afară? Poate că s-a temut de represalii împotriva lui „Luke”, presupunând că el ar mai fi fost în viaţă (ceea ce e total improbabil) sau împotriva fiicei sale; căci regimul galaadean nu se da înapoi de la asemenea măsuri pe care le lua pentru a descuraja publicitatea nefavorabilă în ţările străine. Se ştie că mai multe refugiate imprudente au primit cu poşta expres o mână, o ureche sau laba unui picior împachetat sub vid ascunse, de exemplu, într-o cutie metalică de cafea. Sau poate că a fost una din acele Cameriste evadate care au întâmpinat dificultăţi de adaptare la viaţa din lumea de afară odată ajunse acolo,

după existenţa ferită de care avuseseră parte. Şi poate că, asemenea lor, s-a sihăstrit. Nu ştim.

De asemenea, putem doar deduce ce l-a determinat pe Nick să-i organizeze evadarea. Putem presupune că imediat ce s-a descoperit că partenera ei Ofglen făcea parte din „Mayday”, Nick era şi el în pericol, căci fiind un Ochi ştia foarte bine că Offred însăşi avea să fie interogată. Pedepsele pentru activitate sexuală neautorizată cu o Cameristă erau severe şi statutul său de Ochi nu avea neapărat să-l protejeze. Societatea galaadeană era bizantină la culme şi orice încălcare a legii putea fi folosită împotriva ta de către duşmanii tăi nedeclaraţi din cadrul regimului. Desigur că ar fi putut să o asasineze chiar el, ceea ce ar fi fost cel mai înţelept, dar inima omenească este întotdeauna un factor important şi, după cum ştim, amândoi credeau că ea e însărcinată şi că el era autorul. Ce bărbat din Galaad putea rezista perspectivei de a fi tată, ceea ce conferea un statut atât de preţuit. De aceea el a chemat în ajutor o echipă de Ochi, care, autentici sau nu, erau oricum sub ordinele sale. E foarte posibil ca prin această acţiune să-şi fi asigurat propria pieire.

Oare naratoarea noastră a ajuns vie şi nevătămată în lumea liberă şi a început o nouă viaţă? Sau a fost descoperită în ascunzişul ei din pod şi arestată şi apoi trimisă în Colonii sau „La Jezebel” sau chiar executată? Documentul nostru e mut asupra acestor chestiuni, deşi într-un fel stăpâneşte arta elocinţei. O putem chema pe Euridice din lumea umbrelor, dar nu o putem face să răspundă întrebărilor noastre; şi când ne întoarcem s-o privim, o zărim doar pentru o clipă şi apoi ne scapă şi fuge. Aşa cum ştiu toţi istoricii, trecutul este o mare de întuneric plin de ecouri. Unele voci pot ajunge până la noi, dar ceea ce ne spun este plin de obscuritatea matricei din care provin; şi oricât am încerca, nu putem întotdeauna să le descifrăm precis în lumina mai limpede a zilelor noastre.

Aplauze.

Întrebări?

POSTFAŢĂ[57]

Pentru Margaret Atwood a scrie înseamnă a explora, a pătrunde într-un teritoriu unde nu ştii ce s-ar putea să găseşti; a fi scriitor înseamnă să consemnezi cât poţi de exact ceea ce găseşti în teritoriul explorat şi nu ceea ce crezi că ar trebui să găseşti.[58]

Astfel, în *Povestirea Cameristei*, folosind tehnicile literaturii de anticipaţie, Margaret Atwood explorează un teritoriu imaginar pentru a descoperi „ce poate face cineva semenilor săi, fără să fie pedepsit, poate chiar până la moarte” (Cap. 23, p. 137), un teritoriu în care eroina se confruntă cu forma de tortură fizică şi psihologică, cu oprimarea şi tirania unui regim totalitar ce sintetizează idei fasciste şi comuniste într-o teocraţie puritană, bazată pe aplicarea *ad litteram* a unor idei din Vechiul Testament.

De aceea cartea este dedicată strămoaşei scriitoarei, Mary Webster, care a fost spânzurată ca vrăjitoare în Connecticut, şi lui Perry Miller, autorul unor cărţi de mare prestigiu despre societatea puritană din Noua Anglie şi despre rolul puritanilor în istoria Statelor Unite în general.

Din punct de vedere al genului, *Povestirea* Cameristei este o utopie negative adică o distopie în tradiţia unor scrieri ca *Minunata lume nouă* de Aldous Huxley sau *1984* de George Orwell, dar o distopie unde vocea naratorială aparţine unei femei. Ea dă glas unei alterităţi marginalizate, lipsite de orice putere şi oficial redusă la tăcere, realizând astfel „o viziune decostructivă a autorităţii patriarhatului”[59]. În acelaşi timp *Povestirea*

---

[57] Toate citatele din textul originar au fost raportate la prezentul ebook, paginaţia din ediţia originală nefiind respectată.

[58] „O conversaţie. Margaret Atwood şi studenţii. Moderator Francis X. Gillen”, în vol. Kathryn Van Spanckeren şi Ian Garden Castro, ed. *Margaret Atwood. Viziune şi formă*, Editura Universităţii din Southern Illinois, Carbondale şi Edwardsville, 1988, p.241.

[59] Howells, Ann „Transgresarea genului: o abordare generică a romanelor Margaretei Atwood”, în volumul *Margaret Atwood: influenţa operei sale*, editat de Reingard M. Nischik, Camden House, Rochester,

poate fi citită şi ca „o fabulă politică”[60].

Plasată în viitorul apropiat, adică la sfârşitul secolului XX, această distopie de descendenţă orwelliană încearcă să atragă atenţia asupra unor aspecte ale societăţii contemporane care, tratate cu nepăsare, ar putea avea grave consecinţe pentru omenire şi anume: problemele ecologice şi genetice ale poluării chimice şi radioactive, precum şi lipsa de toleranţă, fanatismul politic, moral sau religios. M. Atwood subliniază aici, ca şi în alte scrieri, complicitatea victimei cu victimizarea ei: protagonista *Povestirii* mărturiseşte cu vinovăţie că nu s-a dus la nici un marş de protest (Cap. 28, p. 183), ceea ce demonstrează că pasivitatea populaţiei a făcut posibilă instaurarea cu succes a noului regim.

Titlul romanului împreună cu cele trei motouri (din Biblie, din Swift şi proverbul sufist) şi „Notele istorice” din final care oferă un cadru *Povestirii*, scot în evidenţă tonul satiric al acestei scrieri, precum şi forma literară adoptată. Astfel, aluzia la Chaucer din titlu, explicitată în Notele istorice pentru a nu scăpa nici unui cititor, trimite la tema centrală a *Povestirilor din Canterbury*, lupta dintre sexe. Iar jocul de cuvinte bazat pe omofonia dintre *tale* = povestire şi *tail* = coadă atrage atenţia pe de o parte asupra rolului pe care îl îndeplineşte jocul de cuvinte (ca tipul fundamental de asociere lingvistică în procesul memoriei şi al gândirii) în structurarea digresivă a acestei povestiri, iar pe de altă parte asupra conflictului central dintre protagonista-naratoare şi societatea din jur care o consideră un simplu obiect purtător de sex.

Cel dintâi moto aduce în primul plan arhetipul biblic al romanului. Societatea americană a devenit Republica Galaad[61] în urma unei abile lovituri de stat a sectei de

---

New York, 2000, p.142.

[60] Linda Hutcheon, *Postmodernismul Canadian. Un studiu al romanului canadian contemporan de expresie engleză,* Editura Universitară Oxford, Oxford, 1988, p.156.

[61] Facerea 37:25, 43:11; Ieremia 8:22, 46:11. Toate citatele biblice din lucrarea de faţă au fost luate din *Biblia* editată de Institutul Biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1982.

extremă dreaptă „Fii lui Iacob” care a organizat asasinarea Preşedintelui concomitent cu mitralierea membrilor Congresului şi a senatorilor şi suspendarea Constituţiei (Cap. 28, p. 176). Toate eforturile societăţii galaadeene se concentrează asupra creşterii populaţiei, căci scriitoarea anticipează în viitorul apropiat un teritoriu nord-american cu o populaţie aproape sterilă în urma radiaţiilor nucleare, a poluării chimice şi a unui număr de intervenţii chirurgicale (Cap. 19, p. 112), unde doar un sfert dintre nou-născuţi nu au malformaţii sau alte carenţe vitale. Această situaţie este asemănătoare celei descrise de profetul Ieremia ca existând în Galaad, altădată cea mai fertilă regiune a Ţării făgăduite lui Moise. Mâniat de comportamentul fiilor lui Israel, Dumnezeu l-a chemat pe Ieremia şi a proorocit transformarea Ţării Făgăduinţei într-un pustiu. Îngrozit, Ieremia a exclamat: „Au doară nu mai este balsam în Galaad? Au doară nu mai este doctor acolo? De ce dar nu se vindecă fiica poporului Meu?” (Ieremia 8:22). Faptul că Ieremia nu primeşte nici un răspuns arată care va fi soarta Galaadului.

Republica Galaad este militarizată. Conducerea revine Comandanţilor care, printr-o armată de Ochi, Îngeri şi Paznici controlează totul, atât viaţa publică, cât şi pe cea privată a tuturor cetăţenilor. Sistemul de supraveghere este bine pus la punct cu mijloace de control computerizate, microfoane şi dube de intervenţie rapidă. Este o societate falocentrică/paternalistă în care femeile nu au nici un fel de drepturi civile (nici dreptul la proprietate, nici pe cel de a citi şi de a scrie), fiind reduse la destinul lor biologic de reproducere a speciei. Ele se împart în categorii sociale bine definite prin uniforma pe care o poartă: Soţiile care poartă robe albastre şi Fiicele de Comandanţi care poartă rochii albe formează casta cea mai înaltă, fiind stăpâne asupra gospodăriilor şi a grădinilor personale. Cum ele sunt adesea sterpe, funcţia lor biologică este suplinită de către Cameristele îmbrăcate în roşu, a căror personalitate este anihilată şi care sunt considerate simple mecanisme de fabricat copii. Muncile

menajere din gospodăriile clasei conducătoare sunt executate de Marthele care poartă uniforme verzi. Categoriei de bărbaţi ce lucrează în domeniul serviciilor li se alocă Econoneveste, care poartă rochii cu dungi albastre, roşii şi verzi ce le atestă polifuncţionalitatea. Văduvele poartă rochii negre, Mătuşile de la Centrul de reeducare „Rahela şi Lea” au uniforme cafenii, iar Nefemeile, categoria celor ce s-au revoltat împotriva societăţii de tip nou, poartă robe cenuşii şi sunt folosite ca unelte vorbitoare la muncile agricole, dar şi în medii radioactive sau poluate chimic, ceea ce face ca de obicei trupurile lor să se descompună fizic de vii, în 2-3 ani (Cap. 38, p. 254). Ultima categorie de femei, care nici nu există din punct de vedere oficial, este cea a prostituatelor în costume de carnaval care trăiesc în cercul închis al „Clubului” exclusiv pentru folosinţa elitei Comandanţilor şi a oamenilor de afaceri străini.

Motoul biblic citează unul din precedentele de poligamie din Vechiul Testament care a dus la instituţionalizarea Cameristei ca „resursă naţională”, adică la sacrificarea individualităţii şi libertăţii ei personale spre binele public. Totodată el enunţă motivul invidiei care ocupă un loc central în universul *Povestirii Cameristei*. „În casa asta fiecare îi invidiază pe ceilalţi pentru câte ceva”, observă Camerista (Cap. 8, p. 50), remarca fiind de fapt valabilă pentru întreaga societate galaadeană. Soţiile se invidiază reciproc pentru copii, pentru Cameristele productive, invidiază ovarele sănătoase ale celor din urmă; Marthele le invidiază pe Cameriste pentru dreptul de a merge la plimbare după târguieli, Cameristele le invidiază pe Marthe pentru că pot sta împreună şi sporovăi etc. Dar autoarea povestirii îl invidiază pe Comandant în primul rând pentru libertatea sa de a citi şi scrie: „Între degete, pixul e sensibil, aproape viu, îi simt puterea, puterea cuvintelor pe care le conţine. Stiloul înseamnă Invidie, spunea Mătuşa Lydia, citând un alt moto al Centrului, care ne prevenea să nu râvnim asemenea obiecte. Şi aveau dreptate, înseamnă într-adevăr invidie. Mă roade invidia

când îl ţin în mână. Îl invidiez pe Comandant pentru stiloul lui. E şi ăsta încă un obiect pe care aş dori să-l fur." (Cap. 29, p.190).

Citatul de mai sus ilustrează invidia femeilor faţă de bărbaţi, complementară cu acea animozitate pe care povestitoarea o simţise „la bărbaţi, chiar la Luke uneori." (Cap. 29, p. 187), resentimente ce stau la baza tensiunilor din societatea descrisă de Margaret Atwood.

Citatul biblic din primul moto este sursa unor scene de un cutremurător grotesc. De pildă ritualul Ceremoniei actului sexual în trei prescris de societatea galaadeană, act lipsit de orice erotism sau plăcere, în care cei trei îşi fac doar datoria faţă de stat sau Partid ca în distopia lui Orwell *1984*, sau scena în care Camerista Janine dă naştere unui copil, dublată de pantomima ilară a Soţiei stafidite.

Cel de-al doilea moto citează din *Modesta propunere* a lui Swift pentru a sublinia registrul satiric în care se înscrie de predilecţie *Povestirea Cameristei*. Dacă Swift făcea modesta sa propunere ca irlandezii să-şi îngraşe copiii şi să-i vândă pentru a fi mâncaţi, uşurând astfel bugetul familiilor şi reducând problema excedentului de populaţie, Margaret Atwood, explorând o societate a cărei populaţie e în continuă şi vertiginoasă descreştere, nu vine cu nici o propunere, ci demască doar posibilele consecinţe ale unor conflicte ideologice caracteristice acestui sfârşit de secol. „Nu există nici un singur detaliu în această carte care să nu corespundă unei realităţi fie din lumea contemporană, fie din datele istoriei" declară scriitoarea într-un interviu publicat în revista *Vogue*[62]. Organizarea militară face posibilă o lovitură de stat, iar computerizarea dă posibilitatea perpetuării controlului absolut. Un element de anticipaţie, bazat evident pe precedentul istoric de la Yalta, este semnarea de către marile puteri a Acordului secret al sferelor de influenţă, care este de asemenea, în previziunea autoarei, unul din factorii circumstanţiali ce a permis instaurarea regimului galaadean („Note istorice",

---

[62] Lee Anne Schreiber, „Necazul femeilor". Interviu, *Vogue*, ianuarie 1986.

p. 304). Lipsa măsurilor guvernamentale pentru a opri devastarea criminală a resurselor naturale, precum şi pentru a controla poluarea chimică, duce la distrugerea echilibrului ecologic şi la otrăvirea mediului înconjurător. Ideologia de dreapta cu temerile ei rasiste şi care încearcă să reprime sexualitatea intră în conflict cu principiile feministe şi revendicările homosexualilor. Faptele relevate de campaniile feministe împotriva violului, a molestării copiilor şi a pornografiei dau credibilitate campaniilor conservatorilor care susţin reprimarea sexualităţii. Fără a condamna explicit, M. Atwood ia atitudine de fapt împotriva tuturor extremismelor, a soluţiilor totale şi deci simpliste, care ignoră drepturile şi bunăstarea celorlalţi membri ai societăţii.

Posibilele consecinţe ale acestor curente şi tendinţe au atins proporţii swiftiene în ceremoniile publice ale Rugăvaganţelor, ale Acţiunilor de salvare şi ale Particicuţiilor. Rugăvaganţele pentru femei reprezintă căsătorii în grup: când militarii care se disting în războaie sunt răsplătiţi cu soţii virgine, căsătoriile fiind întotdeauna aranjate; iar în Rugăvaganţele pentru bărbaţi se sărbătoresc victoriile militare. Acţiunile de salvare sunt de fapt execuţii, de obicei tot în grup, de ambele sexe, a tuturor celor ce resping sistemul, chiar şi retroactiv: doctori care au făcut cândva întreruperi de sarcină, homosexuali, Cameriste rebele, Soţii adultere sau care şi-au asasinat Camerista. Acţiunile de salvare sunt cu atât mai îngrozitoare cu cât ele implică complicitatea publică a tuturor femeilor în executarea sentinţei prin gestul simbolic al atingerii funiei cu care sunt spânzurate condamnatele.

Particicuţiile, ce amintesc de sfârtecarea lui Orfeu sau de dezlănţuirea bacantelor din Euripide, sunt sălbatice ritualuri de defulare a energiei şi a urii acumulate datorită oprimării: astfel Cameristelor li se îngăduie periodic să facă bucăţi câte un ţap ispăşitor, un bărbat acuzat oficial de viol, dar de fapt întotdeauna un condamnat politic.

Povestirea ilustrează mai multe ipostaze ale

comportamentului Cameristelor faţă de totala determinare a femeilor de către trup, de către destinul lor biologic, faţă de completa anihilare a identităţii lor simbolizate prin interzicerea numelui real şi înlocuirea lui printr-un patronimic format de la numele Comandantului unde e trimisă la post şi particula genitivului, a posesiunii: Of-glen, Of-warren, Of-fred. Ideea de posesiune este subliniată de tatuajul de pe glezna Cameristelor care sunt deci tratate ca o turmă de vite (Cap. 39, p. 260). Numele protagonistei poate fi asociat şi cu cuvântul „offered” = oferită, ceea ce sugerează soarta Cameristelor, în general, ca ofrande spre binele public şi a lui Offred în mod special, prin felul în care e manipulată de Soţia Comandantului.

Moira este eroina Povestitoarei, care o admiră pentru firea ei neîmblânzită, pentru lipsa de supunere şi hotărârea ei de a evada cu orice preţ, chiar şi a doua oară, de la Centrul de reeducare „Rahela şi Lea”, în ciuda chinurilor şi torturilor la care a fost supusă prima dată. Torturile care i se aplică după ce e prinsă a doua oară sunt atât de cumplite încât ea acceptă slujba de a „lucra” la „Clubul” Comandanţilor, alternativă ironică din partea unui stat puritan care oficial neagă cucernic existenţa prostituţiei. Totuşi, setea Moirei de libertate este până la urmă înfrântă, spre disperarea protagonistei naratoare.

Forma cea mai radicală de respingere a sistemului este atitudinea practic sinucigaşă a multora dintre călugăriţe care preferă să fie trimise în Colonii decât să devină Cameriste.

O altă formă de subminare a sistemului este organizaţia clandestină „Mayday” care ajută femeile dornice de libertate să treacă graniţa în Canada. Ofglen, partenera de cumpărături a Povestitoarei face parte din această organizaţie extrem de riscantă. Ofglen preferă să se sinucidă decât să fie arestată pentru că l-a ucis rapid pe Gardianul membru al aceleiaşi organizaţii, predat Cameristelor pentru Particicuţie. Ea evită astfel să-şi trădeze prietenii în timpul torturilor groaznice ce aveau să urmeze.

O altă ipostază a destinului Cameristelor este aceea ilustrată de soarta Janinei care, în urma numeroaselor suferinţe, în final, se refugiază în trecut, în alienarea totală faţă de un prezent pe care nu-l mai poate îndura.

Desigur că destinul pe care cititorul îl urmăreşte cel mai îndeaproape este cel al Povestitoarei. Ea parcurge drumul complicat de la frică, laşitate şi complicitate la hotărârea de a încerca să evadeze şi o dată ajunsă la un adăpost despre care nu aflăm niciodată dacă e temporar sau definitiv, denunţă sistemul încredinţând posterităţii cutremurătoarea ei povestire.

Putem spune că heterogeneitatea este trăsătura specifică a felului în care Margaret Atwood reprezintă personajul şi subiectivitatea[63].

Cel de-al treilea moto, proverbul sufist „În deşert nu există nici o inscripţie care să spună: Să nu mănânci pietre", sugerează situaţia-limită în care se află protagonista, cumplita ariditate spirituală şi emoţională în care ea se zbate ca să-şi păstreze identitatea umană. Proverbul dezvăluie tema centrală a Povestirii şi a operei scriitoarei canadiene în general: lupta pentru a supravieţui. Desigur nu pentru a supravieţui doar biologic, ceea ce reprezintă scopul totalitarismului galaadean în care omul e redus la două necesităţi fundamentale: hrana şi odihna. La Centrul Roşu ispită înseamnă orice nu e mâncare şi somn. Dar mai ales să ştii reprezintă o ispită. „Ceea ce nu ştii nu te poate ispiti, spunea Mătuşa Lydia". (Cap. 30, p. 198).

Însă tocmai foamea de a şti[64], foamea intelectuală o macină pe Offred. Când în sfârşit Comandantul îi oferă acces la cărţile sale, Camerista citeşte cu voracitate, aproape pe nerăsuflate „încercând să-mi fixez în minte cât mai multe cu putinţă pentru perioada de lungă foamete care urmează. Dacă lectura ar fi mâncare, aş avea lăcomia

---

[63] Eleonora Rao, *Strategii de construcţie a identităţii: romanul lui Margaret Atwood,* Peter Lang, New York, 1993, XI.

[64] „Aş vrea să ştiu... Tot ce e de ştiut... Ce se întâmplă", îi spune Offred Comandantului (Cap. 29, p. 193).

celui mort de foame…” (Cap. 29, p. 188).

Discursul Povestitoarei abundă în imagini în care hrana ocupă locul central, căci ea este atât de înfometată încât ar mânca, aşa cum spune proverbul sufit, şi pietre. Hrana fizică ce i se dă o înghite cu noduri: „Problema e s-o împingi pe gât fără să te-neci”. (Cap. 30, p. 198). Ceea ce o mistuie însă e foamea după o relaţie umană normală căci Offred şi Nick sunt invizibil îngrădiţi de tabuurile societăţii galaadeene, deşi „ne mistuie aceeaşi foame”, relatează protagonista. (Cap. 30, p. 195).

La început Offred pare într-adevăr o voce care strigă în deşert. Paralizată de frică, plictiseală şi disperare, e obsedată de gândul sinuciderii. După o copilărie în care mama ei, activă luptătoare feministă, i-a oferit un cămin insuficient pentru o împlinire sufletească, după o căsătorie fericită din care a fost brusc smulsă, despărţită de soţ, de fetiţa ei de cinci ani, de mamă, de prietena ei cea mai bună, Offred se află într-un vid, într-o singurătate sfâşietoare:

„Mă simt atât de singură”, strigă ea rugându-se unui Dumnezeu ce pare că a abandonat-o. „Complet singură lângă telefon. Doar că nu pot folosi telefonul. Şi dacă aş putea, cui i-aş putea telefona?

O, Doamne. Nu e o glumă. O, Doamne, Doamne Dumnezeule. Cum pot să mai trăiesc?” (Cap. 30, p. 199).

Posibilitatea de a comunica cu cei din jur e aproape nulă. În acest context, şi „contextul e totul” cum spune Offred, (Cap. 24, p. 146) transpunerea experienţei sale într-o povestire, chiar mentală, devine o modalitate de a-şi transcende condiţia, de a-şi crea o sursă de libertate în alt plan.

„Tare aş vrea să cred că spun o povestire. Aşa trebuie să cred. Aşa vreau să cred. Cei care pot crede că astfel de istorisiri sunt doar simple povestiri sunt într-o situaţie mai bună.

Dacă istorisesc o povestire, atunci sfârşitul depinde de mine. Povestirea va avea un sfârşit şi realitatea va urma după aceea. Pot să reiau de unde m-am întrerupt.

Nu istorisesc o povestire.

Ba e şi o povestire pe care o spun în minte, pe măsură ce avansez.

O spun, nu o scriu, pentru că nu am cu ce scrie şi, în orice caz, scrisul e interzis. Dar dacă e o povestire, chiar în mintea mea, trebuie s-o spun cuiva. Nu spui o povestire doar pentru tine. Mai e întotdeauna cineva.

Chiar atunci când nu e nimeni.” (Cap. 7, p. 44).

Imaginaţia necesară actului de creaţie literară din elementele neprelucrate ale realităţii o ajută pe Offred să se detaşeze de sine ca de un personaj inventat, conferindu-i o putere auctorială care-i dezvoltă personalitatea, o face capabilă să-şi depăşească determinismul biologic:

„Aştept. Mă liniştesc. Trebuie să îmi compun eul aşa cum compui un discurs. Trebuie să prezint o făptură făcută, nu născută.” (Cap. 12, p. 70).

Exerciţiul literar mental o învaţă pe Offred să reconstituie realitatea în povestire, dar să o şi analizeze în cauzalitatea şi consecinţele ei, ajutându-o astfel ca mai apoi să poată prevedea şi, prin urmare, determina reacţiile unor personaje precum Comandantul sau Soţia acestuia.

„Aceasta e o reconstituire. Este în întregime o reconstituire. E o reconstituire mentală, în vreme ce stau întinsă pe patul meu de o singură persoană, reinterpretând ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să spun, ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să fac, cum ar fi trebuit să-mi joc rolul. Dacă voi scăpa vreodată de aici.” (Cap. 23, p.137).

Dacă la început Offred socoteşte conform tradiţiei că trupul ei reprezintă singurul mijloc de supravieţuire, singurul bun pe care-l poate oferi în schimbul libertăţii (Cap. 1), ea îşi dă seama apoi că trupul ei poate deveni o sursă de putere, fie ea şi neînsemnata putere a unui os la care câinele nu poate ajunge (Cap. 4). Mai târziu, în urma legăturii ilicite cu Comandantul, această putere devine mai mare şi îi procură reală satisfacţie protagonistei.

Aşa cum Comandatul o ajută în dezvoltarea ei intelectuală, Nick îi prilejuieşte lui Offred împlinirea emoţională şi trupească, ceea ce feministele franceze

denumesc *jouissance*. Reconstituirea primei scene intime cu Nick îi trezeşte Povestitoarei dorinţa de a-şi perfecţiona discursul narativ: ea îi oferă cititorului două versiuni ale evenimentului, pentru ca să mărturisească apoi, în manieră postmodernistă, că de fapt lucrurile nu s-au întâmplat nici aşa. (Cap. 41, p. 269).

Intensitatea trăirii relaţiei cu Nick duce la descătuşarea emoţională, la împlinirea comunicativă şi la recâştigarea încrederii în oameni, Offred dobândind acum puterea de a sfida sistemul şi de a-şi spune povestirea.

Aşadar, M. Atwood condamnă societatea paternalistă occidentală împingând la extrem cu tehnica literaturii de anticipaţie anumite trăsături şi curente socio-morale contemporane; ea ilustrează în acelaşi timp teme ce se pot găsi în scrierile unor feministe franceze ca Julia Kristeva, Hélène Cixous, Luce Irigary, Monique Witting şi anume: respingerea falocentrismului, redobândirea trupului propriu de către femei, descoperirea unei voci proprii care se poate face auzită şi deci stabilirea unei identităţi proprii. M. Atwood refuză însă din principiu patul procustian al unei anumite ideologii. Astfel „Notele istorice", pe lângă contrastul comis cu satira sumbră a *Povestirii* propriu-zise, pun sub semnul întrebării succesul ideologiei feministe[65] chiar până în anul 2195. Persiflarea pedantelor şi îngustelor analize academice, cu lipsa lor de umanism deghizată în obiectivitate ştiinţifică, merge mână în mână cu etalarea satirică a unui sexism manifestat mai elegant în special prin subtile jocuri de cuvinte. Felul în care este tratată prof. Maryann Crescent Moon, preşedinta sesiunii de comunicări ştiinţifice de la Desnay, Nunavit, nu prezice egalitatea sexelor nici în viitorul mai îndepărtat: jocul de cuvinte *chair/char* care îl sugerează pe cel dintre „*chairwoman* = preşedintă şi *charwoman* = femeie angajată cu ziua pentru curăţenie", demonstrează clar modul în care preşedinta e marginalizată de preţiosul

[65] Este evident că M. Atwood condamnă orice extremism: o Particicuţie ar fi la fel de îngrozitoare dacă „ţapul ispăşitor" ar fi o femeie dată pradă furiei bărbaţilor.

profesor de la Cambridge, Anglia.

Povestirea Cameristei articulează un studiu al vinovăţiei implicite în neluarea unei atitudini ferme faţă de orice comportament antiuman, face o radiografie a puterii şi a relaţionării individului faţă de autorităţi, dar ea este în acelaşi timp şi o epopee a iertării: „Poate că e vorba despre ce poate face cineva altuia şi să fie iertat", sugerează Povestitoarea (Cap. 23, p. 138). Prin împlinirea totală pe care o realizează pentru Offred, prin faptul că o salvează chiar cu riscul vieţii lui, Nick răscumpără toţi bărbaţii. Prin cuplul Offred-Nick cititorul simte cu emoţie că dragostea poate supravieţui chiar în contextul unei societăţi total dezumanizate, în care dragostea este negată în mod ironic tocmai în numele credinţei creştine.

Arhetipul Orfeu-Euridice menţionat în final sugerează atât intensitatea legăturii dintre cele două personaje mitice, cât şi rolul lui Offred de „rapsod" al unui viitor posibil al unei distopii, adică a unei utopii negative, menite a-l pune pe cititor pe gânduri.

„Îmi pare rău că e atâta durere în această povestire. Îmi pare rău că e fragmentată ca un trup ciuruit de gloanţe sau sfârtecat" – mărturiseşte Povestitoarea înainte de a purcede la relatarea Acţiunii de salvare şi a Particicuţiei (Cap. 41, p. 268).

Margaret Atwood construieşte cu o remarcabilă stăpânire a tehnicii suspansului o structură digresivă complicată, în care planurile temporale se întrepătrund în zigzag, unde satira swiftiană variază cu râsul pantagruelic şi umorul blând cu reuşite jocuri de cuvinte, unde registrul tragic alternează cu cel comic. Ea realizează un roman cu o textură luxuriantă, barocă, alcătuit din mini-scene, din momente, asemeni unui expresiv tablou pointilist. Offred e hotărâtă să continue povestirea pentru că e conştientă că, asemeni lui Horaţio din *Hamlet*, are responsabilitatea de a spune, de a depune mărturie despre cele întâmplate: „Dar totuşi merg înainte cu povestirea asta tristă, flămândă şi sordidă, povestirea asta mutilată şi care şchioapătă, pentru că de fapt vreau s-o auziţi." (*idem*).

Am dori să subliniem că, datorită stilului caracterizat de o extremă oralitate, Margaret Atwood ne face să auzim vocea povestitoarei, sugerând astfel prin stil ceea ce aflăm apoi din Notele istorice şi anume că povestirea a fost spusă microfonului, a fost înregistrată pe bandă magnetică.

Finalul, deşi ambiguu, este tonifiant: vocea Povestitoarei până la urmă nu strigă în deşert, ea evocă momente de supremă solidaritate umană şi găseşte astfel, împărtăşindu-i-o şi cititorului, lumina pe care o caută. Aşa cum subliniază Barbara Rigney[66] însuşi actul consemnării, al scrisului, reprezintă pentru Atwood şi pentru eroinele sale angajarea finală şi irevocabilă, afirmarea umanităţii lor şi a participării sociale.

Îmbinând suspansul, groaza şi misterul în maniera romanului gotic, *Povestirea Cameristei* îl ţine pe cititor cu sufletul la gură, dar îl determină în acelaşi timp să mediteze serios asupra unor aspecte sociale şi culturale ale sfârşitului de mileniu, precum cruzimea şi drepturile omului, discriminarea şi oprimarea femeilor, problemele ecologice, fragmentarea postmodernă a naraţiunii subiective, dar şi posibilitatea de a vedea realitatea doar fragmentat şi fragmentar.

Monica Bottez

[66] Barbara Hill Rigney, *Margaret Atwood*, Houndmills, MacMillan, Londra, 1987, p.121.

DATE BIO-BIBLIOGRAFICE

1939 – Se naşte la Ottawa, Ontario. Părinţii, Carl Edmund Atwood şi Margaret Killam Atwood, au deja un fiu (1937) şi apoi încă o fiică (1951).

1946-61 – se mută împreună cu familia la Toronto, unde tatăl este profesor de entomologie la Universitate.

1952-57 – absolvă liceul Leaside din Toronto şi începe să scrie la vârsta de 16 ani.

1957-61 – studiază la Victoria College de la Universitatea din Toronto. Publică în *Acta Victoriana, The Canadian Forum şi The Strand.* Absolvă facultatea de engleză, cu diplomă de merit. Wawkshead Press îi publică prima culegere de poezii: *Dubla Persefona,* care primeşte medalia E. J. Pratt pentru poezie.

1961 – începe studii postuniversitare la Radcliffe, Harvard.

1962 – obţine diploma de Master of Arts în limba engleză; lucrează la doctorat.

1963 – pleacă de la Harvard pentru a lucra în domeniul sondării pieţei la Toronto şi lucrează la un roman încă nepublicat.

1964-65 – se mută la Vancouver ca să predea la Universitatea British Columbia; lucrează la manuscrisul romanului *The Edible Woman (Femeia comestibilă).*

1965 – revine la Harvard.

1966 – apare volumul de poezii *The Circle Game (Jocul ciclic).*

1967 – *Jocul ciclic* primeşte premiul Guvernatorului General pentru poezie; obţine premiul I la Concursul Centennial Commission Poetry Competition pentru *The Animals in that Country (Animalele din ţara aceea).* Se căsătoreşte cu James Polk.

1967-68 – predă literatură victoriană şi literatură americană la Universitatea Sir George Williams din Montréal. Este publicat volumul de poezii *Animalele din ţara aceea.*

1969-70 – predă la Universitatea Alberta. În 1969 apare *Femeia comestibilă*, roman tradus în limba română şi publicat de Ed. Univers în 1989 cu titlul *O femeie obişnuită* (exista încă cenzura!). Revista *Poetry* îi conferă Premiul Uniunii. În 1970 apar *The Jurnals of Susanna Moodie (Jurnalele Susannei Moodie)* şi *Procedures for Underground (Proceduri pentru subteran).*

1971 – Apare *Power Politics (Politica puterii).*

1971-72 – predă la Universitatea York din Toronto.

1972 – apar: *Surfacing (Ieşirea la suprafaţă); Survival: A Thematic Guide to Canadian Literature (Supravieţuire: Ghid tematic al literaturii canadiene).*

1973 – divorţează de James Polk şi se mută la Alliston, Ontario, cu Graeme Gibson. Universitatea Trent îi conferă titlul de Doctor în Literatură.

1974 – apare *You Are happy (Eşti fericit)*. Primeşte premiul „Bess Hopkins” de la revista *Poetry* din Chicago. Titlul de doctor de la Universitatea Queen’s.

1976 – apar volumul *Selected Poems (Poezii alese)* şi romanul *Lady Oracle (Doamna Oracol).*

1977 – publică volumul de povestiri *Dancing Girls (Dansatoare). Doamna Oracol (Lady Oracle)* primeşte Premiul pentru carte al oraşului Toronto şi Premiul Asociaţiei librarilor canadieni.

1978 – apar volumele *Two-Headed Poems (Poezii cu două capete)* şi *Up in The Tree (Sus în copac).* Primeşte Premiul „St. Lawrence” pentru proză.

1979 – publică romanul *Life Before Man (Viaţa înaintea omului).*

1980 – apare volumul *Anna's Pet (Animalul favorit al Anei)*. Se mută la Toronto. E medaliată de colegiul Radcliffe şi primeşte titlul de Doctor în Literatură de la Universitatea Concordia.

1981 – publică volumul *True Stories (Povestiri adevărate)* şi romanul *Bodily Harm (Vătămare corporală).* I se acordă titlul Guggenheim Fellow.

1981 – Apare *The Oxford Book of Canadian Short Stories (Colecţia Oxford de poezie canadiană de limbă engleză)* şi *Second Words: Selected Critical Prose (Cuvinte secunde: scrieri critice alese).* Primeşte un titlu onorific de la Colegiul Smith.

1983 – publică volumele *Murder in the Dark (Crimă în întuneric)* şi *Bluebeard's Egg (Oul lui Barbă-Albastră)* – povestiri. Primeşte un titlu onorific de la Universitatea din Toronto.

1984 – apare volumul *Interlunar (Interlunar).*

1985 – publică romanul *The Handmaid's Tale. (Povestirea Cameristei)*. Predă cursuri de măiestrie artistică la Universitatea din Alabama şi primeşte titluri

onorifice de la Holyoke, Universitatea Waterloo şi Universitatea Guelph.

1986 – apare volumul *Selected Poems II: Poems selected and new 1976-1986 (Poezii alese II: Poezii alese şi noi 1976-1986)*. Predă la Universitatea New York şi primeşte Premiul Guvernatorului General.

1987 – publică Poezii alese II şi Poezii alese I.

1988 – apare *Cat's Eye (Ochi de pisică).*

1992 – publică volumul de povestiri *Good Bones (Oase bune).*

1993 – apare romanul *The Robber Bride (Mireasa hoaţă).*

1995 – publică volumul de versuri *Morning in the Burned House (Dimineaţă în casa arsă).*

1996 – publică romanul *Alias Grace.*

2000 – publică romanul *The Blind Assasin (Ucigaşul orb)*, distins cu premiul Booker.

2003 – publică romanul *Oryx and Crake,* care ajunge finalist la premiul Booker.

2005 – apare culegerea de eseuri *Writing with Intent: Essays, Reviews, Personal Prose 1983-2005 (Scris şi finalitate: eseuri, recenzii, proză subiectivă).*

M.B.